

BANKA QENDRORE E REPUBLIKËS SË KOSOVËS
CENTRALNA BANKA REPUBLIKE KOSOVA
CENTRAL BANK OF THE REPUBLIC OF KOSOVO

Raporti Vjetor 2016

P R I S H T I N Ě , Q E R S H O R 2 0 1 7

BANKA QENDRORE E REPUBLIKËS SË KOSOVËS
CENTRALNA BANKA REPUBLIKE KOSOVA
CENTRAL BANK OF THE REPUBLIC OF KOSOVO

Raporti Vjetor 2016

PËRMBAJTJA

Fjala e Kryetarit të Bordit	11
Fjala hyrëse e Guvernatorit	13
Bordi i Bankës Qendrore, Bordi Ekzekutiv dhe Komiteti i Auditimit	15
Struktura organizative e BQK-së, 31 dhjetor 2016	19
1. Përmbledhje ekzekutive	21
2. Mjedisi i jashtëm ekonomik	25
2.1. Eurozona dhe Ballkani Perëndimor	25
3. Ekonomia e Kosovës.....	27
3.1. Sektori real	27
3.2. Çmimet.....	27
3.3. Regjistri i bizneseve	28
3.4. Sektori Fiskal.....	28
3.5. Tregu i letrave me vlerë	29
3.6. Sektori i Jashtëm.....	30
3.7. Sektori financiar	32
3.8. Projeksionet makroekonomike për vitin 2017	43
4. Mbikëqyrja, rregullimi dhe licencimi i institucioneve financiare	45
4.1. Adaptimi i Kornizës së Bazel-it për Kapital	45
4.2. Mbështetja e Themelimit të Fondit për Garantimin e Kredive	46
4.3. Angazhimi në kuadër të grupeve ndërinstitucionale për amandamentimin e ligjeve që ndërlidhen me sistemin financiar	47
4.4. Përmirësimi i vlerësimit të pronave të paluajtshme	48
4.5. Bashkëpunimi me institucionet ndërkombëtare	48
4.6. Mbështetja Emergjente me Likuiditet.....	49
4.7. Korniza rregullative dhe procesi i licencimit.....	49
4.8. Plotësimi i kornizës rregullative për mbikëqyrjen e bankave, institucioneve mikrofinanciare dhe institucioneve financiare jo-bankare gjatë vitit 2016	50
4.9. Plotësimi i kornizës rregullative për mbikëqyrjen e siguruesve gjatë vitit 2016	51
4.10. Plotësimi i kornizës rregullative për mbikëqyrjen e fondeve pensionale	53
4.11. Plotësimi i Rregullores për PPP / FT	53
4.12. Manuali për likuidimin e bankave.....	53
4.13. Aktivitetet e tjera.....	54
4.14. Licencimi	54
4.15. Mbikëqyrja e pensioneve dhe tregut të letrave me vlerë	65
4.16. Parandalimi i pastrimit të parasë.....	67

5. Shërbimet e siguruara për autoritetet, komunitetin financiar dhe publikun	69
5.1. Operacionet dhe menaxhimi i parave të gatshme	69
5.2. Mirëmbajtja dhe transaksionet e llogarive.....	72
5.3. Sistemi i Pagesave.....	76
5.4. Menaxhimi i Mjeteve	82
5.5. Regjistri i Kredive të Kosovës	87
5.6. Aktivitetet në fushën e analizave ekonomike dhe stabilitetit financiar	90
5.7. Aktivitetet kryesore në fushën e statistikave gjatë 2016	91
5.8. Rishqyrtimi i kërkesave të institucioneve financiare	93
6. Zhvillimet e Brendshme	94
6.1. Auditimi i Brendshëm	94
6.2. Burimet njerëzore	95
6.3. Aktiviteti ligjor i BQK-së.....	96
6.4. Teknologjia Informative	96
6.5. Funkzioni i Menaxhimit të Rrezikut	96
7. Marrëdhëniet me jashtë dhe bashkëpunimi ndërkombëtar.....	98
7.1. Marrëdhëniet ndërkombëtare.....	98
7.2. Edukimi Financiar.....	101
7.3. Asistenca teknike	102
8. Pasqyrat financiare të BQK-së	103
9. Shtojca Statistikore.....	139
10. Referencat.....	165

LISTA E SHKURTESAVE

AJN	Asetet e Jashtme Neto
AKP	Agjencioni Kosovar i Privatizimit
ASK	Agjencia e Statistikave të Kosovës
ATK	Administrata Tatimore e Kosovës
ATM	Bankomat (angl. Automated Teller Machine)
ATP	Agjencionet për Transferimin e Parave
BB	Banka Botërore
BE	Bashkimi Evropian
BEC	Kategoritë Gjithëpërfshirëse Ekonomike (angl. Broad Economic Categories)
BEEP	Projekti mbi Përmirësimin e Ambijentit Biznesor (angl. Business Environment Enhancement Project)
BERZH	Banka Evropiane për Zhvillim dhe Rindërtim
BIC	Business Identifier Code
BIS	Banka për Rregullimin Ndërkombëtar (angl. Bank for International Settlements)
BKS	Byroja Kosovare e Sigurimve
BKT	Banka Kombëtare Tregtare
BPB	Banka për Biznes
BQK	Banka Qendrore e Republikës së Kosovës
TMK	Treguesit e Mjaftueshmërisë së Kapitalit
CEFTA	Marrëveshja e Tregtisë së Lirë e Vendeve të Evropës Qendrore (angl. Central European Free Trade Agreement)
IÇK	Indeksi i Çmimeve të Konsumit
DJI	Dow Jones Industrial Average
DPP	Departamenti i Punës dhe Punësimit
DAESF	Departamenti për Analiza Ekonomike dhe Stabilitet Financiar
DST	Drejtat Speciale të Tërheqjes
BQE	Banka Qendrore Evropiane
EFSE	Fondi Evropian për Evropën Juglindore (angl. European Fund for Southeastern Europe)
EJL	Evropa Juglindore
EULEX	Misioni i Bashkimit Evropian për Sundimin e Ligjit
EUROSTAT	Drejtoria e Gjeneral për Statistika Evropiane
FMN	Fondi Monetar Ndërkombëtar
FSKP	Fondi Slloveno-Kosovar i Pensioneve
GBR	Great Britain Pound
IHH	Indeksi Herfindahl-Hirschman
IAIS	Asociacioni Ndërkombëtar i Mbikëqyrësve të Sigurimeve (angl. International Association for Insurance Supervisors)
IHD	Investimet e Huaja Direkte
IMF	Institucionet Mikrofinanciare
IÇI	Indeksi i Çmimeve të Importit
KEDS	Kompania Kosovare për Distribuim dhe Furnizim me Energji elektrike SH.A

KEK	Korporata Energjetike e Kosovës SH.A
KKP	Këshilli Kombëtar i Pagesave
KMB	Komercijalna Banka
KTD	Korporatat Tjera Depozituese
MF	Ministria e Financave
MPMS	Ministria e Punës dhe Mirëqenies Sociale
MTPL	Sigurimi i Auto-Përgjegjësish
NLB	Nova Ljubljanska Banka
KJP	Kreditë Joperformuese
IJSHEF	Institucione Jofitimprurëse në Shërbim të Ekonomive Familjare
BPV	Bruto Produkti Vendor
PCB	Procredit Bank
PNI	Pozicioni Ndërkombëtar i Investimeve
POS	Pikë e Shitjes (angl. Point of Sale)
pp	Pikë Përqindje
IÇP	Indeksi i Çmimeve të Prodhimit
PPP	Pariteti i Fuqisë Blerëse (angl. Purchasing Power Parity)
PTK	Posta dhe Telekomuni i Kosovës
RBK	Raiffeisen Bank of Kosovo
NREK	Norma Reale Efektive e Këmbimit
RKK	Regjistri i Kredive të Kosovës
KMA	Kthimi Mesatar në Asete
KMK	Kthimi Mesatar në Kapital
RTGS	Shlyerja e Pagesave në Kohë Reale (angl. Real Time Gross Settlement)
APR	Asetet e Peshuara ndaj Riskut
SEBQ	Sistemi Evropian i Bankave Qendrore
SEKN	Sistemi Elektronik i Kliringut Ndërbankar
SEPA	Zona e Përdorimit të Euros si Njësi e Vetme Pagese (angl. Single Euro Payment Area)
SFR	Swiss Franc
SRK	Sistemi i Regjistrimit të Kontabilitetit
SWIFT	Society for Worldwide International Financial Telecommunication
TEB	Türk Ekonomi Bankasi
FKPK	Fondi i Kursimeve Pensionale të Kosovës
TPL	Përgjegjësia ndaj Palës së Tretë (angl. Third Party Liability)
TVSH	Tatimi mbi Vlerën e Shtuar
UNMIK	Misioni i Kombeve të Bashkuara në Kosovë (angl. United Nations Mission in Kosovo)
USAID	Agjencia e Shteteve të Bashkuara për Zhvillim Ndërkombëtar (angl. United States Agency for International Development)
USD	United States Dollar
VPN	Teknologjia e Enkriptimit dhe Lidhjeve Virtuale

LISTA E FIGURAVE

1.	Shkalla e inflacionit në eurozonë -----	25
2.	Norma e kreditimit ndërbankar EURIBOR dhe norma e rifinancimit e BQE-së -----	26
3.	Norma e inflacionit, ndryshimi vjetor -----	27
4.	Lëvizja e çmimeve të komponentëve kryesorë -----	27
5.	Indekset e çmimeve të konsumit, prodhimit dhe importit -----	27
6.	Regjistrimi i bizneseve, -----	28
7.	Struktura e ndërmarrjeve të reja -----	28
8.	Eksportet, importet dhe bilanci tregtar -----	30
9.	Struktura e eksporteve sipas kategorive -----	30
10.	Struktura e importeve sipas kategorive -----	31
11.	Remitencat -----	31
12.	Struktura e investimeve të huaja direkte sipas komponenteve -----	31
13.	Vlera e asetëve të sistemit financiar të Kosovës -----	32
14.	Asetet e bankave komerciale -----	33
15.	Trendi i rritjes së kredive -----	33
16.	Kreditë e ndërmarrjeve dhe ekonomive familjare -----	34
17.	Kreditë sipas sektorëve ekonomik -----	34
18.	Rritja vjetore e kredive sipas sektorëve ekonomik -----	34
19.	Struktura e depozitave -----	35
20.	Norma mesatare e interesit në kredi dhe depozita -----	35
21.	Norma mesatare e interesit në kreditë ndaj ekonomive familjare dhe ndërmarrjeve -----	36
22.	Norma mesatare e interesit në kredi, sipas sektorëve ekonomik -----	36
23.	Norma mesatare e interesit në depozita -----	36
24.	Norma mesatare e interesit në depozitat për ndërmarrje -----	36
25.	Norma mesatare e interesit në depozitat për ekonomitë familjare -----	37
26.	Profiti neto i sektorit bankar -----	37
27.	Të hyrat dhe shpenzimet e sektorit bankar -----	37
28.	Treguesit e profitabilitetit të sektorit bankar -----	37
29.	Treguesit e kualitetit të portfolios kreditore dhe norma e rritjes së KJP-ve -----	38
30.	Asetet e sektorit pensional -----	38
31.	Investimet e FKPK-së -----	39
32.	Asetet e sektorit të sigurimeve -----	39
33.	Primet e shkruara dhe dëmet e paguara -----	39
34.	Asetet e sektorit mikrofinanciar -----	41
35.	Vlera e kredive ndaj ekonomive familjare dhe ndërmarrjeve -----	41
36.	Rritja e kredive ndaj ndërmarrjeve -----	41
37.	Lizingjet e sektorit mikrofinanciar -----	41

38.	Normat e interesit në kreditë e sektorit mikrofinanciar -----	42
39.	Norma mesatare e interesit në kredi të, sipas sektorëve ekonomik -----	42
40.	Të hyrat dhe shpenzimet e sektorit mikrofinanciar -----	42
41.	Treguesit e profitabilitetit të sektorit mikrofinanciar -----	42
42.	Treguesit e kualitetit të portofolios kreditore -----	42
43.	Struktura e sistemit financiar në Kosovë-----	55
44.	Numri i bankave, degëve dhe nëndegëve të bankave -----	56
45.	Shpërndarja gjeografike e popullsisë dhe rjetit të degëve/nëndegëve të bankave sipas regjioneve-----	57
46.	Numri i siguruesve, degëve, nëndegëve dhe agjentëve të siguruesve -----	58
47.	Shpërndarja gjeografike e popullsisë dhe rjetit të degëve të kompanive të sigurimit-----	59
48.	Numri i institucioneve mikrofinanciare si dhe shpërndarja e tyre gjeografike sipas regjioneve -----	60
49.	Numri i institucioneve financiare jobankare si dhe shpërndarja e tyre gjeografike sipas regjioneve-----	60
50.	Numri i zyrave të këmbimit nëpër vite si dhe shtrirja e tyre gjeografike në vitin 2016 sipas regjioneve -----	61
51.	Furnizimi me para të gatshme-----	69
52.	Pranimi i parave të gatshme -----	69
53.	Furnizimi me kartëmonedha euro sipas denominimeve -----	70
54.	Furnizimi me monedha euro sipas denominimeve -----	70
55.	Kartëmonedha euro të pranuar sipas denominimeve-----	70
56.	Monedha euro të pranuar sipas denominimeve-----	70
57.	Eksporti i parave të gatshme -----	71
58.	Importi i parave të gatshme -----	71
59.	Numri i kartëmonedhave të vjetërsuara të tërhequra nga qarkullimi -----	71
60.	Proporcioni i kartëmonedhave të tërhequra nga qarkullimi nga gjithsej të pranuar -----	71
61.	Furnizimi me kartëmonedha të reja -----	72
62.	Proporcioni i kartëmonedhave të reja të futura në qarkullim nga gjithsej të furnizuara -----	72
63.	Parate euro te falsifikuara te konfiskuara ne nivel te Kosovës -----	72
64.	Vëllimi i transaksioneve vendore shkuarëse -----	73
65.	Vlera e transaksioneve vendore shkuarëse-----	73
66.	Vëllimi i transaksioneve vendore ardhëse -----	74
67.	Vlera e transaksioneve vendore ardhëse-----	74
68.	Evoluimi i depozitave të klientëve kryesorë të BQK-së -----	74
69.	Vëllimi i transaksioneve ndërkombëtare ardhëse -----	74
70.	Vlera e transaksioneve ndërkombëtare ardhëse -----	74
71.	Vëllimi i transaksioneve ndërkombëtare shkuarëse -----	75
72.	Vlera e transaksioneve ndërkombëtare shkuarëse -----	75
73.	Numri i transaksioneve në ATS -----	77

74.	Vlera e transaksioneve në ATS -----	77
75.	Mesatarja ditore e numrit të transaksioneve në ATS -----	77
76.	Mesatarja ditore e vlerës së transaksioneve në ATS-----	77
77.	Vëllimi vjetor i transaksioneve të ATS-së sipas llojeve të tyre -----	77
78.	Vlera vjetore e transaksioneve të ATS-së sipas llojeve të tyre-----	77
79.	Numri i transaksioneve sipas sesioneve në ACH -----	78
80.	Vlera e transaksioneve sipas sesioneve në SEKN-----	78
81.	Numri i kartelave të debitit sipas llojit -----	80
82.	Numri i kartelave të kreditit sipas llojit -----	80
83.	Numri i terminaleve ATM-----	80
84.	Numri i terminaleve POS-----	80
85.	Vëllimi vjetor i transaksioneve të instrumenteve elektronike të pagesave -----	81
86.	Vlera vjetore e transaksioneve të instrumenteve elektronike të pagesave-----	81
87.	Raporti i shpërndarjes së investimeve të portofolit të BQK-së -----	83
88.	Shpërndarja e portofolios investuese në çdo fundë vit-----	83
89.	Saldoja përfundimtare e mjeteve të investuara nga ana e BQK-së sipas gjendjes së tyre me 31 dhjetor të viteve përkatëse -----	84
90.	Norma e kthimit të investimeve në portofolio nga depozitat në EUR dhe USD-----	84
91.	Horizonti kohor mesatar i shprehur në ditë deri në maturim për dy kategoritë e plasmaneve -----	85
92.	Struktura e Letrave me Vlerë sipas afateve të maturimit -----	86
93.	Struktura e pjesmarrësve në ankande -----	86
94.	Normat mesatare vjetore të kthimit për vitin 2015 dhe 2016 -----	86
95.	Ankandet e bonove të thesarit dhe obligacioneve qeveritare në vitin 2016-----	86
96.	Numri i përdoruesve të regjistruar -----	87
97.	Numri i hulumtimeve në sistemin e RKK-së -----	87
98.	Numri i kredive të reja -----	88
99.	Struktura e kredive sipas klasifikimit -----	88
100.	Struktura e kredive joperformuese -----	89
101.	Numri i kërkesave për raporte kreditore -----	89
102.	Struktura sipas edukimit-----	95

LISTA E TABELAVE

1.	Rritja reale vjetore e BPV-së në eurozonë -----	25
2.	Numri i institucioneve financiare -----	32
3.	Struktura e aseteve të sektorit bankar-----	33
4.	Struktura e detyrimeve të sektorit bankar-----	35
5.	Numri i bankave, degëve dhe nëndegëve të bankave -----	56
6.	Shpërndarja gjeografike e degëve dhe nëndegëve të bankave -----	57

7.	Numri i siguruesve, filialeve, degëve dhe agjentëve të siguruesve -----	58
8.	Shpërndarja gjeografike e filialeve të siguruesve-----	59
9.	Numri i institucioneve mikrofinanciare si dhe shpërndarja e tyre gjeografike sipas regjioneve -----	59
10.	Numri i institucioneve financiare jobankare si dhe shpërndarja e tyre gjeografike sipas regjioneve-----	60
11.	Numri i ankesave sipas viteve-----	62
12.	Numri i ankesave sipas institucioneve -----	63
13.	Shuma e transaksioneve sipas llojeve kryesore të pagesave-----	73
14.	Niveli i depozitave klientëve kryesor -----	75
15.	Niveli i depozitave sipas llojeve të llogarive -----	75
16.	Treguesit e përqendrimit për transaksionet e iniciuara/dërguara në SPN-----	79
17.	Numri i llogarive -----	81
18.	Tabela krahasuese e instrumenteve dhe terminaleve të pagesave -----	82
19.	Rangimi në raportin “Të bërit biznes 2017” -----	89

Fjala e Kryetarit të Bordit

Të nderuar lexues,

Me kënaqësi të veçantë në emër të Bordit të Bankës Qëndrore të Republikës së Kosovës përmes Raportit Vjetor 2016 ju prezantoj tendencat e ecurive kryesore ekonomike dhe financiare gjatë vitit 2016, si dhe punën e rezultatet e BQK-së drejt nxitjes dhe ruajtjes së qëndrueshmërisë së sektorit financiar.

Në përmbushje të detyrimeve të saj të përcaktuara me Ligjin për Bankën Qëndrore të Republikës së Kosovës, BQK ka vazhduar të kontribuojë në promovimin e stabilitetit ekonomik dhe financiar të vendit edhe gjatë vitit 2016.

Bordi i BQK-së, ka punuar në drejtim të avancimit të përgjithshëm të shumë proceseve të rëndësishme që sigurojnë një funksionim, mbikëqyrje dhe përmbushje efektive të objektivave strategjike të BQK-së. Mbikëqyrja dhe rregullimi i kujdesshëm i sistemit bankar, si dhe ushtrimi me përgjegjësi i detyrave tona ligjore në mbështetje të zhvillimit të infrastrukturës financiare, kanë krijuar një ambient më të përshtatshëm për rritjen ekonomike. Treguesit kryesorë ekonomik dhe financiar erdhën duke u përmirësuar duke krijuar premisa pozitive për përmbushjen e objektivit tonë kryesor - forcimin e mëtejshëm të stabilitetit financiar. Sektori financiar i Kosovës, në vitin 2016, ka reflektuar qëndrueshmëri të fort dhe rritje domethënëse.

Fokus kryesor i Bordit të BQK-së ishte rishikimi i rregullativës aktuale ligjore, por edhe plotësimi i kësaj rregullative me akte të reja të nevojshme. Në vitin 2016, Bordi i BQK-së ka aprovuar 32 rregullore të reja, në fushën e rregullimit të sektorit financiar, atë të pensioneve, sigurimeve, pagesave dhe të bankingut qendror. Këto zhvillime kanë ndikuar në rritjen e performancës së institucioneve financiare duke rritur cilësinë e menaxhimit të rreziqeve, ruajtur mjaftueshmërinë e kapitalit, likuiditetit, mbështetjen emërgjente për likuiditet, cilësinë e përgjithshme të portofolit kreditor, të investimeve, dhe mbi të gjitha duke racionalizuar edhe më tutje koston e ndërmjetësimit financiar. Avancimi i kuadrit rregullativ ka vazhduar të ketë për synim mbështetjen e integritetit evropian dhe përafrimin ligjor e rregullativ me *acquis communautaire* të Bashkimit Evropian në domenin e bankingut qendror.

Bordi i BQK-së, në vazhdimësi ka mbikëqyr zbatimin e politikave si dhe përmbushjen e detyrave të Bankës Qendrore për tu siguruar se kjo po bëhet në mënyrë adekuate dhe në përputhje me kërkesat ligjore, standardet dhe praktikatat më të mira të bankingut qendror. Bordi i BQK-së ka pasuruar edhe me tej kornizën e përgjithshme qeverisëse të BQK-se duke e mbështetur atë me një buxhet të përshtatshëm, duke mbikëqyrur vazhdueshëm ekzekutimin e tij, si dhe duke ruajtur pavarësinë financiare dhe operative të BQK-së.

Avancimi i kuadrit rregullativ të brendshëm në BQK ka qenë i orientuar drejt krijimit të një mjedisi efikas dhe efektiv të kontrollit të brendshëm dhe menaxhimit të rrezikut të institucionit.

Rritja e cilësisë së raportimit financiar të BQK-së, rritja e statistikave, analizave dhe publikimeve tjera në funksion të një transparence më gjithëpërfshirëse shënoj progres edhe gjatë vitit 2016.

BQK gjatë vitit 2016, ka vazhduar me bashkëpunimin e ngushtë me institucionet kyçe financiare ndërkombëtare, duke e rritur kredibilitetin e BQK-së në arenën ndërkombëtare. Bordi i BQK-së, rëndësi të theksuar i ka dhënë adresimit dhe përmbushjes në mënyrë efikase dhe të duhur të rekomandimeve dhe këshillave të pranuar nga ana e këtyre institucioneve.

Në mbyllje të kësaj fjale hyrëse, dëshiroj të theksoj se, tërë aktiviteti dinamik në vitin 2016, që shprehet përmes këtij raporti, është refleksion i përkushtimit të lartë të punonjësve të BQK-së, organeve të saja vendimmarrëse si dhe ndihmës së pakursyer të partnerëve ndërkombëtar në

drejtim te ngritjes së vazhdueshme të cilësisë së BQK-së. Andaj, do të doja ta përmbyllja këtë fjalë hyrëse të raportit vjetor të BQK-së për vitin 2016, duke shprehur mirënjohje të thellë, për punonjësit e BQK-së, si dhe për të gjitha institucionet financiare për përkrahjen dhe kontributin e tyre të vazhdueshëm dhënë BQK-së, si Thesari Amerikan, Fondi Monetar Ndërkombëtar, Banka Botërore, Fondi Zhvillimor Gjerman, Banka Qendrore Evropiane dhe Bankat Qendrore të Rajonit.

Raporti në vijim, do t'ju njohë më në detaje me punën, arritjet e institucionit si dhe treguesit ekonomik dhe financiar gjatë vitit 2016.

Prof. Dr. Bedri Peci

Kryetar i Bordit të Bankës Qendrore
të Republikës së Kosovës

Fjala hyrëse e Guvernatorit

Ekonomia e Eurozonës vazhdoi të rritet për të tretin vit me radhë duke shfaqur kryesisht ndikimin e masave jokonvencionale të Bankës Qendrore Evropiane (BQE) të cilat ndihmuan rikuperimin e kërkesës së brendshme. Përkundër këtyre zhvillimeve, niveli i inflacionit në eurozonë vazhdon të mbetet në nivel më të ulët se sa norma e synuar nga BQE-ja, mirëpo në krahasim me vitin paraprak është regjistruar progres drejt arritjes së caktuar. Rënia e mëtejme normave të interesit në kredi ka nxitur përshpejtimin e ritmit të rritjes së kreditimit në eurozonë, gjë kishte ndikim të drejtpërdrejtë në rritjen ekonomike. Performanca më e mirë në ekonominë e eurozonës kishte ndikim pozitiv në ekonominë e Ballkanit Perëndimor, duke u manifestuar me përmirësim të pozicionit të neto eksporteve si dhe rritje të investimeve të huaja direkte, të cilat dhanë kontribut të rëndësishëm në vazhdimin e rritjes së këtyre ekonomive. Norma e ulët e inflacionit në këto vende vazhdoi të paraqesë ngjashmëritë e lëvizjes së çmimeve në këtë rajon me zhvillimet e çmimeve në eurozonë.

Ekonomia e Kosovës në vitin 2016 shënoi rritje, duke u bazuar në kontributin pozitiv si të konsumit ashtu edhe të investimeve. Përshpejtimi i rritjes së aktivitetit kredidhënës të sektorit bankar kishte ndikim të rëndësishëm në financimin e rritjes së aktivitetit të sektorit privat. Në anën tjetër, bilanci tregtar negativ vazhdon të jetë faktori kryesor që po e pengon arritjen e një norme më të lartë të rritjes ekonomike. Ekonomia e Kosovës gjatë vitit 2016 vazhdoi të karakterizohet me stabilitet makroekonomik. Shkalla e inflacionit, ashtu si në ekonominë e eurozonës dhe në ekonominë e rajonit, qëndroi në nivel mjaft të ulët, përderisa pozicioni fiskal mbeti i qëndrueshëm me shkallë të ulët të deficitit buxhetor dhe të borxhit publik.

Sistemi financiar vazhdoi të zgjerojë aktivitetin, duke i ofruar kështu ekonomisë së vendit një ofertë më të pasur të produkteve financiare. Aktiviteti ndërmjetësues financiar i sektorit bankar ka vazhduar të ketë rritje të qëndrueshme, duke shërbyer kështu si mbështetës i rëndësishëm i zhvillimit të qëndrueshëm të sektorit privat. Viti 2016 shënoi përshpejtim të kreditimit si për sektorin e ndërmarrjeve ashtu edhe për atë të ekonomive familjare. Norma më e lartë e rritjes së kredive u evidentua te kreditë për ekonominë familjare, qasja e të cilave në financimin bankar po rritet nga viti në vit. Normat e interesit në kreditë bankare në Kosovë vazhduan të zvogëlohen edhe gjatë vitit 2016, duke u shoqëruar me lehtësime edhe në aspektet tjera të qasjes në kredi. Rritja e vazhdueshme e kreditimit, e bazuar në përmirësimin e kushteve për qasje në kredi dhe në zhvillimin e vazhdueshëm të produkteve të reja financiare, si dhe e shoqëruar me shëndetin e mirë që gëzon sektori bankar i Kosovës, po bënë që shkalla e ndërmjetësimit financiar në Kosovë të rritet në mënyrë të qëndrueshme. Treguesit e shëndetit financiar të sektorit bankar të Kosovës pasqyrojnë një gjendje shumë të kënaqshme, ku duhet veçuar rënien e mëtejme të kredive joperformuese të cilat e veçojnë Kosovën për nga cilësia e mirë e portofolit kreditor.

Ekonomia e vendit gjatë vitit 2016 përfitoi edhe nga rritja e aktivitetit të sektorëve tjerë të sistemit financiar. Sektori pensional shënoi rritje të aseteve në saje të rritjes së kontributeve të reja pensionale dhe rritjes së konsiderueshme të kthimit nga investimet. Sektori i sugurimeve po ashtu shënoi rritje të aktivitetit, por vazhdon të ketë një gjendje më të pafavorshme për sa i përket performancës financiare. Institucionet mikrofinanciare vazhduan të përshpejtojnë aktivitetin kredidhënës duke e pasuruar kështu në mënyrë të rëndësishme ofertën e produkteve kreditore në Kosovë.

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës (BQK) kishte rol kyç në mbështetjen e zhvillimit të mëtejme dhe në ruajtjen e qëndrueshmërisë së sistemit financiar, duke avancuar në mënyrë të vazhdueshme të gjitha funksionet që i shërbejnë realizimit të objektivave të saj ligjore. Gjatë vitit 2016, BQK-ja vazhdoi procesin e përafrimit të kornizës rregullatore të sistemit financiar me standardet ndërkombëtare, si dhe mori pjesë në amandamentimin dhe përgatitjen e ligjeve të

reja që kanë për qëllim përmirësimin e infrastrukturës ligjore relevante për të siguruar një sistem financiar më efikas dhe më të qëndrueshëm. Me qëllim të rritjes së kapaciteteve për sigurimin e stabilitetit financiar në vend, BQK-ja në vitin 2016 ka kompletuar mekanizmat për funksionalizimin e plotë të skemës për Mbështetje Emergjente me Likuiditet si dhe për zbatimin e Kornizës Makroprudenciale. BQK-ja ka vazhduar të zgjerojë bashkëpunimin ndërkombëtar, ku dëshiroj të veçoj nënshkrimin e marrëveshjes së bashkëpunimit me Autoritetin e Tregut Financiar lidhur me mbikëqyrjen e sigurimeve dhe të pensioneve, si dhe vënien e bashkëpunimit me Autoritetin Bankar Evropian.

Në vijim, ky raport ofron një pasqyrë të detajuar të zhvillimeve ekonomike dhe financiare në sektorin e jashtëm dhe në Kosovë, si dhe pasqyron të gjitha aktivitetet dhe arritjet e BQK-së gjatë vitit 2016.

Bedri Hamza

Guvernator i Bankës Qendrore
të Republikës së Kosovës

Bordi i Bankës Qendrore, Bordi Ekzekutiv dhe Komiteti i Auditimit

Bordi i Bankës Qendrore

Aktivitetet e Bordit të Bankës Qendrore kanë qenë të orientuara në përmbushjen e suksesshme të kompetencave dhe detyrave të përcaktuara me Ligjin për Bankën Qendrore të Republikës së Kosovës. Për këtë qëllim Bordi ka mbajtur takime të vazhdueshme në të cilat është informuar dhe është diskutuar lidhur me ecuritë e përgjithshme të sistemit financiar në Kosovë. Bordi i Bankës Qendrore ka mbajtur gjithsej 13 mbledhje.

Bordi ka shqyrtuar dhe ka aprovuar nxjerrjen dhe plotësimin e rregulloreve nga fusha e sistemit financiar sipas kërkesave dhe propozimeve të cilat janë propozuar nga Bordi Ekzekutiv si në vazhdim:

- Rregulloren për përdorimin e vlerësimeve të jashtme kreditore për qëllim të llogaritjes së kapitalit rregullativ;
- Rregulloren për investimin e aseteve në mbulim të provizioneve teknike dhe matematike si dhe investimin e kapitalit themeltar të siguruesve;
- Rregulloren për bashkimet dhe përvetësimet;
- Rregulloren për Regjistrin e Llogarive Bankare;
- Rregulloren për Raportimin e bankave;
- Rregulloren për Raportimin e Institucioneve Mikrofinanciare;
- Rregulloren për raportimin e Institucioneve financiare jobankare;
- Rregulloren për Aktuarët e Sigurimeve;
- Rregulloren për Kërkesat e mbajtjes së rrezikut dhe mbulimit përmes risigurimit;
- Rregulloren për hapjen e zyrave përfaqësuese brenda Republikës së Kosovës nga siguruesit e jashtëm;
- Rregulloren për Operacionet me para të gatshme;
- Rregulloren për Auditimin e jashtëm të Sigurimeve, Ndërmjetësuesve të sigurimeve Trajtuesve të Dëmeve dhe Byrosë Kosovare të Sigurimit;
- Rregulloren për Kontrollin e Brendshme dhe Auditimin e Brendshëm të Siguruesve;
- Rregulloren për Vlerësimin dhe mbajtjen e Provizioneve teknike dhe matematike për Siguruesit Jetë dhe Jo Jetë;
- Rregulloren për Menaxhimin e Rrezikut të Normës së interesit në Librin e Bankës;
- Rregulloren mbi Instrumentet dhe Marrëveshjet e Garantimit ndërmjet Institucioneve të Licencuara financiare dhe Fondit Kosovar Për Garanci Kreditore;
- Rregulloren për Sistemin e pagesave Ndër Bankare;
- Rregulloren për delegimin e funksioneve të Siguruesve;
- Rregulloren për Publikimin e informacionit nga Siguruesit;
- Rregulloren mbi Raportimin e Siguruesve në BQK;

- Rregulloren për Letërkredinë dhe Garancionin bankar;
- Rregulloren për Raportim të Fondit të Kursimeve Pensionale të Kosovës;
- Rregulloren mbi pagesën e pensioneve individuale të kursyera;
- Rregulloren për menaxhimin e rrezikut kreditor;
- Rregulloren për përcaktimin e kritereve për vlerësimin e dëmeve jomateriale nga autopërgjegjësia;
- Rregulloren për Ekspozimet e mëdha;
- Rregulloren për mbajtësin e mjeteve të pensioneve;
- Rregulloren për Parandalimin e Pastrimit të Parave dhe Financimit të Terrorizmit;
- Rregulloren për Raportimin e Fondeve Plotësuese Pensionale;
- Rregulloren për Qeverisjen Korporative të Bankave;
- Amendamentimin e Rregullores së mbi Investimin e Aseteve në Mbulim të Provizioneve Teknike dhe Matematike si dhe Investimin e Kapitalit Themeltar të Siguruesve;
- Rregulloren për Shitjen e Sigurimit të Detyrueshëm nga Autopërgjegjësia dhe Menaxhimin e Shpenzimeve të Siguruesve.

Bordi i Bankës Qendrore ka miratuar gjithashtu:

- Raportin vjetor të BQK-së për vitin 2015;
- Pasqyrat Financiare të BQK-së për vitin 2015 dhe Raportin e Auditorit të pavarur;
- Buxhetin të BQK-së për vitin 2017;
- Planin vjetor të Auditimit të Brendshëm për vitin 2017;
- Raportet dhe pasqyrat periodike të gjendjes financiare të BQK-së.

Me qëllim të përmbushjes së kompetencave të përcaktuara me ligj, Bordi me kohë ka kryer të gjitha detyrat lidhur me:

- Zbatimin e procesit të nominimeve dhe emërimeve në kuadër të kompetencave të përcaktuara me Ligjin e BQK-së;
- Shqyrtimin e të gjitha raporteve dhe rekomandimeve të Bordit Ekzekutiv dhe Guvernatorit, me qëllim të përmbushjes së stabilitetit financiar; si dhe

Bordi ka ushtruar edhe detyra tjera të cilat kanë qenë në harmoni me Ligjin për Bankën Qendrore të Republikës së Kosovës dhe legjislacionin tjetër në fuqi.

Me 31 dhjetor 2016 Bordi i Bankës Qendrore e Republikës së Kosovës përbëhej nga anëtarët e mëposhtëm:

Bedri Peci, Kryetar i Bordit të Bankës Qendrore;

Bedri Hamza, Guvernator dhe anëtar i Bordit të Bankës Qendrore;

Behxhet Brajshori, anëtar;

Nuhi Ahmeti, anëtar;

Një pozitë vakante e anëtarit joekzekutiv të Bordit të Bankës Qendrore.

Bordi Ekzekutiv

Në pajtim me Ligjin nr. 03/L-209 për Bankën Qendrore të Republikës së Kosovës, përkatësisht nenin 34 pika 3 Bordi Ekzekutiv përbëhet nga Guvernatori (kryesues i Bordit Ekzekutiv) dhe zëvendësguvernatorët.

Më 31 dhjetor 2016, Bordi Ekzekutiv përbëhej nga Bedri Hamza (Guvernator/Kryesues i Bordit Ekzekutiv), Lulzim Ismajli (Zëvendësguvernator për Operacione Bankare), Fatmir Gashi (Zëvendësguvernator për Funksiione të Përgjithshme) dhe Fehmi Mehmeti (Zëvendësguvernator për Mbikëqyrje Financiare).

Gjatë vitit 2016, Bordi Ekzekutiv i Bankës Qendrore të Republikës së Kosovës ka mbajtur 28 takime.

Në kuadër të kompetencave të tij Bordi Ekzekutiv gjatë vitit 2016 ka rekomanduar Bordit të BQK-së si në vijim:

Ka draftuar/shqyrtuar dha ka rekomanduar për miratim 27 rregullore në Bordin e BQK-së;

Ka shqyrtuar dhe rekomanduar për miratim në Bordin e BQK-së Pasqyrat Financiare dhe Raportin Vjetor të BQK-së për vitin 2015;

Ka shqyrtuar dhe ka rekomanduar për miratim në Bordin e BQK-së Pasqyrat Financiare periodike për vitin 2016; dhe

Ka shqyrtuar dhe rekomanduar për miratim në Bordin e BQK-së Buxhetin e BQK-së për vitin 2017;

Gjatë vitit 2016 Bordi Ekzekutiv përveç nga sa u tha më sipër, në pajtim me legjislacionin në fuqi ka ndërmarrë edhe veprimet/vendimet si në vijim:

Miratimin e ndryshimit të emrit për një kompani të sigurimeve, ka miratuar licencën për një kompani për trajtimin e dëmeve, ka miratuar licencën për një kompani të agentëve në sigurime, ka miratuar licencën për një ndërmjetësues në sigurime, ka miratuar licencën për pesë kompani të brokerimit dhe ka revokuar licencën për një ndërmjetësues në sigurime;

Miratimin e licencës (regjistrimin) për katër institucione financiare jobankare, ka miratuar tërheqjen e regjistrimit për një institucion financiar jobankar, ka miratuar refuzimin e kërkesës për regjistrim të një institucioni financiar jo bankar;

Miratimin e bashkimit me përvetësim për një institucion mikrofinanciar;

Miratimin e raportimit periodik lidhur me implementimin e Planit Strategjik të BQK-së 2015-2019.

Nxjerrjen/ndryshimin dhe plotësimin e njëzetënjë akteve juridike të brendshme ku përfshihen politika dhe rregulla të brendshme, manuale, procedura etj.;

Nxjerrjen e katër udhëzimeve për institucionet financiare;

Shqiptimin e masave administrative ndaj gjashtëmbëdhjetë institucioneve financiare;

Miratimin e ndryshim/plotësimit të tarifave të BQK-së.

Bordi Ekzekutiv ka ushtruar edhe detyra tjera në pajtim me Ligjin për Bankën Qendrore të Republikës së Kosovës dhe legjislacionin tjetër në fuqi.

Komiteti i Auditimit

Komiteti i Auditimit vepron në pajtim me nenin 62 të Ligjit nr. 03/L-209 mbi Bankën Qendrore të Republikës së Kosovës dhe statutin e Komitetit të Auditimit.

Objektivat e Komitetit të Auditimit janë që të ndihmojë Bordin e Bankës Qendrore në lidhje me përmbushjen e përgjegjësive në relacion me veprimin e auditimit të brendshëm dhe të jashtëm, kontrolleve të brendshme, etikën afariste dhe qeverisjen transparente, si dhe për raportin financiar të BQK-së.

Komiteti i Auditimit emërohet nga Bordi i Bankës Qendrore dhe përbëhet prej tre anëtarëve (dy anëtarë joekzekutiv të zgjedhur nga radhët e Bordit të Bankës Qendrore dhe një anëtar – ekspert i jashtëm nga fusha e kontabilitetit dhe auditimit).

Me 31 dhjetor të vitit 2016, Komiteti i Auditimit përbehej nga këta anëtarë:

Prof. Dr. Bedri Peci, Kryetar i Komitetit të Auditimit;

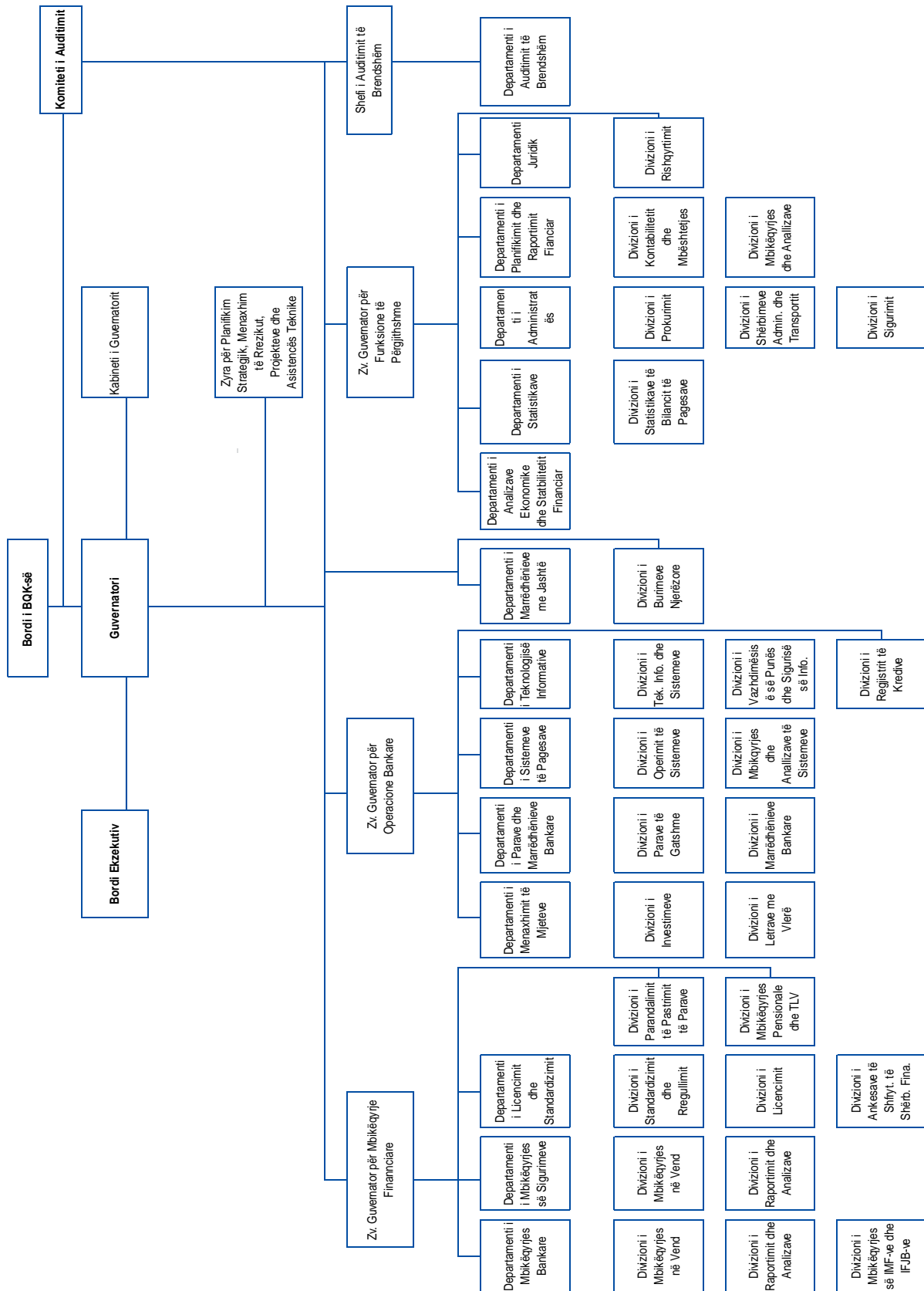
Prof. Dr. Arben Dermaku, Anëtar i Jashtëm; dhe

Nuhi Ahmeti, Anëtar.

Komiteti i Auditimit gjatë vitit 2016 ka mbajtur gjithsej 7 takime. Në takimet e Komitetit janë trajtuar çështje të ndryshme të cilat kanë të bëjnë me fusha të cilat gjenden nën fushëveprimin e tij në kontekst të rishikimit. Komiteti i Auditimit, gjatë vitit 2016 ka zhvilluar një numër aktivitete, ndër të cilat ka:

- Shqyrtuar rezultatet e auditimit të prezantuara në raportet tremujore dhe vjetor të auditimit të brendshëm;
- Shqyrtuar Planin vjetor të auditimit të brendshëm për vitin 2017 të propozuar për aprovim në Bord të BQK-së;
- Shqyrtuar rezultatet e auditimit të jashtëm për periudhën 2015;
- Vazhduar të kontribuoj në procesin e zbatimit të rekomandimeve të dhëna nga vlerësues të jashtëm të pavarur dhe ka ndihmuar Mënaxhmentin në këtë drejtim;
- Implementuar të gjitha rekomandimet e dhëna pas vlerësimeve të jashtme e që kanë pas të bëjnë me Komitetin e Auditimit;
- Përgatitur dhe dorëzuar në Bord të BQK-së raportin vjetor për vitin 2016 të Komitetit të Auditimit; si dhe
- Zhvilluar aktivitete të tjera të rëndësishme që kanë të bëjnë me fushëveprimin e tij.

Struktura organizative e BQK-së, 31 dhjetor 2016

1. Përmbledhje ekzekutive

Aktiviteti ekonomik global është rikuperuar gjatë vitit 2016, megjithëse me diferenca të dukshme në mes të rajoneve. Eurozona u karakterizua me zgjerim të aktivitetit ekonomik, mbështetur nga rritja e kërkesës së brendshme, që në masë të madhe mund t'i atribuohet ndikimit pozitiv që kishin masat e programit të lehtësimit sasior të ndërmarrë nga Banka Qendrore Evropiane (BQE). Gjithashtu, çmimet e ulëta të mallrave kryesore në tregjet ndërkombëtare që mbretëruan gjatë vitit 2016, janë përkthyer në rritjen e të ardhurave të disponueshme të konsumatorëve dhe rritjen e profitabilitetit të firmave në sektorë të caktuar të ekonomisë, duke nxitur kështu rritjen graduale të investimeve në eurozonë. Përforcimi i kërkesës së brendshme në eurozonë gjatë vitit 2016 është reflektuar pozitivisht në zhvillimet ekonomike të vendeve të Ballkanit Perëndimor. Gjatë kësaj periudhe, aktiviteti ekonomik në këtë rajon u karakterizua me rritje, mbështetur nga rritja e kërkesës së brendshme dhe përforcimi i kërkesës së jashtme.

Ekonomia e Kosovës u karakterizua me rritje të aktivitetit gjatë vitit 2016 kundrejt vitit paraprak. Sipas statistikave preliminare të Agjencisë së Statistikave të Kosovës për BPV-në tremujore, rezulton se ekonomia e Kosovës shënoi rritje mesatare përgjatë katër tremujorëve të vitit 2016 prej 3.4 përqind. Për vitin 2017, parashikimet e BQK-së sugjerojnë se norma reale e rritjes së BPV-së do të arrijë në 3.7 përqind. Rritja ekonomike gjatë vitit 2016 u mbështet nga rritja e kërkesës së brendshme, përderisa neto eksportet ndikuan negativisht në normën e rritjes ekonomike. Gjatë vitit 2016, ishin rritja e investimeve prej 9.1 përqind si dhe rritja e konsumit prej 3.0 përqind që kontribuan në rritjen reale të ekonomisë së vendit. Sipas qasjes së prodhimit, rritja ekonomike gjatë vitit 2016 ishte kryesisht rezultat i rritjes së vlerës së shtuar të aktivitetit në sektorin e bujqësisë, tregtisë dhe aktiviteteve financiare. Ndërsa, rënie reale vlerësohet të jetë shënuar tek afarizmi me pasuri të patundshme, industria përpunuese dhe administrimi publik.

Në linjë me zhvillimet në tregjet e jashtme, ekonomia e Kosovës gjatë vitit 2016 është karakterizuar me presione të dobëta inflacioniste. Norma mesatare vjetore e inflacionit, shprehur përmes indeksit të çmimeve të konsumit, deri në dhjetor 2016 ishte 0.3 përqind (-0.5 përqind në vitin 2015).

Gjatë vitit 2016, sektori fiskal u karakterizua me rritje të të hyrave dhe të shpenzimeve buxhetore krahasuar me vitin paraprak. Të hyrat buxhetore në vitin 2016 arritën vlerën neto prej 1.60 miliardë euro, që paraqet një rritje vjetore rreth 9.6 përqind, përderisa shpenzimet buxhetore arritën vlerën prej 1.66 miliardë euro, një rritje vjetore rreth 5.7 përqind. Rrjedhimisht, në vitin 2016, buxheti i Kosovës regjistroi deficit primar buxhetor prej 61.1 milionë euro krahasuar me deficitin prej 111.4 milionë euro në vitin 2015. Borxhi publik, në vitin 2016, ka arritur në 852.7 milionë euro që është për 13.9 përqind më i lartë krahasuar me vitin 2015. Si përqindje e BPV-së, borxhi publik ka arritur në rreth 14.5 përqind nga 13.0 përqind sa ishte në vitin paraprak.

Ekonomia e vendit ka vazhduar të ballafaqohet me disekuilibër kundrejt sektorit të jashtëm. Përderisa vlera e shtuar nga sektorët prodhues në vend mbetet e ulët, rritja e kërkesës së brendshme ka ndikuar në rritjen e mëtejme të importit. Rritja e konsumit dhe investimeve në vitin 2016 ka ndikuar në rritjen e importit, gjë që është përkthyer në rritje të deficitit në llogarinë rrjedhëse. Gjithashtu, gjatë vitit 2016, sektori i jashtëm i Kosovës është karakterizuar me rënie të eksporteve, kryesisht si pasojë e rënies së çmimeve në tregjet ndërkombëtare dhe rënies së prodhimit të nikelit në ekonominë e vendit.

Rritja e deficitit të llogarisë rrjedhëse dhe kapitale është pasojë edhe e rënies së shënuar në bilancin pozitiv të llogarisë së të ardhurave parësore, përderisa bilancet pozitive të shërbimeve dhe llogarisë së të ardhurave dytësore shënuan rritje. Gjatë vitit 2016, deficitin e llogarisë rrjedhëse dhe kapitale ka shënuar vlerën prej 534.6 milionë euro, krahasuar me deficitin prej 471.4 milionë euro (rreth 8.9 përqind e BPV-së), një rritje vjetore prej 13.4 përqind. Remitencat e pranuar në Kosovë, që njëherësh paraqesin edhe kategorinë më të madhe në kuadër të llogarisë së të ardhurave dytësore, arritën vlerën prej 691.0 milionë euro, që paraqet një rritje vjetore prej 3.8 përqind. Në kuadër të llogarisë financiare, IHD-të e pranuar në Kosovë u karakterizuan me rënie të vlerës në 215.9 milionë euro në vitin 2016, nga vlera prej 308.8 milionë euro sa ishin pranuar në vitin 2015.

Në vitin 2016, sistemi financiar u karakterizua me rritje të aktivitetit, kryesisht si rezultat i rritjes së shënuar në aktivitetin bankar dhe në sektorin pensional. Vlera e gjithsej asetëve të sistemit financiar të Kosovës arriti në 5.39 miliardë euro në vitin 2016, që përkon me një rritje vjetore prej 10.0 përqind. Gjatë vitit 2016, asetet e sektorit bankar shënuan rritje vjetore prej 7.4 përqind, duke arritur në 3.64 miliardë euro. Në kuadër të asetëve të sektorit bankar, vlera e gjithsej kredive të lëshuara nga bankat komerciale shënoi një rritje vjetore prej 10.4 përqind, duke arritur në 2.23 miliardë euro. Në të njëjtën periudhë, vlera e gjithsej depozitave në sektorin bankar të Kosovës arriti në 2.90 miliardë euro, që përbën një rritje vjetore prej 7.2 përqind.

Treguesit e performancës dhe shëndetit financiar vazhdojnë të reflektojnë shkallë të lartë të stabilitetit të sektorit. Profiti i realizuar gjatë vitit 2016 arriti në 75.5 milionë euro, që paraqet një zvogëlim kundrejt profitit të realizuar në vitin paraprak (94.7 milionë euro në vitin 2015), kryesisht si pasojë e rënies së të hyrave dhe rritjes së shpenzimeve të sektorit. Treguesit e shëndetit të sektorit bankar tregojnë për një përfundim të mëtejshëm të pozitës së kapitalizimit të sektorit bankar, ku Treguesi i Mjaftueshmërisë së Kapitalit arriti në 19.0 përqind nga 17.8 përqind sa ishte në vitin paraprak. Gjithashtu, ekspozimi i sektorit bankar ndaj rrezikut kreditor u zvogëluar edhe më tutje si rezultat i rënies së pjesëmarrjes së kredive joperformuese ndaj gjithsej kredive në 4.9 përqind, një nivel dukshëm më i ulët edhe krahasuar me vendet në Ballkanin Perëndimor. Për më tepër, niveli i mbulueshmërisë së kredive joperformuese me provizione në këtë periudhë shënoi rritje në 126.5 përqind (115.1 përqind në vitin 2015). Pozita e likuiditetit të sektorit bankar vazhdon të jetë në nivel të qëndrueshëm, përkundër një rënie të evidentuar në treguesin e likuiditetit si pasojë e rritjes së përsheptuar të kreditimit. Në vitin 2016, raporti i mjeteve likuide ndaj detyrimeve afatshkurtra qëndroi në 41.5 përqind, që është mjaft mbi minimumin rregullator prej 25 përqind.

Në vitin 2016, gjithsej asetet e kompanive të sigurimit që operojnë në vend arritën vlerën prej 161.8 milionë euro, një rritje vjetore prej 5.9 përqind. Gjatë vitit 2016, vlera e primeve të shkruara nga kompanitë e sigurimeve arriti në 83.5 milionë euro, një rritje vjetore prej 4.4 përqind, përderisa në të njëjtën periudhë, gjithsej dëmet e paguara nga kompanitë e sigurimeve dhe Byroja Kosovare e Sigurimit (BKS) shënuan rritje vjetore prej 3.8 përqind dhe arritën vlerën prej 38.6 milionë euro. Sektori i sigurimeve regjistroi humbje në vlerë prej 23.9 milionë euro, kryesisht si pasojë e rritjes më të lartë të shpenzimeve kundrejt të hyrave.

Sektori mikrofinanciar në vitin 2016 shënoi rritje të aktivitetit kredidhënës. Vlera e gjithsej asetëve të IMF-ve arriti në 148.2 milionë euro, që paraqet një rritje vjetore prej 23.7 përqind. Në vitin 2016, sektori mikrofinanciar realizoi profit në vlerë prej 4.1 milionë euro nga 2.4 milionë euro sa kishte realizuar në vitin 2015, kryesisht si rezultat i rritjes së përsheptuar të të hyrave, përderisa shpenzimet u rritën me ritëm të ngadalësuar.

Fondet pensionale u karakterizuan me një performancë pozitive në vitin 2016. Vlera e përgjithshme e asetëve të sektorit pensional arriti në 1.43 miliardë euro, një rritje e theksuar e asetëve prej 15.2 përqind në vitin 2016 kryesisht si rezultat i rritjes së realizuar nga kontributet

e reja dhe rritja e kthimit në investime. Sektori pensional dyfishoi kthimin në investime duke arritur në 65.3 milionë euro (29.7 milionë euro në vitin 2015), ku FKPK realizoi kthim pozitiv në investime prej 64.6 milionë euro përderisa FSKP 704.7 mijë euro.

Në kuadër të aktivitetit të licencimit të institucioneve financiare, gjatë vitit 2016, BQK-ja aprovoi regjistrimin e 3 institucioneve financiare jobankare për ushtrimin e aktivitetit të këmbimit valutor, shtimin e aktivitetit të këmbimit valutor për një institucion financiar jobankar, dhe bashkimin e 2 Institucioneve Mikrofinanciare me 1 Institucion Mikrofinanciar. Gjithashtu, gjatë këtij viti, janë aprovuar 9 kërkesa për ndryshimin e statutit, nga të cilat 4 kanë qenë nga radhët e bankave, 4 nga institucionet financiare jobankare 1 nga një Institucion Mikrofinanciar.

Në funksion të një sistemi bankar stabil, gjatë vitit 2016 janë bërë ekzaminimet e bankave komerciale konform planit të paraparë. Në përputhje me praktikat ndërkombëtare në fushën përkatëse, vëmendje e veçantë i është kushtuar rrezikut kreditor, rrezikut të likuiditetit, rrezikut të tregut dhe rreziqeve tjera, duke u bazuar në qasjen e mbikëqyrjes së bazuar në rrezik. Në përputhje me objektivat e BQK-së, respektivisht sigurimit të qëndrueshmërisë së tregut të sigurimeve dhe mbrojtjes së policëmbajtësve, BQK-ja edhe gjatë vitit 2016 ka vazhduar aktivitetin e saj duke realizuar në vazhdimësi ekzaminime në vend të siguruesve si ekzaminime të plota dhe të fokusuara, si dhe ekzaminime ad-hoc për kompanitë e sigurimit dhe ndërmjetësuesit e sigurimeve. Në funksion të ruajtjes së qëndrueshmërisë së sektorit financiar, gjatë vitit 2016, BQK-ka ka vazhduar me ekzaminimet e rregullta edhe të fondeve pensionale dhe institucioneve tjera financiare.

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës, gjegjësisht mbikëqyrja financiare, luan rol kyç në mbrojtjen e shfrytëzuesve të shërbimeve financiare në Kosovë. Në këtë kontekst, në kuadër të procesit të brendshëm të trajtimit të ankesave, në BQK janë shqyrtuar 535 ankesa të shfrytëzuesëve të shërbimeve financiare (persona fizik e juridik), ku 252 ankesa kanë qenë të deponuara për banka, IMF, IFJB dhe fonde pensionale, përderisa 283 ankesa kanë qenë të deponuara për kompanitë e sigurimeve.

Gjatë vitit 2016, BQK-ja ka aprovuar një numër të akteve të reja rregullative për mbikëqyrjen bankare dhe mbikëqyrjen e Institucioneve Mikrofinanciare dhe Institucioneve Financiare Jobankare, me qëllim të fuqizimit të mëtejme të kornizës së përgjithshme rregullative dhe harmonizimin me standardet ndërkombëtare. Gjithashtu, në janar të vitit 2016, ka hyrë në fuqi Ligji për Sigurimet, bazuar në të cilin gjatë vitit janë amandamentuar pothuajse të gjitha rregullat ekzistuese për mbikëqyrjen e sigurimeve që janë shndërruar në rregullore.

Ngjashëm me vitet paraprake, edhe gjatë vitit 2016, BQK-ja siguroi një ofertë kualitative dhe kuantitative të parave të gatshme për sektorin bankar për të mundësuar kryerjen e transaksioneve me para të gatshme në ekonomi. Që nga mesi i vitit 2016, Sistemi Elektronik i Kliringut Ndërbankar në BQK është zëvendësuar me një sistem të ri, implementimi i të cilit përbën një ndër hapat kryesor që BQK-ja ka ndërmarr për forcimin e stabilitetit dhe rritjen e efikasitetit të sektorit financiar dhe atij bankar në veçanti. Krahas implementimit të sistemit të ri të pagesave, në të njëjtën periudhë ka filluar aplikimi i IBAN-it edhe për pagesat vendore, duke ndikuar kështu në unifikimin dhe standardizimin e procesit të kontrollit të vlefshmërisë së llogarive bankare.

Në vitin 2016, në Sistemin e Pagesave Ndërbankare (SPN) janë procesuar rreth 11.6 milionë transaksione, në vlerë totale prej afërsisht 10.6 miliardë euro. Krahasuar me transaksionet e SPN-së në vitin paraprak, vëllimi i transaksioneve është rritur për 17.9 përqind përderisa vlera e transaksioneve është rritur për 42.5 përqind.

Edhe Regjistri i Kredive të Kosovës (RKK) ka shënuar progres gjatë vitit 2016, ku janë regjistruar 274 përdorues, si rrjedhojë e kërkesave të paraqitura nga institucionet anëtare, përderisa hulumtimi mbi obligimet dhe historitë kreditore të aplikantëve kreditor arriti në 645,246 hulumtime.

Në vitin 2016, të gjitha mjetet nën menaxhimin e BQK-së janë investuar në instrumente financiare që hyjnë në kategorinë e instrumenteve të sigurta dhe likuide. Në vitin 2016, BQK realizoi kthime pozitive nga investimet në instrumentet financiare dhe nga kursi valutor. Paqëndrueshmëria në tregun financiar të Eurozonës gjatë vitit 2016 bëri që portfolio e investimeve të BQK-së të menaxhohet përmes instrumenteve me rrezikshmëri më të ulët për nga luhatja e çmimeve, respektivisht në obligacione qeveritare të shteteve qendrore dhe periferike të eurozonës, si dhe obligacione qeveritare të emetuara nga Qeveria e Kosovës.

Në funksion të realizimit të objektivave të saj, BQK-ja ka vazhduar t'i kushtojë vëmendje të veçantë analizave rreth zhvillimeve të përgjithshme ekonomike në vend si dhe analizave që kanë të bëjnë me vlerësimin e stabilitetit financiar dhe me aktivitetin e sistemit financiar të vendit. Përveç publikimeve periodike, BQK tashmë realizon në baza të rregullta edhe projeksionet makroekonomike, duke pasuruar kështu analizën për zhvillimet makroekonomike në vend dhe duke ofruar një pasqyrë mbi zhvillimet e pritura në ekonominë e vendit. Në vitin 2016, është arritur për herë të parë të publikohet Harta e Stabilitetit Financiar, material studimor që zhvillon modelin e Hartës së Stabilitetit Financiar për Kosovën si vegël analitike shtesë për monitorimin dhe vlerësimin e stabilitetit financiar.

Gjatë vitit 2016, BQK ka bërë progres të rëndësishëm në harmonizimin e statistikave në përputhje me kërkesat e Bashkimit Evropian (BE) dhe fillimin e raportimit të rregullt të të dhënave në Eurostat – një projekt në të cilin BQK ka qenë duke punuar në tri vitet e fundit. Në përpjekje për të përmirësuar kualitetin e statistikave, BQK ka zgjeruar gamën e statistikave me publikime të reja, ka rritur mbulueshmërinë me të dhëna burimore, ka përmirësuar më tej cilësinë e vlerësimeve të bazuara në të dhëna të reja të mbledhura si dhe ka bërë hapa të rëndësishëm fillestar për të krijuar një kornizë për përpilimin e statistikave të llogarive financiare.

BQK-ja ka vazhduar të përfitoj nga asistencë teknike gjatë vitit 2016, e ofruar nga institucionet financiare ndërkombëtare dhe donatorët e ndryshëm si me projektet ekzistuese, po ashtu edhe me iniciativa të reja. Kryesisht mbështetja është ofruar nga Thesari Amerikan, Fondi Monetar Ndërkombëtar, Banka Botërore, USAID, Fondi Zhvillimor Gjerman dhe Banka Qendrore Evropiane.

BQK-ja ka vazhduar bashkëpunimin e ngushtë me institucione të rëndësishme ndërkombëtare duke përfshirë Thesarin Amerikan, Fondin Monetar Ndërkombëtar, Bankën Botërore, USAID-in, Fondin Zhvillimor Gjerman dhe Bankën Qendrore Evropiane. Gjatë vitit 2016, ka përfunduar implementimi i projektit *“Fuqizimi i sektorit financiar dhe infrastrukturës së tregut”*, financuar nga Agjencia Ndërkombëtare për Zhvillim (IDA), projekt që për fokus ka financimin e kostos që ndërlihet me implementimin e strategjisë së BQK-së, zhvillimin e Sistemit të Pagesave në kohë reale, ndërtimin e Qendrës së Vazhdimësisë së Punës për BQK-në si dhe sigurimin e financimit të kapitalit fillestar për Fondin për Sigurim të Depozitave të Kosovës (DIFK).

2. Mjedisi i jashtëm ekonomik

2.1. Eurozona dhe Ballkani Perëndimor

Aktiviteti ekonomik në eurozonë ka vazhduar rikuperimin gjatë vitit 2016, përderisa në linjë me pritjet e BQE-së, shkalla e inflacionit ka shënuar rritje graduale. Ekonomia e eurozonës ka vazhduar të shfaqë qëndrueshmëri ndaj efekteve anësore të rritjes së ngadalshme të ekonomisë globale dhe pasigurive politike, përderisa politikat ekspansioniste dhe masat jokonvencionale të ndërmarra nga BQE në kuadër të programit të lehtësimit sasior kanë vazhduar të reflektohen në përmirësim të kushteve të financimit në eurozonë. Në vitin 2016, rritja vjetore e BPV-së në eurozonë qëndroi në 1.8 përqind, një ngadalësim krahasuar me vitin 2015 kur ishte shënuar një rritje vjetore prej 2.0 përqind (tabela 1). Gjatë vitit 2016, rritja ekonomike në eurozonë u mbështet kryesisht nga kërkesa e brendshme. Përmirësimi i vazhdueshëm i kushteve në tregjet e punës dhe çmimet e ulëta të naftës janë përkthyer në rritje të të ardhurave të disponueshme, duke ndikuar kështu në rritjen e konsumit të brendshëm. Rritja ekonomike në eurozonë u mbështet kryesisht nga ekonomitë qendrore të eurozonës si Gjermania (1.9 përqind), Franca (1.2 përqind), Austria (1.5 përqind), Spanja (3.2 përqind) dhe Italia (0.9 përqind).

Tabela 1. Rritja reale vjetore e BPV-së

Përshkrimi	2013	2014	2015	2016
Eurozona	-0.3	1.2	2.0	1.8
Gjermania	0.5	1.6	1.7	1.9
Franca	0.6	0.6	1.3	1.2*
Italia	-1.7	0.1	0.8	0.9
Austria	0.1	0.6	1.0	1.5
Spanja	-1.7	1.4	3.2	3.2*
Greqja	-3.2	0.4	-0.2	0.0*

*Parashikime

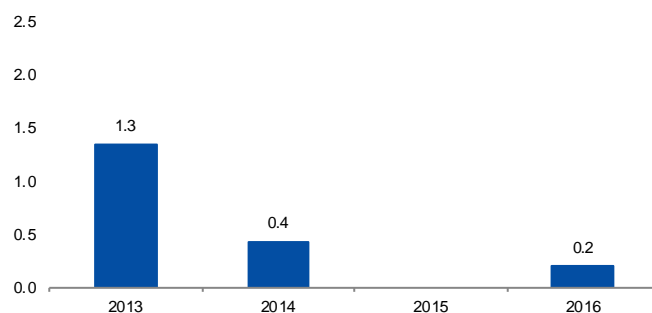
Burimi: Eurostat (2017)

Norma e inflacionit në eurozonë vazhdoi të jetë nën objektivin e BQE-së, megjithatë vlerësohet të ketë arritur nivelin jashtë së ashtuquajturës 'zonë rreziku'. Në dhjetor norma e inflacionit ishte 1.1 përqind, ndërsa shkalla mesatare e inflacionit gjatë vitit 2016 ishte 0.2 përqind (figura 1).

Masat e reja të ndërmarra nga BQE-ja në mars 2016 në kuadër të programit të lehtësimit sasior kishin si qëllim parësor evitimin e deflacionit dhe rikthimin e shkallës së inflacionit më afër caktuar prej

2 përqind. Megjithatë, ndikimi i politikave ekspansioniste monetare në nivelin e çmimeve në eurozonë ka rezultuar të jetë i kufizuar, kryesisht si pasojë e rënies së theksuar të çmimeve të energjisë gjatë vitit 2016. Projektionet e BQE-së për vitin 2017, sugjerojnë se shkalla mesatare e inflacionit në eurozonë pritet të jetë 1.4 përqind.

Figura 1. Shkalla e inflacionit në eurozonë, në përqindje

Burimi: Eurostat (2017)

Lansimi i programit të gjerë stimulues që nga marsi i vitit 2016 ka ndikuar drejtpërdrejtë në rënien e mëtutjeshme të normave 1 mujore dhe 12 mujore të interesit të kreditimit ndërbankar Euribor (figura 2). Gjithashtu, BQE-ja ka vazhduar të mbajë normën e interesit në operacionet kryesore të rifinancimit në zero përqind.

Rikuperimi i aktivitetit kreditues në eurozonë gjatë vitit 2016 është mbështetur kryesisht nga rritja e kërkesës për kredi si nga bizneset, ashtu edhe nga ekonomitë familjare, nxitur kryesisht nga përmirësimi i kushteve të kreditimit. Eurozona u karakterizua me një rritje vjetore të kreditimit prej 2.2 përqind në vitin 2016, një rritje e përsheptuar krahasuar me rritjen prej 0.6 përqind të shënuar në vitin 2015. Ekonomitë familjare shënuan rritje më të shpejtë të kreditimit prej 2.2 përqind (1.9 përqind në vitin 2015), përderisa kreditë për ndërmarrjet shënuan rritje prej 1.9 (-0.3 përqind në vitin 2015). Rritja e të ardhurave të disponueshme në eurozonë në këtë periudhë si dhe niveli ende i ulët i investimeve mund të kenë ndikuar në rritjen e depozitave të rezidentëve në sektorin bankar në vendet e eurozonës. Rritje më të lartë të depozitave në këtë periudhë shënuan ndërmarrjet (6.4 përqind në vitin 2016), pasuar nga depozitat e ekonomive familjare (3.2 përqind).

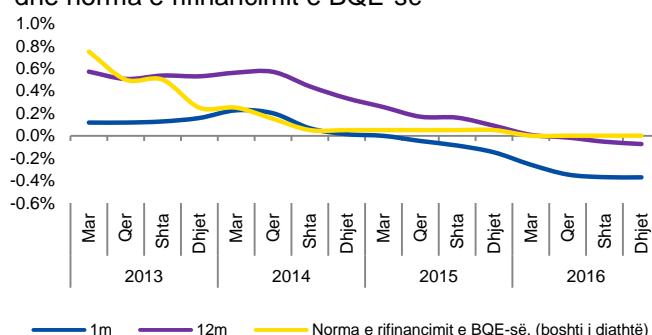
Performanca e aktivitetit ekonomik në Ballkanin Perëndimor vazhdoi të përforcohet. Rritja kërkesës në eurozonë, si partner kryesor tregtar për vendet në Ballkanin Perëndimor, u përkthye në përmirësim të pozicionit të neto eksporteve në disa vende të rajonit.

Rritja e eksporteve, së bashku me rritjen e investimeve të huaja dhe konsumit të brendshëm, paraqitën kontribues të rëndësishëm në rritjen mesatare prej rreth 3.0 përqind të BPV-së në Ballkanin Perëndimor në vitin 2016 (tabela 1).

Ngjashëm me eurozonën, vendet e Ballkanit Perëndimor u karakterizuan me presione të dobëta inflacioniste, që kryesisht i atribuohen zhvillimeve të çmimeve në tregjet ndërkombëtare. Në vitin 2016, vendet në Ballkanin Perëndimor regjistruan një shkallë mesatare të inflacionit prej rreth 0.3 përqind. Sa i përket zhvillimeve në sektorin bankar, vendet e rajonit u karakterizuan me rritje të aktivitetit kreditues në këtë periudhë ku rritjen më të lartë e kishte Kosova (10.4 përqind), Serbia (6.1 përqind) dhe Mali i Zi (1.3 përqind), përderisa rritje më të ulët shënoi Maqedonia me 0.7 përqind. Vendet e rajonit raportuan edhe për rritje të depozitave, ku Serbia shënoi rritjen më të lartë të depozitave deri në dhjetor 2016 (11.5 përqind) dhe Mali i Zi (9.4 përqind), përderisa rritjen më të ulët shënoi Shqipëria (5.4 përqind).

Deri në dhjetor, euro është zhvlerësuar lehtësisht kundrejt dollarit amerikan ndërsa është vlerësuar kundrejt valutave tjera të mëdha si sterlina britanike dhe franku zviceran. Gjatë kësaj periudhe, norma mesatare e këmbimit të euros ndaj dollarit amerikan është zhvlerësuar për 0.1 përqind, ndërsa ndaj frankës zvicerane dhe sterlinës britanike është vlerësuar për 2.2 përkatësisht 12.0 përqind. Vendimet e BQE-s për të mos ndryshuar më tej normat e interesit pas ndryshimeve të fundit në mars të këtij viti, janë reflektuar në forcimin e monedhës së euros kundrejt disa valutave kryesore. Në kuadër të monedhave të rajonit, euro është vlerësuar kundrejt denarit maqedon dhe dinarit serb për 0.01 përkatësisht 2.0 përqind, përderisa është zhvlerësuar ndaj lekut shqiptar për 1.7 përqind.

Figura 2. Norma e kreditimit ndërbankar EURIBOR dhe norma e rifinancimit e BQE-së

Burimi: Euribor (2017) dhe BQE (2017)

3. Ekonomia e Kosovës

3.1. Sektori real

Ekonomia e Kosovës, sipas vlerësimeve preliminare të ASK-së, ka shënuar rritje prej 3.4 përqind në vitin 2016. Kjo rritje e aktivitetit ekonomik është gjeneruar kryesisht nga rritja e investimeve prej 9.1 përqind si dhe rritja e konsumit prej 3.0 përqind, ndërsa neto eksportet vlerësohet të jenë karakterizuar me thellim të konsiderueshëm të deficitit prej 7.2 përqind në terma real. Rritja reale e ekonomisë së Kosovës gjatë vitit 2016 vlerësohet të jetë mbështetur kryesisht nga rritja në aktivitetin e sektorit të bujqësisë (7.6 përqind), tregtisë (4.8 përqind) dhe aktiviteteve financiare (12.4 përqind). Ndërsa, rënie reale vlerësohet të jetë shënuar tek afarizmi me pasuri të patundshme (1.5 përqind), industria përpunuese (1.1 përqind) dhe administrimi publik (0.4 përqind).

3.2. Çmimet

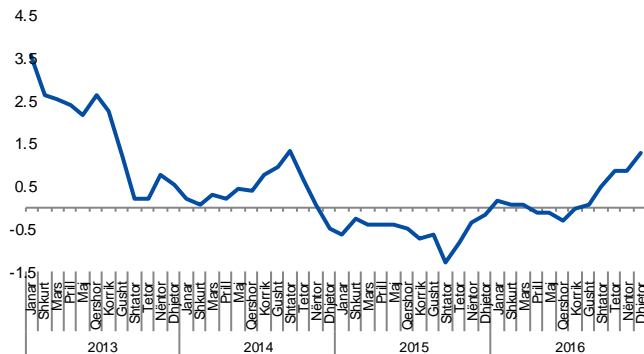
Niveli i përgjithshëm i çmimeve në Kosovë, shprehur nëpërmjet indeksit të çmimeve të konsumit, është karakterizuar me rritje mesatare prej 0.3 përqind në vitin 2016 (figura 3). Sa i përket komponentëve të IÇK-së, me rritje u karakterizuan çmimet e pijeve alkoolike dhe duhanit (8.1 përqind), pasuar nga çmimet e veshmbathjes (2.7 përqind). Në anën tjetër, rënie e çmimeve është shënuar kryesisht te rryma, gazi e lëndët tjera djegëse (2.3 përqind) si dhe shërbimet e transportit (1.9 përqind). Me rënie prej 0.1 përqind u karakterizuan edhe çmimet e ushqimit, që përfaqësojnë rreth 33.9 përqind të shportës së konsumatorit kosovar (figura 4).

Lëvizja e çmimeve në Kosovë vazhdon të përcaktohet kryesisht nga lëvizja e çmimeve në tregjet ndërkombëtare, si pasojë e varësisë së lartë të ekonomisë së Kosovës nga importet.

Në vitin 2016, indeksi i çmimeve të importit shënoi rënie mesatare prej 2.5 përqind. Çmimet e produkteve minerale, të cilat janë kategoria kryesore e indeksit të çmimeve të importit, shënuan rënien më të lartë

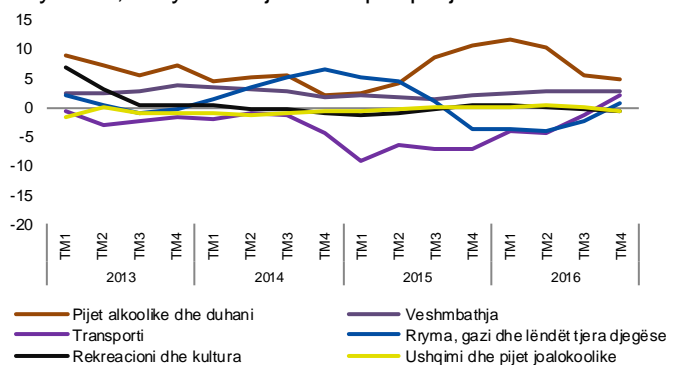
(12.3 përqind), ndërsa çmimet e vajrave ushqyese shënuan rritjen më të lartë të çmimeve (5.7

Figura 3. Norma e inflacionit, ndryshimi vjetor në përqindje

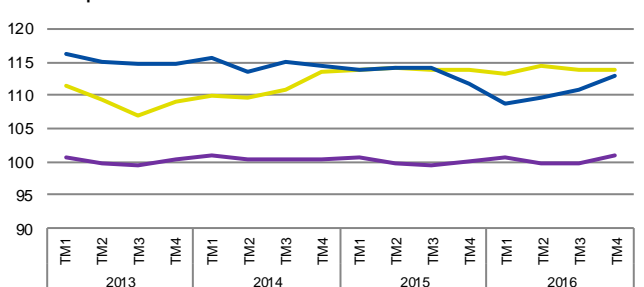
Burimi: ASK (2017)

Figura 4. Lëvizja e çmimeve të komponentëve kryesorë, ndryshimi vjetor në përqindje

Burimi: ASK (2017)

Figura 5. Indekset e çmimeve të konsumit, prodhimit dhe importit

Burimi: ASK (2017)

përçind) (figura 5). Gjithashtu, në vitin 2016, indeksi i çmimeve të prodhimit u karakterizua me rënie prej 0.1 përçind. Në këtë periudhë, me rënie u karakterizuan kryesisht çmimet e prodhimit të drurit dhe mobileve. Ndërsa, me rritje të çmimeve u karakterizuan energjia elektrike, prodhimi i lëkurës, metaleve, etj.

3.3. Regjistri i bizneseve

Sa i përket regjistrimit të bizneseve, në vitin 2016 është shënuar rritje e numrit të ndërmarrjeve të regjistruara dhe po ashtu rritje e numrit të ndërmarrjeve të mbyllura. Numri i ndërmarrjeve të reja të regjistruara ishte 10,424 apo 591 ndërmarrje më shumë se sa në vitin paraprak, ndërsa u mbyllën 2,376 ndërmarrje apo 171 ndërmarrje më shumë se sa në vitin paraprak (figura 6).

Numri më i madh i ndërmarrjeve të regjistruara vazhdon të jetë i koncentruar në sektorin e tregtisë me 2,738 ndërmarrje të reja, pasuar nga sektori i prodhimitarisë me 1,181 ndërmarrje, bujqësisë me 1,090 ndërmarrje dhe hotelerisë me 1,017 ndërmarrje (figura 7).

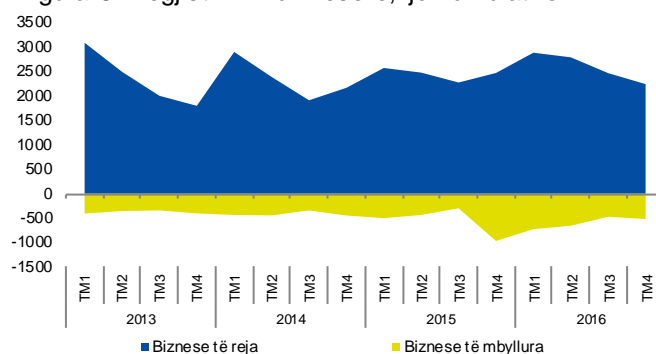
Krahasuar me vitin 2015, pothuajse në të gjithë sektorët është shënuar rritje e ndërmarrjeve të regjistruara. Në sektorin e bujqësisë është shënuar rritja më e lartë e ndërmarrjeve të regjistruara prej 145 ndërmarrje më shumë, pasuar nga sektori i prodhimit që u karakterizua me 134 ndërmarrje më shumë. Sektorët që shënuan numër më të vogël të ndërmarrjeve të regjistruara ishin sektori i tregtisë dhe patundshmërive (165 përkatësisht 16 ndërmarrje më pak).

3.4. Sektori Fiskal

Të hyrat buxhetore¹ në vitin 2016 arritën vlerën neto prej 1.60 miliardë euro, që paraqet një rritje vjetore rreth 9.6 përçind. Shpenzimet buxhetore² arritën vlerën prej 1.66 miliardë euro që paraqet një rritje vjetore rreth 5.7 përçind. Rrjedhimisht, buxheti i Kosovës regjistroi deficit primar buxhetor prej 61.1 milionë euro krahasuar me deficitin prej 111.4 milionë euro në vitin 2015, përderisa si përqindje e BPV-së, deficitin primar ka shënuar rënie nga 1.9 përçind në 1.0 përqind.

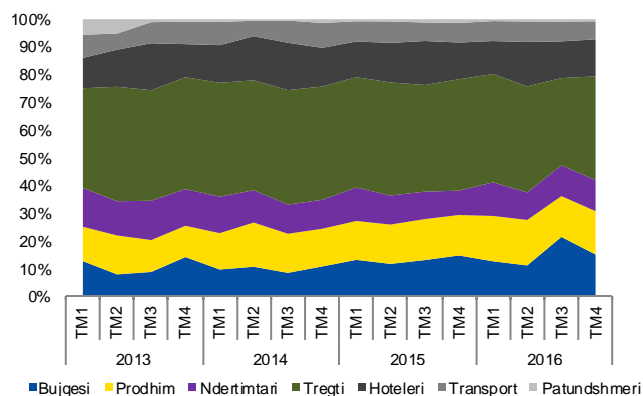
Sa i përket llojit të tatimeve, vërehet rritje më e lartë e të hyrave tatimore direkte të cilat arritën vlerën prej 232.1 milionë euro (17.4 përçind rritje), pasuar nga të hyrat tatimore indirekte të

Figura 6. Regjistrimi i bizneseve, jo kumulative

Burimi: ASK (2017)

Figura 7. Struktura e ndërmarrjeve të reja

Burimi: ASK (2017)

¹ Në kuadër të të hyrave buxhetore nuk përfshihen të hyrat nga huamarrjet, të hyrat nga privatizimi, pranimet nga grantet e përcaktuara të donatorëve dhe pranimet nga depozitat në mirëbesim.

² Në kuadër të shpenzimeve buxhetore nuk përfshihen pagesat e borxhit, pagesat për anëtarësim në IFN dhe kthimet nga fondet e depozitave.

cilat arritën vlerën prej 1.2 miliardë euro (11.2 përqind rritje), ndërsa të hyrat jo-tatimore shënuan rënie prej 8.3 përqind dhe arritën vlerën prej 175.3 milionë euro.

Në vitin 2016, pothuajse të gjitha kategoritë e shpenzimeve buxhetore u karakterizuan me rritje, përveç mallrave dhe shërbimeve të cilat shënuan rënie. Shpenzimet qeveritare për paga dhe mëditje shënuan rritje prej 3.6 përqind dhe arritën vlerën prej 543.7 milionë euro. Subvencionet dhe transferet po ashtu shënuan rritje për 13.5 përqind dhe arritën vlerën prej 474.7 milionë euro. Investimet kapitale, të cilat përfaqësojnë rreth 26.8 përqind të gjithë shpenzimeve buxhetore, shënuan rritje prej 9.8 përqind dhe arritën vlerën 443.6 milionë euro. Shpenzimet qeveritare për mallra dhe shërbime (përfshihen edhe shpenzimet komunale) shënuan rënie për 1.3 përqind dhe arritën vlerën prej 202.8 milionë euro.

Borxhi publik, në vitin 2016, ka arritur në 852.7 milionë euro që është për 13.9 përqind më i lartë krahasuar me vitin 2015. Si përqindje e BPV-së, borxhi publik ka arritur në rreth 14.5 përqind nga 13.0 përqind sa ishte në vitin paraprak. Kjo rritje e borxhit publik i atribuohet kryesisht rritjes së borxhit të brendshëm prej 26.8 përqind (i cili ka arritur në 479.0 milionë euro), ndërkohë që borxhi i jashtëm publik ka shënuar një ngritje të lehtë prej 0.7 përqind duke arritur në 373.8 milionë euro. Pjesëmarrja e borxhit të jashtëm publik në gjithë borxhin e brendshëm është zvogëluar në 43.8 përqind nga 59.6 përqind sa ishte në vitin 2015.

3.5. Tregu i letrave me vlerë

Sipas kalendarit të publikuar nga Ministria e Financave, në vitin 2016, numri i ankandeve për emetimin e letrave me vlerë të Qeverisë së Kosovës rezultoi të jetë 19, përderisa vlera e shpallur në ankande ishte 420.0 milionë euro.

Gjatë vitit 2016, Qeveria e Kosovës ka shpallur numër dhe vlerë më të vogël të bonove të thesarit krahasuar me periudhën e njëjtë të vitit paraprak. Përderisa numri i fletë-obligacioneve ishte i njëjtë me vitin paraprak, vlera e tyre ishte më e lartë gjatë vitit 2016. Sa i përket shumës së emetuar, ajo mbeti e njëjtë me vlerën e shpallur si për bono të thesarit, ashtu edhe për fletë-obligacione. Sipas afatit të maturimit, struktura e letrave me vlerë të Qeverisë së Kosovës vazhdon të tregon tendencë të zhvendosjes nga letrat me vlerë me maturitet afatshkurtër në letra me vlerë me maturitet afatgjatë.

Kategoria kryesore në strukturën e letrave me vlerë vazhdon të mbetet ajo e bonove të thesarit me afat maturimi 364 ditë, pasuar nga fletë obligacionet me afat maturimi dy vite.

Shuma e ofertuar nga pjesëmarrësit tejkaloi shumë e shpallur në ankande nga Ministria e Financave për 2.17 herë (1.58 në dhjetor 2016). Krahasuar me vitin paraprak, këtë vit është vënë re një rritje e ofertës dhe njëkohësisht edhe rritje e emetimit të letrave me vlerë të Qeverisë së Kosovës.

Në vitin 2016, norma mesatare e interesit në letrat me vlerë të Qeverisë së Kosovës ka shënuar rënie në 0.79 përqind (1.94 përqind në vitin 2015). Në këtë periudhë, normat e interesit për të gjitha afatet e maturimit ishin më të ulëta krahasuar me vitin 2015.

3.6. Sektori i Jashtëm

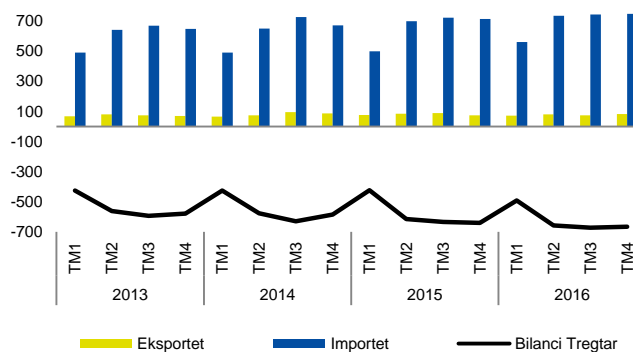
Gjatë vitit 2016, deficitin e llogarisë rrjedhëse dhe kapitale ka shënuar vlerën prej 534.6 milionë euro, krahasuar me deficitin prej 471.4 milionë euro sa ishte në vitin paraprak. Kjo rritje e deficitit të llogarisë rrjedhëse dhe kapitale i atribuohet rritjes së deficitit në llogarinë e mallrave dhe rënies së shënuar në bilancin pozitiv të llogarisë së të ardhurave parësore. Në anën tjetër, bilancet pozitive të shërbimeve dhe llogarisë së të ardhurave dytësore shënuan rritje.

Deficiti në tregtinë e mallrave u karakterizua me një rritje vjetore prej 7.4 përqind në vitin 2016, si pasojë e rënies së eksporteve dhe rritjes së importeve. Eksporti i mallrave arriti vlerën prej 309.7 milionë euro, që përkon me një rënie vjetore prej 4.8 përqind (rritje prej 0.2 përqind në vitin 2015) (figura 8).³

Rënia e vlerës së eksportit të mallrave gjatë kësaj periudhe kryesisht i atribuohet rënies së eksporteve të metaleve bazë, që njëherësh ka në edhe pjesëmarrjen më të lartë në strukturën e gjithsej eksporteve të vendit (rreth 35.9 përqind) (figura 9). Rënia e prodhimit të nikelit në ekonominë e vendit, si dhe rënia e çmimit të metaleve në tregjet ndërkombëtare gjatë vitit 2016 rezultuan në rënie të vlerës së gjithsej eksporteve të metaleve bazë. Me rënie u karakterizuan edhe eksportet e tekstilit dhe artikujve të tekstilit, si dhe eksportet e makinerive dhe pajisjeve elektrike. Në anën tjetër, eksportet e produkteve minerale shënuan rritje, kryesisht si rezultat i rritjes së vlerës së eksportit të energjisë elektrike. Gjithashtu, eksportet e produkteve të plastikës dhe gomës, si dhe eksportet e pijeve dhe duhanit shënuan rritje.

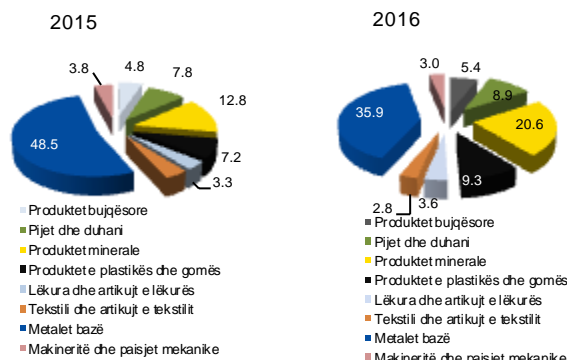
Vlera e gjithsej mallrave të importuara arriti në 2.8 miliardë euro, që paraqet një rritje vjetore prej 5.9 përqind. Në kuadër të importit të mallrave, me rritje u karakterizua importi i mjeteve të transportit, importi i makinerive dhe pajisjeve mekanike, importi i produkteve të plastikës dhe gomës, importi i ushqimeve të përgatitura, etj. Në anën tjetër, importi i produkteve minerale shënoi rënie të konsiderueshme (figura 10). Rënia e vlerës së eksporteve dhe rritja e vlerës së mallrave të importuara rezultoi në zvogëlim të shkallës së mbulueshmërisë së importeve me eksporte në 11.1 përqind (12.3 përqind në vitin 2015).

Figura 8. Eksportet, importet dhe bilanci tregtar, në milionë euro

Burimi: ASK (2017)

Figura 9. Struktura e eksporteve sipas kategorive, në përqindje

Burimi: ASK (2017)

³ Burimi i të dhënave për eksportin dhe importin e mallrave në Kosovë është Agjencia e Statistikave të Kosovës.

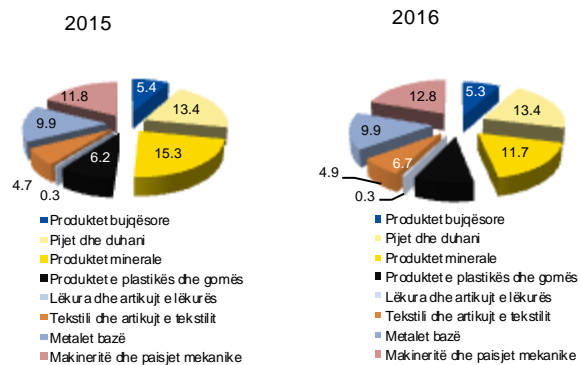
Bilanci në tregtinë e shërbimeve shënoi vlerën prej 565.0 milionë euro, një rritje kundrejt vitit paraprak prej 23.6 përqind. Vlera e gjithsej shërbimeve të eksportuara shënoi rritje vjetore prej 9.1 përqind, duke arritur në 1,038.4 milionë euro. Në anën tjetër, vlera e importit të shërbimeve shënoi rënie prej 4.3 përqind dhe arriti në 473.4 milionë euro. Në kuadër të eksportit të shërbimeve, shërbimet e udhëtimit dhe shërbimet e transportit u karakterizuan me rritje vjetore prej 12.4 përkatësisht 6.6 përqind, përderisa kategoria e shërbimeve kompjuterike, informative dhe të telekomunikacionit shënoi rënie prej 11.6 përqind. Sa i përket importit të shërbimeve, shërbimet e transportit shënuan rënie prej 15.1 përqind ndërsa shërbimet e udhëtimit shënuan rritje prej 4.2 përqind.

Llogaria e të ardhurave parësore u karakterizua me rënie prej 12.6 përqind. Bilanci i të ardhurave nga kompenzimi i punonjësve⁴ u zvogëlua për 5.6 përqind, ndërsa bilanci i të ardhurave të realizuara nga investimet u zvogëlua për 1.6 përqind. Në vitin 2016, bilanci i të ardhurave dytësore shënoi rritje për 3.2 përqind, që i atribuohet nivelit më të lartë të remitencave. Remitencat e pranuar në Kosovë, që njëherësh paraqesin edhe kategorinë më të madhe në kuadër të llogarisë së të ardhurave dytësore, shënuan vlerën prej 691.0 milionë euro, që paraqet një rritje vjetore prej 3.8 përqind (figura 11).

Remitencat që pranohen në Kosovë vijnë kryesisht nga Gjermania dhe Zvicra, vende këto nga të cilat dërgohen 37.1 përqind përkatësisht 22.6 përqind të gjithsej remitencave të pranuar në Kosovë. Një pjesë e konsiderueshme e remitencave është pranuar edhe nga SHBA-të, gjegjësisht 6.8 përqind e gjithsej remitencave të pranuar në Kosovë.

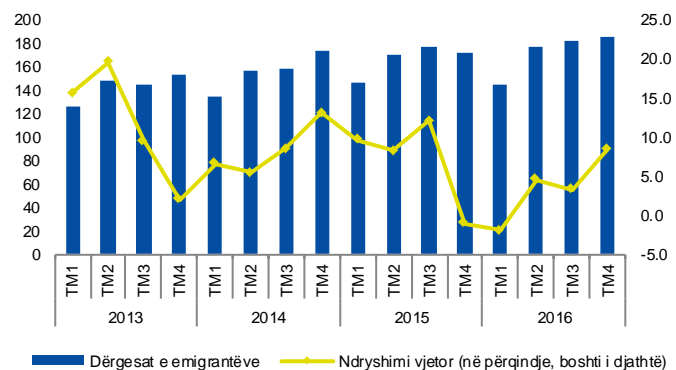
Investimet e Huaja Direkte (IHD) të pranuar në Kosovë arritën vlerën prej 215.9 milionë euro, që paraqet nivel më të ulët krahasuar me vlerën prej 308.8 milionë euro të regjistruar në vitin 2015. Në kuadër të strukturës së IHD-ve, me zvogëlim të

Figura 10. Struktura e importeve sipas kategorive, në përqindje

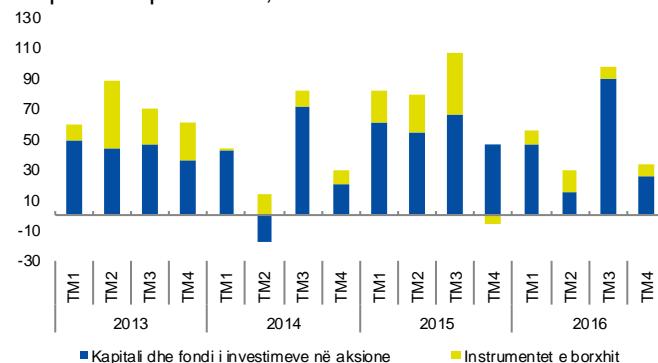
Burimi: ASK (2017)

Figura 11. Remitencat, në milionë euro

Burimi: BQK (2017)

Figura 12. Struktura e investimeve të huaja direkte sipas komponenteve, në milionë euro

Burimi: BQK (2017)

⁴ Kompensimi i punonjësve përfshinë pagat, mëditjet dhe beneficionet e tjera të pranuar nga punëtorët rezident jashtë vendit. Në këtë kontekst, përfshinë punëtorët sezonal apo punëtorët tjerë afatshkurtër (më pak se një vit) dhe punëtorët kufitar të cilët qëndrën e interesit ekonomik e kanë në ekonominë e tyre.

vlerës u karakterizuan të dy format e IHD-ve, përfshirë kapitalin dhe fondin e investimeve në aksione, si dhe investimet në instrumentet e borxhit (figura 12).

Kapitali dhe fondi i investimeve në aksione, që përbën rreth 85.3 përqind të gjithsej IHD-ve, shënoi vlerën prej 179.0 milionë euro që është për 21.5 përqind më i ulët krahasuar me vitin paraprak. Gjithashtu, IHD-të në formë të instrumenteve të borxhit shënuan vlerën prej 36.9 milionë euro, një zvogëlim kundrejt vitit paraprak prej 54.3 përqind. Rënia e IHD-ve u evidentua pothuajse në të gjithë sektorët. Rënia më e theksuar ishte tek sektori i patundshmërive dhe sektori i shërbimeve financiare, sektor që u karakterizuan me rënie vjetore prej 11.6 përkatësisht 70.5 përqind.

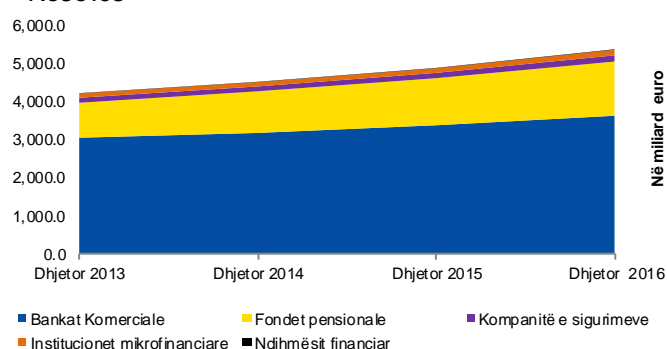
3.7. Sektori financiar

3.7.1 Karakteristikat e përgjithshme

Vlera e gjithsej asetëve të sistemit financiar të Kosovës arriti në 5.39 miliardë euro në vitin 2016, që përkon me një rritje vjetore prej 10.0 përqind (figura 13). Sektori bankar dhe sektori pensional vazhdojnë ta kenë kontributin kryesor në zgjerimin e aktivitetit të sistemit financiar në vend.

Numri i bankave komerciale, kompanive të sigurimeve, dhe fondeve pensionale ka mbetur i ngjashëm me vitin paraprak, për dallim nga ndihmësit financiar që kanë shënuar rritje, ndërsa institucionet mikrofinanciare rënie (tabela 2).

Figura 13. Vlera e asetëve të sistemit financiar të Kosovës

Burimi: BQK (2017)

Tabela 2. Numri i institucioneve financiare

Përshkrimi	2012	2013	2014	2015	2016
Bankat komerciale	9	9	10	10	10
Kompanitë e sigurimeve	13	13	14	15	15
Fondet pensionale	2	2	2	2	2
Ndihmësit financiar	38	39	42	44	48
Institucionet mikrofinanciare	17	17	18	18	16

Burimi: BQK (2017)

3.7.2 Sektori Bankar

Asetet

Gjatë vitit 2016, asetet e sektorit bankar shënuan rritje vjetore prej 7.4 përqind, duke arritur në 3.64 miliardë euro (figura 14). Zgjerimi i portofolios së kredive vazhdoi të mbetet kontribuuesi më i madh në rritjen e asetëve të sektorit bankar. Ky zgjerim kryesisht reflekton rritjen e vazhdueshme të depozitave të sektorit bankar si burimi kryesor i financimit të aktivitetit kreditues në vend. Gjatë vitit 2016, stoku i letrave me vlerë të sektorit bankar shënoi ngadalësim të rritjes në 7.8 përqind, nga 23.3 përqind një vit më parë. Ky ndryshim vjen si pasojë e ngadalësimit të rritjes së investimeve në letrat me vlerë të Qeverisë së Kosovës në 5.8 përqind (17.3 përqind në 2015), dhe investimeve në letrat me vlerë të qeverive të huaja në 9.7 përqind (29.4 përqind në 2015).

Ngadalësimi i investimeve në letrat me vlerë të Qeverisë së Kosovës është kryesisht rezultat i rritjes së konkurrencës nga akterët e tjerë të tregut si fondet pensionale, kompanitë e sigurimeve dhe institucionet e tjera publike, të cilët kanë rritur shumë e investuar në letra me vlerë të Kosovës. Po ashtu, ecuria në këtë kategori të aseteve mund t'i atribuohet edhe rritjes së mjeteve të dedikuara për kreditim, duke marrë parasysh rritjen e evidentuar të kërkesës për kredi, normën e ulët të kredive joperformuese si dhe kthimin më të lartë nga investimi në kredi.

Paraja e gatshme dhe bilanci me BQK-në shënuan rënie vjetore prej 6.9 përqind krahasuar me rritjen prej 9.6 përqind në vitin paraprak. Rënia e kësaj kategorie mund të jetë ndikuar nga zhvendosja e mjeteve drejt kreditimit, si dhe nga masat e ndërmarra nga BQK, ku nga gushti i vitit 2016 BQK aplikon normë negative të interesit për rezervat e bankave mbi nivelin e rezervës së detyrueshme.

Tabela 3. Struktura e aseteve të sektorit bankar

Përshkrimi	2012		2013		2014		2015		2016	
	Milionë euro	Pjesëmarrja (%)	Milionë euro	Pjesëmarrja (%)	Milionë euro	Pjesëmarrja (%)	Milionë euro	Pjesëmarrja (%)	Milionë euro	Pjesëmarrja (%)
Paraja e gatshme dhe bilanci me BQK	425.7	15.0%	463.3	15.1%	447.1	14.0%	491.2	14.5%	457.3	12.6%
Bilanci me bankat komerciale	287.9	10.2%	339.9	11.1%	390.7	12.3%	316.0	9.3%	342.0	9.4%
Letrat me vlerë	256.6	9.1%	354.5	11.6%	383.8	12.0%	473.5	14.0%	510.3	14.0%
Kreditë bruto	1,763.4	62.3%	1,805.8	59.0%	1,882.4	59.1%	2,019.4	59.6%	2,230.0	61.3%
Asetet Fikse	57.7	2.0%	55.5	1.8%	53.7	1.7%	57.3	1.7%	58.5	1.6%
Asetet Tjera	38.1	1.3%	40.3	1.3%	27.9	0.9%	29.8	0.9%	38.7	1.1%
Gjithsej	2,829.3	100%	3,059.3	100%	3,185.6	100%	3,387.3	100%	3,636.8	100%

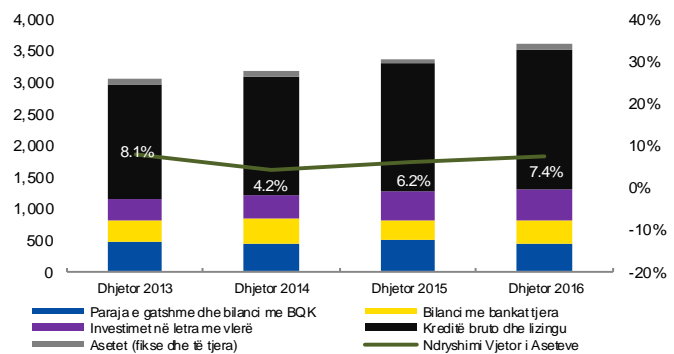
Burimi: BQK (2017)

Kreditë

Kreditë e sektorit bankar përshpejtuan rritjen vjetore në 10.4 përqind (figura 15). Deri në dhjetor 2016, vlera e gjithsej kredive arriti në 2.23 miliard euro. Gjatë vitit 2016, kreditimi është rritur si rezultat i rritjes së kërkesës për kredi si dhe permiresimit të ofertës së kreditimit nga sektori bankar, përmes uljes së normës së interesit, rritjes së shumës së kredisë së aprovuar dhe uljes së tarifave tjera të jo-interesit.

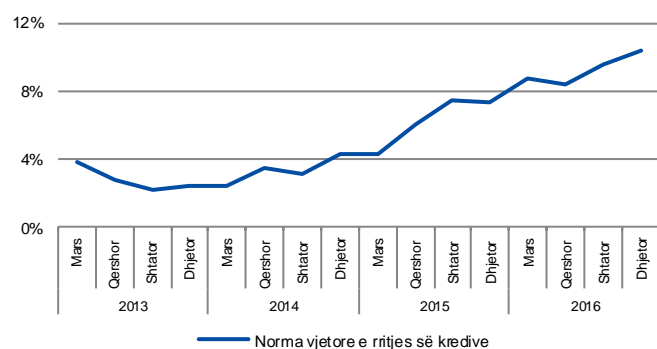
Kreditë ndaj ekonomive familjare ishin kategoria që shënuan normen më të lartë të rritjes vjetore prej 14.7 përqind (figura 16). Gjithashtu, edhe kreditë e reja ndaj ekonomive familjare shënuan rritje vjetore prej 10.8 përqind në vitin 2016. Ngjashëm me kreditë për

Figura 14. Asetet e bankave komerciale, ndryshimet vjetore, në milionë euro

Burimi: BQK (2017)

Figura 15. Trendi i rritjes së kredive, në përqindje

Burimi: BQK (2017)

ekonomitë familjare, edhe kreditë ndaj ndërmarrjeve shënuan rritje vjetore të përshpejtuar kundrejt vitit paraprak (figura 16). Struktura e kredive të ndërmarrjeve sipas veprimtarive ekonomike vazhdon të mbetet e dominuar nga kreditë e destinuar për sektorin e tregtisë, pasuar nga ato për prodhimtari dhe ndërtimtari (figura 17).

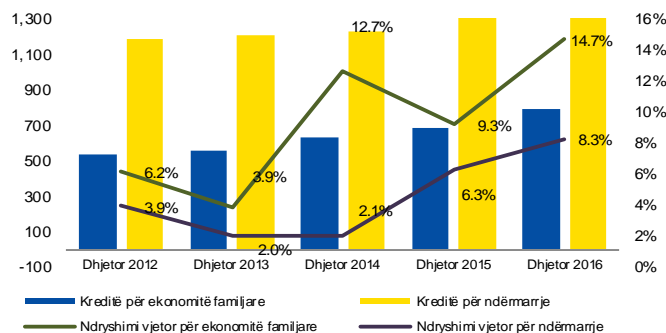
Deri në dhjetor 2016, kreditimi i të gjithë sektorëve ekonomik shënoi rritje, përjashtuar atë të bujqësisë dhe të shërbimeve tjera financiare që u karakterizuan me rënie (0.3 përqind dhe 39.5 përqind) (figura 18). Rritje vjetore të kreditimit që vlen të veçohet shënuan sektori i ndërtimtarisë dhe i energjetikës (3.5 përqind dhe 6.6 përqind). Megjithatë, në vitin 2016, kreditë e reja ndaj ndërmarrjeve shënuan rënie vjetore prej 17.3 përqind, ku kategoria e kredive investuese shënoi rënie vjetore prej 28.2 përqind ndërsa ajo e kredive jo-investuese shënoi rritje vjetore prej 4.2 përqind.

Detyrimet dhe Burimet Vetanake

Struktura e detyrimeve të sektorit bankar dominohet nga depozitat, që përbëjnë 79.7 përqind të gjithsej detyrimeve dhe burimeve vetanake, duke përfaqësuar kështu burimin kryesor të financimit të aktivitetit të sektorit bankar. Pjesë përbërëse shumë të rëndësishme të kategorisë së detyrimeve vazhdojnë të mbesin edhe kategoria e ‘obligimeve tjera’ dhe ‘bilanci me bankat komerciale’.

Kategoria e burimeve vetanake të sektorit bankar u karakterizua me rritje vjetore prej 7.1 përqind, kryesisht si rezultat i rritjes së theksuar të vlerës së fitimit të mbajtur në 68.7 milionë euro në vitin 2016 (24.4 milionë në dhjetor 2015).

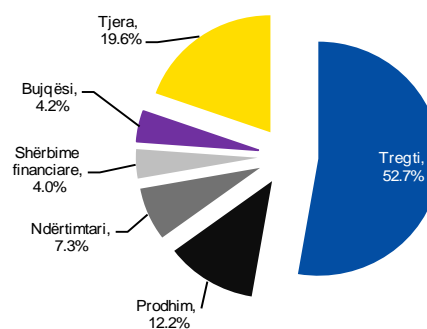
Figura 16. Kreditë e ndërmarrjeve dhe ekonomive familjare

Burimi: BQK (2017)

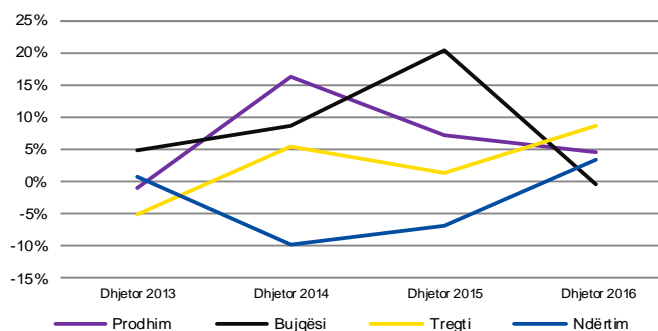
39.5 përqind) (figura 18). Rritje vjetore të kreditimit që

Figura 17. Kreditë sipas sektorëve ekonomik, në përqindje (dhjetor 2016)

Burimi: BQK (2017)

Figura 18. Rritja vjetore e kredive sipas sektorëve ekonomik

Burimi: BQK (2017)

Tabela 4. Struktura e detyrimeve të sektorit bankar

Përshkrimi	2012		2013		2014		2015		2016	
	Milionë euro	Pjesëmarrja (%)	Milionë euro	Pjesëmarrja (%)	Milionë euro	Pjesëmarrja (%)	Milionë euro	Pjesëmarrja (%)	Milionë euro	Pjesëmarrja (%)
Bilanci nga bankat tjera	6.0	0.2%	16.5	0.5%	31.6	1.0%	43.4	1.3%	59.1	1.6%
Depozitat	2,279.0	80.6%	2,449.0	80.1%	2,537.5	79.7%	2,701.4	79.8%	2,897.9	79.8%
Huatë tjera	18.9	0.7%	13.4	0.4%	14.1	0.4%	17.6	0.5%	17.8	0.5%
Detyrimet tjera	223.6	7.9%	246.2	8.0%	232.1	7.3%	194.3	5.7%	199.0	5.5%
Borxhi i ndërvarur	31.0	1.1%	56.3	1.8%	47.3	1.5%	36.8	1.1%	38.4	1.1%
Mjetet vetanake	270.8	9.6%	277.8	9.1%	323.0	10.1%	394.0	11.6%	420.7	11.6%
Gjithsej detyrimet	2,829.3	100%	3,059.3	100%	3,185.6	100%	3,387.3	100%	3,632.8	100%

Burimi: BQK (2017)

Depozitat

Depozitat në sektorin bankar të Kosovës shënuan rritje vjetore prej 7.2 përqind, një rritje e përshpejtuar krahasuar me vitin paraprak. Në vitin 2016, depozitat arritën në 2.90 miliard euro (figura 19).

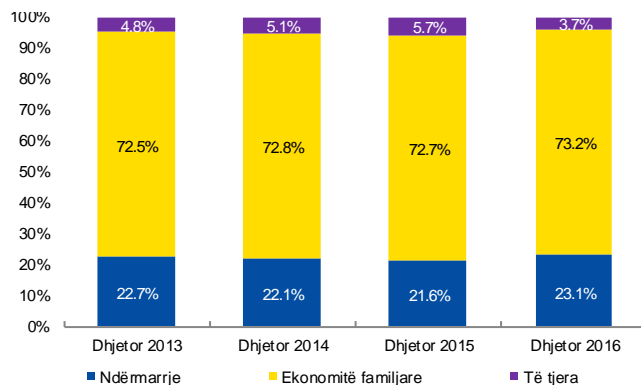
Ritmi i rritjes së gjithsej depozitave diktohet kryesisht nga depozitat e ekonomive familjare, të cilat shënuan rritje vjetore prej 8.0 përqind. Kjo kategori gjithashtu vazhdon të dominojë strukturën e gjithsej depozitave, pasuar nga depozitat e ndërmarrjeve (figura 19).

Në periudhën e njejtë, depozitat e ndërmarrjeve shënuan rritje vjetore të përshpejtuar prej 14.5 përqind. Kjo rritje mund të ketë rezultuar nga rritja e normës mesatare të interesit në depozitat për ndërmarrjet në 1.6 përqind (1.5 përqind në dhjetor 2015). Vlen të theksohet se kategoria e depozitave të transferueshme vazhdoi të rrisë pjesëmarrjen në strukturën e gjithsej depozitave në 57.9 përqind, nga 54.7 përqind sa ishte në dhjetor 2015. Kjo rritje kryesisht vjen si rezultat i normës së ulët të interesit në depozita.

Normat e Interesit

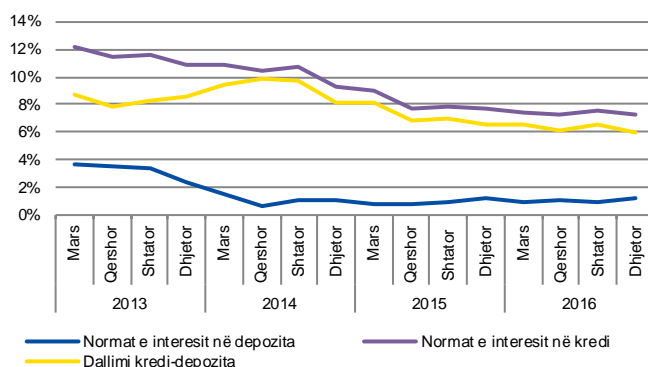
Dallimi në mes të normës mesatare të interesit në kredi dhe asaj në depozita u ngushtua në 6.0 përqind në krahasim me periudhën e njejtë të vitit paraprak (6.5 përqind në 2015). Norma mesatare e interesit në kredi në dhjetor 2016 u zvogëluar në 7.2 përqind përderisa norma mesatare e interesit në depozita shënoi rritje në 1.2 përqind (figura 20).

Figura 19. Struktura e depozitave, në përqindje

Burimi: BQK (2017)

Figura 20. Norma mesatare e interesit në kredi dhe depozita

Burimi: BQK (2017)

Normat e interesit në kredi

Norma mesatare e interesit në kreditë ndaj ndërmarrjeve u zvogëlua në 6.8 përqind nga 7.4 përqind sa ishte në dhjetor 2015 (figura 21). Në kuadër të kësaj kategorie, normat e interesit në kreditë investuese dhe jo-investuese vazhdojnë të përcjellin trend rënës.

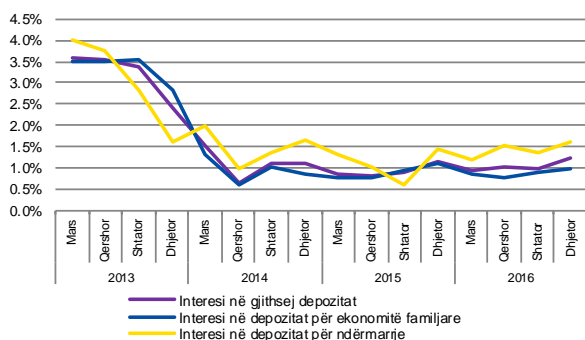
Në dhjetor 2016, vërehet rënie më e lehtë e normave të interesit në kreditë për ndërmarrjet në krahasim me periudhat paraprake. Normat e interesit në të gjithë sektorët ekonomik shënuan rënie, disa me ritëm më të përshpejtuar si ‘sektorët tjerë’ dhe ai i ‘shërbimeve’, për dallim nga sektori i bujqësisë dhe industrisë (figura 22).

Kreditë për ekonomitë familjare gjithashtu shënuan rënie të normës mesatare të interesit në 7.9 përqind (8.4 përqind në dhjetor 2015). Në kuadër të kësaj kategorie, norma mesatare e interesit për kreditë konsumuese dhe për ato hipotekare vazhduan të ndjekin trend rënës.

Normat e interesit në depozita

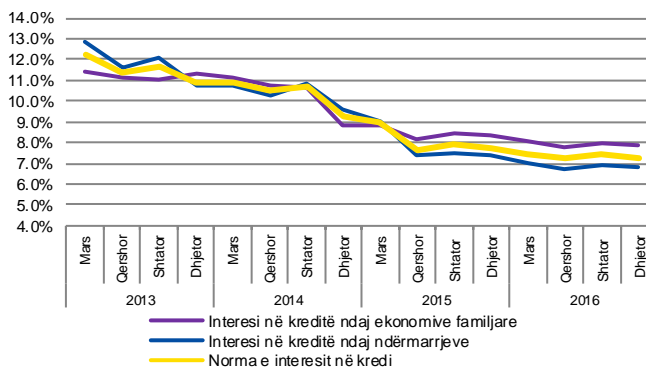
Nomra mesatare e interesit në gjithsej depozitat mbeti e ngjashme krahasuar me atë të periudhës paraprake në rreth 1.2 përqind në dhjetor 2015 (figura 23).

Figura 23. Norma mesatare e interesit në depozita

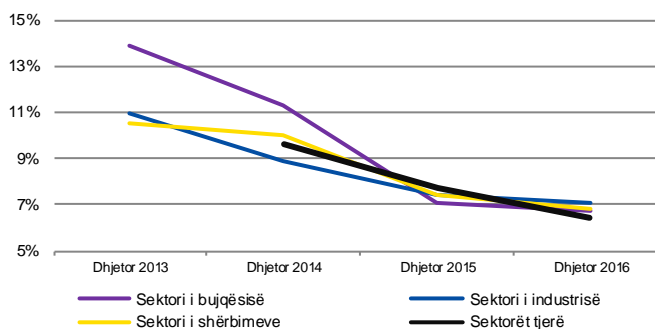
Burimi: BQK (2017)

Figura 21. Norma mesatare e interesit në kreditë ndaj ekonomive familjare dhe ndërmarrjeve

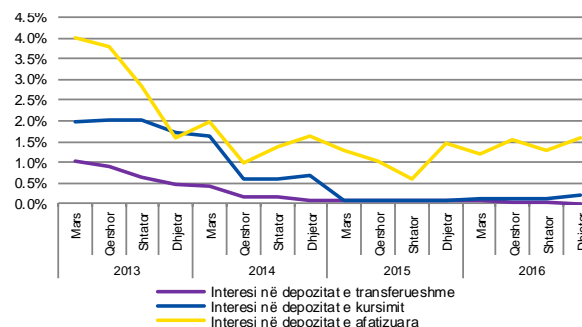
Burimi: BQK (2017)

Figura 22. Norma mesatare e interesit në kredi, sipas sektorëve ekonomik

Burimi: BQK (2017)

Figura 24. Norma mesatare e interesit në depozitat për ndërmarrje, sipas kategorive

Burimi: BQK (2017)

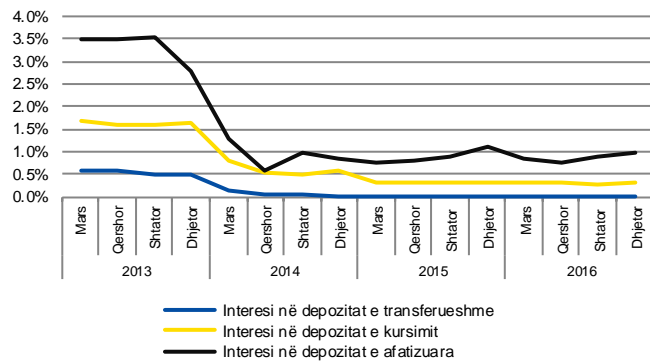
Noma mesatare e interesit në depozitat e ndërmarrjeve arriti në 1.6 përqind, një rritje e lehtë vjetore prej 0.1 pike përqindje. Më saktësisht, rritje prej 0.1 pikë përqindje shënuan normat e interesit në depozitat e kursimit dhe ato të afatizuara të ndërmarrjeve (figura 24).

Në anën tjetër, norma mesatare e interesit në depozitat e ekonomive familjare shënoi rënie në 1.0 përqind (1.1 përqind në dhjetor 2015). Kjo rënie reflektoi kryesisht rënien e normës mesatare të interesit në depozitat e transferueshme (figura 25).

Performanca e sektorit bankar⁵

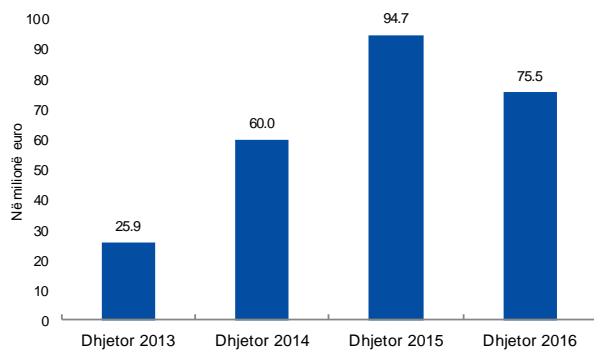
Sektori bankar gjatë vitit 2016 vazhdoi të karakterizohet me performancë të mirë financiare, duke mbajtur nivel të lartë të profitabilitetit. Vlera e profitit të realizuar gjatë vitit 2016 ishte 75.5 milionë euro, që paraqet një rënie vjetore prej 20.2 përqind krahasuar me profitin e realizuar në vitin paraprak, rënie që kryesisht i atribuohet rënies së të hyrave dhe rritjes së shpenzimeve të sektorit bankar (figura 26).

Figura 25. Norma mesatare e interesit në depozitat për ekonomitë familjare, sipas kategorive

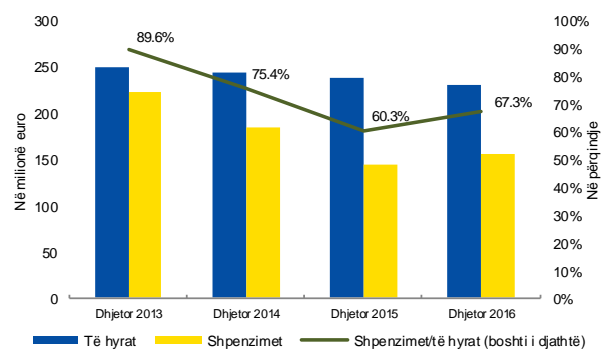
Burimi: BQK (2017)

Figura 26. Profiti neto i sektorit bankar, në milionë euro

Burimi: BQK (2017)

Figura 27. Të hyrat dhe shpenzimet e sektorit bankar

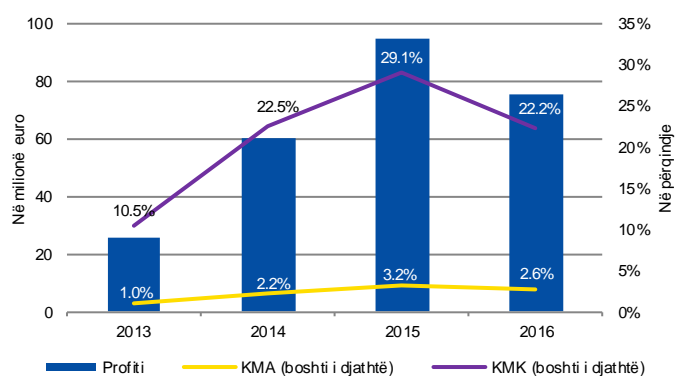

Burimi: BQK (2017)

Të hyrat e sektorit bankar ndjekën një trend rënës (figura 27). Në vitin 2016, të hyrat u karakterizuan me një rënie vjetore prej 3.0 përqind, duke shënuar vlerën prej 231.1 milionë euro. Rënia e të hyrave kryesisht i atribuohet rënies së të hyrave nga interesi, si pasojë e zvogëlimit të normës mesatare të interesit në kredi.

Vlera e gjithsej shpenzimeve të sektorit bankar arriti në 155.6 milionë euro në vitin 2016, që paraqet rritje vjetore prej 8.4 përqind (figura 27). Në rritjen e gjithsej shpenzimeve, kontributin kryesor e kishte rritja e shpenzimeve të jo interesit.

Figura 28. Treguesit e profitabilitetit të sektorit bankar

Burimi: BQK (2017)

Raporti i shpenzimeve ndaj të hyrave të sektorit është përkeqësuar në krahasim me periudhën e njejtë të vitit paraprak, si pasojë e rënies së të hyrave dhe rritjes së shpenzimeve në këtë periudhë (figura 27).

⁵ Bazuar në të dhënat e paaudituar.

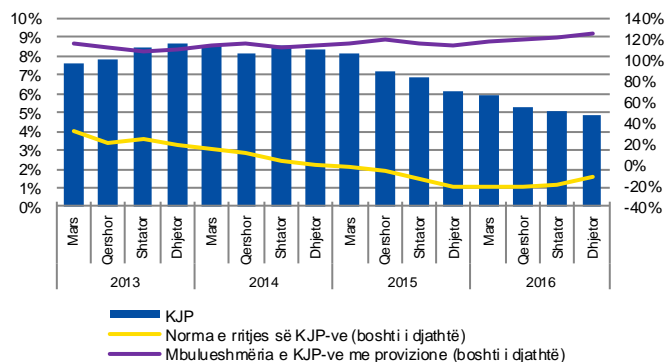
Treguesit e profitabilitetit vazhdojnë të qëndrojnë në nivel të lartë. Megjithatë, si rezultat i rënies së profitit, Kthimi në Mesataren e Aseteve (KMA) dhe Kthimi në Mesataren e Kapitalit (KMK) zbritën në 2.6 përkatësisht 22.2 përqind, nga 3.2 përkatësisht 29.1 përqind sa ishin në vitin paraprak (figura 28).

Treguesit e shëndetit financiar

Deri në dhjetor 2016, sektori bankar regjistroi rënie të kredive joperformuese dhe permirësim të mbulueshmërisë së tyre me provizione. Niveli i kredive joperformuese shënoi rënie në 4.9 përqind, një nivel i ulët edhe krahasuar me vendet në Ballkanin Perëndimor (figura 29). Për më tepër, niveli i mbulueshmërisë së kredive joperformuese me provizione shënoi rritje në 126.5 përqind.

Sektori bankar vazhdon të ketë nivel të lartë të kapitalizimit, ku treguesi i mjfatueshmërisë së kapitalit qëndroi në 17.9 përqind në dhjetor 2016. Pozita e likuiditetit të sektorit bankar vazhdon të jetë në nivel të qëndrueshëm, përkundër rritjes së përsheptuar të kreditimit. Raporti i mjeteve likuide ndaj detyrimeve afatshkurtra qëndroi në 41.5 përqind, që është mjaft mbi minimumin rregullator prej 25 përqind..

Figura 29. Treguesit e kualitetit të portofolios kreditore dhe norma e rritjes së KJP-ve

Burimi: BQK (2017)

3.7.3 Sektori pensional

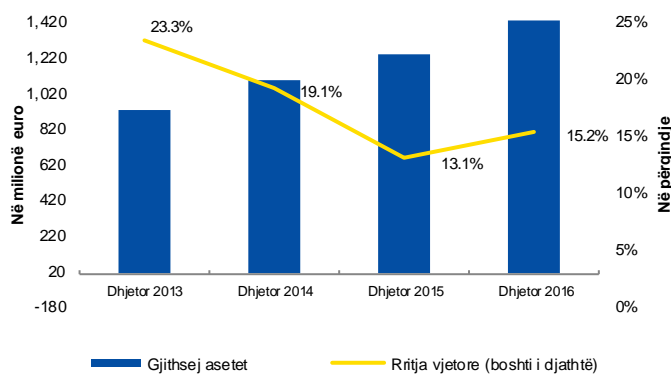
Sektori pensional u karakterizua me rritje të theksuar të asetëve prej 15.2 përqind në vitin 2016. Vlera e përgjithshme e asetëve të sektorit pensional arriti në 1.43 miliard euro, që e bënë sektorin e dytë më të madh në sistemin financiar me 26.5 përqind të asetëve (figura 30). Në këtë rritje kontribut dhanë rritja prej kontributeve të reja dhe kthimi në investime.

Vlera e arkëtimeve të reja arriti në 152.0 milionë euro (138.0 milionë euro në 2015), që paraqet rritje vjetore prej 10.2 përqind. Vlera e arkëtimeve të reja

të Fondit të Kursimeve Pensionale të Kosovës (FKPK-së) arriti në 151.5 milionë euro, ndërsa ajo e Fondit Slloveno-Kosovar të Pensionave (FSKP-së) arriti në 496.5 mijë euro.

Sektori pensional dyfishoi kthimin në investime duke arritur në 65.3 milionë euro, për dallim nga kthimi prej 29.7 milionë euro në vitin paraprak. FKPK realizoi kthim pozitiv në investime prej 64.6 milionë euro, ndërsa FSKP 704.7 mijë euro. Tregjet u karakterizuan me lëkundje të theksuara këtë vit kryesisht për shkak të normave të ulëta të interesit në investime, pasigurive të ngritura rreth daljes së Britanisë së Madhe nga Bashkimi Evropian dhe pritjeve për ndryshim të politikës monetare nga ana e Sistemit të Rezervës Federale. Përkundër këtyre zhvillimeve,

Figura 30. Asetet e sektorit pensional, në milionë euro

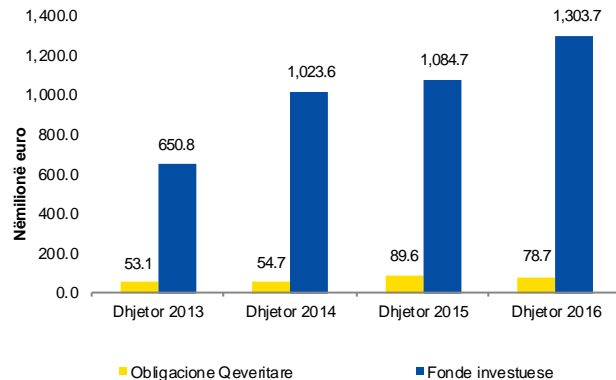

Burimi: BQK (2017)

strategjia investuese e fondeve pensionale rezulton të ketë amortizuar luhatjet dhe të ketë siguruar rritje të vlerës së kthimit në investime.

FKPK, e cila konsiston me 99.5 përqind të aseteve të sektorit pensional, ndërroi strategjinë investive në krahasim me vitin e kaluar duke i orientuar investimet jashtë vendit. Investimet në letrat me vlerë të Qeverisë së Kosovës shënuan rënie prej 12.2 përqind, ndërsa investimi në fondet e përbashkëta investive, të cilat janë jashtë vendit, regjistroi rritje prej 20.2 përqind (figura 31).

Figura 31. Investimet e FKPK-së

Burimi: FKPK (2017)

3.7.4 Sektori i sigurimeve

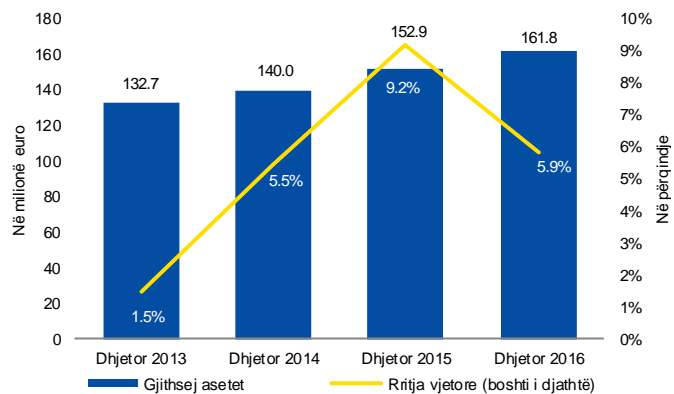
Sektori i sigurimeve, që përfaqëson rreth 3.0 përqind të gjithsej aseteve të sistemit financiar, në dhjetor 2016 shënoi rritje vjetore të aseteve prej 5.9 përqind dhe arriti në 161.8 milionë euro (figura 32). Një ndër kontribuesit kryesor në rritjen e aseteve ishte rritja e mjeteve likuide, respektivisht parave të gatshme të mbajtura në bankat komerciale, që ka dhe pjesëmarrjen më të lartë në strukturën e aseteve të kompanive të sigurimit.

Sigurimet jo-jetë, që njëherësh kanë edhe pjesëmarrjen më të lartë në gjithsej asetet e sektorit (rreth 90 përqind) shënuan rritje vjetore prej 5.6 përqind në vitin 2016. Ndërsa, sigurimet 'jetë', që përbëjnë pjesën e mbetur të aseteve, shënuan rritje vjetore prej 8.3 përqind.

Gjatë vitit 2016, vlera e primeve të shkruara nga kompanitë e sigurimeve arriti në 83.5 milionë euro, një rritje vjetore prej 4.4 përqind. Struktura e primeve të shkruara kryesohet nga primet e sigurimit jo-jetë të cilat përfaqësojnë 96.9 përqind të gjithsej primeve të shkruara. Vlera e tyre gjatë kësaj periudhe prej 80.9 milionë euro është për 4.7 përqind më e lartë se në vitin 2015. Ndërsa, vlera e primeve të shkruara nga sigurimi jetë arriti vlerën 2.6 milionë euro (rënie vjetore prej 3.7 përqind).

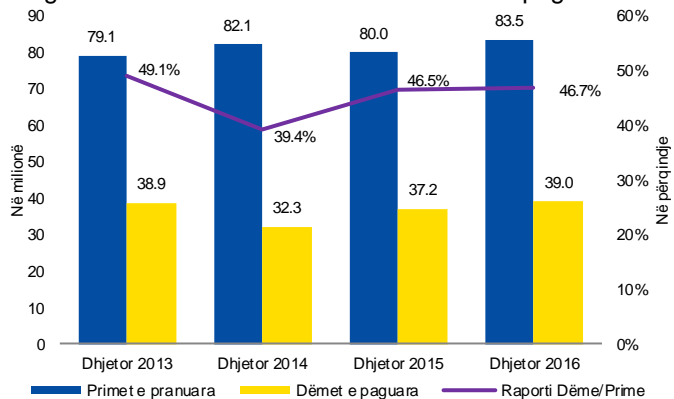
Dëmet e paguara nga sektori i sigurimeve, ku përfshihen dëmet e kompanive të sigurimit dhe Byrosë Kosovare të Sigurimit (BKS), shënuan një rritje më të ngadalëshme vjetore prej 4.9 përqind në vitin 2016 (rritje prej 15.1 përqind në vitin 2015).

Figura 32. Asetet e sektorit të sigurimeve

Burimi: BQK (2017)

Figura 33. Primet e shkruara dhe dëmet e paguara

Burimi: BQK (2017)

Rritja më e lartë e dëmeve të paguara gjatë kësaj periudhe krahas rritjes më të vogël të primeve të shkruara, rezultoi në rritje të lehtë të raportit të gjithsej dëmeve të paguara ndaj primeve të shkruara (figura 33).

Performanca e sektorit të sigurimeve

Sektori i sigurimeve vazhdoi të regjistrojë humbje, që në vitin 2016 është thelluar dukshëm kundrejt vitit paraprak. Të hyrat neto nga primet e sektorit të sigurimeve në dhjetor 2016 shënuan rritje vjetore prej 1.2 përqind, përderisa në të njëjtën periudhë, shpenzimet u karakterizuan me një rritje vjetore prej 10.7 përqind si dhe dëmet e ndodhura shënuan rritje vjetore prej 32.5 përqind. Si pasojë e rritjes më të lartë të shpenzimeve dhe dëmeve të ndodhura kundrejt të hyrave, sektori i sigurimeve regjistroi humbje prej 25.6 milionë euro (humbje prej 8.9 milionë në dhjetor 2015).

Humbja financiare në tregun e sigurimeve u ndikua nga dy faktor kryesor. Faktori i parë dhe me ndikimin më të madh ndërlidhet me rivlerësimin aktuarial të provizioneve teknike të disa kompanive të sigurimeve jo-jetë të cilat me vite të tëra kishin nënvlerësuar provizionet teknike, përkatësisht provizionet për dëmet pezull. Si rezultat i kësaj, rivlerësimi i këtyre provizioneve gjatë vitit 2016 kishte shënuar rritje të theksuar, rritje kjo e cila më pas ndikoi në performancën e tregut në tërësi. Për shkak të nënvlerësimit të provizioneve teknike të disa kompanive të sigurimit nga vitet e kaluara, humbja e bartur nga nënvlerësimi i provizioneve teknike për si pasojë e mos prezantimit të drejtë të këtyre rezervave për dëme të viteve të kaluara (2002-2015), është gjithsej 15.96 milionë euro. Për më tepër, kur kësaj i shtohet edhe shuma e paguar e tatimit në qarkullim (përkundër humbjeve të realizuara) prej 4 milionë euro, si dhe pagesat e Fondit të Kompensimit (të shkaktuara nga makinat e pasiguruara) në shumë mbi 4 milion euro, sektori i sigurimeve arrin humbjen e prezantuar në vitin 2016 në shumë prej 25.6 milionë euro. Rrjedhimisht, bazuar në kërkesën e BQK-së, për prezantim të drejtë të provizioneve teknike dhe pasqyrave financiare, humbjet e viteve paraprake janë bartur në vitin 2016. Kjo ka ndikuar që edhe kompanitë e tjera të rishikojnë, rivlerësojnë dhe pasqyrojnë drejtë provizionet teknike. Faktori i dytë ndërlidhet me nivelin e lartë të shpenzimeve. Rritja e theksuar e provizioneve teknike në njërin anë si dhe mos menaxhimi i duhur i nivelit të shpenzimeve në anën tjetër kishte ndikuar në masë të madhe në rritjen e humbjes financiare në tregun e sigurimeve gjatë vitit 2016. Për shkak të shpenzimeve të larta të evidentuara, BQK-ja në fund të vitit 2016 ka nxjerrë rregulloren për shitjen e sigurimit të detyrueshëm nga autopërgjegjësia dhe menaxhimin e shpenzimeve të siguruesve, me qëllim të kufizimit të shpenzimeve dhe zvogëlimit të tyre.

Rritja vjetore e parasë së gatshme dhe ekuivalentëve të saj prej 3.1 përqind, krahas rritjes së konsiderueshme prej 30.4 përqind e rezervave teknike të sektorit të sigurimeve ndikuan në zvogëlimin e nivelit të likuiditetit. Raporti ndërmjet parasë së gatshme dhe ekuivalentëve të saj ndaj rezervave zbriti në 90.7 përqind në dhjetor 2016 nga 114.8 përqind sa ishte në dhjetor 2015, përderisa raporti ndërmjet parasë së gatshme dhe ekuivalentëve të saj ndaj gjithsej detyrimeve u zvogëlua në 83.4 përqind (103.4 përqind në dhjetor 2015).

3.7.5 Sektori mikrofinanciar

Asetet

Gjatë vitit 2016 asetet e sektorit mikrofinanciar arritën në 148.2 duke shënuar rritje vjetore të theksuar prej 23.7 përqind (figura 34).

Rritja e asetëve të sektorit mikrofinanciar në vitin 2016 kryesisht i atribuohet rritjes së kredive bruto, aktivitet që kryesisht financohet nga huamarrjet në sektorin e jashtëm. Struktura e asetëve të sektorit mikrofinanciar vazhdon të dominohet nga kreditë bruto (73.5 përqind), pasuar nga lizingjet (15.2 përqind).

Kreditë

Aktiviteti kreditor i sektorit Burimi: BQK (2017) mikrofinanciar gjatë vitit 2016 shënoi përmirësim të theksuar, ku vlera e kredive shënoi rritje vjetore prej 32.2 përqind (figura 35).

Figura 35. Vlera e kredive ndaj ekonomive familjare dhe ndërmarrjeve dhe rritja vjetore e kredive

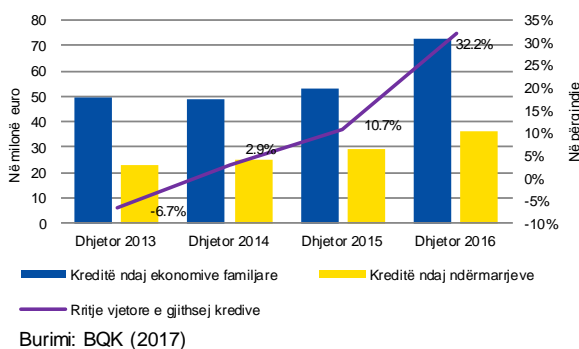
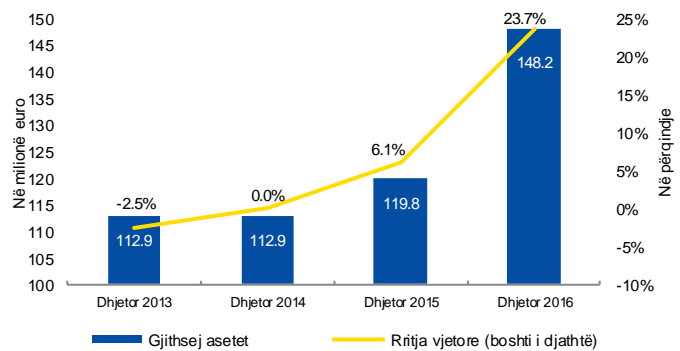
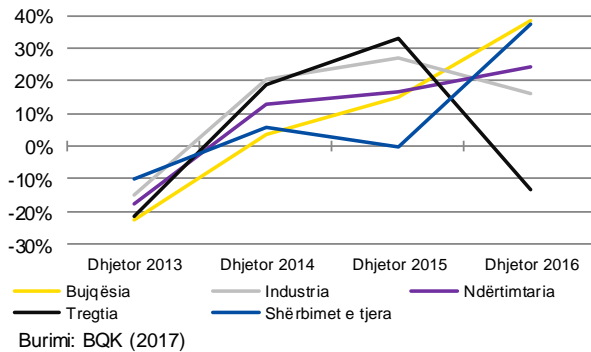

Figura 34. Asetet e sektorit mikrofinanciar (milionë euro)

Burimi: BQK (2017)

Figura 36. Rritja e kredive ndaj ndërmarrjeve, sipas sektorëve ekonomik

Burimi: BQK (2017)

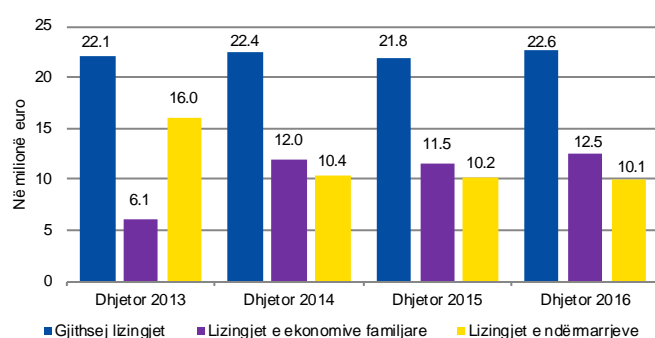
Kontributin më të madh në rritjen e kredive e kishte kategoria e kredive ndaj ekonomive familjare (67.0 përqind të gjithsej kredive të sektorit), kategori që shënoi rritje vjetore prej 35.7 përqind. Kreditë ndaj ndërmarrjeve, që përfaqësojnë 33.0 përqind të gjithsej kredive të sektorit, kontribuan dukshëm në rritjen e gjithsej kredive duke shënuar rritje vjetore prej 22.7 përqind.

Sa i përket kredive të lëshuara ndaj sektorëve ekonomik, bujqësia u karakterizua me rritjen më të lartë vjetore, pasuar nga ndërtimtaria dhe sektorët tjerë. Tregtia është i vetmi sektor që shënoi rënie (figura 36).

Lizingjet

Lizingjet, si kategoria e dytë për nga pesha në strukturën e asetëve të sektorit mikrofinanciar, shënuan rritje vjetore prej 3.4 përqind në vitin 2016 dhe arritën vlerën prej 22.6 milionë euro (figura 37). Në rritjen e lizingjeve kontriboi rritja e lizingjeve hipotekare dhe 'lizingjeve tjera', të cilat regjistruan rritje vjetore prej 6.0 përkatësisht 6.8 përqind.

Figura 37. Lizingjet e sektorit mikrofinanciar (përqindje)

Burimi: BQK (2017)

Në rritjen e lizingjeve kontriboi rritja e lizingjeve hipotekare dhe 'lizingjeve tjera', të cilat regjistruan rritje vjetore prej 6.0 përkatësisht 6.8 përqind.

Normat e Interesit

Norma mesatare e interesit në kreditë e sektorit mikrofinanciar në dhjetor 2016 vazhdoi të përcjellë trendin rënës, duke rënë në 21.3 përqind. Norma e interesit për kreditë ndaj ekonomive familjare si dhe norma e interesit në kreditë ndaj ndërmarrjeve regjistruan rënie të njëjtë prej 0.9 pikë përqindje (figura 38).

Figura 38. Norma mesatare e interesit në kredi të sektorit mikrofinanciar

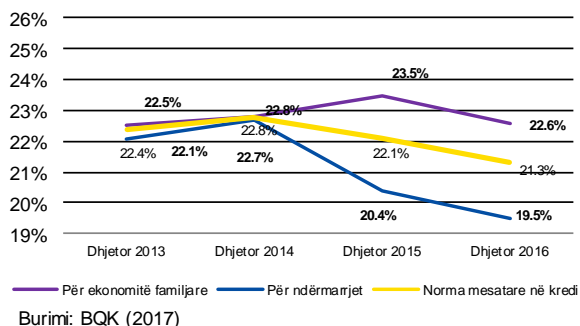
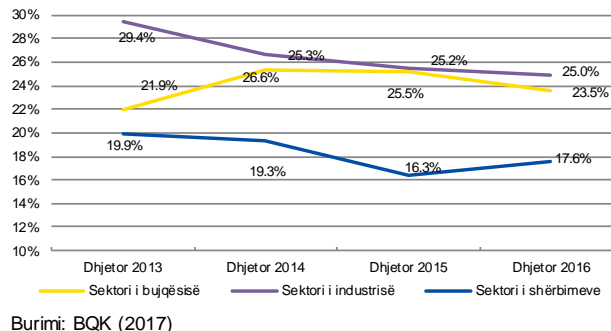

Figura 39. Norma mesatare e interesit në kredi, sipas sektorëve ekonomik

Në kuadër të kredive ndaj ndërmarrjeve, sektori i shërbimeve rezultoi të ketë normën më të ulët të interesit në kredi. Ndërsa, sektori i industrisë vazhdon të ketë normën më të lartë të interesit në kredi (figura 39).

Performanca e sektorit mikrofinanciar

Figura 40. Të hyrat dhe shpenzimet e sektorit mikrofinanciar

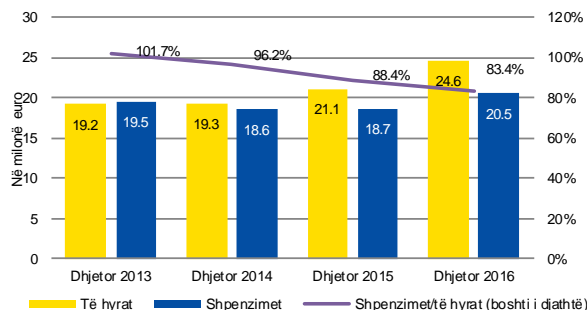
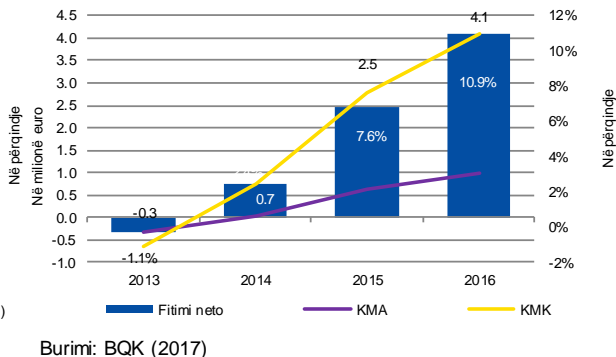
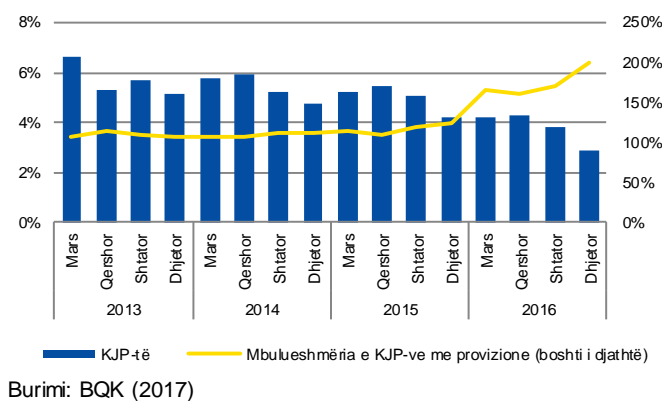

Figura 41. Treguesit e profitabilitetit të sektorit mikrofinanciar

Deri në dhjetor 2016, sektori mikrofinanciar realizoi profit në vlerë prej 4.1 milionë euro, që përbën një rritje të konsiderueshme vjetore prej 73.3 përqind. Kontribuues kryesor në këtë rritje ishte rritja më e lartë e të hyrave (kryesisht e atyre nga interesi) krahas rritjes së shpenzimeve (figura 40). Si rrjedhojë e rezultatit financiar pozitiv gjatë vitit 2016, treguesit e profitabilitetit shënuan përmirësim (figura 41).

Figura 42. Treguesit e kualitetit të portofolios kreditore

Niveli i kredive joperformuese në raport

me gjithsej kreditë në dhjetor 2016 u zvogëlua për 1.3 pikë përqindje, nivel ky më i ulëti në vitet e fundit, dhe zbriti në 2.9 përqind (figura 42).

Për më tepër, niveli i mbulueshmërisë së kredive joperformuese me provizioneve shënoi rritje të theksuar në 200.2 përqind i ndikuar nga rënia e vlerës së kredive joperformuese (figura 42).

3.8. Projektionet makroekonomike për vitin 2017

Projektionet e BQK-së për vitin 2017 sugjerojnë se ekonomia e Kosovës do të karakterizohet me rritje reale prej 3.7 përqind. Kjo rritje pritet të gjenerohet nga kërkesa e brendshme, ndërsa neto eksportet parashihet të kenë ndikim më të vogël negativ në BPV. Konsumi, si komponenta kryesore e kërkesës së brendshme, pritet të shënojë rritje reale prej 2.1 përqind, bazuar në pritjet që konsumi privat do të rritet me 2.4 përqind dhe konsumi publik me 0.6 përqind. Faktorët që pritet të ndikojnë në rritjen e konsumit privat, ndër të tjera, janë edhe rritja e remitencave dhe rritja e kredive. Deri në fund të vitit 2017, remitencat pritet të shënojnë rritje vjetore prej rreth 2.8 përqind. Gjithashtu, kreditë për ekonomitë familjare, të cilat në vitet e fundit kanë shënuar rritje të konsiderueshme (14.7 përqind në vitin 2016 dhe 9.3 përqind në vitin 2015), pritet të vazhdojnë këtë trend të rritjes edhe në vitin 2017.

Investimet në vitin 2017 parashihet të shënojnë rritje reale prej 6.8 përqind, bazuar në parashikimet për rritje të konsiderueshme të investimeve publike (16.9 përqind) por edhe të investimeve private (3.3 përqind). Kontribut të rëndësishëm në rritjen e investimeve private pritet të vazhdojë të ketë kreditimi bankar, i cili po karakterizohet me ritëm më të shpejtë të rritjes dhe me norma më të ulëta të interesit. Po ashtu, ndryshimet në politikën tatimore gjatë viteve të kaluara (lirimi nga TVSH-ja i linjave të prodhimit dhe makinerive që ndërliken me atë prodhim, si dhe lirimi nga TVSH-ja i pajisjeve të teknologjisë informative), pritet të nxisin investimet private. Rritjes së pozicionit të përgjithshëm të investimeve pritet t'i kontribuojë edhe rritja e IHD-ve, të cilat në vitin e kaluar shënuan rënie të konsiderueshme.

Eksportet neto të mallrave dhe shërbimeve në vitin 2017 pritet të kenë një kontribut më të vogël negativ në BPV krahasuar me vitin e kaluar, një supozim i mbështetur kryesisht në parashikimet për rritje të çmimeve të metaleve që priten të ndikojnë në rritjen e vlerës së gjithsej eksporteve. Në kuadër të mallrave, pritet që eksporti të rritet për rreth 8.3 përqind në terma real, ndërsa importet pritet të rriten për rreth 2.5 përqind. Rrjedhimisht, deficitit tregtar i mallrave pritet të shënoi një rritje të lehtë prej 1.7 përqind në terma real. Në anën tjetër, pozicioni tregtar pozitiv në kuadër të shërbimeve pritet të rritet për rreth 2.8 përqind në terma real.

Trendi i çmimeve në Kosovë është kryesisht në linjë me lëvizjet e çmimeve në tregjet ndërkombëtare, veçanërisht çmimet e ushqimit dhe të naftës. Këto dy kategori të produkteve, të cilat përbëjnë rreth 50 përqind të shportës së konsumatorit kosovar, janë karakterizuar me rënie të çmimeve në vitin 2016 dhe pritet të rriten në vitin 2017. Rrjedhimisht, ekonomia e Kosovës e cila ishte karakterizuar me inflacion prej 0.3 përqind në vitin e kaluar, pritet të karakterizohet me një ngritje të shkallës së inflacionit prej rreth 1.5 përqind në vitin 2017.

Norma vjetore e rritjes së kreditimit bankar në vitin 2017 pritet të jetë e ngjashme me vitin e kaluar prej rreth 10.0 përqind. Parashikimet e BQK-së për rritje të kreditimit janë gjithashtu në linjë me raportimet e bankave në kuadër të anketës së kreditimit bankar, rezultatet e së cilës sugjerojnë se do të ketë përshejtim të aktivitetit kreditor gjatë periudhave në vazhdim. Konkretisht, bankat presin përmirësim të ofertës kreditore përmes lehtësimit të standardeve të kreditimit, rënies së normave të interesit në kredi dhe përmirësimit të kushteve kreditore. Po ashtu, aktiviteti kreditor do të ndikohet pozitivisht edhe nga ana e kërkesës kreditore. Edhe depozitat pritet të vazhdojnë trendin e rritjes që i ka karakterizuar në vitet e fundit. Bartësit

kryesorë të rritjes së depozitave do të vazhdojnë të jenë ekonomitë familjare. Rritja e depozitave të ekonomive familjare gjatë vitit 2016 pritet të jetë rreth 7.0 përqind. Rrjedha e pritur e depozitave është e lidhur me të ardhurat kombëtare të disponueshme të cilat pritet të rriten për 4.6 përqind në vitin 2017.

4. Mbikëqyrja, rregullimi dhe licencimi i institucioneve financiare

4.1. Adaptimi i Kornizës së Bazel-it për Kapital

Mbikëqyrja financiare ka zgjedhur një qasje graduale dhe të sigurtë drejt përafrimit me standardet ndërkombëtare me fokus të veçantë direktivat dhe rregulloret e Bashkimit Evropian për mbikëqyrjen e bankave, të cilat rregullojnë veprimtaritë e institucioneve kreditore dhe përcaktojnë kërkesat për kapitalin e tyre. Ky është një proces i analizuar mirë në mënyrë që të vlerësohet aplikueshmëria dhe impakti i çdo ndryshimi në përmirësimin e mëtejshëm të kushteve për sektorin financiar dhe shfrytëzuesit e tij. Sidomos gjatë kësaj periudhe janë paraparë ndryshime dhe plotësime të reja duke marrë në konsideratë se pas krizës së fundit financiare të vitit 2008, standardet ndërkombëtare të njohura si Korniza e Bazel-it për Kapital, kanë pësuar ndryshime të shumta, me që rast janë adresuar çështjet të cilat janë konsideruar si faktor nxitës të krizës financiare, si dhe marrë parasysh nivelin e zhvillimit dhe nevojat e sistemit bankar të Kosovës.

Në këtë drejtim, nga shtatori i vitit 2014, BQK ka filluar me projektin specifik për adaptimin dhe implementimin e kornizës rregullative të njohur si Korniza Bazel-it për Kapitalin (eng. Basel Capital Framework). Si një objektiv afatgjatë i Kosovës për t'u anëtarësuar në Bashkimin Evropian dhe si një ndër qëllimet kryesore strategjike, BQK ka filluar këtë projekt me mbështetjen e institucionit Gjerman për Bashkëpunim Ndërkombëtar-GIZ. Bartës i këtij projekti është këshilltari i GIZ-it, i cili ka udhëheqë projektin për dy vitet e kaluara dhe do të vazhdoj për dy vitet e ardhshme pas marrjes së aprovimit nga GIZ.

Në kuadër të këtij projekti, BQK edhe gjatë vitit 2016 ka vazhduar me amandamentimin e rregulloreve ekzistuese dhe adaptimin e disa rregulloreve të reja për të adresuar një numër të kërkesave për bankat në pajtim me Kornizën e Bazel-it për Kapital. Megjithatë, harmonizimi i plotë i rregullativës ekzistuese për mbikëqyrjen dhe rregullimin e bankave me Kornizën e Bazel-it për Kapital dhe direktivat evropiane, është një projekt më i gjatë, i cili me strategjinë e BQK-së është paraparë të finalizohet përgjatë periudhës 2015 – 2019.

Gjatë vitit 2016, në funksion të adaptimit të standardeve të Kornizës së Bazel-it për Kapital është vazhduar me përgatitjen e ndryshimeve të Rregullores për adekuatshmërinë e kapitalit të bankave, me anë të së cilës përcaktohen kërkesat për kapital për të adresuar kërkesat e kapitalit ndaj rrezikut kreditor përmes harmonizimit të peshimeve të caktuar me rrezik për kategoritë e ndryshme të aseteve, si dhe për adaptimin e teknikave të zbutjes së rrezikut. Gjithashtu, gjatë vitit 2016 janë finalizuar dy rregullore të rëndësishme për sa i përket adaptimit të kërkesave të Kornizës së Bazel-it për Kapital, Rregullorja për përdorimin e vlerësimeve të jashtme kreditore për qëllim të llogaritjes së kapitalit rregullativ, e cila është miratuar nga Bordi i BQK-së me 28 janar 2016, si dhe Rregullorja për menaxhimin e rrezikut të normës së interesit në librin e bankës, që është miratuar nga Bordi i BQK-së me 28 prill 2016.

Mësimet e krizës së vitit 2008 nxorën në pah nevojën për rishikimin e Kornizës së Bazel II, që sot në termat e një kornize të rishikuar njihet si Korniza e Bazel-it për Kapital. Kjo kornizë është adaptuar edhe nga BE me anë të Direktivës së re të njohur si Direktiva CRD IV dhe rregullores për institucionet kreditore, të njohura me emrin “The Single Rule Book”. Këto ndryshime kryesisht përfshijnë rishikimin e kërkesave për kapital dhe elementeve përbërëse të kapitalit me qëllim të ngritjes së cilësisë, vendosjen e kërkesave për qëllime të monitorimit të rrezikut të likuiditetit, raportit të leverazhit etj.

Sipas planit të BQK-së për harmonizimin e rregullativës me Kornizën e Bazel-it për Kapital dhe Rregulloren e BE-së, është paraparë që edhe më tutje të vazhdohet me plotësimin e kornizës rregullative për të adaptuar kërkesat e nevojshme të nxjerra nga këto standarde edhe gjatë

viteve në vijim, me fokus të veçantë në adaptimin e plotë të Shtyllës së Parë dhe avancimin e mëtejshëm të adaptimit të Shtyllës së Dytë të Kornizës së Bazel-it për Kapital.

Me këto ndryshime parashihet një adaptim i plotë i qasjes së standardizuar për peshimin me rrezik të ekspozimeve ndaj rrezikut kreditor, duke zgjeruar numrin e klasave të ekspozimit për të reflektuar në ndryshimet e tregut bankar në Kosovë, si dhe duke adaptuar parimet dhe rregullat më të sofistikuara për përllogaritjen e ekspozimeve të peshuara me rrezik, për secilën klasë ekspozimi, si dhe parimet dhe metodat e njohjes së teknikave të zbutjes ndaj rrezikut kreditor. Gjithashtu, gjatë vitit 2017 është paraparë që të adaptohen edhe kërkesat për kapital për mbulimin e rrezikut të tregut, si dhe do të rishikohet përkufizimi i kapitalit për harmonizim me Kornizën e Bazel-it për Kapital.

Si hap tjetër i rëndësishëm i këtij projekti është edhe adaptimi i kërkesave të Shtyllës së Dytë të Kornizës së Bazel-it për Kapital, të njohur si ICAAP, apo adaptimit të procesit të brendshëm të vlerësimit të adekuatshmërisë së kapitalit nga vet bankat, si dhe procesit të rishikimit nga mbikëqyrësi i këtij procesi të brendshëm të bankave për vlerësimin e nevojave për kapital. Lidhur me këtë, gjatë vitit 2016, fillimisht në janar të vitit 2016 është organizuar Konferenca për ICAAP, me që rast janë ftuar përfaqësuesit e Bankës Qendrore Evropiane, përfaqësuesit e autoriteteve rregullative të Gjermanisë dhe Sllovenisë, nga BaFin, Deutsche Bundesbank dhe Banka e Sllovenisë. Në këtë konferencë kanë pasur rastin të marrin pjesë, përveç stafit të BQK-së, edhe përfaqësuesit e bankave dhe sektorit privat, ku janë ofruar informacione dhe është ligjeruar për zhvillimet e fundit në fushën e ICAAP, si dhe procesit të ekzaminimit dhe mbikëqyrjes së vazhdueshme të bankave, por edhe për metodat e aplikuara për vlerësimin e rreziqeve të bankave.

Në kuadër të këtij projekti dhe në vazhdim të konferencës, është përgatitur Letra Këshilluese për bankat lidhur me Procesin e Brendshëm të Vlerësimit të Adekuatshmërisë së Kapitalit, e cila është publikuar dhe i është ofruar bankave dhe palëve të interesuara, në gusht të vitit 2016. Për sa i përket adaptimit të kërkesave të Shtyllës së Dytë të Kornizës së Bazel-it për Kapital dhe ICAAP në veçanti, do të vazhdohet me përgatitjen e rregullores dhe ngritjen e kapaciteteve të BQK-së por edhe të bankave përmes ofrimit të trajnimeve të veçanta për këtë fushë edhe gjatë vitit 2017, si dhe është planifikuar që adaptimi i plotë dhe fillimi i zbatimit të ICAAP të kryhet gjatë vitit 2018.

Gjithashtu, me hyrjen në fuqi të kërkesave të reja për kapital, do të rishikohen dhe përditësohen edhe kërkesat minimale të publikimit të informacionit nga bankat, të cilat ndikojnë në rritjen e transparencës për palët e interesit dhe të cilat janë të njohura si kërkesat e Shtyllës së Tretë të Kornizës së Bazel-it me qëllim rritjen e disiplinës së tregut përmes kërkesave për shpalesje dhe rritjen e transparencës.

4.2. Mbështetja e Themelimit të Fondit për Garantimin e Kredive

BQK ka mbështetur projektin e USAID për themelimin e fondit për garantimin e kredive, i cili është zhvilluar në bashkëpunim me Ministrinë e Tregtisë dhe Industrisë dhe Ministrinë e Financave. Ky fond është themeluar me Ligjin nr. 05/L-057 për Themelimin e Fondit Kosovar për Garanci Kreditorë, i publikuar në gazetën zyrtare me 8 janar 2016. Në mbështetje të funksionalizimit të këtij fondi dhe fillimit të lëshimit të garancive kreditorë nga ky fond, BQK, me 28 prill 2016, ka nxjerrë rregulloren për instrumentet dhe marrëveshjet e garantimit në mes institucioneve të licencuara financiare dhe fondit kosovar për garanci kreditorë. Me anë të kësaj rregulloreje janë përcaktuar elementet që duhet të përfshihen në marrëveshjet për garantimin e kredive, ndërmjet fondit dhe institucioneve financiare. Gjithashtu, gjatë vitit 2016, BQK ka mbështetur Fondin në përgatitjen e kriterëve "i përshtatshëm dhe i duhur" të cilat do të aplikohen për zgjedhjen e anëtarëve të bordit të këtij fondi, si dhe është përgatitur dhe

nënshkruar marrëveshja e mirëkuptimit ndërmjet BQK-së dhe Fondit për bashkëpunimin përmes shkëmbimit të informatave të nevojshme dhe raporteve në funksion të vlerësimit të drejtë të rreziqeve dhe trendeve të kreditimit të institucioneve kredidhënëse. BQK është e gatshme të mbështesë këtë fond edhe në të ardhmen në mënyrë që të arrihen objektivat e tij për të lehtësuar rritjen e qasjes në financa për ndërmarrjet mikro, të vogla dhe të mesme, me qëllim të krijimit të vendeve të punës, rritjes së prodhimit vendor dhe shërbimeve, si dhe për të përmirësuar bilancin tregtar dhe për të rritur mundësitë e financimit të NMVM-ve më pak të shërbyera. Në funksion të kësaj, është paraparë edhe përcaktimi i një peshimi më të ulët me rrezik për pjesën e kredive të mbuluara me garancitë e ofruara nga ky fond, me rastin e amendamentimit të rregullores për adekuatshmërinë e kapitalit të bankave, e cila është planifikuar të finalizohet në fund të vitit 2017.

4.3. Angazhimi në kuadër të grupeve ndërinstitucionale për amendamentimin e ligjeve që ndërlidhen me sistemin financiar

Gjatë vitit 2016 BQK ka dhënë kontribut në amendamentimin dhe përgatitjen e ligjeve në vijim, në mbështetje të përmirësimit të infrastrukturës ligjore për të avancuar më tej kornizën ligjore për sa i përket adresimit të çështjeve që ndërlidhen me shërbimet financiare dhe harmonizimin e tij me direktivat e BE-së dhe standardet e mira ndërkombëtare.

BQK është angazhuar në grupin punues të themeluar nga Ministria e Tregtisë dhe Industrisë në mbështetje të projektit të USAID CLE. Me anë të këtij ligji është qartësuar baza ligjore për rregullimin e kamatëvonesës me anë të cilit autorizohet BQK për nxjerrjen e rregullores për kamatëvonesën e aplikuar nga institucionet financiare. Bazuar në këtë ligj, BQK do të nxjerr rregulloren për kamatëvonesën në gjashtëmuorin e parë të vitit 2017.

BQK ka pasur rolin kyç në hartimin e Ligjit të ri për Mbrojtjen e Konsumatorit në harmoni me direktivën e BE-së për Marrëveshjet e Kredive për Konsumatorë (Direktiva 2008/48 EC) dhe Direktivën e BE-së për Tregtimin e Shërbimeve Financiare në Distançë (Direktiva 2002/65 EC). Trajtimi dhe rregullimi i çështjeve të cilat deri me tani kanë sjellë probleme në zbatimin e Ligjit aktual ishte dhënia e kredisë publikut të kufizuar që në praktikë ka paraqitur dilema në mënyrën e kuptimit dhe implemtimit. Me anë të këtij draft amendamenti është sqaruar çështja e kompetencës (së institucioneve) lidhur me marrjen e masave administrative në rast të shkeljes së dispozitave të ligjit. Ky ligj pritet të hyjë në fuqi në gjatë vitit 2017.

Stafi i BQK-së, gjatë vitit 2016, është angazhuar edhe në kuadër të grupit punues për amendamentimin e ligjit për procedurën përmbartimore, të udhëhequr nga Ministria e Drejtësisë. Ndryshimet kryesore të këtij ligji kanë të bëjnë me nenin 155, i cili ka të bëjë me sekuestrimin dhe përmbartimin në llogarinë bankare përmes sistemit elektronik të regjistrit të llogarive bankare, i cili mirëmbahet nga BQK-ja; dhe neni 234 që ka të bëjë me shitjen e paluajtshmërive në procedurë përmbartimore përmes shitjeve (ankandit) publike, ku është vendosur që të mbahen vetëm dy seanca të shitjes. Këto ndryshime janë bërë në bashkëpunim edhe me Fondin Monetar Ndërkombëtar të cilat pritet të rrisin efikasitetin e ekzekutimit të lëndëve në proceset përmbartimore, si faktor i rëndësishëm për zhvillimin ekonomik të vendit.

Përfshirja e BQK-së në kuadër të grupeve punuese ndërinstitucionale për përgatitjen dhe amendamentimin e ligjeve të lartçkura, por edhe për përgatitjen e planit të veprimit për implementimin e MSA-së dhe grupeve të caktuara për harmonizimin e legjislacionit me direktivat e BE-së në fushën e lëvizjes së lirë të shërbimeve dhe të kapitalit, dëshmon kontributin e BQK-së në përmirësimin dhe avancimin e mëtejshëm të infrastrukturës ligjore, edhe në mbështetje të institucioneve tjera, për ndërtimin dhe ruajtjen e një sistemi të shëndosh dhe të qëndrueshëm financiar si parakusht për zhvillimin ekonomik të vendit.

4.4. Përmirësimi i vlerësimit të pronave të paluajtshme

BQK ka kontribuar në avancimin e mëtejshëm të cilësisë së vlerësimeve të pronave të paluajtshme për nevojat e sektorit financiar. Si pjesëmarrëse në kuadër të Bordit Mbikëqyrës për Vlerësimin e Pronave të Paluajtshme, të themeluar nga Ministria e Financave në bashkëpunim me Odën Ekonomike të Kosovës, në mbështetje edhe të këshilltarit nga Thesari Amerikan, BQK ka kontribuar në avancimin e rregullores për programin e licencimit të vlerësuesve të pronave dhe përmirësimin e programit të trajnimeve. Në kuadër të këtij programi, gjatë viteve 2014 dhe 2015, kanë kryer me sukses trajnimin për vlerësimin e pronave të paluajtshme një numër i përfaqësuesve të bankave dhe institucioneve financiare, si dhe pesë anëtar nga stafi i BQK-së. Gjithashtu, aktualisht në ndjekje të këtij trajnimi janë edhe dy anëtarë tjerë të BQK-së, si dhe pjesëtar nga stafi i bankave dhe sigurimeve, të cilët kanë filluar trajnimin gjatë vitit 2016. Përgatitja e stafit në fushën e vlerësimeve do të mundsojë një vlerësim të drejtë të praktikave të aplikuara nga institucionet financiare në vlerësimin e pronave të paluajtshme për nevojat e tyre dhe do të mundësojë aplikimin e kërkesave adekuate ndaj tyre lidhur me këtë fushë. Me përgatitjen e kapaciteteve, si dhe përmirësimin e mëtejshëm të kërkesave rregullative bazuar në standardet ndërkombëtare dhe direktivat e BE-së pritet që të avancohet më tutje profesioni i vlerësimit të pronave të paluajtshme, si një ndër faktorët e rëndësishëm për zhvillimit të mëtejshëm të sektorit financiar.

Në kuadër të këtij programi, është planifikuar të ndërtohet infrastruktura dhe kapacitetet e mjaftueshme për themelimin e një komisioni për shqyrtimin e ankesave në funksion të përgatitjeve të mëtutjeshme për implementimin e kontrollit të cilësisë, në mënyrë që të përmirësohet dhe të mirëmbahet cilësia e vlerësimeve të pronave të paluajtshme në Kosovë në përgjithësi dhe në vecanti nga ana e bankave dhe institucioneve tjera financiare.

4.5. Bashkëpunimi me institucionet ndërkombëtare

Gjatë vitit 2016 janë zhvilluar një numër i vizitave dhe aktiviteteve në funksion të rritjes së bashkëpunimit me institucionet ndërkombëtare të cilat ndërlidhen me fushën e mbikëqyrjes së institucioneve financiare.

Në tremujorin e parë të vitit 2016 është kryer procesi i vlerësimit nga EBA⁶ lidhur me ekuivalencën e kritereve të konfidencialitetit, si një parakusht për të nënshkruar marrëveshjen e bashkëpunimit. Rezultatet e këtij vlerësimi vërtetuan përputhjen e plotë të kritereve të aplikuara të BQK-së për sa i përket konfidencialitetit me kriteret e aplikuar në BE, prandaj gjatë vitit 2016 u mundësua edhe takimi me EBA në Londër, me që rast është diskutuar dhe është paraparë që marrëveshja në mes të BQK-së dhe EBA-së të nënshkruhet gjatë vitit 2017. Njëkohësisht, i është mundësuar stafit të BQK-së që të mund të marr pjesë në trajnimet e specializuara për mbikëqyrjen e bankave të cilat organizohen nga EBA, duke filluar nga viti 2017, si dhe pas nënshkrimit të kësaj marrëveshje do të ketë mundësi bashkëpunimi në fusha specifike për avancimin e mëtejshëm të kornizës rregullative dhe metodologjisë së mbikëqyrjes së bankave.

Gjithashtu, gjatë vitit 2016 BQK-ja ka arritur nënshkrimin e Marrëveshjes së Bashkëpunimit me Autoritetin e Tregut Financiar të Austrisë (Austrian Financial Market Authority - FMA), lidhur me mbikëqyrjen e sigurimeve dhe të pensioneve, me qëllim të mbrojtjes së interesave të policëmbajtësve dhe me qëllim të promovimit të fushëveprimit të bashkëpunimit mes dy institucioneve në fushën e mbikëqyrjes dhe shkëmbimit të informacioneve.

⁶ European Banking Authority - EBA

4.6. Mbështetja Emergjente me Likuiditet

Me qëllim të plotësimit të kornizës ligjore lidhur me mbështjen emregjegjent me likuiditet për banka, pas aprovimit të Rregullores dhe Procedurës Interne për Mbështetje Emergjente për likuiditetit, me datë 15 shtator 2016 Bordi Ekzekutiv i BQK-së ka aprovuar themelimin e Komitetit për Mbikëqyrjen e Zbatimit të Mbështjetjes Emergjente të Likuiditetit. Për më shumë, ky ishte edhe një rekomandim nga misioni i Fondit Monetar Ndërkombëtar në fushën e Vlerësimit të Qëndrueshmërisë (anglisht: *Safeguard Assessment*). Me aprovimin e Komitetit në fjalë, kompletohet i gjithë cikli lidhur me kornizën legislative në fushën e mbështjetjes emergjente me likuiditetet për banka.

4.7. Korniza rregullative dhe procesi i licencimit

4.7.1 Korniza rregullative

BQK-ja, që nga themelimi, e mbështetur në vazhdimësi nga institucione të njohura ndërkombëtare, si Banka Botërore, Fondi Monetar Ndërkombëtar, USAID, Thesari Amerikan, KfW, GIZ, Banka Qendrore Evropiane, dhe institucione tjera ndërkombëtare, ka ndërtuar një kornizë rregullative për rregullimin dhe mbikëqyrjen e institucioneve financiare të bazuar në praktikën më të mira ndërkombëtare. Gjatë viteve të fundit, në vecanti pas vlerësimit të sektorit financiar në kuadër të programit FSAP nga Fondi Monetar Ndërkombëtar dhe Banka Botërore, BQK ka filluar një proces gradual drejt përafrimit me Principet bazike për mbikëqyrjen e bankave të nxjerra nga BIS – Bank for International Settlements, Principet bazike për mbikëqyrjen e kompanive të sigurimeve të nxjerra nga IAIS – International Association for Insurance Supervision dhe direktivat evropiane që adresojnë rregullimin e institucioneve financiare, si standardet dhe praktikën më të mira ndërkombëtare për rregullimin dhe mbikëqyrjen e institucioneve financiare. Ky është një proces i vazhdueshëm dhe kompleks pasi që kërkon plotësimin dhe ndryshimin e kornizës ekzistuese ligjore dhe rregullative, si dhe kërkon një qasje adekuate në mënyrë, që të studiohen me kujdes rrethanat specifike të Kosovës, për një adaptim adekuat të këtyre standardeve për nevojat e sektorit financiar në Kosovë. Kjo duke marrë parasysh edhe faktin se këto standarde kanë pësuar ndryshime të shumta edhe në vendet e zhvilluara kryesisht në dekadën e fundit, por në vecanti pas krizës së fundit financiare, kështu që vazhdimisht kërkohet rishikimi dhe plotësimi i tyre për tu përshtatur me dinamikën e zhvillimit të tyre dhe zhvillimeve të tregut në Kosovë.

Përpilimi dhe rishikimi i rregulloreve të mbikëqyrjes financiare (banka, institucione mikro-financiare, institucione financiare jobankare, sigurime dhe fonde pensione) bëhet nga grupet punuese, me pjesëmarrje të përfaqësuesve të departamenteve përkatëse, si departamentit të mbikëqyrjes bankare, licencimit, sigurimeve, pensione, departamentit juridik si dhe departamentet tjera varësisht nga fusha që adresohet dhe ndërlidhja e saj me departamentet përkatëse të BQK-së. Gjatë përgatitjes së rregulloreve dhe çdo instrumenti rregullativ, BQK bashkëpunon ngushtë me institucionet tjera dhe industrinë, përmes takimeve dhe komunikimit të vazhdueshëm me subjektet e rregulluara, kryesisht përmes shoqatave përkatëse të institucioneve, si Shoqatën e Bankave të Kosovës, Shoqatën e Sigurimeve, Shoqatën e Institucioneve Mikrofinanciare, por dhe me institucione tjera vendore në trajtimin e çështjeve që prekin edhe fusha tjera të ndërlidhura me sektorin financiar. Ky proces ka ndihmuar vazhdimisht në qartësimin e çështjeve specifike që adresohen me rregullore dhe rregullimin e drejtë të tyre, duke marrë parasysh ndikimin e tyre në stabilitetin e sistemit financiar në Kosovë dhe në zhvillimin ekonomik të vendit.

4.8. Plotësimi i kornizës rregullative për mbikëqyrjen e bankave, institucioneve mikrofinanciare dhe institucioneve financiare jo-bankare gjatë vitit 2016

Në vijim janë shpalosur plotësimet në kornizën rregullative për mbikëqyrjen e bankave, institucioneve mikrofinanciare dhe institucioneve financiare jo-bankare gjatë vitit 2016:

Rregullore për përdorimin e vlerësimeve të jashtme kreditore për qëllim të llogaritjes së kapitalit rregullativ miratuar nga Bordi i BQK-së më 28 janar 2016 – kjo rregullore është përgatitur në kuadër të projektit për implementimin e Kornizës së Bazel-it për Kapital, qëllimi i së cilës është të përcaktojë rregullat dhe kriteret për përdorimin e vlerësimeve nga institucionet për vlerësime të jashtme kreditore, për përcaktimin e peshave me rrezik ndaj mjeteve, gjatë llogaritjes së kërkesave për kapital minimal rregullativ për rrezikun kreditor sipas qasjes së standardizuar të Shtyllës I të Kornizës së Bazel-it për Kapital.

Rregullore për menaxhimin e rrezikut të normës së interesit në librin e bankave (miratuar nga Bordi i BQK-së me 28 prill 2016) – qëllimi i kësaj rregullore është të përcaktojë procedurat dhe parimet për menaxhimin e rrezikut të normës së interesit në librin e bankës, metodën e llogaritjes së ndryshimeve në vlerën ekonomike të një banke që ndërlidhet me ndryshimin e pozicioneve në librin e bankës si rezultat i përdorimit të një stresimi standard të normës së interesit dhe kërkesat për raportim në BQK-së.

Rregullore për instrumentet dhe marrëveshjet e garantimit në mes institucioneve të licencuara financiare dhe fondit kosovar për garanci kreditore (miratuar nga Bordi i BQK-së me 28 prill 2016) – kjo rregullore ka për qëllim përcaktimin e përmbajtjes së marrëveshjeve të fondit për garantimin e kredive me institucionet financiare e cila përcakton elementet që duhet përfshirë në instrumente dhe marrëveshje të tilla. Me nxjerrjen e kësaj rregullore është funksionalizuar dhe ka filluar operimin fondi për garantimin e kredive i themeluar me Ligjin për themelimin e fondit për garantimin e kredive.

Rregullore për letërkredinë dhe garancionin bankar (miratuar nga Bordi i BQK-së me 31 gusht 2016) – qëllimi i kësaj rregulloreje është që të definojë rregullat dhe procedurat për lëshimin e letërkredisë dhe garancionit bankar të cilat duhet të zbatohen nga bankat me rastin e lëshimit të letërkredive dhe garancioneve bankare.

Rregullore për qeverisjen korporative të bankave (miratuar nga Bordi i BQK-së me 29 dhjetor 2016) – qëllimi i kësaj rregulloreje është të fuqizojë kornizën rregullative lidhur me praktikën e mira të qeverisjes korporative të bankave, si faktor i rëndësishëm për ruajtjen e qëndrueshmërisë dhe stabilitetit të sektorit bankar në tërësi. Kjo rregullore përcakton kërkesat minimale për aksionarët e bankave, Bordin e Drejtorëve dhe Menaxherët e Lartë lidhur me përgjegjësitë e tyre në qeverisjen korporative.

Gjatë vitit 2016 janë amandamentuar disa nga rregulloret ekzistuese me qëllim të adaptimit të standardeve ndërkombëtare dhe harmonizimit me kërkesat e aplikuara në BE, si:

Amandamenti i rregulloreve për raportimin e bankave, institucioneve mikrofinanciare dhe institucioneve financiare jobankare – rregulloret për raportimin e bankave, IMF/IFJB-ve janë plotësuar me kërkesat e nevojshme të parapara me kornizën e re të raportimit, të plotësuar në kuadër të projektit të automatizimit të raportimit të bankave, IMF-ve dhe IFJB-ve për nevojat e analizave të pasqyrave financiare dhe nxjerrjes së raporteve periodike nga ana e BQK-së.

Amandamentimi i rregullores për menaxhimin e rrezikut kreditor – rregullorja për menaxhimin e rrezikut kreditor është amandamentuar për të standardizuar periudhën e shlyerjes së kredive të kqija nga ana e bankave, si dhe për sqarimin e përkufizimi të riprogramimeve të kredive me vonesa dhe diferencimit të këtyre rasteve nga rastet e rifinancimit shtesë në rastet kur nuk shfaqen vështirësi financiare nga ana e kredimarrësit.

Amandamentimi i rregullores për ekspozimet e mëdha – kjo rregullore është amandamentuar me qëllim të harmonizimit të rasteve të përjashtuara nga llogaritja e ekspozimeve të mëdha në pajtim me kërkesat e rregullores së BE-së, si dhe harmonizimi i trajtimit të zërave jashtëbilancor për qëllimin e llogaritjes së ekspozimeve të mëdha me rregulloren e BE-së.

Gjithashtu, gjatë vitit 2016 janë përgatitur edhe tri rregullore për rregullimin e institucioneve financiare jobankare, të cilat për arsye të procesit aktual për përgatitjen e një ligji të vecant për IMF-të dhe IFJB-të, nuk janë proceduar për miratim deri në momentin e finalizimit dhe miratimit të këtij ligji. Draft rregulloret e përgatitura gjatë vitit 2016 janë:

- Rregullore për auditim të jashtëm të IFJB-ve;
- Rregullore për auditimin e brendshëm dhe kontrollat e brendshme për IFJB; dhe
- Rregullore për menaxhimin e rrezikut kreditor të IFJB-ve.

4.9. Plotësimi i kornizës rregulative për mbikëqyrjen e siguruesve gjatë vitit 2016

Në janar të vitit 2016 ka hyrë në fuqi Ligji 05/L-045 për Sigurimet bazuar në të cilin gjatë vitit 2016 janë amandamentuar pothuajse të gjitha rregullat ekzistuese për mbikëqyrjen e sigurimeve, të cilat janë shëndrruar në rregullore. Gjithashtu, gjatë këtij viti janë nxjerrë disa rregullore të reja për të mbuluar të gjitha kërkesat e ligjit për sigurimet, si dhe janë në proces të finalizimit një numër i rregulloreve të reja dhe amandamentimi i disa rregulloreve ekzistuese. Në vijim janë shpalosur më hollësisht plotësimet në kornizën rregulative të sigurimeve gjatë vitit 2016:

Rregullore për aktuarët e sigurimeve (miratuar nga Bordi i BQK-së me 31 mars 2016) – kjo rregullore përcakton kushtet, kriteret si dhe kërkesat, që nevojiten për t'u bërë aktuar i emëruar dhe i aprovuar i sigurimeve, për të vepruar në Kosovë, si dhe raportimet e tjera që kërkohen nga BQK-ja;

Rregullore për bashkimet dhe përvetësimet (miratuar nga Bordi i BQK-së me 25 shkurt 2016) – qëllimi i kësaj rregulloreje është të përcaktojë procedurat, të cilat siguruesit janë të obliguar t'i kryejnë në procesin e bashkimit ose përvetësimit, për të cilat kërkohet miratim paraprak nga ana e BQK-së;

Rregullore për kërkesat e mbajtjes së rrezikut dhe mbulimit përmes risigurimit (miratuar nga Bordi i BQK-së me 31 mars 2016) – qëllimi i kësaj rregulloreje është caktimi i kërkesave që siguruesit duhet të mbajnë dhe përcjellin në lidhje me obligimet e tyre për të siguruar te një risigurues, rrezikun e siguruar, që tejkalon kufijtë maksimal të mbulimit siç është përcaktuar nga kjo rregullore;

Rregullore për hapjen e zyrave përfaqësuese brenda Republikës së Kosovës nga siguruesit e jashtëm (miratuar nga Bordi i BQK-së me 31 mars 2016) – qëllimi i kësaj rregulloreje është të përcaktojë kushtet, kërkesat, procedurat dhe afatet që duhet ndjekur për

aplikimin dhe dhënien e aprovimit për hapjen e një zyre përfaqësuese brenda Republikës së Kosovës nga siguruesit e jashtëm;

Rregullore për auditimin e jashtëm të sigurimeve, ndërmjetësuesve të sigurimeve, trajtuesve të dëmeve dhe Byrosë Kosovare të Sigurimit (miratuar nga Bordi i BQK-së me 28 prill 2016) – qëllimi i kësaj rregulloreje është të forcojë kornizën rregullatore që ka të bëjë me auditorët e jashtëm të siguruesve, ndërmjetësuesve të sigurimeve, trajtuesve të dëmeve dhe Byrosë Kosovare të Sigurimit dhe të përcaktojë kualitetin e shërbimeve të ofruara nga auditorët e jashtëm, në raport me rreziqet specifike në sigurime dhe të sektorit financiar në përgjithësi;

Rregullore për kontrollet e brendshme dhe auditimin e brendshëm të siguruesve (miratuar nga Bordi i BQK-së me 28 prill 2016) – qëllimi i kësaj rregulloreje është përcaktimi i parimeve themelore mbi organizimin dhe operimin e kontrolleve të brendshme dhe funksionit të auditimit të brendshëm të siguruesve;

Rregullore për vlerësimin dhe mbajtjen e provizioneve teknike dhe matematike për siguruesit jetë dhe jojetë (miratuar nga Bordi i BQK-së me 28 prill 2016) – kjo rregullore përcakton metodat e mbajtjes dhe vlerësimit të provizioneve teknike dhe matematike për siguruesit dhe degët e siguruesve të jashtëm;

Rregullore për delegimin e funksioneve të siguruesve (miratuar nga Bordi i BQK-së me 27 qershor 2016) – qëllimi i kësaj rregulloreje është përcaktimi i kushteve dhe kritereve për delegimin e funksioneve të siguruesit tek një person tjetër (pranuesi i funksioneve të deleguara);

Rregullore për publikimin e informacionit nga siguruesit (miratuar nga Bordi i BQK-së me 27 qershor 2016) – qëllimi i kësaj rregullore është të përcaktojë informacionin që siguruesit duhet të publikojnë, mënyrën, formën dhe afatet kohore për publikimin e tij, në funksion të rritjes së transparencës dhe disiplinës në sektorin e sigurimeve, si dhe për të siguruar qëndrueshmërinë dhe besueshmërinë e këtij sektori;

Rregullore mbi raportimin e siguruesve në BQK (miratuar nga Bordi i BQK-së me 27 qershor 2016) – qëllimi i kësaj rregulloreje është të përcaktojë afatet, rregullat, format dhe mënyrën e raportimit të Siguruesve në BQK;

Rregullore për përcaktimin e kritereve për vlerësimin e dëmeve jomateriale nga autopërgjegjësia (miratuar nga Bordi i BQK-së me 31 gusht 2016) – me këtë rregullore përcaktohen kriteret unike të kompensimit të dëmeve jomateriale dhe dëmeve të tjera, që njedhin nga dëmet jomateriale si pasojë e aksidenteve të trafikut, që janë objekt i sigurimit të detyrueshëm nga autopërgjegjësia;

Rregullore për investimin e aseteve në mbulim të provizioneve teknike dhe matematike, si dhe investimin e kapitalit themeltar të siguruesve (miratuar nga Bordi i BQK-së me 29 dhjetor 2016) – kjo rregullore ka për qëllim të rregullojë kategoritë e investimeve të aseteve në mbulim të provizioneve teknike dhe matematike, kufijtë maksimal të lejueshëm të investimeve lidhur me këto asete, si dhe investimin e kapitalit themeltar të siguruesve;

Rregullore për shitjen e sigurimit të detyrueshëm nga autopërgjegjësia dhe menaxhimin e shpenzimeve të siguruesve (miratuar nga Bordi i BQK-së me 29 dhjetor 2016) – me këtë rregullore përcaktohen kriteret dhe mënyra e shitjes së sigurimit të detyrueshëm nga autopërgjegjësia, dhe kufizimet e shpenzimeve të menaxhimit të siguruesve;

Gjithashtu, gjatë vitit 2016, janë përgatitur draftet finale të Rregullores për Kapitalin dhe Solvencën I e cila është dërguar për shqyrtim në Bordin e BQK-së për takimin e radhës në shkurt 2017, Rregullores për Licencimin e Ndërmjetësuesve të Sigurimeve, Rregullores për Forumin e Arbitrazhit dhe Rregullores për Mbikëqyrjen e Konsoliduar të Siguruesve, të cilat pritet të miratohen gjatë tremujorit të parë të vitit 2017. Për vitin 2017 planifikohet të

finalizohen edhe rregulloret tjera të cilat janë në proces të amendamentimit, ndër të cilat rregullorja për licencimin e kompanive të sigurimeve dhe kompanive të huaja të sigurimeve, rregullorja për drejtorët dhe menaxherët e lartë të kompanive të sigurimeve dhe rregulloret tjera të cilat kërkohet të adaptohen me ligjin e ri për sigurimet.

4.10. Plotësimi i kornizës rregullative për mbikëqyrjen e fondeve pensionale

Gjatë vitit 2016 është vazhduar me amendamentimin e kornizës rregullative për mbikëqyrjen e pensioneve në pajtueshmëri me kërkesat e Ligjit për fondet pensionale dhe Ligji nr. 05/L-116 për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit nr. 04/L-101 për fondet pensionale të Kosovës, i ndryshuar dhe plotësuar me ligjin nr. 04/L-115 dhe ligjin nr. 04/L-168 për adresimin e çështjeve që ndërliken me mbikëqyrjen e fondeve pensionale të cilat është vlerësuar e nevojshme të adresohen me anë të legjislacionit sekondar.

Gjatë vitit 2016 janë përgatitur dhe janë miratuar rregulloret në vijim:

Rregullore mbi pagesën e pensioneve individuale të kursyera (miratuar nga Bordi i BQK-së me 31 gusht 2016) – qëllimi i kësaj rregulloreje është përcaktimi i kushteve për pagesën e pensioneve për pjesëmarrësit dhe përfituesit e Fondit të Kursimeve Pensionale të Kosovës, si dhe Ofruesit e Pensioneve Plotësuese Individuale. Gjithashtu kjo Rregullore përcakton kushtet e pagesave të shumave totale dhe pagesat fazore para se të jenë në funksion kontratat e anuiteteve, si dhe pagesat nëpërmjet kontratës së anuitetit në Kosovë;

Rregulloren për mbajtësin e mjeteve të pensioneve (miratuar nga Bordi i BQK-së me 31 tetor 2016) – qëllimi i kësaj rregulloreje është të përcaktojë kushtet dhe udhëzimet për veprimtarinë e Mbajtësit të Mjeteve të Pensioneve;

Rregullore për raportim të fondit të kursimeve pensionale të Kosovës (miratuar nga Bordi i BQK-së më 31 gusht 2016) – qëllimi i kësaj rregulloreje është të përcaktojë afatet dhe rregullat e raportimit të Fondit të Kursimeve Pensionale të Kosovës në BQK dhe në Kuvendin e Kosovës.;

Rregullore për raportimin e fondeve plotësuese pensionale (miratuar nga Bordi i BQK-së më 24 nëntor 2016) – qëllimi i kësaj rregulloreje është të përcaktojë, afatet dhe rregullat e raportimit të Fondeve Plotësuese Pensionale në BQK.

4.11. Plotësimi i Rregullores për PPP / FT

Gjatë vitit 2016 është finalizuar rishikimi i rregullores për parandalimin e pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit, e cila është miratuar nga Bordi i BQK-së me 24 nëntor 2016. Kjo rregullore përcakton kriteret dhe procedurat e nevojshme për menaxhimin e procesit të parandalimit të pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit në pajtueshmëri me Ligjin nr. 05/L-096 për Parandalimin e Pastrimit të Parave dhe Luftimin e Financimit të Terrorizmit. Gjithashtu BQK ka kontribuar edhe në përgatitjen e amendamentimit të ligjit për parandalimin e pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit përmes pjesëmarrjes në takime dhe angazhimit në përgatitjen e analizave dhe komenteve gjatë procesit të draftimit të ligjit.

4.12. Manuali për likuidimin e bankave

Gjatë vitit 2016 është rishikuar manuali për likuidimin e bankave, në funksion të adaptimit të kërkesave të ligjore dhe krijimit të një kornizë e qartë operationale për adresimin e rasteve kur bankat mund të hasin në vështirësi, në mënyrë që të krijohen procedurat adekuate për adresimin e shpejt dhe të drejtë të bankave me probleme. Me anë të ndryshimeve të reja do të krijohet një infrastrukturë e qartë institucionale në kuadër të BQK-së dhe do të specifikohen saktë

procedurat që duhet ndjekur në rast të marrjes nën administrim apo likuidimit të bankave. Këto procedura specifike do të lehtësojnë dhe shpejtojnë veprimet e mundshme të BQK-së në bashkëpunim me akterët relevantë siç është Fondi për Sigurimin e Depozitave, duke qartësuar mënyrën e komunikimit ndërmjet tyre dhe përgjegjësitë e veprimit për secilin autoritet. Kjo do të lehtësojë zgjidhjen e problemeve të mundshme dhe adresimin e drejtë dhe në kohë të tyre, në të ardhmen, në rastet kur është e nevojshme ndërhyrja e BQK-së për të përmirësuar dhe zgjidhur problemet e bankave.

4.13. Aktivitetet e tjera

Divizioni i Rregullimit dhe Standardizimit ka dhënë kontribut të vazhdueshëm në përgatitjen e raporteve të rregullta të nevojshme përgjatë procesit të nënshkrimit të Marrëveshjes së Stabilizim Asocimit me Bashkimin Evropian dhe përgatitjen e planit të veprimit për implementimin e obligimeve, që dalin nga kjo marrëveshje për sa i përket fushës së mbikëqyrjes së institucioneve financiare. Gjithashtu, Divizioni i Rregullimit dhe Standardizimit, në mënyrë të vazhdueshme ka ofruar mbështetje ligjore për departamentet dhe divizionet e tjera të mbikëqyrjes financiare. Janë dhënë interpretime të instrumenteve rregullative të BQK-së, si dhe opinione të ndryshme ligjore kryesisht për nevojat e brendshme në kuadër të aktiviteteve të licencimit dhe mbikëqyrjes, por edhe gjatë procesit të shqyrtimit të ankesave të shfrytëzuesve të shërbimeve financiare. Njëkohësisht, janë dhënë opinione ligjore dhe interpretime të vazhdueshme për pjesëmarrësit e industrisë, përfshirë këtu bankat, sigurimet, IMF-të, IFJB-të, por edhe për Fondet Pensionale dhe institucionet e tjera shtetërore për sa i përket kornizës ligjore dhe rregullative në fuqi për mbikëqyrjen e institucioneve financiare.

4.14. Licencimi

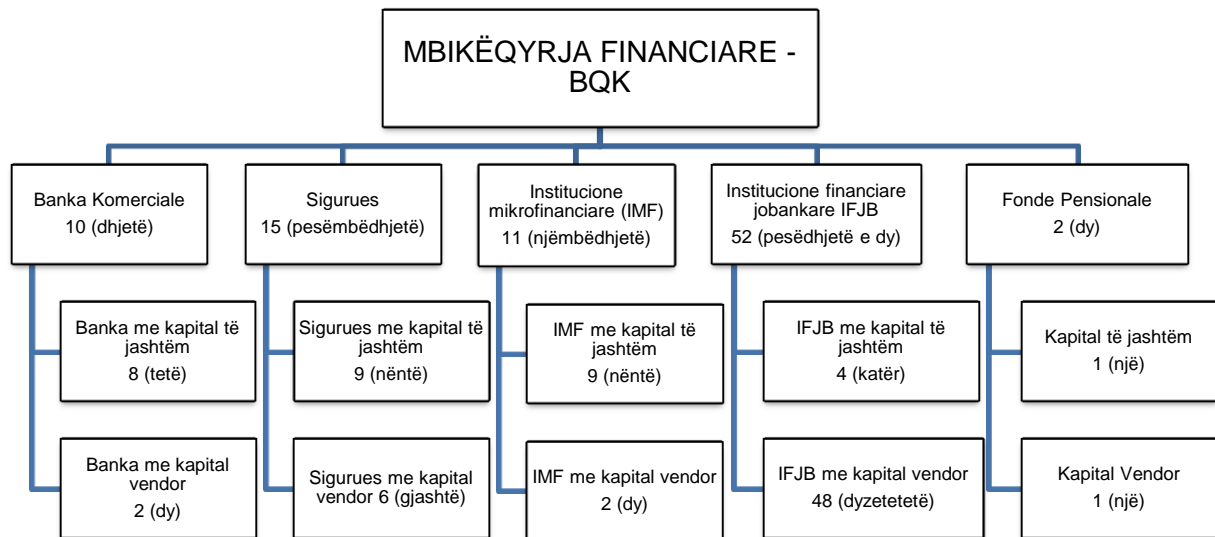
Sipas Ligjit Nr. 03/L-209 për Bankën Qendrore të Republikës së Kosovës, autoriteti i vetëm përgjegjës për rregullimin, licencimin, regjistrimin dhe mbikëqyrjen e institucioneve financiare në Republikën e Kosovës është Banka Qendrore e Republikës së Kosovës. Në pajtim me legjislacionin në fuqi, janë të përcaktuara kriteret dhe kushtet për të marrë licencë/regjistrim për kryerjen e veprimtarive bankare dhe financiare nga bankat, kompanitë e sigurimeve dhe subjektet e tjera financiare, në Republikën e Kosovës.

Kriteret e licencimit të përcaktuara me legjislacionin e lartëcekur, synojnë sigurimin e një tregu financiar të drejtë dhe të rregulluar nëpërmjet një procesi të ndërtuar mbi bazën e parimit të drejtësisë, ndershmërisë dhe barazisë. Kushtet dhe kriteret e licencimit janë të karakterit mbikëqyrës dhe nuk kanë për qëllim vendosjen e barrierave ndaj investitorëve qofshin ata të brendshëm apo të jashtëm. Hyrja e investitorëve të huaj në tregun kosovar, veçanërisht në sektorin financiar, dëshmon politikën e hapur të BQK-së ndaj investimeve të huaja, pa i cenuar kërkesat ligjore.

Struktura e sistemit financiar në fund të vitit 2016 është si në vijim: numri i bankave që operojnë në Republikën e Kosovës është 10, prej të cilave 4 janë filiala të grupeve të njohura bankare me origjinë të kapitalit nga Bashkimi Evropian, përderisa 4 janë degë të bankave të huaja dhe dy janë banka me kapital vendor. Bankat në Kosovë ushtrojnë veprimtarinë e tyre bazuar në legjislacionin e aplikuar në Republikën e Kosovës dhe në kuadrin rregullator në fuqi të Bankës Qendrore të Republikës së Kosovës. Përveç këtyre dhjetë bankave, struktura e sistemit financiar në Kosovë përbëhet edhe nga 11 institucione mikrofinanciare, si dhe 52 institucione financiare jobankare, të ndara sipas aktiviteteve: 2 institucione kryejnë aktivitetin e kredidhënies, 2 institucione aktivitet të lizingut, 1 institucion aktivitet të faktoringut, 6

institucione shërbimin e transferit të parave dhe pagesave⁷ si dhe 41 institucione aktivitetin e këmbimit valutor (figura 43).

Figura 43. Struktura e sistemit financiar në Kosovë

Në përputhje dhe në zbatim të kërkesave që rrjedhin nga Ligji nr. 03/L-093 për banka, institucionet mikrofinanciare dhe institucionet financiare jobankare dhe të funksionimit normal të aktivitetit bankar, BQK-ja, gjatë vitit 2016 ka marrë vendime që lidhen me:

- aprovimin për regjistrimin e tre institucioneve financiare jobankare;
- aprovimin për bashkimin e tre institucioneve mikrofinanciare;
- aprovimin për shtimin e aktivitetit të këmbimit valutor për një institucion financiar jobankar;
- aprovimin e ndryshimeve për statute të bankave dhe institucioneve tjera financiare;
- aprovimin e drejtorëve dhe menaxherëve të lartë të bankave dhe institucioneve tjera financiare;
- aprovimin e shitblerjes së aksioneve të institucioneve financiare;
- aprovimin për hapje, zhvendosje, mbyllje të degëve dhe nëndegëve të bankave;
- aprovimin për hapje, zhvendosje të zyrave / agjenteve të IMF-ve dhe IFJB-ve;
- aprovimin e auditorëve të jashtëm të bankave, IMF-ve dhe IFJB-ve dhe siguruesve.

4.14.1 Aktiviteti i licencimit në sektorin financiar

Aktiviteti licencues i BQK-së, gjatë vitit 2016 konsistoi në aprovimin e regjistrimit për 3 institucione financiare jobankare për ushtrimin e aktivitetit të këmbimit valutor. Në funksionin e zgjerimit të aktiviteteve gjatë këtij viti BQK-ja ka aprovuar shtimin e aktivitetit të këmbimit valutor për institucionin financiar jobankar Capital.

Gjithashtu, gjatë vitit 2016, BQK ka aprovuar edhe bashkimin e Institucioneve Mikrofinanciare Mështekna dhe Perspektiva 4 me Institucionin Mikrofinanciar Qelim Kosovë.

⁷ Katër institucione kryejnë aktivitetin e pagesave dhe transferit, 1 institucion kryen vetëm aktivitetin e transferit, 1 institucion kryen vetëm aktivitetin e pagesave si dhe 1 institucion kryen aktivitetin e pagesave, transferit dhe këmbimit valutor.

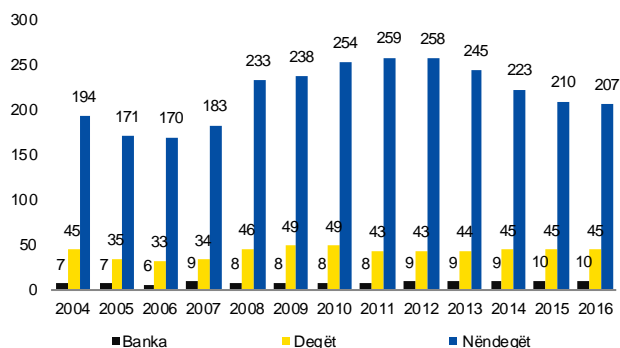
Gjatë këtij viti gjithashtu janë aprovuar 9 kërkesa për ndryshimin e statutit, nga të cilat 4 kanë qenë nga radhët e bankave, 4 nga institucionet financiare jobankare 1 nga Institucioni Mikrofinanciar KEP Trust.

Në procesin licencues, BQK-ja i ka kushtuar vëmendje të veçantë zbatimit të parimeve dhe rregullave bazë për një drejtim të përgjegjshëm dhe efektiv të bankave, duke vlerësuar strukturat e tyre organizative, menaxhimin, si dhe ndarjen e përgjegjësisive. Bazuar në rregullativën në fuqi, BQK-ja ka aprovuar 12 anëtar të rinj të Bordit të drejtorëve të bankave, 1 anëtar të Komitetit të auditimit, 1 drejtor të degës së bankës së huaj, 1 kryeshef ekzekutiv si dhe 6 menaxherë të lartë të bankave.

Në të njëjtën kohë, BQK-ja ka aprovuar drejtorë dhe menaxherë të lartë të institucioneve mikrofinanciare dhe financiare jobankare. Gjatë kësaj periudhe janë aprovuar 13 anëtarë të ri të Bordit të drejtorëve të këtyre institucioneve, 1 anëtar të Komitetit të auditimit si dhe 8 menaxhera të lartë.

Bankat komerciale, veprimtarinë e tyre e ushtrojnë në degë/nëndegë (figura 44) të hapura brenda territorit të vendit (shih tabelën 5). BQK-ja në këtë vit ka aprovuar, hapjen e 1 nëndege në Prishtinë si dhe zhvendosjen e 13 degëve dhe nëndegeve. Gjithashtu gjatë këtij viti bankat komerciale kanë mbyllur 4 nëndege, kryesisht njësi të vogla pas vlerësimit të performancës dhe efikasitetit të tyre, si dhe për arsye se bankat kohëve të fundit kanë investuar në zgjerimin e shërbimeve të automatizuara në mënyrë, që t'ju ofrojnë klientëve mundësi për të kryer transaksionet përmes: e-banking, bankomatëve, terminaleve të shitjes etj.

Figura 44. Numri i bankave, degëve dhe nëndegeve të bankave

Burimi: BQK (2017)

Tabela 5. Numri i bankave, degëve dhe nëndegeve të bankave

Vitet	Banka	Degët	Nëndegët
2004	7	45	194
2005	7	35	171
2006	6	33	170
2007	9	34	183
2008	8	46	233
2009	8	49	238
2010	8	49	254
2011	8	43	259
2012	9	43	258
2013	9	44	245
2014	9	45	223
2015	10	45	210
2016	10	45	207

Burimi: BQK (2017)

Shpërndarja gjeografike e degëve dhe nëndegeve të bankave përfshin pothuajse të gjithë territorin e vendit (tabela 6 dhe figura 45). Vazhdon të evidentohet përqendrim më i madh i

degëve dhe nëndegëve bankare në regjionin e Prishtinës (36%), ku edhe përqendrimi i popullsisë është më i madh (28%).

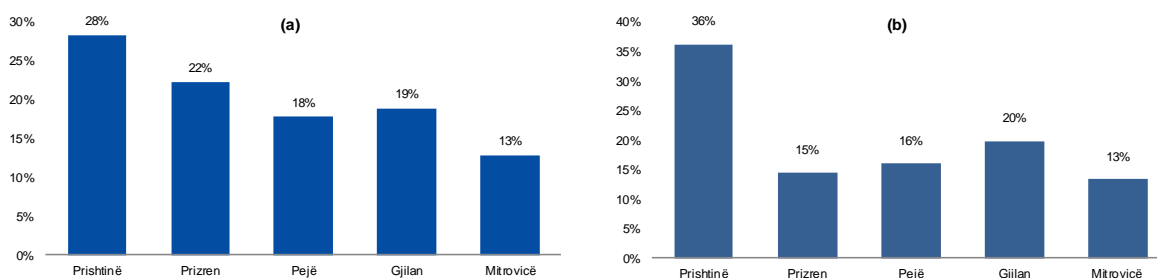
Tabela 6. Shpërndarja gjeografike e degëve dhe nëndegëve të bankave

Përshkrimi	Regjioni i Prishtinës		Regjioni i Prizrenit		Regjioni i Pejës		Regjioni i Gjiçanit		Regjioni i Mitrovicës		Totali
	Nr.	%	Nr.	%	Nr.	%	Nr.	%	Nr.	%	
2004	60	24%	37	15%	60	24%	59	24%	30	12%	246
2005	68	32%	39	18%	35	16%	39	18%	32	15%	213
2006	68	33%	37	18%	37	18%	41	20%	26	12%	209
2007	70	31%	39	17%	40	18%	45	20%	32	14%	226
2008	97	34%	44	15%	51	18%	59	21%	36	13%	287
2009	97	33%	46	16%	52	18%	64	22%	36	12%	295
2010	100	32%	49	16%	57	18%	66	21%	39	13%	311
2011	102	33%	50	16%	59	19%	64	21%	35	11%	310
2012	101	33%	50	16%	59	19%	67	22%	33	11%	310
2013	102	34%	47	16%	52	17%	62	21%	35	12%	298
2014	97	35%	45	16%	46	17%	55	20%	34	12%	277
2015	93	35%	40	15%	45	17%	52	20%	35	13%	265
2016	95	36%	38	15%	42	16%	52	20%	35	13%	262

Burimi: BQK (2017)

Ndërsa, sa i përket aktivitetit të industrisë së sigurimeve, gjatë vitit 2016, janë pranuar gjithsej 469 kërkesa për aprovim, të formave të ndryshme duke filluar nga aplikacione për sigurues, ndërmjetësues (kompani brokerimi, kompani të agjentëve, rregullues/trajtuës të dëmeve dhe agjent në sigurime), shpërndarje dividende dhe ndryshim emri kompanie dhe shitblerje të aksioneve të kompanisë dhe vendime për transferim të tyre dhe kapitalit themeltar, aprovim të statuteve dhe ndryshimi i tyre dhe vendimeve, aprovim kryetareve/anëtareve të bordit dhe menaxhmentit të lartë (zëvendës kryeshefa ekzekutive, dhe drejtorë të departamenteve përkatëse), auditorëve të brendshëm dhe jashtëm, brokër individual, agjentë të brendshëm dhe jashtëm, aprovime të hapjes (rivendosjeve) së zyrave dhe licencimin dhe aprovimin e produkteve të reja dhe ndryshimin e kushteve dhe tarifave për produkte.

Figura 45. Shpërndarja gjeografike e popullsisë (a) dhe rrjetit të degëve/nëndegëve të bankave sipas regjionit

Burimi: BQK (2017)

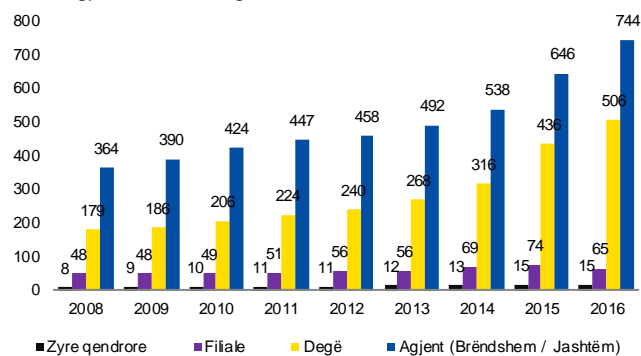
Burimi: BQK (2017)

Në kuadër të aprovimeve dhe refuzimeve, siç është paraqitur në figurën 46 dhe tabelën 7, (anulimeve të aplikacioneve nga vetë institucionet që merren me sigurime dhe anulimeve nga ana e BQK-së për mos përmbushje të kriterëve për aprovim), janë procesuar si vijon:

- Janë dhënë 6 licenca për ndërmjetësues të sigurimeve si: Auto-Gutachten Sh.P.K. (Trajtuës/ Rregullues i Dëmeve), Fersig Sh.P.K. (kompani e agjentëve), IFIS Broker Kosova Sh.P.K (kompani brokerimi), Net Broking House L.L.C.(kompani e brokerimit), dhe N.T.SH. Eurokoha-Reissen (Agjenci turistike–aktivitet shtesë, Sigurimi i Shëndetit në Udhëtim), 3B Kosova Sh.A. (kompani brokerimi), dhe po ashtu iu është revokuar licenca trajtuësit /rregulluesit të dëmeve Ansiia Sh.P.K.

- Janë aprovuar 7 kryeshefa ekzekutiv ndërsa një është refuzuar dhe janë aprovuar 4 zëvendës kryeshefa ekzekutive ndërsa një është refuzuar në industrinë e sigurimeve;
- Janë aprovuar 23 anëtarë të bordit ndërsa 7 janë refuzuar dhe është aprovuar një kryetar bordi në industrinë e sigurimeve;
- Janë aprovuar 12 menaxhmerë të lartë të industrisë të sigurimeve;
- Është aprovuar dryshimi i statutit të kompanive të sigurimeve Eurosig SH.A, Illyria SH.A, Prisig SH.A, Sigal Uniqa Group SH.A. dhe manualit të Siguria SH.A.
- Janë aprovuar gjithsej 25 auditorë të jashtëm, 15 nga të cilët ju takojnë kompanive të sigurimeve, 8 ndërmjetësuesve për sigurime dhe pjesa tjetër Fondit të Kursimeve Pensionale të Kosovës dhe Fondit Slloveno-Kosovar, ndërsa në kuadër të auditorëve të brendshëm janë aprovuar 2 auditorët kompanive të sigurimeve;
- Në të njëjtën kohë janë aprovuar 8 brokerë në sigurime dhe refuzuar 5;
- Janë aprovuar 2 aktuar në sigurime;
- Janë aprovuar 237 agjentë në sigurime ku nga këta 184 janë agjentë të brendshëm dhe 53 agjentë të jashtëm në sigurime dhe gjithsej 6 agjentë janë refuzuar / është anuluar procedura nga vetë kompanitë apo BQK-ja për mungesë dokumentacioni dhe mospërmbushje kritereve;
- Gjatë vitit 2016, janë aprovuar 85 hapje të zyrave të reja (zyra qendrore, filiala dhe zyra të reja), dhe 21 rivendosje (zhvendosje) të zyrave aktuale dhe 12 mbyllje të zyrave (gjithsej 118 aprovime të zyrave);
- Në kuadër të aprovimeve për produkte të reja vullnetare dhe tarifave apo ndryshim të produkteve dhe ndryshim tarifave, gjatë vitit 2016 janë aprovuar 1 produkt i ri vullnetar dhe 4 aprovime për ndryshim të kushteve dhe tarifave ekzistuese.

Figura 46. Numri i siguruesve, degëve, nëndegëve dhe agjentëve të siguruesve

Burimi: BQK (2017)

Tabela 7. Numri i siguruesve, filialeve, degëve dhe agjentëve të siguruesve

Vitet	Zyre qendrore	Filiale	Degë	Agjent (Brëndshëm / Jashtëm)
2008	8	48	179	364
2009	9	48	186	390
2010	10	49	206	424
2011	11	51	224	447
2012	11	56	240	458
2013	12	56	268	492
2014	13	69	316	538
2015	15	74	436	646
2016	15	65	506	744

Burimi: BQK (2017)

Shpërndarja gjeografike e filialave të siguruesve përfshin pothuajse të gjithë territorin e vendit. Vazhdon të evidentohet përqendrim më i madh i filialeve në regjionin e Pejës (29%), dhe në regjionin e Gjilanit (25%) sic edhe shihet në tabelën 8.

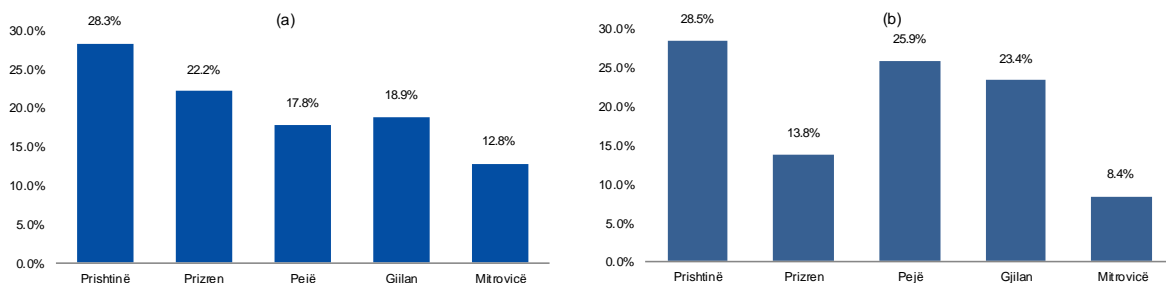
Shpërndarja gjeografike e rrjetit të siguruesve megjithatë nuk përpunet me shpërndarjen gjeografike të popullsisë. Siç edhe shihet në figurën 47 përdorja përqendrimi më i madh i popullsisë është në Prishtinë përqendrimi i siguruesve është në Pejë që është një nga regionet më pak të populluara në vend (tabela 8).

Tabela 8. Shpërndarja gjeografike e filialeve të siguruesve

Vitet	Rajoni i Prishtinës		Rajoni i Prizrenit		Rajoni i Pejës		Rajoni i Gjilanit		Rajoni i Mitrovicës		Gjithsej
	Nr.	%	Nr.	%	Nr.	%	Nr.	%	Nr.	%	
2008	7	13.7%	9	17.6%	14	27.5%	14	27.5%	7	13.7%	51
2009	7	13.7%	9	17.6%	14	27.5%	14	27.5%	7	13.7%	51
2010	9	17.3%	9	17.3%	13	25.0%	14	26.9%	7	13.5%	52
2011	10	18.5%	9	16.7%	14	25.9%	14	25.9%	7	13.0%	54
2012	10	16.9%	10	16.9%	15	25.4%	15	25.4%	9	15.3%	59
2013	10	16.9%	10	16.9%	15	25.4%	15	25.4%	9	15.3%	59
2014	10	15.9%	10	15.9%	16	25.4%	17	27.0%	10	15.9%	63
2015	15	20.8%	41	56.9%	14	19.4%	7	9.7%	9	12.5%	86
2016	11	15.3%	11	15.3%	21	29.2%	18	25.0%	11	15.3%	72

Burimi: BQK (2017)

Figura 47. Shpërndarja gjeografike e popullsisë (a) dhe rrjetit të degëve të kompanive të sigurimit (b)

Burimi: BQK (2017)

Sa i përket institucioneve të tjera financiare, në fund të vitit 2016, kanë operuar 11 institucione mikrofinanciare⁸, të shpërndara thuajse në tërë territorin e Republikës së Kosovës (tabela 9) dhe figura 48.

IMF-të, në fund të vitit 2016, aktivitetin e tyre e ushtruan në 108 degë/nëndegë të shpërndara brenda territorit të vendit. Gjatë vitit 2016 është aprovuar hapja e 8 nëndegëve si dhe 12 zhvendosje të degëve dhe nëndegëve të IMF-ve.

Tabela 9. Numri i institucioneve mikrofinanciare si dhe shpërndarja e tyre gjeografike sipas regjioneve

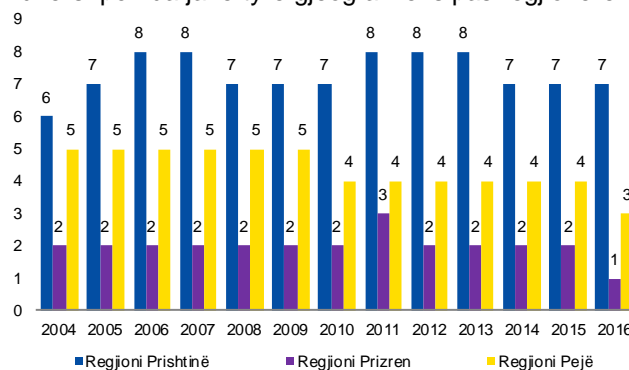
Viti	Regjioni Prishtinë	Regjioni Prizren	Regjioni Pejë	Gjithsej
2004	6	2	5	13
2005	7	2	5	14
2006	8	2	5	15
2007	8	2	5	15
2008	7	2	5	14
2009	7	2	5	14
2010	7	2	4	13
2011	8	3	4	15
2012	8	2	4	14
2013	8	2	4	14
2014	7	2	4	13
2015	7	2	4	13
2016	7	1	3	11

Burimi: BQK (2017)

⁸ Njëri nga institucionet mikrofinanciare ka të pezulluar regjistrimin.

Në fund të vitit 2016 numri i institucioneve financiare jobankare, që operuan në Kosovë arriti në 52, prej të cilave 4 me kapital të huaj e 48 me kapital vendor (tabela 10 dhe figura 49). Sipas aktiviteteve janë të ndara si në vijim: 2 institucione kryejnë aktivitetin e kredithënies, 2 institucione aktivitet të lizingut, 1 institucion aktivitet të faktoringut, 6 institucione shërbimin e transferit të parave dhe pagesave⁹ si dhe 41 institucione aktivitetin e këmbimit valutor.

Figura 48. Numri i institucioneve mikrofinanciare si dhe shpërndarja e tyre gjeografike sipas regjioneve

Burimi: BQK (2017)

Tabela 10. Numri i institucioneve financiare jobankare si dhe shpërndarja e tyre gjeografike sipas regjioneve

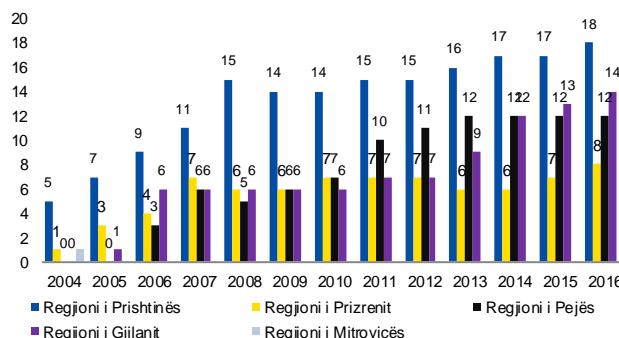
Vitet	Regjioni i Prishtinës	Regjioni i Prizrenit	Regjioni i Pejës	Regjioni i Gjilanit	Regjioni i Mitrovicës	Gjithsej
2004	5	1	0	0	1	7
2005	7	3	0	1	0	11
2006	9	4	3	6	0	22
2007	11	7	6	6	0	30
2008	15	6	5	6	0	32
2009	14	6	6	6	0	32
2010	14	7	7	6	0	34
2011	15	7	10	7	0	39
2012	15	7	11	7	0	40
2013	16	6	12	9	0	43
2014	17	6	12	12	0	47
2015	17	7	12	13	0	49
2016	18	8	12	14	0	52

Burimi: BQK (2017)

Regjistrimi i institucioneve financiare jobankare që kryejnë aktivitetin e këmbimit të valutave vazhdoi edhe gjatë vitit 2016, ndonëse me një ritëm më të ngadaltë të rritjes në krahasim me një vit më parë. Konkretisht, u regjistruan 3 institucione të reja për veprimtarinë e këmbimit valutor. Në fund të vitit 2016, në tregun e këmbimeve valutore kryejnë aktivitet 41 zyra të këmbimit valutor të regjistruara.

Për sa i takon shpërndarjes gjeografike të zyrave të këmbimit valutor (figura 50), ato janë të lokalizuara dhe ushtrojnë aktivitetin e tyre po thuajse në të gjithë vendin, me përjashtim të regjionit të Mitrovicës. Përqendrimi më i madh i tyre mbetet në regjionin e Gjilanit dhe atë të Pejës.

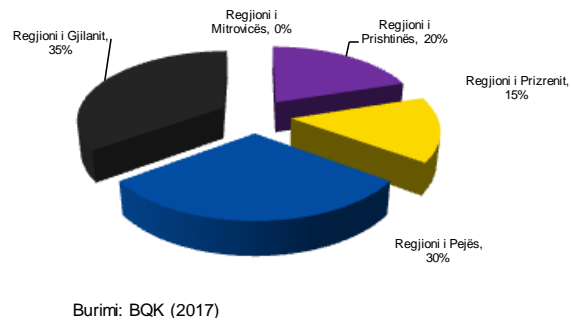
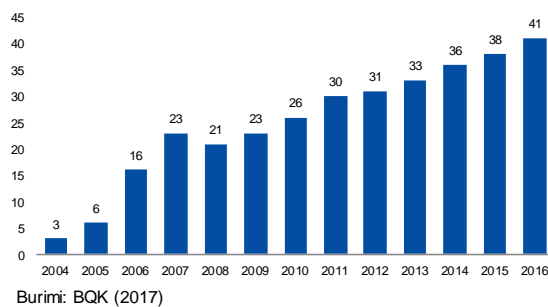
Figura 49. Numri i institucioneve financiare jobankare si dhe shpërndarja e tyre gjeografike sipas regjioneve

Burimi: BQK (2017)

⁹ Katër institucione kryejnë aktivitetin e pagesave dhe transferit, 1 institucion kryen vetëm aktivitetin e transferit, 1 institucion kryen vetëm aktivitetin e pagesave si dhe 1 institucion kryen aktivitetin e pagesave, transferit dhe këmbimit valutor.

Figura 50. Numri i zyrave të këmbimit nëpër vite si dhe shtrirja e tyre gjeografike në vitin 2016 sipas regjioneve

4.14.2 Ankesat e shfrytëzuesve të shërbimeve financiare

Si licencues, rregullues dhe mbikëqyrës i institucioneve financiare dhe e autorizuar sipas ligjeve në fuqi, Banka Qendrore e Kosovës, respektivisht Mbikëqyrja Financiare ka rolin kyç në mbrojtjen e shfrytëzuesve të shërbimeve financiare në Kosovë.

Në kuadër të mbikëqyrjes financiare funksionon divizioni i ankesave i cili bën pranimin, sistemimin dhe shqyrtimin e ankesave për pajtueshmërinë e aktiviteteve të institucioneve financiare me ligjet dhe rregullat në fuqi. Objektivi i këtij divizioni është vendosja e bazave për shpалosjen adekuate të shërbimeve dhe produkteve të institucioneve financiare ndaj konsumatorëve dhe mbrojtjen e konsumatorëve në Kosovë. Ky divizion shqyrtton ankesat e adresuara nga policëmbajtësit, depozitorët/huamarrësit dhe shfrytëzuesit e të gjitha shërbimeve dhe produkteve të institucioneve financiare të licencuara, rregulluara dhe mbikëqyrura nga BQK-ja. Divizioni gjithashtu furnizon mbikëqyrjen dhe rregullativën financiare me rekomandimet konkrete për praktikën e identifikuar si jo të favorshme për konsumatorët dhe për adresimin e tyre me veprime të ardhshme.

Në kuadër të detyrave dhe përgjegjësisve që ka të përcaktuara për funksionin e tij, Divizioni i Ankesave ka vazhduar me realizimin e aktiviteteve të parapara me planin vjetor për vitin 2016. Edhe gjatë këtij viti, ky divizion ka pranuar, sistemuar dhe shqyrtuar ankesat e shfrytëzuesve të shërbimeve financiare në pajtueshmëri me rregulloren e aprovuar.

Në përputhje me zbatimin e kërkesave që rrjedhin nga përgjegjësitë që ka, ky divizion gjatë vitit 2016, ka kontribuar në realizimin e aktiviteteve si në vijim:

- Shqyrtimi i ankesave në baza ditore** – divizioni i ankesave ka pranuar, sistemuar dhe shqyrtuar ankesa në baza ditore nga shfrytëzuesit e shërbimeve financiare. Të gjitha ankesat e pranuar janë shqyrtuar me kohë varësisht nga kompleksiteti i tyre. Gjithashtu, procesi i shqyrtimit të ankesave ka ndikuar që të zhvillohen ekzaminime në vend në kuadër të Mbikëqyrjes Financiare tek institucionet financiare. Këto ekzaminime në disa raste kanë rezultuar edhe me marrja të masave administrative ndaj institucioneve financiare, si dhe kanë ndikuar në rregullimin e praktikave të ofrimit të shërbimeve/produkteve financiare në vend.
- Raporti i ankesave** – divizioni i ankesave mirëmban databazën mbi numrin dhe llojin e ankesave të shqyrtuara, dhe përgatitë raporte mbi to sipas kërkesës. Divizioni gjithashtu ka filluar raportimin e rregullt javor të numrit të ankesave për sektorin dhe institucionet individualisht.
- Kontributi në edukimin financiar dhe mbrojtjen e konsumatorit** – gjatë vitit 2016, Banka Qendrore e Republikës së Kosovës në bashkëpunim me organizatën

ndërkombëtare Child & Youth Finance International Youth dhe Shoqatën e Bankave, ka mbajtur punëtorinë dyditore me temën: “*Punëtori për mundësinë e përfshirjes së palëve të interesit në edukimin financiar*” ku pjesëmarrës në të ka qenë edhe divizioni i ankesave. Si rezultat i memorandumit me Ministrinë e Tregtisë dhe Industrisë (MTI), divizioni ka marrë pjesë në tryezën e organizuar nga kjo ministri me temën “Të drejtat e konsumatorit në praktikë”, si dhe në tryezën e “Pranimi dhe përcjellja e ankesave të konsumatoreve përmes uebfaqes”. Po ashtu, Divizioni i Ankesave ka marrë pjesë në grupin punues për hartimin e ligjit të ri për Mbrojtjen e Konsumatorit, duke ju përgjigjur edhe të gjitha pyetjeve dhe çështjeve të ngritura nga palët e interesit që kanë të bëjnë me çështjet financiare.

- d) **Kontributi lidhur me MSA** – edhe gjatë vitit 2016 është vazhduar me raportimin e rregullt të aktiviteteve lidhur me trajtimin e ankesave të klientëve të shërbimeve financiare në baza tremujore. Raportet lidhur me numrin dhe statutin e ankesave janë përcjellë në baza tremujore te Zyra për Integrim në BQK, gjithashtu është raportuar edhe për aktivitetet e BQK-së lidhur me çështjen e trajtimit të ankesave sipas kërkësës së MTI-së në kuadër të raportimit të rregullt të tyre për Komisionin Evropian lidhur me Planin e Veprimit për Implementimin e kërkesave që dalin nga MSA-ja.

Gjatë vitit 2016 janë shqyrtuar 535 ankesa të shfrytëzuesëve të shërbimeve financiare (persona fizik e juridik):

- a) Gjithsej ankesat për banka, IMF, IFJB dhe fonde pensionale të adresuara në BQK për vitin 2016 kanë qenë 252, ndërsa ankesat më të shpeshta kanë qenë lidhur me kategorizimin në regjistrin e kredive (21%) dhe çështje të ndryshme të ndërlidhura me kredi (27%).
- b) Gjithsej ankesat ndaj kompanive të sigurimeve të adresuara në BQK për vitin 2016 kanë qenë 283. Ankesat më të shpeshta kanë të bëjnë me mos kompensim të dëmit material dhe jomaterial nga TPL dhe mos kompensimin e shpenzimeve mjekësore nga sigurimi shëndetësor (79%) dhe aplikimin e malusit (17%).

Tabela 11. Numri i ankesave sipas viteve

Industria financiare	Numri i ankesave sipas viteve			
	2016	2015	2014	2013
Bankat komerciale/IMF, IFJB	252	221	158	74
Kompanitë e sigurimeve	283	221	195	153
Total	535	442	353	227

Burimi: BQK (2017)

Nga të dhënat e mësipërme vërejmë se ankesat ndaj kompanive të sigurimeve dhe ndaj bankave komerciale apo institucioneve tjera mikrofinanciare dhe institucioneve financiare jobankare janë përafërsisht në të njëjtin volum, proporcioni është 52.90% me 47.10% (tabela 11).

Implementimi i Rregullores mbi Implementimin e Sistemit Bonus – Malus sidomos te personat privatë të cilët kanë bërë shitblerjen e veturës, por nuk kanë përfunduar procedurat administrative të përcaktuara sipas Ligjit për sigurimin e detyrueshëm të autopërgjegjësisë, vazhdon të ketë ndikim në numrin e ankesave ndaj kompanive të sigurimeve.

Sa i përket ankesave për bankat komerciale, IMF e IFJB vërejmë se në numër më të madh janë ankesat rreth çështjeve të ndryshme të ndërlidhura me kredi, kryesojnë ankesat rreth mos zbatimit të Ligjit nr. 04/l-121 për Mbrojtjen e Konsumatorit me rastin e parapagimit të kredisë.

Në tabelën e mësipërme është i paraqitur numri i ankesave të shqyrtuara nga divizioni i ankesave të shfrytëzuesëve të shërbimeve financiare nëpër vite, nga ku vërejmë një trend të

theksuar rritës të numrit të ankesave ndër vite. Në vitin 2016 krahasuar me vitin 2015, kemi rritje prej 21% të gjithsej numrit të ankesave të trajtuara.

Rritja e numrit të ankesave të paraqitura nga policëmbajtësit, depozitorët/huamarrësit dhe shfrytëzuesit e të gjitha shërbimeve dhe produkteve të institucioneve financiare të licencuara, rregulluara dhe mbikëqyrura nga BQK-ja mund të shihet qartë edhe në tabelën 12 të paraqitur më poshtë. Kjo rritje reflekton kryesisht vetëdijësimin të shfrytëzuesve financiarë mbi të drejtën e tyre për ushtrimin e ankesës. Ndikim të rëndësishëm në këtë drejtim mund të ketë pasur edhe rezultati pozitiv i procesit të ankimit për shfrytëzuesit e shërbimeve dhe produkteve financiare. Në tabelën 12, vërejmë se 40.60% e ankesave janë zgjidhur në favor të shfrytëzuesëve të shërbimeve financiare.

Tabela 12. Numri i ankesave sipas institucioneve

Industria financiare	Numri i ankesave	Të zgjidhura në favor të shfrytëzuesëve të shërbimeve financiare	Të zgjidhura në favor të institucioneve financiare
Bankat komerciale/IMF, IFJB	252	56.60%	54.40%
Kompanitë e sigurimeve	283	35.30%	64.70%
Totali i ankesave	535	40.60%	59.30%

Burimi: BQK (2017)

4.14.3 Mbikëqyrja bankare

Gjatë vitit është vazhduar në zbatimin e planit vjetor të ekzaminimit të bankave për vitin 2016, duke aplikuar çasjen e mbikëqyrjes së bazuar në rrezik, si dhe duke përcaktuar edhe llojin e ekzaminimit si: ekzaminimet e plota dhe të fokusuara.

Ekzaminimet në vend, si pjesë mjaft e rëndësishme e procesit të mbikëqyrjes së bankave, kanë pasur qëllim vlerësimin nga afër të profilit të rrezikut të bankave, si dhe përcjelljen e përmbushjes së rekomandimeve dhe vendimeve të dala nga ekzaminimet paraprake të BQK-së.

Gjatë vitit 2016 janë kryer gjithsej 8 ekzaminime të bankave, prej të cilave 3 ekzaminime të plota dhe 5 ekzaminime të fokusuara duke përfshirë edhe një vizitë në bankë. Ekzaminimet në vend të bankave janë kryer duke vlerësuar çështjet vijuese si: profilin e rrezikut të bankave, verifikimin e statusit të përmbushjes së rekomandimeve të dala nga ekzaminimet parapraket të BQK-së, si dhe duke dhenë rekomandime përkatëse për implementim. Raportet e ekzaminimit janë përgatitur bazuar në llojet e rreziqeve bankare si: rreziku kreditor, rreziku i likuiditeti, rreziku i tregut dhe rreziku operacional.

Gjithashtu, ekzaminimet kanë përfshirë edhe vlerësimin e kontroleve të brendshme, pajtueshmërinë me kornizën ligjore në fuqi të BQK-së, respektivisht pajtueshmërinë me rregulloret bankare, praktikatat më të mira bankare, vlerësimin e kapitalit, vlerësimin e politikave dhe procedurave, menaxhmentin, fitimet si dhe ekzaminimin e fushës së teknologjisë informative. Gjatë vitit 2016, rreziku kryesor në kuadër të sektorit bankar vazhdon të mbetet rreziku kreditor. Nga ekzaminimet, rezulton se bankat janë të shëndosha dhe stabile, si dhe përgjithësisht kanë qenë në pajtueshmëri me kornizën ligjore të BQK-së.

4.14.4 Mbikëqyrja në vend e sigurimeve

Në përputhje me objektivat e BQK-së, respektivisht sigurimit të qëndrueshmërisë së tregut të sigurimeve dhe mbrojtjes e policëmbajtësve, BQK-ja edhe gjatë vitit 2016 ka vazhduar aktivitetin e saj duke realizuar në vazhdimësi ekzaminime në vend të siguruesve si ekzaminime të plota dhe

të fokusuara, si dhe ekzaminime ad-hoc për kompanitë e sigurimit dhe ndërmjetësuesit e sigurimeve.

Klasifikimi i siguruesve për të qenë subjekt i ekzaminimeve, është bazuar në disa faktorë duke filluar nga analizat e treguesve financiarë nga raportimet e rregullta në BQK, opinionit të pasqyrave financiare nga auditori i jashtëm, ankesave të policëmbajtësve në BQK, si dhe periudhave paraprake të ekzaminimeve të realizuara. Kjo ka ndikuar në aplikimin e qasjes selektive në prioritizimin e institucioneve më me risk për të qenë subjekt i ekzaminimeve të radhës nga BQK-ja dhe si rrjedhojë në ngritjen e nivelit të mbikëqyrjes efektive.

Si rrjedhojë, për vitin 2016 janë realizuar gjithsej 18 ekzaminime ku tetë prej tyre kanë qenë ekzaminime të plota, ndërsa dhjetë ekzaminime të fokusuara.

Qëllimi i ekzaminimeve të plota ka qenë vlerësimi i gjendjes së përgjithshme të kompanisë, duke përfshirë vlerësimin e efektshmërisë së funksionimit të kontrolleve të brendshme, zbatimin e rekomandimeve nga ekzaminimet e kaluara, pajtueshmërinë me ligjet dhe rregulloret e BQK-së, vlerësimin e menaxhimit dhe mbikëqyrjes së kompanive nga organet drejtuese, praktikrat e siguruesve, vlerësimin e politikave dhe procedurave për menaxhimin e rreziqeve, të gjitha këto në funksion të mbrojtjes së policëmbajtësve dhe ruajtjes së stabilitetit financiar të siguruesve.

Ekzaminimet në vend të siguruesve në disa raste kanë evidentuar mos pajtueshmëri me kornizën ligjore të BQK-së si dhe praktika jo të shëndosha si: mungesë e rolit aktiv qeverisës së bordit drejtues të kompanive, mungesë e sistemit efektiv të kontrolleve të brendshme, nivel i dobët i auditimit të brendshëm, vonesa në trajtimin dhe pagesën e dëmeve si dhe numër të lartë të dëmeve pezull, mos respektim i standardeve ndërkombëtare për disa pozicione të pasqyrave financiare, praktika jo të mira dhe të shëndosha të menaxhimit të mjeteve të kompanisë, dobësi dhe praktika jo të mira të transaksioneve me palë të ndërlidhura, nënvlerësim i rezervave teknike etj. Po ashtu, bazuar në raportimet e rregullta të siguruesve në BQK, janë evidentuar raste të mosrespektimit të kërkesave ligjore në raport me nivelin minimal të kapitalit, aseteve në mbulim të provizioneve teknike,.

Për të gjitha ekzaminimet janë përgatitur raportet, në të cilat janë ngritur dhe adresuar çështje të evidentuara gjatë ekzaminimit, së bashku me rekomandimet përkatëse. Kompanitë në fjalë kanë raportuar dhe vazhdojnë të raportojnë në baza mujore në BQK për marrjen e veprimeve të nevojshme për eliminimin/përmirësimin e tyre.

Po ashtu, si rezultat i të gjeturave nga ekzaminimet e realizuara dhe performancës jo të mirë financiare, janë lëshuar vendime nga BQK-ja në të cilat janë shqiptuar gjoba dhe masa tjera juridike të parapara me legjislacionin në fuqi si: shtimi i mjeteve për plotësim të kërkesave rregullative për kapitalin minimal të kërkuar, kërkesa për riauditim të pasqyrave financiare, revokim licence, kërkesë për plan të rimëkëmbjes, gjoba monetare dhe çështje tjera.

4.14.5 Mbikëqyrja e institucioneve mikrofinanciare dhe institucioneve financiare jobankare

Në funksion të ruajtjes së qëndrueshmërisë së sektorit financiar, Departamenti i mbikëqyrjes bankare, i cili është përgjegjës për mbikëqyrjen e institucioneve mikrofinanciare dhe jobankare, gjatë vitit 2016 në vazhdimësi ka performuar një mbikëqyrje të bazuar në rrezik të institucioneve mikrofinanciare dhe jobankare, duke kryer ekzaminime direkte në vend me fokus përshtatshmëria e kapaciteteve menaxhuese ndaj rreziqeve të këtij sektori e veçanërisht rrezikut kreditorë që ka qenë pikë referimi e aktivitetit mbikëqyrës, pajtueshmërinë e këtyre institucioneve me legjislacionin e BQK-së dhe politikrat e brendshme institucionale, si dhe vazhdimin e monitorimeve nga jashtë kundrejt këtij sektori .

Gjithashtu, gjatë ekzaminimeve në institucionet mikrofinanciare dhe institucionet financiare jobankare është ekzaminuar edhe teknologjia informative, duke vlerësuar rrezikun në fushën e teknologjisë informative, ku fokus i veçantë i është kushtuar sigurisë së përgjithshme të Sistemeve të Teknologjisë Informative (TI) si dhe krijimit dhe plotësimit të masave të sigurisë së sistemeve të TI-ve.

Me gjithë angazhimet e shumta në kuadër të departamentit gjatë vitit 2016 i është dhënë hapësirë meritorë ekzaminimit të këtyre institucioneve ku janë realizuar tetë ekzaminime të plota të institucioneve mikrofinanciare dhe institucioneve financiare jobankare ku disa prej tyre janë shoqëruar edhe me vendime për masa administrative. Po ashtu, është realizuar ekzaminim i fokusuar tek agjentët / zyret e institucioneve mikrofinanciare dhe institucioneve financiare jobankare, respektivisht janë ekzaminuar 81 prej tyre.

Për më tepër, si rrjedhojë e një ekzaminimi në një institucion mikrofinanciar është proceduar me vendim për rritje të kapitalit dhe si reflektim i caktuar institucioni ka shtuar kapitalin në pajtim me rregullativën e BQK-së.

Përveç ekzaminimeve të realizuara konform planit të ekzaminimeve, në vitin 2016 është ekzaminuar edhe një institucion mikrofinanciar, ku si rezultat i angazhimit aktiv dhe takimeve me themeluesit ndërkombëtar të këtij institucioni është arritur që fondet në shumë rreth 2.3 milion euro të shndërrohen në grand të këtij institucioni mikrofinanciar.

Në ekzaminime përkatëse të realizuar në institucionet mikrofinanciare dhe institucionet financiare jobankare është evidentuar se me gjithë nevojën e zhvillimit të mëtutjeshëm këto institucione kanë vazhduar avancimin e infrastrukturës së nevojshme në funksion të menaxhimit të tyre si: politikat, procedurat dhe sistemet në identifikimin, njohjen dhe monitormin e rreziqeve relevante në raport me kompleksitetin e tyre. Rrjedhimisht, nga ekzaminimet e realizuara ka rezultuar se institucionet mikrofinanciare dhe institucionet financiare jobankare përgjithësisht janë në pajtueshmëri me kornizën ligjore të BQK-së. Megjithatë, në raste të identifikimeve të mos zbatimeve serioze të kërkesave ligjore janë ndërmarr masa administrative dhe korrektuese konform legjislacionit në fuqi. Masat përkatëse kanë rezultuar përgjithësisht të jenë përmirësuese për institucionet në fjalë dhe sektorin mikrofinanciar dhe jobankar në përgjithësi.

Pavarësisht ekzaminimeve të rregullta ky departament ka vazhduar me përcjelljen e përmushjes së rekomandimeve dhe zbatimin e urdhëresave për institucionet përkatëse mikrofinanciare dhe jobankare, si dhe vlerësime të metodologjive për provizionet e përgjithshme për humbjet nga kreditë për disa nga këto institucione.

Reflektimet pozitive në pozicionin e tyre konform rregullativës në fuqi si dhe avancimet e tjera të theksuara më lartë lidhur me industrin mikrofinanciare dhe jobankare tregojnë për hapat e sukseseve karshi mbikëqyrjes adekuate dhe qasjes proaktive të BQK-së.

4.15. Mbikëqyrja e pensioneve dhe tregut të letrave me vlerë

Sistemi pensional gjatë vitit 2016 vazhdon të ketë numrin e njëjtë të operatorëve. Në industrinë e pensioneve ushtruan aktivitetin e tyre dy fonde pensione, të cilat administruan mjetet pensione, përkatësisht Fondi i Kursimeve Pensionale të Kosovës, i themeluar nga Kuvendi i Kosovës me mandat ekskluziv për të administruar kontributet pensione të detyrueshme (shtyllën e dytë), si dhe Fondi Slloveno-Kosovar i Pensioneve, i licencuar nga Banka Qendrore e Republikës së Kosovës, për të administruar vetëm fondet e pensionit vullnetar (shtyllën e tretë).

Sistemi pensional në Kosovës vazhdoi të rritet edhe gjatë vitit 2016, duke ruajtur qëndrueshmërinë e komponentëve përbërës, sigurinë e kursimeve pensionale, diversitetin e investimeve, kthimin pozitiv të investimeve dhe ruajtjen e likuiditetit.

Gjithsej mjetet e sistemit pensional në vitin 2016 arritën në vlerë prej 1,425 milion euro apo 15.20% rritje krahasuar me vitin 2015. Rritja e mjeteve i atribuohet kryesisht rritjes së çmimit të njësisë në tregjet globale gjatë vitit 2016. Në rritjen e mjeteve të sektorit pensional në vitin 2016, kontribut kryesor ka dhënë FKPK-ja me 1,419 milion euro ose 99.52%, pasuar nga FSKP-ja me 6,807 mijë euro ose 0.48 % të gjithsej mjeteve të sistemit pensional.

Kontributet e detyrueshme përkatësisht mjetet pensionale të shtyllës së dytë, mbeten burim kryesor i financimit në sektorin e pensioneve. Për më tepër kontributet e detyrueshme janë nën menaxhimin ekskluziv të FKPK-së, të cilat përbëjnë 99.52% të gjithsej detyrimeve të sektorit pensional, i pasuar nga FSKP-ja me 0.48% të gjithsej detyrimeve të sektorit pensional, me kontributet e fondeve vullnetare, përkatësisht shtyllës së tretë.

Kthimi bruto i investimeve në sektorin pensional gjatë vitit 2016 i atribuohet FKPK-së me 21,588 mijë euro, pasuar nga FSKP-ja me 131 mijë euro.

4.15.1 Ekzaminimet në vend (on-site) të fondeve pensionale

Në funksion të ruajtjes së qëndrueshmërisë të sektorit financiar, gjatë vitit 2016 janë zhvilluar ekzaminimet e fondeve pensionale sipas planit vjetor. Mbikëqyrja e pensioneve ka qenë konsistent me praktikat ndërkombëtare në fushën përkatëse, duke e mbështetur qasjen e bazuar në rrezik, vëmendje e theksuar i është kushtuar qeverisjes së fondeve, strategjisë së investimeve, efektivitetit të kontroleve të brendshme, ruajtjes së likuiditetit adekuat dhe rreziqeve tjera.

Mbikëqyrja e pensioneve gjatë vitit 2016, ka kryer ekzaminime të plota dhe të fokusuara në fondet pensionale, me qëllim të aplikimit të mbikëqyrjes më të përafërt të fondeve. Për më tepër, gjatë vitit të kaluar janë realizuar gjithsej 4 ekzaminime të fondeve pensionale, prej të cilave dy ekzaminime të plota dhe dy ekzaminime të fokusuara.

Ekzaminimet e plota dhe të fokusuara janë realizuar në harmoni me planin vjetor të vitit 2016, duke pasur për qëllim vlerësimin e gjendjes së përgjithshme të fondeve pensionale, përkatësisht vlerësimin e qeverisjes së fondeve, politikat dhe procedurat, menaxhmentin, performancën e investimeve, efektshmërinë e funksionimit të kontroleve të brendshme si dhe pajtueshmërinë me ligjet dhe rregulloret e BQK-së.

Ndërsa, ekzaminimet e fokusuara në fondet pensionale kanë pasur qëllim përcjelljen e përmbushjes së rekomandimeve nga ekzaminimet e kaluar të BQK-së.

4.15.2 Zhvillimi i kornizës ligjore-rregullative

Me qëllim të avancimit të kornizës ligjore në sferën e sistemit pensional, Banka Qendrore e Republikës së Kosovës ka përforcuar më tej kornizën rregullative dhe mbikëqyrëse. Në këtë drejtim, janë finalizuar dhe aprovuar rregullore të caktuara për mbikëqyrjen e fondeve pensionale, të cilat kanë rregulluar mbikëqyrjen e funksioneve përkatëse, si dhe janë plotësuar kërkesat e Ligjit për Fondet Pensionale të Kosovës, të cilat kanë rrjedhë nga amendamenti i fundit.

Gjithashtu, gjatë vitit 2016 është hartuar projektligji për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit nr. 04/I-101 për Fondet Pensionale të Kosovës, ku janë rregulluar fushat tjera relevante karshi institucioneve përkatëse.

4.15.3 Transparenca dhe marrëdhënie me publikun në sistemin pensional

Sistemi i Pensioneve në Kosovë sa i përket transparencës ndaj publikut zhvillon një proces të mirëfilltë informativ, të përcjella me azhurnime kohore. Gjatë vitit 2016, industria e pensioneve ka vazhduar me transparencën dhe marrëdhëniet me publikun.

Në harmoni me Ligjin për Fondet Pensionale të Kosovës dhe rregulloret e BQK-së, operatorët pensional publikojnë / ofrojnë qasje publike në informatat kyçe në operacionet e fondeve pensionale për publikun. Kontribuuesit dhe publiku i gjerë, në baza kuartale informohen përmes raporteve tremujore të publikuara lidhur me pasqyrën e fundit rreth investimeve për tremujorin e mbuluar, informata lidhur me çmimin e aksionit, dhe informatat lidhur me mjetet nën menaxhim.

Për më tepër, kontribuuesit në çdo kohë mund të qasen on-line në llogarinë e kursimeve pensionale përmes ueb-faqeve përkatëse, të shikojnë bilancin e llogarisë, informohen mbi kontributet që janë paguar në emër të saj/tij, të përditësojnë shënimet e kontaktit si p.sh. statusin martesor, etninë, të përditësojnë shënimet demografike si p.sh. adresën, numrin e telefonit, përzgjedh metodën e pranimit të pasqyrës individuale, si dhe shërbime dhe informata të tjera.

Informatat ofrohen në gjuhët zyrtare sipas Kushtetutës së Kosovës, që mundëson qasje të lehtë edhe për komunitetet jo shumicë.

4.16. Parandalimi i pastrimit të parasë

Raporti vjetor për vitin 2016 paraqet gjendjen e sektorit, respektivisht bankave, institucioneve mikrofinanciare dhe institucioneve financiare jobankare dhe masat e ndërmarra në fushën e parandalimit të pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit.

Divizioni i PPP-së për funksionimin dhe kryerjen e aktiviteteve në përmbushjen e mandatit të tij funksional gjatë vitit 2016, pikë referuese të ushtrimit të aktivitetit kishte Planin strategjik të Bankës Qendrore të Republikës së Kosovës, planin vjetor të mbikëqyrjes financiare, planin vjetor dhe strategjinë dhe planin e veprimit të Divizionit për parandalimin e pastrimit të parave.

Në vitin 2016 është avancuar sistemi i monitorimit të transaksioneve, duke u inkuorporuar edhe sistemi i transfereve ndërbankare. Qëllimi i realizimit të këtij aktiviteti ishte rritja e monitorimit të transaksioneve përmes sistemeve informative të Bankës Qendrore të Kosovës. Realizimi i këtij objektivi ka implikuar rritje të bashkëpunimit me divizionet dhe departamentet tjera jashtë funksionit të mbikëqyrjes financiare si dhe adoptimin e sistemeve të teknologjisë informative.

Viti 2016 karakterizohet me zhvillime të theksuara në aspekt të legjislacionit, ku në këtë drejtim është nxjerrë Ligji i ri për Parandalimin e Pastrimit të Parave dhe Luftimin e Financimit të Terrorizmit dhe në fund të vitit 2016 Bordi i BQK-së miratoi rregulloren e re për parandalimin e pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit, ku njëherit u përmbushën edhe rekomandimet nga Raporti FSAP nga FMN (Finacial Stability Assesment Program i vitit 2012) dhe rekomandimet e Bankës Qendrore Evropiane në dokumentin *“Technical Cooperation Programme with the central banks of the Western Balkans preparing their accession to the European System of Central bank (ESCB) / Needs Analysis Report/Central Bank of the Republic of Kosovo (CBK)”*, të vitit 2015.

4.16.1 Mbikëqyrja e institucioneve financiare për PPP/FT

Mbikëqyrja në vend e institucioneve financiare është fokusuar në aspektin e mbrojtjes së sistemeve të tyre, nëpërmjet zbatimit të standardeve dhe legjislacionit për parandalimin dhe luftimin e pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit. Fokusi kryesor i Divizionit ishte që

të kryejë ekzaminimin e bankave dhe institucioneve financiare në fushën PPP/FT. Këto aktivitete janë paraparë edhe në planin strategjik të divizionit dhe qëllimi kryesor ishte marrja e informacioneve në vend në lidhje me nivelin e masave që institucionet financiare kanë ndërmarrë për parandalimin e pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit.

Gjatë vitit 2016 janë realizuar gjithsej 11 ekzaminime. Nga këto ekzaminime, 4 ishin ekzaminime të plota, kurse 7 ekzaminime të fokusuara. Ekzaminimet kanë përfshirë bankat, institucionet mikrofinanciare dhe institucionet financiare jo-bankare. Në këtë drejtim, plani parashihte të realizohen ekzaminime në 6 banka, 2 institucione mikrofinanciare dhe 1 institucion financiar jo-bankar (IFJB). Poashtu, këtë vit për dallim nga vitet e kaluara, u planifikuan ekzaminime edhe në dy kompani të sigurimeve (produktit të sigurimit të jetës apo Life), duke vlerësuar nivelin e masave të këtyre institucioneve financiare, sa i përket produkteve që konsiderohen me rrezik të shtuar për pastrim të parave.

Gjatë vitit të kaluar, është praktikuar edhe pranimi i informatave kthyesë dhe përcjellja e përmbushjes së rekomandimeve nga ekzaminimet paraprake. Në këtë drejtim brenda vitit 2016, divizioni pranoi 4 informata kthyesë në lidhje me përmbushjen e rekomandimeve. Pika kyçe të vlerësimit gjatë ekzaminimeve të caktuara në institucione financiare, ishin obligimet dhe përgjegjësitë ligjore dhe rregullative të institucioneve financiare, me qëllim të parandalimit të pastrimit të parave dhe financimit të aktiviteteve terroriste. Bankat kanë hartuar politika dhe procedura që krijojnë mundësi për masa efektive në PPP/FT. Bankat në pronësi të huaj, këto politika dhe procedura i kanë krijuar edhe me ndihmën e bankave amë, të cilat janë miratuar nga bordi drejtues. Institucionet financiare të ekzaminuara kanë vazhduar të ndërmarrin masa në drejtim të shtimit të kapaciteteve humane dhe teknike, duke rekrutuar personel të posaçëm për pajtueshmëri me PPP/FT dhe duke e pavarësuar në masë të konsiderueshme nga funksioni i kontrollit të brendshëm. Masat e ndërmarra dhe aktivitetet, këtë vit divizioni i ka pranuar në mënyrë proaktive nga bankat në baza të vazhdueshme.

Poashtu, institucionet financiare kanë ndërmarrë masa të konsiderueshme në drejtim të rritjes së efikasitetit të monitorimit, procedurës së identifikimit të klientëve dhe hapjes së llogarive të reja dhe përcaktimit të pronarit përfitues.

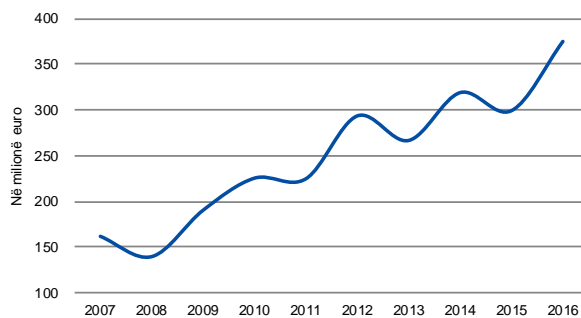
5. Shërbimet e siguruar për autoritetet, komunitetin financiar dhe publikun

5.1. Operacionet dhe menaxhimi i parave të gatshme

Banka Qendrore e Kosovës (BQK) është kompetente për sigurimin e një furnizimi të duhur të ekonomisë vendore me kartëmonedha dhe monedha euro. Këtë funksion BQK-ja e kryen në mënyrë indirekte përmes sektorit bankar i cili është drejtpërdrejt i lidhur me bizneset dhe qytetaret. Përgjegjësitë e BQK-së lidhur me operacionet dhe menaxhimin e parave të gatshme gjatë vitit 2016 sikurse edhe në vitet paraprake kishin të bënin me euron si valuta që përdoret zyrtarisht në Kosovë.

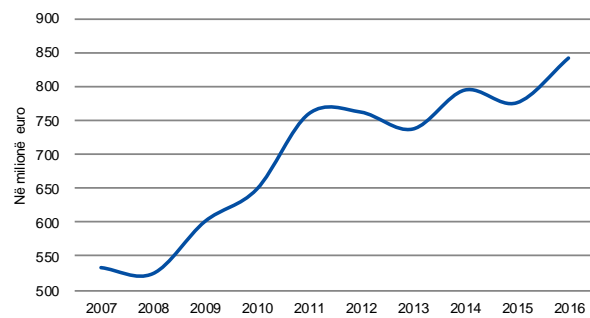
Gjatë vitit 2016 BQK-ja siguroj një ofertë kualitative dhe kuantitative të kartëmonedhave dhe monedhave euro për sektorin bankar me qëllim të shlyerjes së transaksioneve me para të gatshme të ekonomisë dhe qytetarëve. Si rrjedhojë, funksioni për sigurimin e një furnizimi të duhur me kartëmonedha dhe monedha për kryerjen e transaksioneve me para të gatshme në ekonomi është përmbushur në mënyrë të suksesshme nga ana e BQK-së.

Figura 51. Furnizimi me para të gatshme (Mera), në milionë euro

Burimi: BQK (2017)

Figura 52. Pranimi i parave të gatshme (Mera), në milionë euro

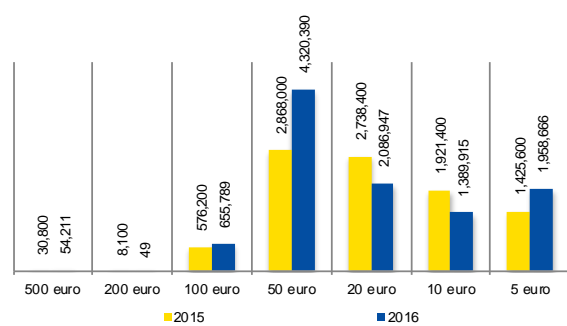
Burimi: BQK (2017)

Vlera e përgjithshme e furnizimit me para të gatshme në vitin 2016, shënoi një rritje prej 25.34 përqind krahasuar me vitin 2015 (figura 51). Struktura e parave të gatshme të furnizuara sipas denominimeve, që në radhë të parë përcaktohet nga kërkesat e sektorit bankar, nuk patën ndonjë ndryshim të dukshëm nga viti 2015 në vitin 2016. Te kartëmonedhat euro vazhduan të dominojnë kërkesat për furnizime me denominimet – 5, 10, 20 dhe 50 euro, ndërsa kërkesat për vëllimet e denominimeve prej 100, 200 dhe 500 euro mbeten dukshëm më të ulëta. Gjatë vitit 2016 kërkesat për vëllimet e denominimeve në vlerë prej 50 dhe 5 euro patën rritje të konsiderueshme krahasuar me një vit më parë kurse kërkesat për vëllimet e denominimeve në vlerë prej 20 dhe 10 euro kishte një rënie të lehtë.

Siç është paraqitur në figurat 53 dhe 54, gjatë vitit 2016, BQK-ja e furnizoi sektorin bankar me afër 10.5 milionë copë kartëmonedha euro (në shumë prej mbi 374 milionë euro) dhe me mbi 5 milion copë monedha euro (në shumë rreth 0.75 milion euro).

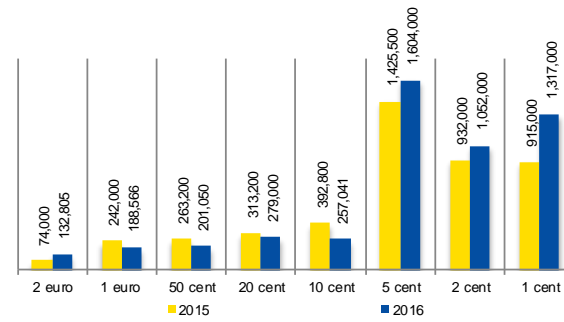
Vëllimet e kërkesave për furnizim me monedha gjatë vitit 2016 shënuan një rritje prej rreth 10.4 përqind krahasuar me vitin 2015. Kërkesa për furnizim me monedha euro, njëjtë sikurse gjatë vitit 2015, në vitin 2016 kryesisht u dominua nga monedhat me vlerë të vogël nga 1 euro cent deri në 5 euro cent. Vëllimet e kërkesave për furnizim me denominime të ulëta në vlerë prej 5 euro cent, 2 euro cent dhe 1 euro cent gjatë vitit 2016 shënuan një rritje grupore prej rreth 21.41 përqind që paraqet një rritje të konsiderueshme krahasuar me një vit më parë. Vëllimet e kërkesave për furnizim me denominime prej 10 euro cent e deri tek dy euro në krahasim me vitin paraprak shënuan një rënie grupore prej rreth 17.46 përqind krahasuar me një vit më parë.

Figura 53. Furnizimi me kartëmonedha euro sipas denominimeve (numri i copëve)

Burimi: BQK (2017)

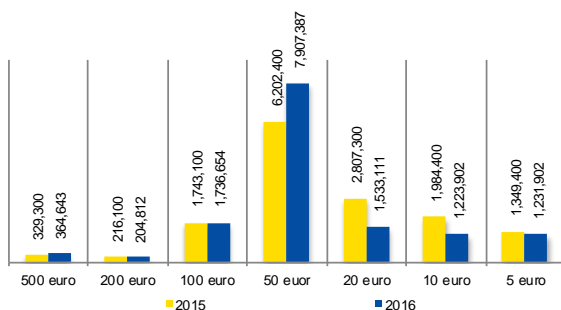
Figura 54. Furnizimi me monedha euro sipas denominimeve (numri i copëve)

Burimi: BQK (2017)

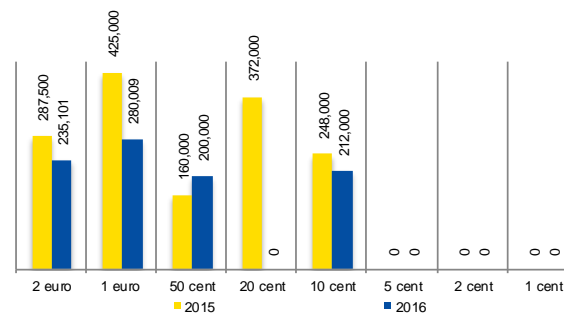
Vlera e përgjithshme e parave të gatshme të pranuar si depozita shënoi një rritje prej mbi 8.5 përqind në vitin 2016 krahasuar me vitin paraprak (figura 52). BQK-ja pranoi mbi 14.2 milionë copë kartëmonedha (mesatarisht rreth 57,000 copë kartëmonedha në ditë) dhe 0.93 milionë copë monedha euro (mesatarisht rreth 3,700 copë monedha në ditë) si depozita në para të gatshme nga sektori bankar. Të shprehura në vlerë, depozitat e parave të gatshme arritën përafërsisht shumat prej 841.4 milionë kartëmonedha euro dhe 0.87 milionë monedha euro përkatësisht. Struktura e kartëmonedhave euro të pranuar gjatë vitit 2016 siç shihet në figuren 55 nuk pati ndonjë ndryshim të madh nga viti paraprak përderisa struktura e monedhave të pranuar gjatë vitit 2016 (figura 56) shënoi rënie tek prerjet e monedhave prej 20 cent krahasuar me monedhat e tjera të cilat shënuan rritje.

Figura 55. Kartëmonedha euro të pranuar sipas denominimeve (numri i copëve)

Burimi: BQK (2017)

Figura 56. Monedha euro të pranuar sipas denominimeve (numri i copëve)

Burimi: BQK (2017)

Gjatë vitit 2016, ngjashëm me vitet e kaluara, paratë e gatshme neto¹⁰ të depozituara ishin në një vlerë më të lartë se sa paratë e gatshme të furnizuara. Në fakt, duke arritur në rreth 467.2 milionë euro, ndryshimi i tillë ishte në një masë më të ulët se sa në vitin e mëhershëm që ishte rreth 477 milionë euro. Ky zvogëlim ishte kryesisht si rezultat i rritjes së kërkesës për kartëmonedha euro nga sektori bankar.

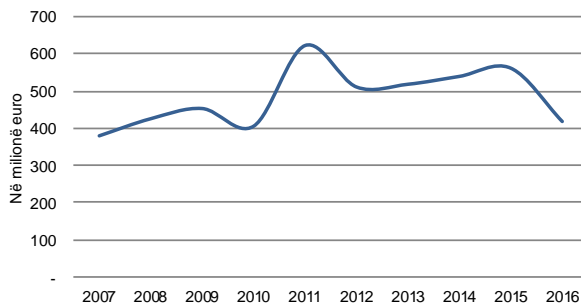
Meqë BQK-ja mban vetëm nivelin optimal të nevojshëm të parave të gatshme për kryerjen e operacioneve, tepricat janë dërguar në eurozonë, ku më pastaj përdoren për kryerjen e pagesave ndërkombëtare si dhe përmes investimeve kthehen në mjete interes-prurës. Neto dërgesat¹¹ jashtë vendit të parave të gatshme në vitin 2016 arritën shumën prej 327.8 milionë euro duke qenë më të ultë se sa një vit më herët kur ishin 490.2 milionë euro. Ky zvogëlim neto e dërgesave në vitin 2016 erdhi si rrjedhojë e rritjes së vëllimit të parave të gatshme të mbajtura në BQK.

¹⁰ Depozitat minus Tërheqjet e parave të gatshme.

¹¹ Importet minus Eksportet e parave të gatshme.

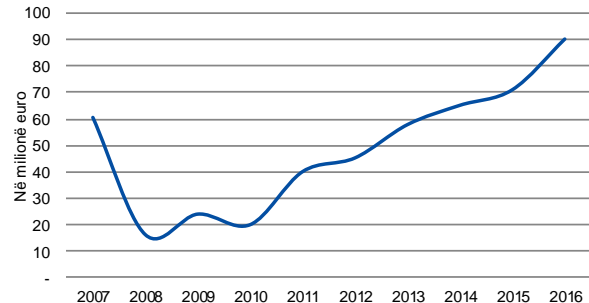
Eciritë e eksporteve dhe importeve të parave të gatshme gjatë viteve të fundit janë të paraqitura në dy figurat në vijim (figura 57 dhe 58).

Figura 57. Eksporti i parave të gatshme (vera), në milionë euro

Burimi: BQK (2017)

Figura 58. Importi i parave të gatshme (vera), në milionë euro

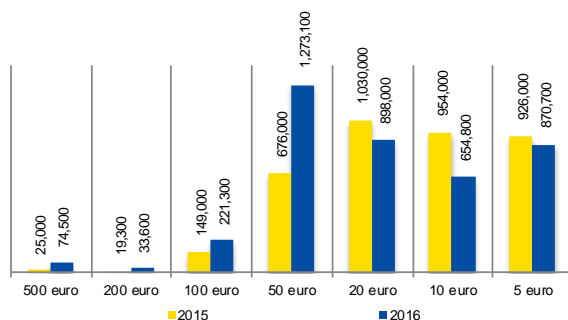

Burimi: BQK (2017)

Operacionet me para të gatshme vijuan të kryhen përmes pajisjeve moderne të procesimit dhe në përputhje me rregullat dhe procedurat standarde. Të gjitha paratë e gatshme të pranura nga bankat komerciale dhe institucionet e tjera u procesuan (afër 14.2 milionë copë kartëmonedha euro dhe 0.93 milionë copë monedha euro) dhe u klasifikuan sipas shkallës së përshtatshmërisë.

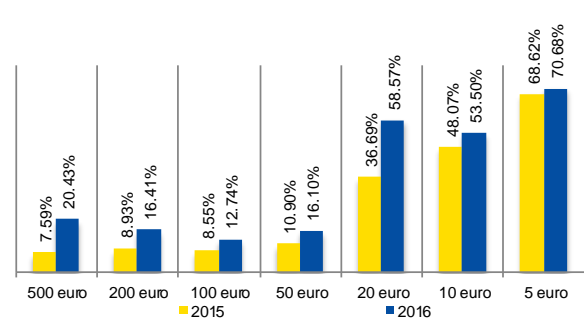
Rreth 4 milionë copë kartëmonedha euro (28.35 përqind e numrit të përgjithshëm kartëmonedhave euro të depozituara nga sektori bankar) gjatë vitit 2016 u klasifikuan si të papërshtatshme për riqarkullim (tejet të vjetërsuara/dëmtuara) dhe u hoqën nga qarkullimi duke u dërguar në bankat e eurozonës (figurat 59 dhe 60). Një vëllim i këtillë i konsiderueshëm i kartëmonedhave euro të papërshtatshme të hequra nga qarkullimi kontribuoi në mënyrë të dukshme në përmirësimin e cilësisë së parave të gatshme në qarkullim në Republikën e Kosovës. Ngjashëm me vitet e kaluara, kartëmonedhat që më së shumti u klasifikuan si të papërshtatshme për riqarkullim, ishin ato të denominimeve 20, 10 dhe 5 euro. Ato përbënin rreth 60 përqind të kartëmonedhave të papërshtatshme për riqarkullim për shkak të normës më të madhe të lëvizjes prej dore në dorë nga qytetarët gjatë qarkullimit të tyre.

Figura 59. Numri i kartëmonedhave të vjetërsuara të tërhequra nga qarkullimi (numri i copëve)

Burimi: BQK (2017)

Figura 60. Proporcioni i kartëmonedhave të tërhequra nga qarkullimi nga gjithsej të pranura

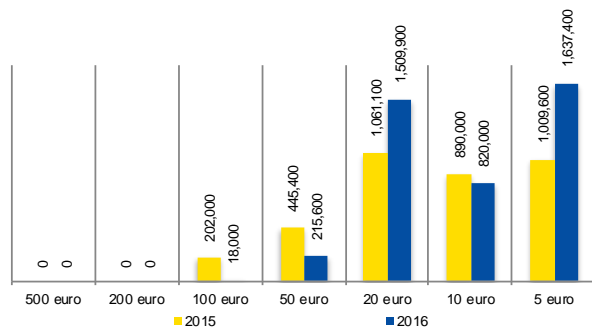

Burimi: BQK (2017)

Cilësia e parave të gatshme në qarkullim u përmirësua gjithashtu përmes furnizimit të sektorit bankar me kartëmonedha euro plotësisht të reja, të cilat u sollën nga eurozona (61 dhe 62). Gjatë vitit 2016, BQK-ja furnizoi sektorin bankar me më shumë se 4.2 milionë copë kartëmonedha të reja euro (40.1 për qind e të gjithë numrit të kartëmonedhave euro të furnizuara). Rreth 94.5 përqind e kartëmonedhave të reja të furnizuara gjatë vitit 2016 ishin kartëmonedha të denominimeve të ulëta (20, 10 dhe 5 euro), me të cilat kryesisht u furnizuan bankat komerciale për qëllim të pajisjes së bankomatëve të tyre. Mandej, edhe të gjitha kartëmonedhat e

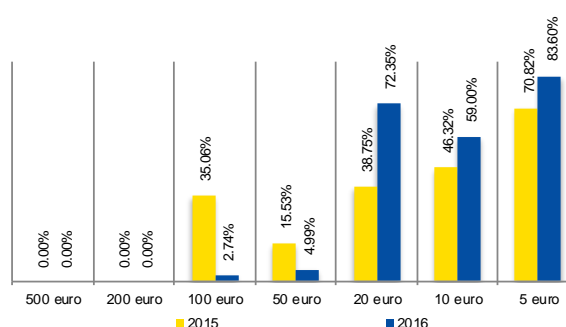
përshtatshme për riqarkullim euro me te cilat u furnizuan ishin të një cilësie të lartë (cilësia e përshtatshme për riqarkullim).

Figura 61. Furnizimi me kartëmonedha të reja (numri i copëve)

Burimi: BQK (2017)

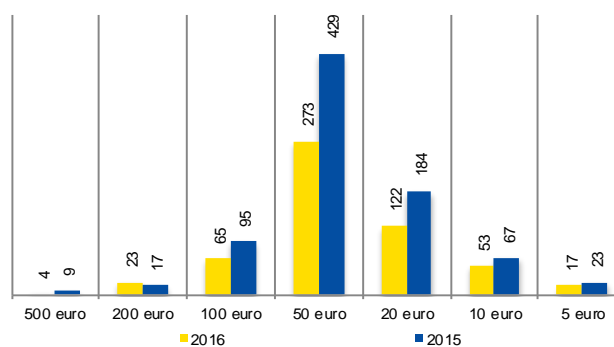
Figura 62. Proporcioni i kartëmonedhave të reja të futura në qarkullim nga gjithëj të furnizuara

Burimi: BQK (2017)

Për sa u përket masave kundër falsifikimit, Departamenti i Parave dhe Marrëdhënieve Bankare ka përcjellë rastet e parave të falsifikuara gjatë vitit 2016 (figura 63). Në veçanti, vazhdoi të bashkëpunojë me autoritetet për avancimin e raportimit të parave të gatshme të dyshuara si false. Departamenti i Parave dhe Marrëdhënieve Bankare së bashku me Laboratorin e Forenzikës publikuan në ueb¹² faqen e BQK-së statistikën mbi paratë e falsifikuara në nivel të Republikës së Kosovës. Më tutje, materiale edukative u publikuan me qëllim të informimit të publikut të gjerë mbi tiparet e sigurisë së kartëmonedhave të serisë Europa.

Figura 63. Parate euro te falsifikuara te konfiskuara ne nivel te Kosoves (numri i copëve)

Burimi: Agjencia e Kosovës për Forenzikë (2017)

5.2. Mirëmbajtja dhe transaksionet e llogarive

BQK-ja ofron shërbime bankare për Qeverinë e Republikës së Kosovës, Agjencinë Kosovare të Privatizimit (AKP) dhe institucione të tjera siç janë bankat dhe institucionet të tjera financiare, subjektet publike, bankat e huaja, bankat qendrore, institucionet financiare ndërkombëtare (Fondin Monetar Ndërkombëtar, Bankën Botërore), dhe organizatat ndërkombëtare, siç është specifikuar në nenin 9 të ligjit Nr. 03/L-209 të BQK-së. Në vitin 2016, sikurse edhe viteve të mëparshme, këto shërbime përbëheshin kryesisht nga mirëmbajtjet e llogarive dhe kryerja e pagesave, duke përjashtuar çfarëdo forme të kreditimit.

BQK-ja ka mbështetur avancimin e proceseve të kryerjes së transaksioneve dhe akordimeve të Ministrisë së Financave dhe të Agjencinë Kosovare të Privatizimit. Format e pagesave dhe mënyrat e komunikimit u janë përshtatur kërkesave të tyre. Vlen të veçohet elektronizimi i plotë i kryerjes së urdhërtransferëve ndërkombëtarë të Ministrisë së Financave. Gjatë vitit 2016 të gjitha pagesat ndërkombëtare u realizuan përmes rrjetit SWIFT duke shkurtuar kështu kohën dhe duke rritur efektivitetin e procesimit.

¹² <http://bqk-kos.org/?id=31>

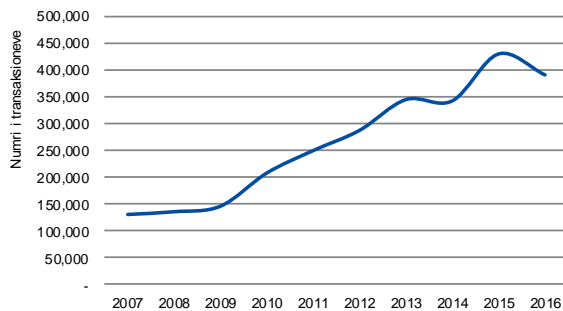
Tabela 13. Shuma e transaksioneve sipas llojeve kryesore të pagesave (në mijëra euro)

Llojet e transaksioneve	2012	2013	2014	2015	2016
Transaksionet me para te gatshme	+468,755	+470,786	+475,752	+476,310	+467,362
Depozita ne para te gatshme	762,596	737,524	794,989	776,195	842,240
Terheqje te parave te gatshme	293,841	266,738	319,237	299,885	374,878
Transferet vendor	+335,267	+581,797	+839,345	+942,520	+1,041,198
Transferet vendor ardhesh	1,568,574	1,554,535	1,615,753	1,677,024	1,712,605
Transferet vendor dales	1,233,308	972,738	776,408	734,504	671,407
Transferet nderkombetar	-366,873	-321,676	-714,099	-441,312	-580,656
Transferet nderkombetar ardhesh	372,967	653,710	404,473	538,375	970,941
Transferet nderkombetar dales	739,840	975,386	1,118,572	979,687	1,551,597

Burimi: BQK (2017)

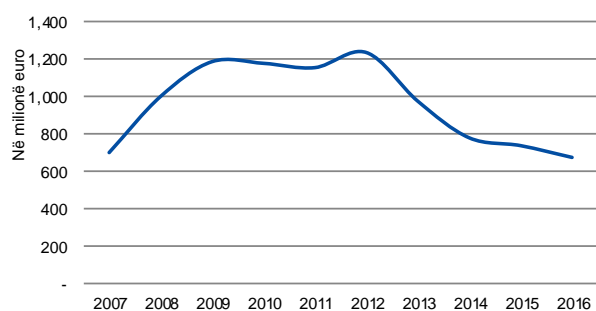
Përderisa pjesa më e madhe e operacioneve me para të gatshme të BQK-së u kryen në emër të dhe për llogari të bankave komerciale, pjesa më e madhe e pagesave vendore të BQK-së janë kryer në emër të dhe për llogari të Thesarit¹³.

Figura 64. Vëllimi i transaksioneve vendore shkuarëse, numri

Burimi: BQK 92017)

Figura 65. Vlera e transaksioneve vendore shkuarëse, në milionë euro

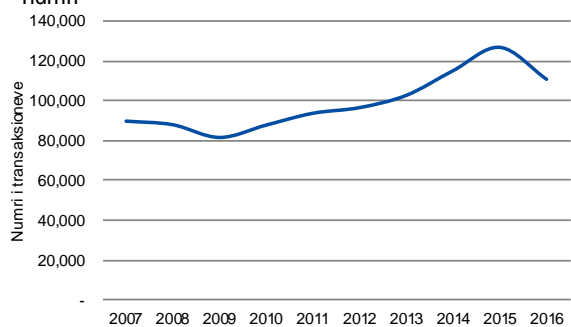

Burimi: BQK (2017)

BQK-ja ka procesuar në emër të klientëve të saj mbi 390 mijë urdhërpagesa shkuarëse vendore (një zvogëlim prej 9% krahasuar me vitin paraprak), figura 64, dhe ka pranuar për llogari të tyre afër 111 mijë urdhërpagesa ardhëse (një zvogëlim prej 12.6 përqind krahasuar me vitin paraprak), figura 66. Shprehur në vlerë, urdhërpagesat shkuarëse vendore kapnin shumën prej mbi 671.4 milionë euro (një zvogëlim prej 8.6% krahasuar me vitin paraprak), figura 65, dhe urdhërpagesat ardhëse vendore kapnin shumën mbi 1.7 miliardë euro (një rritje prej 2.1 përqind krahasuar me vitin paraprak), figura 67. Numri dhe shuma më e madhe e transaksioneve vendore u krye nga BQK-ja me urdhër dhe për Thesarin.

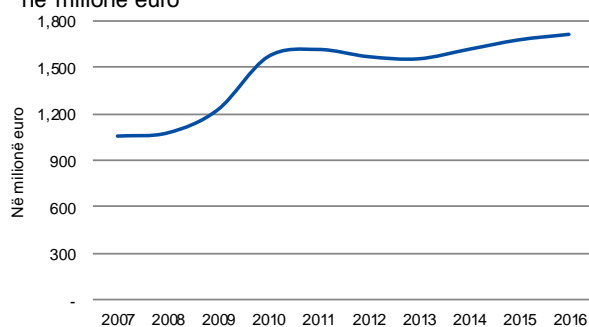
¹³ Thesari – Ministria e Financave

Figura 66. Vëllimi i transaksioneve vendore ardhëse, numri

Burimi: BQK (2017)

Figura 67. Vlera e transaksioneve vendore ardhëse, në milionë euro

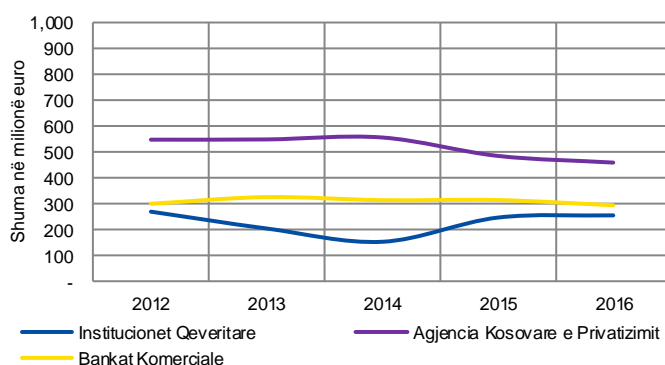

Burimi: BQK (2017)

Sa i përket pagesave vendore dalëse, duhet theksuar se të gjitha bankat komerciale i gjenerojnë vetë ato, kurse institucionet e sigurimit numrin më të madh të pagesave të tyre e kryejnë nëpërmes bankave komerciale. Në të vërtetë, të gjithë llogari mbajtësit e tjerë të BQK-së i shfrytëzojnë shërbimet e pagesave të ofruara nga BQK-ja në mënyrë të kufizuar, pasi që të gjithë ata kanë llogari në banka komerciale.

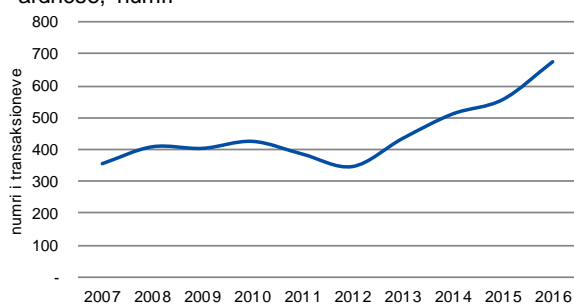
Sa u përket transaksioneve ndërkombëtare, numri më i madh i tyre u krye nga BQK-ja me urdhër të Thesarit (figurat 69 dhe 71). Në anën tjetër, duke marrë për bazë vlerën e tyre, pjesa më e madhe e transaksioneve ndërkombëtare të kryera nga BQK-ja kishte të bënte me transferët e fondeve të bankave komerciale (figurat 70 dhe 72). Të dhënat vjetore për pesë vitet e fundit mbi transaksionet ndërkombëtare janë të paraqitura në katër figurat në vijim (figurat 69, 70, 71 dhe 72).

Figura 68. Evoluimi i depozitave të klientëve kryesorë të BQK-së, në milionë euro

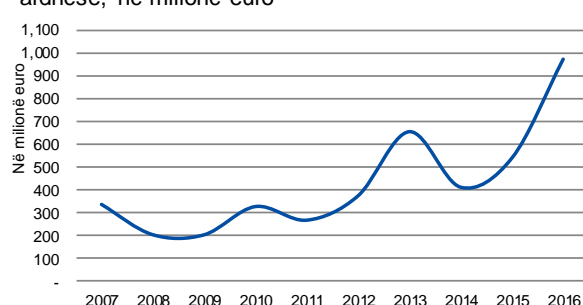
Burimi: BQK (2017)

Figura 69. Vëllimi i transaksioneve ndërkombëtare ardhëse, numri

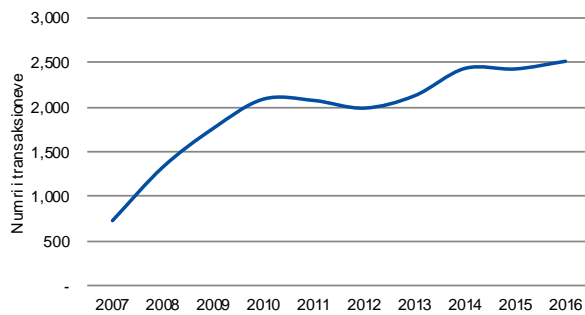
Burimi: BQK (2017)

Figura 70. Vlera e transaksioneve ndërkombëtare ardhëse, në milionë euro

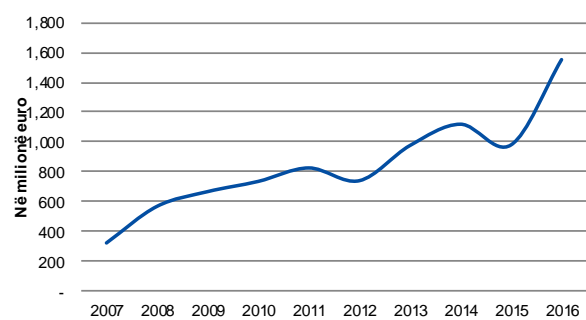
Burimi: BQK (2016)

Figura 71. Vëllimi i transaksioneve ndërkombëtare shkuarëse, numri

Burimi: BQK (2017)

Figura 72. Vlera e transaksioneve ndërkombëtare shkuarëse, në milionë euro

Burimi: BQK (2017)

Më 31 dhjetor 2016, depozitat e institucioneve të Qeverisë së Kosovës arritën shumë prej 257.4 milionë euro, ndërsa ato të AKP-së arritën shumë prej 460.9 milionë euro.

Tabela 14. Niveli i depozitave klientëve kryesor (në mijëra euro)

Gjendja e llogarive	2012	2013	2014	2015	2016
Gjithsej gjendja	1,175,099	1,324,296	1,082,519	1,135,559	1,074,458
Institucionet Qeveritare	271,692	206,838	155,481	248,780	257,393
Agjencia Kosovare e Privatizimit	549,403	550,328	557,801	486,819	460,961
Bankat Komerçiale	302,147	327,843	315,932	316,406	296,399
Të tjera	51,857	239,287	53,305	83,553	59,705

Burimi: BQK (2017)

Në mesin e llogari mbajtësve të tjerë, bankat komerciale dhe institucionet e sigurimit janë më të rëndësishmit sa i përket nivelit të depozitave në BQK.

Tabela 15. Niveli i depozitave sipas llojeve të llogarive (në mijëra euro)

Llojet e llogarive	2012	2013	2014	2015	2016
I. Llogaritë rrjedhëse	977,104	1,110,346	1,017,519	1,135,559	1,074,458
Agjencia Kosovare e Privatizimit	549,403	530,328	557,801	486,819	460,961
Institucionet Qeveritare	73,697	12,888	90,481	248,780	257,393
Bankat Komerçiale	302,147	327,843	315,932	316,406	296,399
TKPK + Institucionet Publike (PTK, KEK, etj)	27,339	209,655	20,845	51,212	16,248
FSDK + Të tjera	19,060	24,349	26,385	27,669	38,725
Kompanitë e Sigurimeve	4,983	4,955	5,738	4,528	4,652
Institucionet Ndërkombëtare (EULEX etj)	406	260	268	144	80
Fondet Pensionale Suplementare	68	68	68	0	0
II. Depozitat e afatizuar	152,000	133,000	65,000	0	0
Agjencia Kosovare e Privatizimit	0	20,000	0	0	0
Institucionet Qeveritare	152,000	113,000	65,000	0	0
Bankat Komerçiale	0	0	0	0	0
TKPK + Institucionet Publike (PTK, KEK, etj)	0	0	0	0	0
FSDK + Të tjera	0	0	0	0	0
Kompanitë e Sigurimeve	0	0	0	0	0
Institucionet Ndërkombëtare (EULEX etj)	0	0	0	0	0
Fondet Pensionale Suplementare	0	0	0	0	0
III. Letrat me vlerë të qeverisë	45,995.19	80,950.60	0.00	0.00	0.00
Institucionet Qeveritare	45,995	80,951	0	0	0
Gjithsej gjendja	1,175,099	1,324,296	1,082,519	1,135,559	1,074,458

Burimi: BQK (2017)

Depozitat e bankave komerciale dhe institucioneve të sigurimeve që mbahen në BQK, kryesisht kanë të bëjnë me kërkesat dhe obligimet ligjore. Ato përbënin 28 për qind të depozitave të gjithsejt që u mbajtën në BQK në fund të vitit 2016. Më 31 dhjetor 2016, depozitat e bankave komerciale dhe kompanive të sigurimit ishin në shumën prej 301 milionë euro.

5.3. Sistemi i Pagesave

Një prej funksioneve primare të BQK-së është funksionimi i një sistemi efikas, të sigurt dhe të qëndrueshëm të pagesave në vend, si shtyllë kyçe e infrastrukturës financiare dhe ekonomisë së vendit.

Gjatë vitit 2016, Sistemi i Pagesave Ndërbankare është karakterizuar me qëndrueshmëri, siguri dhe efikasitet të lartë ndër-operues, duke realizuar kliringun dhe shlyerjet me kohë dhe në pajtim me standardet dhe procedurat përkatëse. Po ashtu, Regjistri i Llogarive Bankare (RLLB), ka funksionuar mirë dhe është shënuar rritje në qasjen e përdoruesve, si rrjedhojë e rishikimit dhe harmonizimit të rregullativës së RLLB-së. Ky regjistër i'u është nënshtruar ndryshimeve dhe përmirësimeve të softuerit me qëllim të automatizimit të të gjitha proceseve dhe mundësimi të komunikimit elektronik.

Duke filluar nga data 1 korrik 2016, Sistemi Elektronik i Kliringut Ndërbankar në BQK është zëvendësuar me një sistem të ri i cili është projektuar sipas standardeve të fundit të fushës së sistemit të pagesave. Implementimi i këtij sistemi është një ndër hapat kryesor që BQK-ja ka ndërmarr për forcimin e stabilitetit dhe rritjen e efikasitetit të sektorit financiar dhe atij bankar në veçanti.

Sistemi i ri i pagesave ndërbankare, i quajtur ATS (automatic transfer system/sistemi automatik i transferit) përbëhet nga dy komponentë kryesor: komponenti i RTGS-së (real time gross settlement/shlyerjet bruto në kohë reale) i cili mundëson transferimin e fondeve në kohë reale, si dhe komponenti ACH (automatic clearing house/sistem automatik i kliringut) që bënë procesimin e pagesave në grup dhe me vlerë të vogël.

Sistemi i ri i pagesave është i projektuar sipas standardeve më të reja ndërkombëtare për fushën e sistemeve të pagesave (ISO 20022), sipas teknologjisë më bashkëkohore si dhe praktikave më të mira që e bënë Kosovën njërin ndër vendet e para që ka implementuar këtë standard.

Krahas implementimit të sistemit të ri të pagesave që nga data 30 qershor 2016 ka filluar aplikimi i IBAN-it edhe për pagesat vendore që do të ndikojë në unifikimin dhe standardizimin e procesit të kontrollit të vlefshmërisë së llogarive bankare.

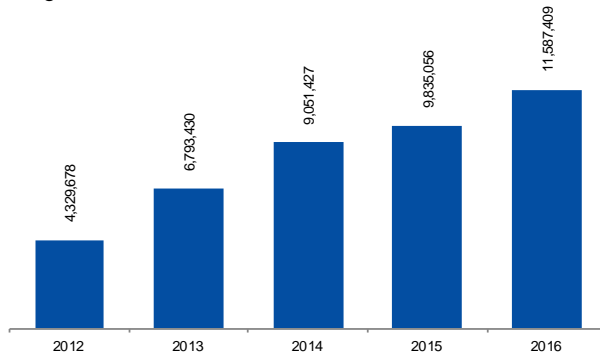
5.3.1 Operimi i Sistemit të Pagesave Ndërbankare

Sistemi i Pagesave Ndërbankare (SPN) mundëson procesimin e një sërë instrumentesh të pagesave, kliringun ndërbankar si dhe shlyerjen e letrave me vlerë.

Treguesit statistikorë të aktivitetit të SPN-së kanë reflektuar me një rritje në vëllim dhe vlerë të transaksioneve të paraqitur si në vijim:

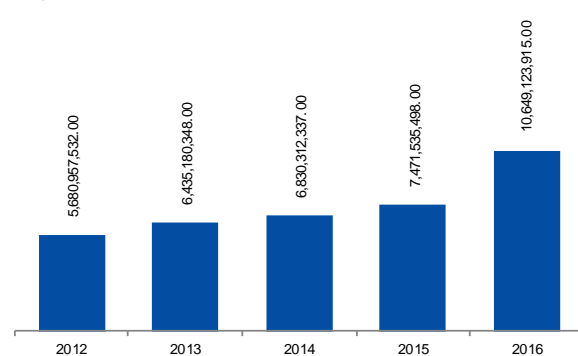
Janë procesuar rreth 11.6 milionë transaksione me vlerë totale prej afërsisht 10.6 miliardë euro. Krahasuar me transaksionet e SPN-së në vitin paraprak, vëllimi i transaksioneve është rritur për 17.88 % dhe vlera e transaksioneve është rritur për 42.52 % siç shifet në figurat 73 dhe 74.

Figura 73. Numri i transaksioneve në ATS

Burimi: BQK (2017)

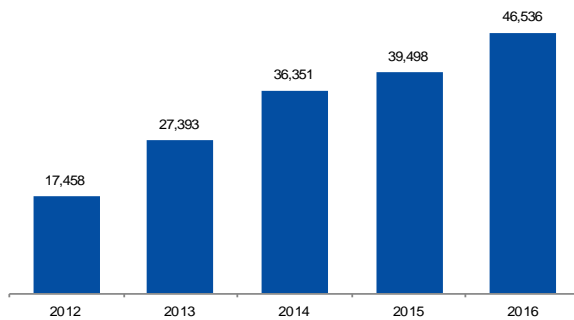
Figura 74. Vlera e transaksioneve në ATS

Burimi: BQK (2017)

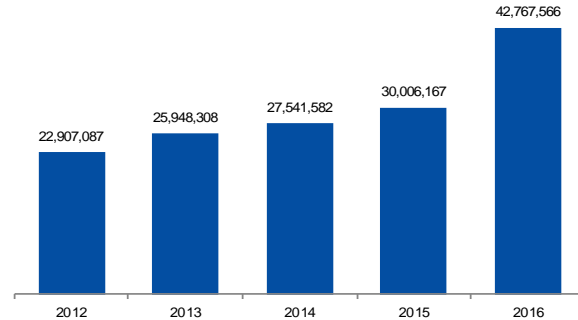
Rritja e vlerës së transaksioneve ndërbankare të realizuara përmes SPN-së, rezulton nga shtimi i produkteve dhe kategorive të reja të transaksioneve të cilat më parë nuk kalonin përmes sistemit të pagesave ndërbankare. Në figurat 75 dhe 76 është paraqitur mesatarja ditore e numrit dhe vlerës së transaksioneve të procesuara përmes sistemit ATS.

Figura 75. Mesatarja ditore e numrit të transaksioneve në ATS

Burimi: BQK (2017)

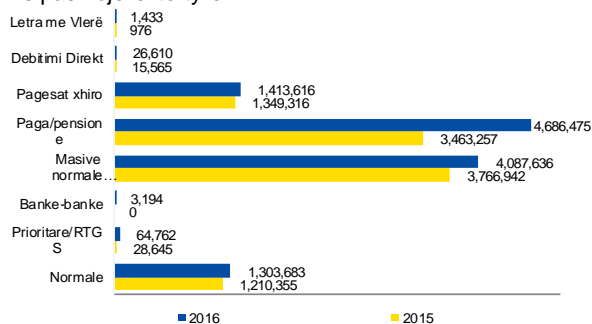
Figura 76. Mesatarja ditore e vlerës së transaksioneve në ATS

Burimi: BQK (2017)

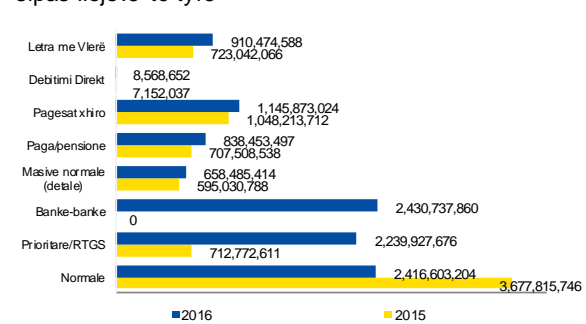
Rritja e vazhdueshme në vëllim dhe vlerë të transaksioneve ndërbankare të SPN-së pasqyron rritjen relative të pagesave pa para të gatshme dhe rritjen e besueshmërisë në sistemin bankar. Në kuadër të SPN-së realizohen pagesat përmes dy komponentëve: në komponentën RTGS realizohen në kohë reale të gjitha pagesat me vlerë mbi 10,000 € si dhe të gjitha pagesat të urdhëruara me prioritet nga ana e klientëve, ndërsa në komponentën ACH realizohen të gjitha pagesat me vlerë nën 10,000 € dhe përfshijnë këto lloje të pagesave: pagesat e rregullta (individuale dhe masive), pagat dhe pensionet, pagesat Kos-Giro dhe Debitimi Direkt. Niveli i rritjes si për nga vëllimi ashtu edhe vlera e këtyre kategorive të pagesave për vitet 2015 dhe 2016 është paraqitur në figurat 77 dhe 78:

Figura 77. Vëllimi vjetor i transaksioneve të ATS-së sipas llojeve të tyre

Burimi: BQK (2017)

Figura 78. Vlera vjetore e transaksioneve të ATS-së sipas llojeve të tyre

Burimi: BQK (2017)

Pagesat e rregullta (individuale dhe masive) përbëjnë rreth 46.5 % të vëllimit dhe rreth 28.9 % të vlerës së transaksioneve të SPN-së.

Transaksionet Kos-Giro përfaqësojnë një lloj të veçantë të transaksioneve të rregullta që po ashtu procesohen përmes sesioneve të kliringut dhe shlyhen në baza neto. Gjatë vitit 2016 numri i pagesave Kos-Giro është rritur për 4.77 %, ndërsa vlera e tyre shënoi rritje prej rreth 9.32 %.

Transaksionet RTGS procesohen dhe shlyhen gjatë orarit të punës në kohë reale dhe në baza bruto. Gjatë vitit 2016 numri i tyre përbënte rreth 0.6 % të numrit të përgjithshëm të transaksioneve në SPN, ndërsa vlera e tyre rreth 52.4 % të vlerës së transaksioneve përmes SPN-së.

Debitimi Direkt si instrument dhe skemë e re e pagesave në Kosovë ende nuk është duke u përdorur në atë masë sa instrumentet tjera të pagesave. Kështu që gjatë vitit 2016, ky lloj i transaksioneve përfaqësohte në total më pak se 1% të vëllimit dhe vlerës së transaksioneve të SPN-së.

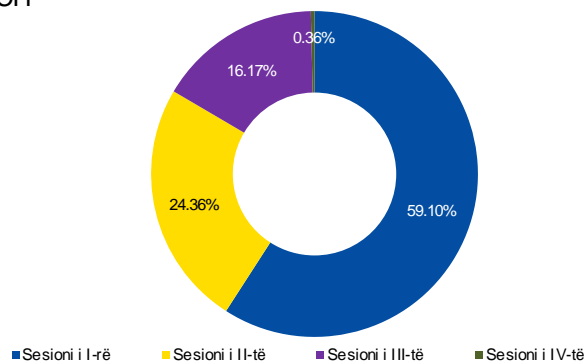
Pasqyrimi i pagesave të procesuara përmes sistemit ACH gjatë vitit 2016 sipas sesioneve, tregon një përqendrim më të theksuar në sesionin e parë të kliringut, krahasuar me tre sesionet tjera (figura 79 dhe 80). Shmangia e mbingarkesave në flukset e pagesave përgjatë sesionit të fundit të kliringut minimizon rreziqet shtesë në kuadër të funksionimit të sistemit të pagesave.

Numri dhe vlera e transaksioneve sipas sesioneve:

Vlera e përgjithshme e transaksioneve të shlyera në SPN gjatë vitit 2016 ka qenë 10,649,123,915 €, ku tri institucionet e para me vlerë më të madhe të transfereve të iniciuara zënë 61.19 % të vlerës së përgjithshme, ndërsa të gjitha institucionet tjera zënë 38.81 %. Sa i përket numrit të transfereve të iniciuara, nga numri i përgjithshëm i tyre prej 11,597,055 , tri institucionet e para me numër më të madh të transfereve të iniciuara zënë 74.75 % të numrit të përgjithshëm, ndërsa të gjithë institucionet tjera zënë 25.25 %.

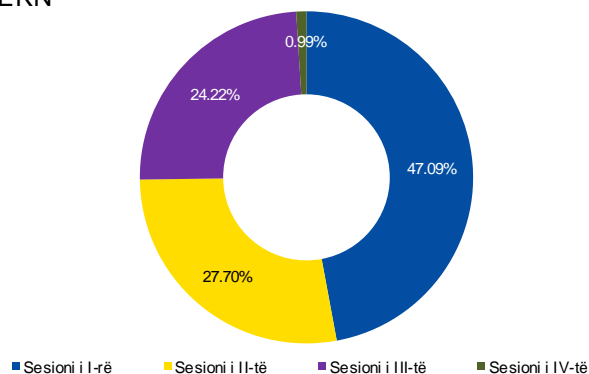
Një pasqyrë e detajuar e treguesve të përqendrimit të pjesëmarrjes së institucioneve më aktive në SPN gjatë vitit 2016, kundrejt totalit të aktivitetit në këtë sistem, është paraqitur në tabelën 16.

Figura 79. Numri i transaksioneve sipas sesioneve në ACH

Burimi: BQK (2017)

Figura 80. Vlera e transaksioneve sipas sesioneve në SEKN

Burimi: BQK (2017)

Tabela 16. Treguesit e përqendrimit për transaksionet e iniciuara/dërguara në SPN

Sistemi ATS	Vëllimi	Vlera
3 banka	74.75%	61.19%
7 bankat tjera	25.25%	38.81%
Gjithsej	11,597,055	10,653,861,256

Burimi: BQK (2017)

5.3.2 Mbikëqyrja dhe analizat e sistemeve të pagesave

Ligji për Sistemin e Pagesave autorizon BQK-në për mbikëqyrje të sistemit të pagesave, për të siguruar efikasitetin, besueshmërinë si dhe pajtueshmërinë e tij me dispozitat ligjore, ruajtjen e besimit të publikut në sistemin dhe instrumentet e pagesave si dhe promovimin e konkurrencës së lirë në tregun e shërbimeve të pagesave.

Me qëllim të fuqizimit të funksionit të mbikëqyrjes së sistemeve të pagesave, gjatë vitit 2016, BQK-ja ka ndërmarrë një sërë hapash në përmirësimin e rregullativës dhe procedurave për mbikëqyrje të sistemeve të pagesave. Një nga zhvillimet më të rëndësishme në këtë drejtim, është miratimi i Politikës për Mbikëqyrjen e Sistemeve të Pagesave, përmes së cilës përcaktohen parimet dhe udhëzimet për mbikëqyrjen e sistemeve të pagesave të cilët operojnë në Republikën e Kosovës. Sipas kësaj politike, në ushtrimin e funksionit të saj mbikëqyrës për sisteme të pagesave të rëndësishme sistematike, BQK-ja bazohet në Parimet për Infrastrukturën e Tregut Financiar të miratuara nga Komiteti për Sisteme të Pagesave dhe Shlyerjes të Bankës Ndërkombëtare për Rregullim (BIS), ndërsa për mbikëqyrjen e sistemeve të pagesave me vlera të vogla aplikohet Kuadri i Rishikuar për Mbikëqyrjen e Sistemeve të Pagesave me vlerë të vogël i Bankës Qendrore Evropiane (BQE).

Po ashtu, gjatë këtij viti janë kryer inspektime të rregullta në banka me qëllim monitorimin e procesimit të pagesave sipas procedurave të përcaktuara me dispozita ligjore.

Kemi bërë publikimin e rregullt të treguesve analitikë për instrumente të pagesave në Kosovë. Ka vazhduar publikimi i analizave të rregullta rreth zhvillimeve të sistemeve të pagesave, si dhe materialeve tjera informative me karakter të edukimit financiar për publikun. Gjatë këtij viti janë publikuar këto analiza:

- Përdorimi i kartelave në Kosovë – kjo analizë është publikuar për herë të parë në këtë vit dhe ka për qëllim të pasqyrojë shpërndarjen socio-demografike të kartelave të cilat përdoren nga ana e qytetarëve të Kosovës si dhe të analizoj faktorët të cilët kanë ndikuar në një shpërndarje të tillë të kartelave¹⁴;
- Analiza mbi përdorimin e instrumenteve të pagesave në Kosovë (publikuar në baza tremujore);
- Analizimin e zhvillimeve të skemës së pagesave Kos Giro dhe e Debitimit Direkt (publikuar në baza vjetore¹⁵);

Duke synuar përafrimin me praktikatat më të mira ndërkombëtare dhe rekomandimet e BQE-së në fushën e sistemeve të pagesave, janë hartuar, rishikuar dhe përshtatur këto rregullore dhe politika:

¹⁴ <http://bqk-kos.org/repository/docs/SistemiPagesave/Perdorimi%20i%20kartelave%20ne%20Kosove.pdf>;

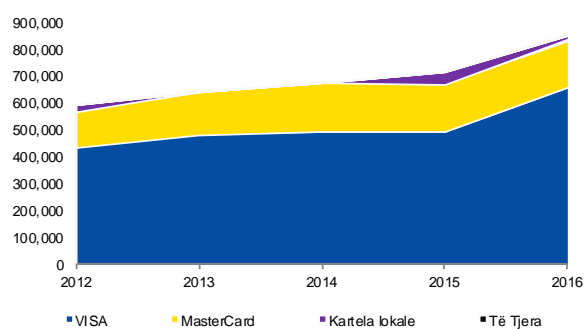
¹⁵ <http://bqk-kos.org/?id=125>;

- a) Rregullore për Sistemin e Pagesave Ndërbankare,
- b) Rregullore për Regjistrin e Llogarive Bankare,
- c) Politika për Mbikëqyrjen e Sistemeve të Pagesave,

5.3.3 Instrumentet e pagesave dhe infrastruktura bankare për shërbime të pagesave

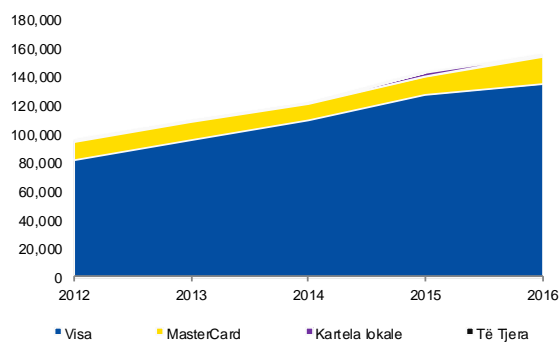
Raportimet e bankave për instrumente të pagesave tregojnë se deri në fund të dhjetorit të vitit 2016 numri i kartelave të debitit arriti në 856,718 ndërsa numri i kartelave të kreditit arriti në 156,437. Krahasuar me një vit më parë konstatohet se numri i kartelave të debitit është rritur për 19.2 %, ndërsa numri i kartelave të kreditit është rritur për 8.74 % (figura 81 dhe 82).

Figura 81. Numri i kartelave të debitit sipas llojit

Burimi: BQK (2017)

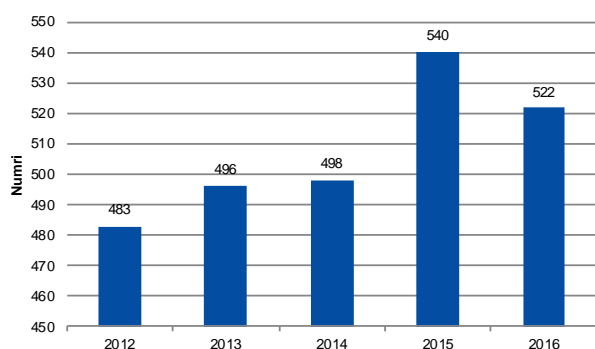
Figura 82. Numri i kartelave të kreditit sipas llojit

Burimi: BQK (2017)

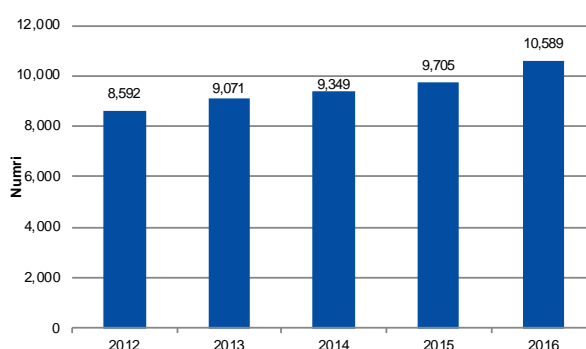
Sa i përket infrastrukturës së terminaleve ATM (bankomate) dhe POS (pika të shitjes) të ofruara nga ana e bankave komerciale në Kosovë, shihet se ka pasur rritje të vazhdueshme të numrit të terminaleve POS (10,589), kurse terminalet ATM janë karakterizuar me një ulje të lehtë gjatë këtij viti (522) siç shifet në figurat 83 dhe 84.

Figura 83. Numri i terminaleve ATM

Burimi: BQK (2017)

Figura 84. Numri i terminaleve POS

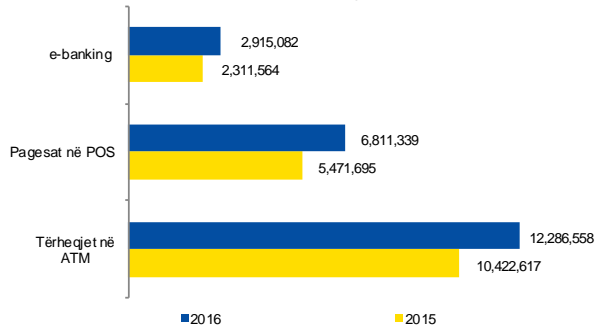

Burimi: BQK (2017)

Krahas rritjes së numrit të terminaleve dhe instrumenteve të pagesave, nga të dhënat statistikore shihet se viti 2016 është karakterizuar edhe me rritje të përdorimit instrumenteve elektronike të pagesave (figura 85 dhe 86).

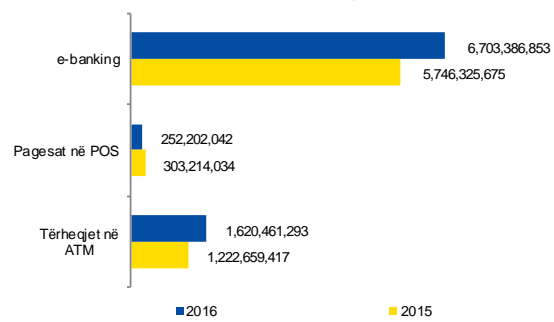
Numri i pagesave të kryera përmes shërbimit e-banking arriti në 2.9 milionë transaksione që krahasuar me vitin paraprak paraqet rritje për 26.1%, ndërsa vlera e tyre arriti në 6.7 miliardë euro, me rritje vjetore prej 16.7%.

Figura 85. Vëllimi vjetor i transaksioneve të instrumenteve elektronike të pagesave

Burimi: BQK (2017)

Figura 86. Vlera vjetore e transaksioneve të instrumenteve elektronike të pagesave

Burimi: BQK (2017)

Viti 2016 po ashtu u karakterizua me një tendencë në rritje të përdorimit të instrumenteve elektronike të pagesave. Numri i pagesave në POS terminale është rritur për 24.5%, ndërsa vlera e tyre ka shënuar rënie për 16.8%. Po ashtu edhe tërheqjet në ATM terminale u karakterizuan me rritje. Numri i tërheqjeve në ATM gjatë vitit 2016 është rritur për rreth 17.9 %, ndërsa vlera e tërheqjeve është rritur për 32.5%.

Nga raportimet e bankave rezulton se në fund të vitit 2016, numri i përgjithshëm i llogarive bankare të klientëve ishte rreth 1.88 milion (tabela 17), që paraqet një rënie prej 0.6 % krahasuar me fundin e vitit 2015. Rreth 98.45 % e llogarive janë të rezidentëve, ndërsa rreth 1.55 % janë të jo-rezidentëve.

Nga totali i llogarive, në fund të vitit 2016, rreth 230.9 mijë llogari kishin qasje “online” nga interneti për të kryer pagesa apo për të kontrolluar gjendjen e llogarisë, duke shënuar një rritje prej 23.3% në krahasim me vitin 2015.

Tabela 17. Numri i llogarive

Përshkrimi i llogarisë	Totali i llogarive të klientëve			Të aksesueshme nga interneti		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016
Llogaritë e klientëve (1+2)	1,917,513	1,886,644	1,875,091	157,761	187,297	230,905
1-Llogari të rezidentëve (a+b)(%)	98.37%	98.52%	98.45%	97.22%	97.64%	97.86%
a-Individuale (%)	93.18%	93.21%	92.85%	79.66%	79.43%	79.68%
b-Kompani (%)	6.82%	6.79%	7.15%	20.34%	20.57%	20.32%
2-Llogari të jo-rezidentëve (c+d) (%)	1.63%	1.48%	1.55%	2.78%	2.36%	2.14%
c-Individuale (%)	96.60%	96.84%	96.99%	91.99%	91.27%	91.54%
d-Kompani (%)	3.40%	3.16%	3.01%	8.01%	8.73%	8.46%

Burimi: BQK, Raportimet e bankave sipas “Metodologjisë për raportimin e instrumenteve të pagesave”

Bazuar në të dhënat statistikore zhvillimi i infrastrukturës ka një ritëm më të shpejt krahasuar me vendet e rajonit. Inkurajues mbetet trendi i shpejt i rritjes së përdorimit të instrumenteve elektronike të pagesave.

Sa i përket krahasimit të Kosovës me vendet në rajon, shihet se trendi i shpejtë i zhvillimit gjatë viteve të fundit ka ndikuar, që sot Kosova të ketë përmirësuar pozitën e saj krahasuar me vendet fqinje (tabela 18).

Tabela 18. Tabela krahasuese e instrumenteve dhe terminaleve të pagesave¹⁶

Përshkrimi	Banorë	ATM për milion banorë	POS për milion banorë	Kredit Kartelat për milion banorë	Debit Kartelat për milion banorë	E-Banking për milion banorë
Kosova	1.79	292	5,916	87,395	478,613	104,635
Shqipëria	2.89	286	2,315	28,071	285,910	53,014
Republika Çeke	10.55	430	13,533	194,825	927,165	-
Turqia	78.67	614	27,435	739,994	1,428,548	-
Slovenia	2.06	820	18,466	56,155	1,151,726	-
Bullgaria	7.18	782	12,846	131,534	864,348	-
Hungaria	9.84	489	11,354	140,495	767,056	-
Bosnja	3.81	396	6,714	-	-	82,897
Mali i Zi	0.62	603	18,377	64,906	626,866	124,511
Kroacia	4.22	1,047	24,510	46,966	1,612,261	-
Maqedonia	2.08	504	19,472	157,674	619,772	314,495

Burimi: BQK (2017) dhe bankat qendrore apo autoritetet mbikëqyrëse të shteteve përkatëse

5.3.4. Reduktimi i pagesave me para të gatshme

Në Kosovë përveç kryerjes së pagesave me para të gatshme, viteve të fundit vërehet një rritje e shpejt e përdorimit të instrumenteve elektronike për pagesa.

Nga të dhënat statistikore për vitin 2016, vërehet rritje në numër dhe vlerë të kredit transfereve, të cilat paraqesin një alternativë për pagesa pa para të gatshme. Me rritje të dukshme të përdorimit janë karakterizuar edhe pagesat përmes instrumenteve elektronike siç janë: transaksionet përmes debit kartelave, kredit kartelave dhe e-bankingut, duke ndikuar në zvogëlim të pagesave në para të gatshme.

Me qëllim të rritjes së efikasitetit në kryerjen e transaksioneve me kartela, BQK-ja ka paraparë implementimin e një sistemi ndërbankar të pagesave me kartelë për të ofruar funksionalitet ndër operimi mes lëshuesve të kartelave.

Në këtë kuadër, gjatë këtij viti është kryer studimi i fizibilitetit për krijimin e sistemit ndërbankar për transaksione me POS dhe ATM, i mbështetur nga programi Qeveria-për-Qeverinë (programi G2G) si partneritet nga USAID për zhvillimin e kapaciteteve lokale.

5.4. Menaxhimi i Mjeteve

Departamenti i Menaxhimit të Mjeteve është përgjegjës për plasmanin e mjeteve financiare nën menaxhim të Bankës Qendrore të Kosovës (BQK), si dhe për operimin e sistemit depozitar dhe platformës elektronike për tregtimin e Letrave me Vlerë të Qeverisë së Republikës së Kosovës. Në veçanti, detyra e menaxhimit të rezervave ndërkombëtare është e specifikuar në kuadër të Ligjit për Bankën Qendrore të Republikës së Kosovës.

5.4.1. Menaxhimi i Investimeve

Sipas Politikës së Investimeve të aprovuar nga Bordi Ekzekutiv i BQK-së, objektivat kryesore të përcaktuara gjatë menaxhimit të mjeteve janë: siguria, likuiditeti dhe kthimi në investime.

¹⁶ Të dhënat në tabelë janë nga viti 2015 pasi që shumica e vendeve në rajon të dhënat për vitin 2016 nuk i kanë publikuar ende.

Përgjatë vitit 2016, të gjitha mjetet janë investuar në instrumente financiare që hyjnë në kategorinë e instrumenteve të sigurta, likuide dhe me vlerësim kreditor adekuat.

Kategoritë e instrumenteve financiare në të cilat janë investuar mjetet janë:

- depozitat e afatizuara bankare me afat maturimi deri në një vit, përkatësisht depozita në euro dhe dollar amerikan të afatizuara me banka komerciale të shteteve të Eurozonës;
- obligacione shtetërore të emetuara në euro brenda Eurozonës me afat maturimi deri në pesë vite;
- obligacionet shtetërore të emetuara nga Qeveria e Kosovës të tregtuara në tregun sekondar të letrave me vlerë me afat maturimi deri në pesë vite.

Shpërndarja e portfolios së investimeve sipas llojit të instrumentit, maturitetit dhe shumës është vendosur në përputhje me zhvillimet në tregjet financiare dhe nevojat e parashikuara për likuiditet të BQK-së. Karakteristika kryesore e vitit 2016 është plasmani i mjeteve me afat më të gjatë kohor, respektivisht periudha tri deri në pesë vjeçare. Një plasman i tillë vjen si rezultat i normave të pafavorshme dhe negative në tregun e parasë së Eurozonës.

Paqëndrueshmëria në tregun financiar të Eurozonës gjatë vitit 2016 bëri që portfolio e investimeve të BQK-së të menaxhohet përmes instrumenteve me rrezikshmëri më të ulët për nga luhatja e çmimeve, respektivisht në obligacione qeveritare të shteteve qendrore dhe periferike të Eurozonës, si dhe obligacione qeveritare të emetuara nga Qeveria e Kosovës. Me qëllim të shpërndarjes më efektive të portfolios investuese dhe realizimit të kthimeve nga investimet, është realizuar plasmani i investimeve edhe në instrumente të tregut të parasë në valuta tjera përveç euros, siç është dollari amerikan.

Shpërndarja e portfolios së BQK-së në kategoritë kryesore të instrumenteve financiare e paraqitur në figurën 87 tregon një përqendrim të lartë në instrumente borxhi, respektivisht letra me vlerë të qeverive. Gjatë tërë vitit është mbajtur shpërndarja nën totalin prej 70 përqind të portfolios në letra me vlerë si kriter i përcaktuar në Politikën e Investimeve. Po ashtu, është respektuar kufizimi tjetër prej maksimum 60 përqind në depozita bankare, si dhe kufijtë kohor të maturitetit.

Menaxhimi i portfolios së investimeve drejt periudhave më të gjata kohore është balancuar me mbajtjen e një pjese të konsiderueshme të mjeteve likuide për përmbushjen e nevojave të depozitarëve të saj për realizimin e pagesave. Rrjedhimisht, 21 përqind e mjeteve të disponueshme janë siguruar në para të gatshme në llogaritë e jashtme të BQK-së.

Figura 87. Raporti i shpërndarjes së investimeve të portfoliut të BQK-së, në përqindje

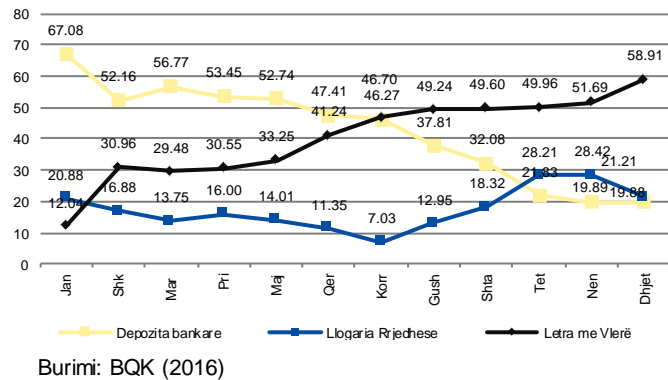
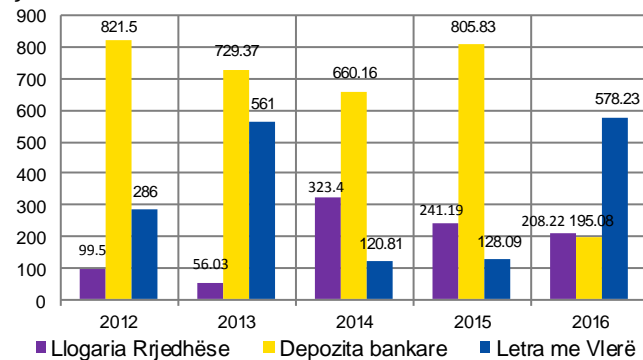

Figura 88. Shpërndarja e portfolios investuese në çdo fundvit

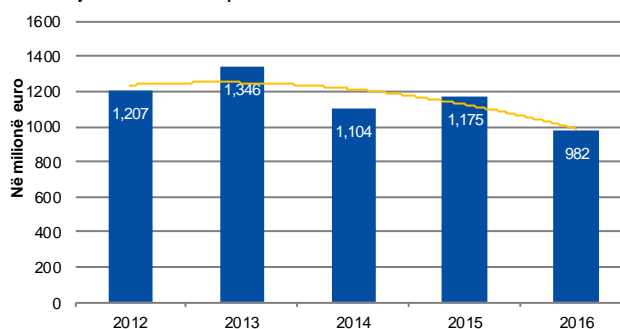

Letrat me vlerë të emetuara nga Shtetet e Eurozonës dhe Qeveria e Kosovës përbëjnë instrumentin kryesor për nga pjesëmarrja në portfolio prej 59 përqind të totalit të mjeteve të disponueshme për investim. Rritja e qëndrueshme në letra me vlerë përgjatë muajve e paraqitur në figurën 87 vjen si rezultat i shpërndarjes së investimeve nga tregjet e huaja në tregun vendor. Letrat me vlerë të emetuara nga Qeveria e Kosovës janë ndër instrumentet kryesore që kanë ngritur ekspozimin në kategorinë e instrumenteve të tregut të letrave me vlerë.

Pjesëmarrja më e lartë në letra me vlerë e shpjeguar si më lartë shihet në figurën 88 ku pasqyrohet portfolio investuese sipas kategorive të instrumenteve financiare për vitin 2016 krahasuar me vitet paraprake.

Krahasuar me vitet paraprake, viti 2016 karakterizohet me një shumë më të ulët të mjeteve të disponueshme për investim (figura 89). Kjo rënie në totalin e mjeteve për investim në portfolio vjen si pasojë e përqendrimit më të lartë të mjeteve në para të gatshme në trezor për të evituar normat negative të aplikuara nga Banka Qendrore Evropiane (BQE) sipas politikës së normës depozitare.

Figura 89. Saldoja përfundimtare e mjeteve të investuara nga BQK sipas gjendjes së tyre me 31 dhjetor të viteve përkatëse

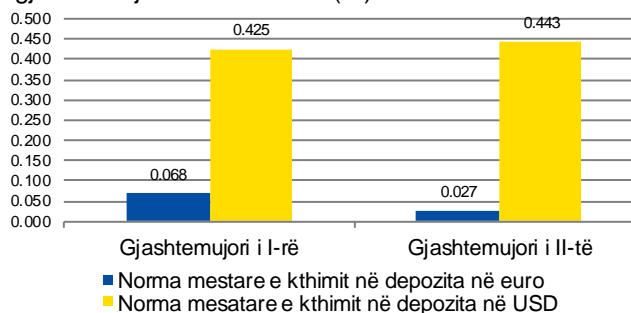

Burimi: BQK(2017)

5.4.1.2. Përformanca e portfolios për vitin 2016

Viti 2016 karakterizohet si vit i ndryshueshëm për shkak të ngjarjeve globale të cilat kanë krijuar paqëndrueshmëri në tregun financiar. BQE në tentim për të zbutur luhatshmëritë ka vazhduar fuqishëm programin për blerjen e mjeteve dhe ka lehtësuar procedurat e riblerjeve në tregun sekondar. Kjo ka sjellë një ndikim pozitiv të shkurtër në tregun ndërbankar të euros edhe pse normat kanë qëndruar thellësisht në territor negativ. Luhatshmëri të tjera në tregun e Eurozonës janë shkaktuar si pasojë e zhvillimeve politike në Britani të Madhe, Itali dhe Francë.

Figura 90. Norma e kthimit të investimeve në portolio nga depozitat në EUR dhe USD për dy periudhat gjashtëmuajore të vitit 2016 (%)

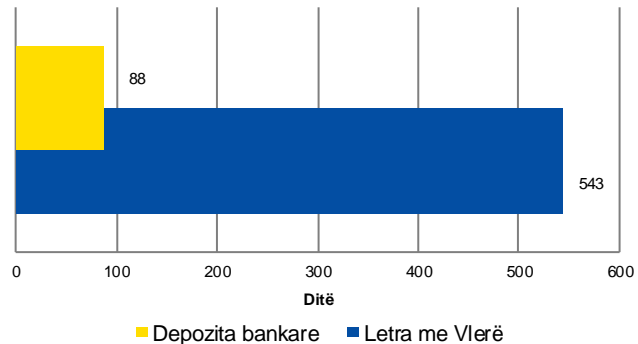
Burimi: BQK(2017)

Përkundër paqëndrueshmërive në tregun financiar, Departamenti për Menaxhimin e Mjeteve ka realizuar kthime pozitive nga investimet në instrumentet financiare dhe nga kursi valutor. Njëkohësisht, gjatë kësaj periudhe nuk është depozituar me banka evropiane të cilat kanë pasur probleme ligjore dhe është mbajtur niveli adekuat i likuiditetit në valutën euro me qëllim të evitimit të humbjeve eventuale nga normat negative të aplikuara nga bankat qendrore dhe komerciale të Eurozonës.

Figura 90 paraqet kthimet e realizuara nga investimet në depozita në euro dhe në dollar amerikan. Investimet në depozitat në euro dhe dollar amerikan kanë rezultuar në kthime pozitive duke përfshirë edhe lëvizjet e favorshme të kursit valutor.

Struktura e horizontit kohor po ashtu ndryshon për depozitat bankare në krahasim me letrat me vlerë ashtu siç paraqitet në figurën 91, horizonti me afat të shkurtër kohor në depozita vjen si rezultat i investimeve në periudha kohore javore në dollar të cilat kanë ulur mesataren e përgjithshme të plasmanëve në depozita.

Figura 91. Horizonti kohor mesatar i shprehur në ditë deri në maturim për dy kategoritë e plasmaneve

Burimi: BQK(2017)

5.4.2. Menaxhimi i Rrezikut

Investimi i mjeteve bëhet në letrat me vlerë të emetuara nga shtetet më kredibile të Eurozonës dhe në institucionet bankare me vlerësim kreditor superior sipas vlerësimeve nga Agjencitë Kreditorë Ndërkombëtare: Standard&Poor's dhe Moody's.

Rreziqet financiare gjatë investimit të mjeteve nga ana e BQK-së janë: rreziku kreditor, rreziku i normës së interesit, rreziku likuiditetit, rreziku valutor dhe rreziku operacional.

Rreziku kreditor - Portfolio e investimeve është shpërndarë në mënyrë që të mbahet rreziku kreditor në nivel të ulët. Të gjitha investimet janë realizuar në raport me kriteret e rangimit afatshkurtër kreditor të përcaktuar në Politikën e Investimeve P-2/A-2 (Moody's/S&P), dhe në rastet e jashtëzakonshme në treg si në rastin e normave negative të interesit me P-3/A-3.

Rreziku i normës së interesit - është matur duke krahasuar normën e kthimit nga investimet në portfolion e BQK-së me normën EURIBOR 1 mujor (Norma mesatare e huadhënies ndër-bankare për valutën Euro) si normë krahasuese.

Rreziku i likuiditetit - investimet janë bërë në përputhje me horizontin kohor të përcaktuar me Politikën e Investimeve. Instrumentet në të cilat është investuar janë kryesisht instrumente me afat të shkurtër si depozita bankare, bono thesari dhe obligacione shtetërore.

Rreziku valutor- paraqitet si pasojë e lëvizjeve të kursit këmbimor që implikojnë vlerën e valutave në tregun financiar ku mund të paraqitet kthimi apo humbja si rezultat i ndryshimeve të kursit këmbimor. BQK-ja kishte një nivel të ulët ekspozimi ndaj rrezikut të këmbimit valutor, gjatë vitit 2016. Në fund të vitit 2016, portfolio e investimeve është ekspozuar vetëm në valutën euro.

Rreziku operacional - ky rrezik ekziston në të gjitha aktivitetet dhe për të minimizuar rrezikun operacional, investimet janë realizuar me saktësi duke ju nënshtruar kontrollit efikas për çdo transaksion.

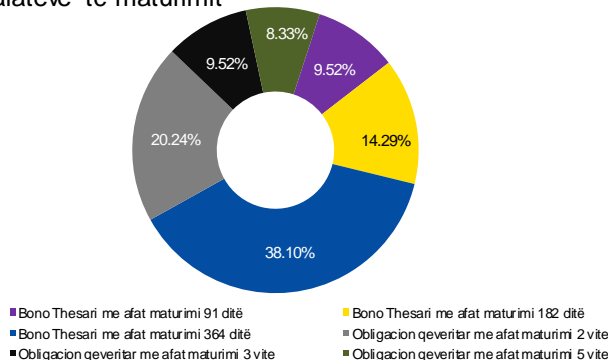
5.4.3 Letrat me Vlerë të Qeverisë së Kosovës

Në pajtim me Ligjin për Borxhet Publike, Banka Qendrore e Kosovës vepron si agent fiskal për Ministrinë e Financave (MeF).

Sipas kalendarit të emetimeve të letrave me vlerë të Qeverisë së Kosovës, në vitin 2016 janë mbajtur 19 ankande përmes platformës elektronike.

Në figurën 92 paraqitet struktura e letrave me vlerë të Qeverisë së Kosovës e shprehur në përqindje sipas afatit të maturimit.

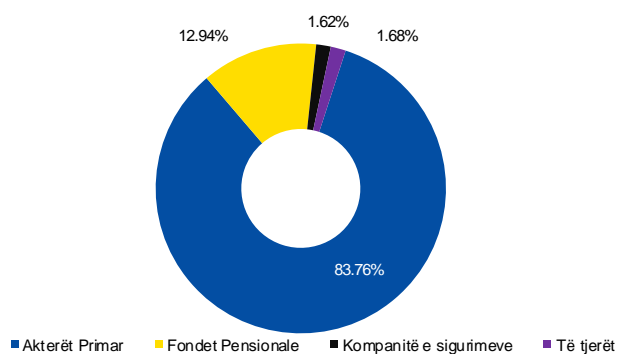
Figura 92. Struktura e Letrave me Vlerë sipas afateve të maturimit

Burimi: BQK (2017)

Figura 93 paraqet strukturën e institucioneve pjesëmarrëse në ankandet e letrave me vlerë të Qeverisë së Kosovës.¹⁷

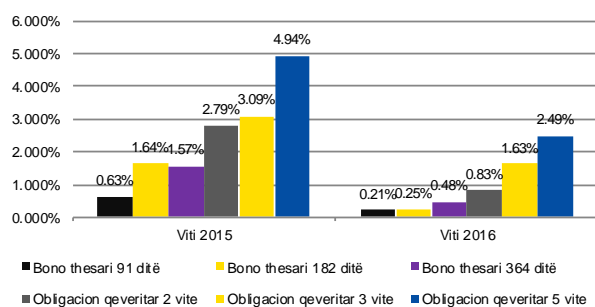
Figura 93. Struktura e pjesëmarrësve në ankande

Burimi: BQK (2017)

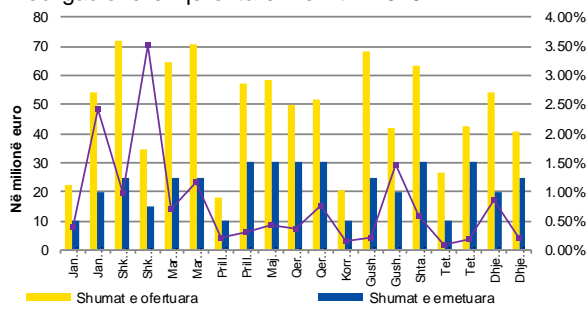
Krahasuar me vitin paraprak, si rrjedhojë e ngritjes së kërkesës së lartë të tregut për blerjen e instrumenteve të tregut të letrave me vlerë të Qeverisë së Kosovës norma mesatare vjetore e kthimit për bonot e thesarit me afat maturimi 91 ditë ka shënuar rënie prej 67 %, për bonot e thesarit me afat maturimi 182 ditë është shënuar rënie prej 85%, ndërsa për bonot e thesarit me afat maturimi 364 ditë është shënuar rënie prej 70%. Norma mesatare vjetore e kthimit për obligacionet qeveritare me afat maturimi 2 vite në vitin 2016 ka shënuar rënie prej 70%, për obligacionet qeveritare 3 vite është shënuar rënie prej 47%, ndërsa për obligacionet qeveritare 5 vite është shënuar rënie prej 50% (figura 94).

Figura 94. Normat mesatare vjetore të kthimit për vitin 2015 dhe 2016, në përqindje

Burimi: BQK (2017)

Figura 95. Ankandet e bonove të thesarit dhe obligacioneve qeveritare në vitin 2016

Burimi: BQK (2017)

Në figurën 95 janë paraqitur të gjitha ankandet ku shihet se kërkesa më e lartë ishte për bono thesari njëvjeçare dhe për obligacione qeveritare dy dhe tre vjeçare.

¹⁷ Pjesëmarrës në tregun e letrave me vlerë të Qeverisë kanë qenë të gjithë Akterët Primar, Fondi i Kursimeve Pensionale të Kosovës si pjesëmarrës primar, kompanitë e sigurimeve dhe pjesëmarrësit tjerë përmes Akterëve Primar.

Aktivitetet në tregun sekondar të letrave me vlerë të Qeverisë së Republikës së Kosovës krahasuar me vitin paraprak kanë vazhduar me intensitet më të zvogëluar, për shkak të rënies së normave të kthimit në tregun primar.

5.5. Regjistri i Kredive të Kosovës

Bazuar në Ligjin për Bankën Qendrore të Republikës së Kosovës, BQK-ja mund të operojë, të rregullojë, të licencojë, të regjistrojë dhe të mbikëqyrë sistemet e informacionit të kredive me qëllim të mbledhjes dhe shpërndarjes së informacionit të kredive mes institucioneve financiare si dhe mund të nxjerrë rregullore për zbatimin përkatës.

Bazuar në këtë objektiv që nga 3 janari 2006, BQK-ja ka nën operim të saj sistemin e Regjistrimit të Kredive (RKK), i cili funksionon si një aplikacion i bazuar në internet dhe ka për qëllim mbledhjen dhe shpërndarjen e informatave pozitive dhe negative të personave fizikë dhe juridikë, me qëllim të përmirësimit të procesit vlerësues të klientëve kreditorë si dhe realizimin e funksionit mbikëqyrës të Bankës Qendrore.

Nga një perspektivë e përgjithshme ekonomike, Regjistri i Kredive lehtëson kredidhënien sa i përket vëllimit dhe kostove, si dhe kontribuon në stabilitetin financiar në përgjithësi duke ndihmuar kredidhënësit për një vendimmarrje të drejtë, brenda një kohe më të shkurtër në mënyrë më të saktë dhe më objektive.

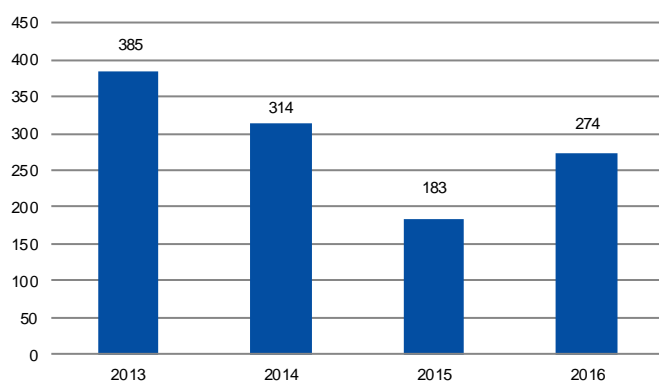
Në bazë të rregullores së Regjistrimit të Kredive, anëtar në sistemin e RKK-së janë të gjitha institucionet financiare të përcaktuara nga Banka Qendrore për të qenë ofrues të kredive, duke përfshirë të gjitha bankat dhe institucionet mikro-financiare të licencuara si dhe ato institucione financiare jo-bankare dhe kompani të sigurimeve të licencuara për t'u marrë me aktivitete të veçanta kreditore.

Institucionet anëtare autorizojnë zyrtarët dhe të drejtat e tyre për të qenë përdorues të sistemit të RKK-së. Bazuar në të dhënat e sistemit të RKK-së aktualisht janë të regjistruar rreth 1400 përdorues aktiv të institucioneve kredidhënëse. Gjatë vitit 2016, Regjistri i Kredive ka regjistruar 274 përdorues duke u bazuar në kërkesat e paraqitura nga institucionet kredidhënëse.

Në vazhdim përmes figurës numër 96 është paraqitur numri i përdoruesve të regjistruar në sistemin e RKK-së për vitet 2013, 2014, 2015 dhe 2016.

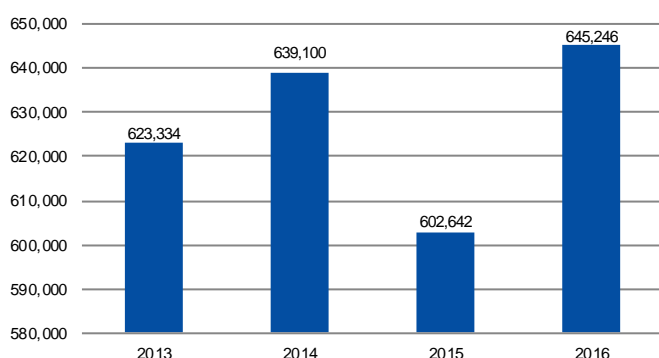
Sistemi i Regjistrimit të Kredive është i dizajnuar që të sigurojë një infrastrukturë të avancuar për funksionimin e tregut të kredive duke paraqitur një mjet të rëndësishëm për institucionet kredidhënëse në vlerësimin e riskut kreditor.

Figura 96. Numri i përdoruesëve të regjistruar

Burimi: BQK (2017)

Figura 97. Numri i hulumtimeve në sistemin e RKK-së

Burimi: BQK (2017)

Sistemi i RKK-së është një aplikacion i bazuar në internet dhe mund të qaset drejtpërdrejt dhe në kohë reale nga stafi i autorizuar i institucioneve kredidhënëse.

Institucionet kredidhënëse qasen në sistemin e RKK-së me qëllim të hulumtimit mbi obligimet dhe historitë kreditore të aplikantëve kreditor ku sipas statistikave që dalin nga sistemi i RKK-së, numri i hulumtimeve gjatë vitit 2016 kap shifrën prej 645,246 hulumtime (figura 97).

Një pasqyrë mbi këtë aktivitet, në baza vjetore, për vitet 2013, 2014, 2015 dhe 2016 është paraqitur në vijim në figurën 97.

Të gjithë ofruesit e kredive janë të obliguar të raportojnë në Regjistrin e Kredive të gjitha aplikacionet për kredi dhe kreditë e lëshuara për klientët e tyre në përputhje me kushtet e udhëzimit përkatës të lëshuar nga Banka Qendrore.

Ofruesit e kredive do të ofrojnë në Regjistrin të Kredive informacione të kredive që janë të sakta, të plota dhe me kohë.

Institucionet kredidhënëse duhet të përfshijnë një klauzolë pëlqimi në formularët e tyre të aplikimit për kredi dhe në kontratat e tyre të kredive dhe të marrin nënshkrimin me shkrim ose elektronik të klientëve, i cili autorizon dorëzimin e informacionit të kredive të tyre tek Regjistri i Kredive.

Gjatë vitit 2016, nga ana e institucioneve kredidhënëse, në sistemin e regjistrit të kredive janë raportuar 214,949 kredi të reja ku përfshihen huat, kredit kartelat, mbitërheqjet, linjat kreditore, garancionet, lizingu, faktoringu dhe asetet tjera kreditore (figura 98).

Raporti i numrit të kredive të reja për vitet 2013, 2014, 2015 dhe 2016 është paraqitur në vijim përmes figurës 98.

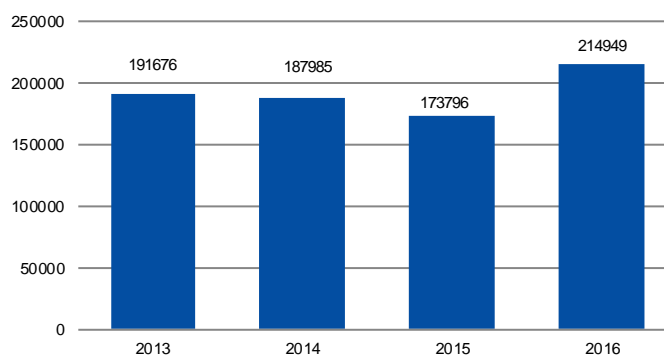
Kreditë e raportuara nga institucionet anëtare në sistemin e RKK-së, klasifikohen në bazë të Rregullores për Menaxhimin e Riskut Kreditor.

Gjithashtu institucionet kredidhënëse bazuar në Udhëzimin për Regjistrin e Kredive duhet të përditësojnë statusin e çdo kredie aktive në baza mujore sipas gjendjes së ditës së fundit kalendarike të çdo muaji.

Në figurën 99 dhe 100 janë paraqitur ekspozimet kreditore në bazë të klasifikimeve të raportuara në sistemin e RKK-së për vitet 2013, 2014, 2015 dhe 2016.

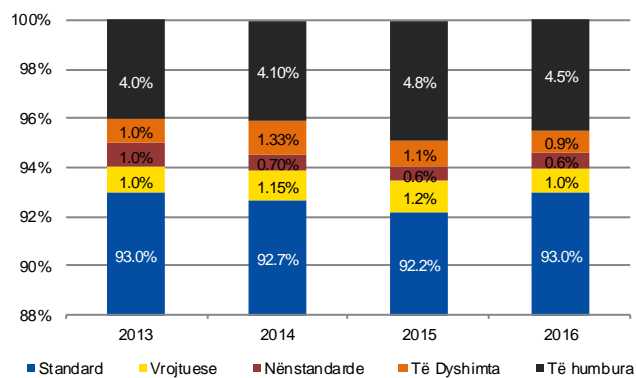
Subjekt i të dhënave në sistemin e RKK-së paraqitet çdo person fizik apo juridik që ndërmerr një obligim kredie. Me obligim kredie nënkuptohet çdo hua, kredit kartelë, garancion, lizing ose produkt tjetër me natyrë kreditore.

Figura 98. Numri i kredive të reja

Burimi: BQK (2017)

Figura 99. Struktura e kredive sipas klasifikimit

Burimi: BQK (2017)

Subjektet e të dhënave përpos rolit si kredimarrës mund të paraqiten edhe në role tjera sikur bashkëkredimarrës, garantues, apo edhe si aksionar dhe drejtor të entitetit juridik të cilit i lëshohet obligimi kreditor.

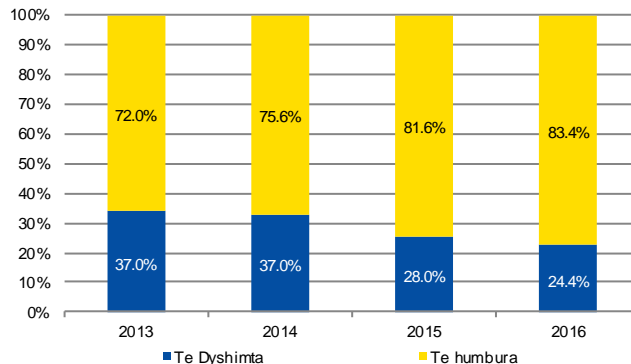
Subjektet e të dhënave bazuar në Rregulloren e Regjistrimit të Kredive si dhe në Ligjin për Mbrojtjen e të Dhënave Personale me qëllim të kontrollimit të informacioneve vetanake kanë të drejtën të paisjen me raportin e tyre individual kreditor. Kjo mundësohet nga secila bankë apo edhe drejtpërdrejtë në Bankën Qendrore të Kosovës.

Për personat fizik një herë brenda vitit gjenerimi i raportit individual kreditor është falas ndërsa për subjektet juridike dhe personat fizik që kanë aplikuar një apo më shumë herë brenda vitit aplikohet pagesa në shumën prej 3 Eurove konform me tarifat e BQK-së.

Figura 101 paraqet numrin e kërkesave për raportin individual kreditor të kredimarrësve (fizik/juridik) për vitet 2013, 2014, 2015, dhe vitin 2016.

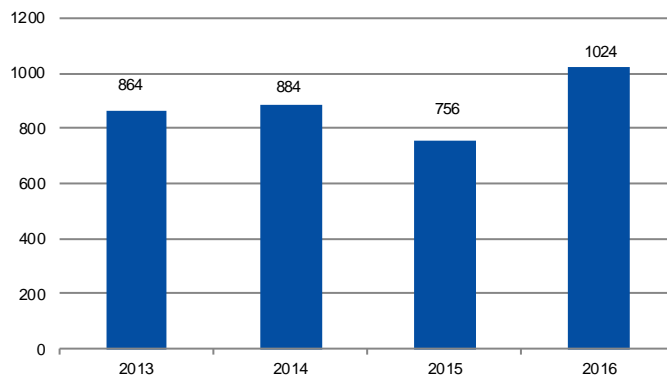
Gjithashtu sikur në vitet e kaluara edhe gjatë vitit 2016, Regjistri i Kredive ka kontribuar drejtpërdrejt në të dhënat e mbledhura nga Banka Botërore (BB) për qëllim të raportit Doing Business 2017 (DB 2017) (tabela 19).

Figura 100. Struktura e kredive joperformuese, në përqindje

Burimi: BQK (2017)

Figura 101. Numri i i kërkesave për raporte kreditore

Burimi: BQK (2017)

Tabela 19. Rangimi në raportin “Të bërit biznes 2017”

Vendi	Rangimi
Mali i zi	7
Maqedonia	16
Republika e Kosovës	20
Shqipëria	44
Bosna dhe Hercegovina	44
Serbia	44
Kroacia	75
Slovenia	133

Burimi: BQK (2017)

Sipas raportit të publikuar nga Banka Botërore, fusha që i përket Regjistrimit të Kredive “getting credit” për vitin 2016 është vlerësuar në pozitën e 20-të.

Me këtë vlerësim indikator “getting credit” vlerësohet si indikator i dytë më i mirë të raportit DB 2017 për Republikën e Kosovës. Ndërsa krahasuar me vendet e rajonit, indikator “getting credit” për Kosovën qëndron në pozitën e tretë.

5.6. Aktivitetet në fushën e analizave ekonomike dhe stabilitetit financiar

Në funksion të realizimit të objektivave të saj, BQK-ja ka vazhduar t'i kushtojë vëmendje të veçantë analizave rreth zhvillimeve të përgjithshme ekonomike në vend si dhe analizave që kanë të bëjnë me vlerësimin e stabilitetit financiar dhe me aktivitetin e sistemit financiar të vendit. Pjesa më e madhe e këtyre analizave publikohet në baza periodike në kuadër të publikimeve të BQK-së, duke shërbyer kështu si një burim i rëndësishëm informimi për autoritetet politikëbërëse, sektorin e biznesit (përfshirë edhe vetë industrinë financiare), si dhe publikun e gjerë.

Një ndër publikimet më të rëndësishme periodike është Raporti i Stabilitetit Financiar, i cili që nga viti 2014 ka filluar të publikohet dy herë brenda vitit. Raporti i Stabilitetit Financiar pasqyron qëndrueshmërinë e sistemit financiar duke analizuar zhvillimet e përgjithshme ekonomike së bashku me zhvillimet në aktivitetin, performancën dhe qëndrueshmërinë e të gjithë komponentëve të sistemit financiar të vendit.

Për t'i siguruar publikut çasje sa më të shpejtë në informacionet rreth zhvillimeve në ekonominë e vendit, BQK-ja ka vazhduar të publikojë në baza të rregullta Vlerësimin Tremujor të Ekonomisë. Për më tepër, BQK-ja vazhdon të publikojë edhe Raportin e Informatave Mujore të Sistemit Financiar, i cili paraqet një përmbledhje të indikatorëve kyç për të gjithë komponentët e sistemit financiar të Kosovës dhe publikohet çdo muaj.

BQK-ja ka vazhduar të realizojë Anketën e Kreditimit Bankar me bankat komerciale, duke mbledhur kështu informacion të rëndësishëm për faktorët me ndikim në aktivitetin kredidhënës të bankave në Kosovë si dhe për pritjet për aktivitetin kredidhënës në periudhën e ardhshme. Informacionet nga kjo anketë, e cila realizohet dy herë në vit, përveç që kanë ndihmuar për të kuptuar më mirë zhvillimet në sektorin bankar, shërbejnë edhe si input i rëndësishëm për parashikimin e rritjes ekonomike dhe të agregatëve tjerë makroekonomik.

Në vitin 2016, është arritur për herë të parë të publikohet Harta e Stabilitetit Financiar, material studimor që zhvillon modelin e Hartës së Stabilitetit Financiar për Kosovën si vegël analitike shtesë për monitorimin dhe vlerësimin e stabilitetit financiar. Harta e Stabilitetit Financiar për Kosovën synon të prezantoj në mënyrë grafike dhe lehtësisht të kuptueshme burimet kryesore të rreziqeve të jashtme dhe të brendshme ndaj sektorit bankar dhe stabilitetit financiar në Kosovë.

Në vitin 2016, si anëtar në Komitetin Këshillëdhënës për Makroprudencë, DAESF ka filluar të raportojë në baza të rregullta tremujore, mbi zhvillimet kryesore në ekonominë e vendit, treguesit kyç të sektorit financiar, kushtet e tregut dhe rreziqet sistemike.

Gjatë vitit 2016, në shërbim të mbikëqyrjes së bazuar në rrezik të institucioneve bankare, janë përpiluar analiza të posaçme që pasqyrojnë zhvillimet makroekonomike dhe ato të lidhura me stabilitetin financiar, si dhe rreziqet e mundshme makroekonomike me të cilat mund të ballafaqohet stabiliteti financiar në vend. Gjatë këtij viti, po ashtu është rritur frekuenca e përpilimit të analizave të brendshme mbi sistemin financiar, posaçërisht analizave të sektorit bankar, si analiza mbi rreziqet bankare, ecurinë e kredive joperformuese. Në të njëjtën periudhë, është bërë avancimi i metodologjisë për identifikimin e bankave me rëndësi sistemike, si dhe është punuar në avancimin e metodologjisë për përpilimin e modelit stres-test.

Korniza Makrorudenciale

Gjatë vitit 2016, BQK-ja ka adaptuar Kornizën Makrorudenciale e cila është përgatitur me përkrahjen e asistencës teknike nga Thesari Amerikan dhe Fondi Monetar Ndërkombëtar. Korniza Makrorudenciale përfshinë Politikën, Instrumentet dhe Indikatorët e makrorudencës për vlerësimin dhe monitorimin e stabilitetit financiar në nivel Sistemik. Gjithashtu, BQK-ja ka themeluar Komitetin Këshillëdhënës për Makrorudencë si një trup funksionale e mandatuar të shqyrtoj rregullisht stabilitetin e sistemit financiar duke monitoruar rreziqet sistematike, lidhjet, ndërvarësitë, trendet dhe ndikimin e tyre në funksionimin e sistemit financiar si tërësi.

Gjatë periudhës raportuese KKMP ka përpiluar Politikën për Mbikëqyrje Makrorudenciale, dokument ky i aprovuar nga Bordi Ekzekutiv i BQK-së që përcakton fushëveprimin, objektivat dhe instrumentet e nevojshme të Mbikëqyrjes Makrorudenciale në funksion të ruajtjes së stabilitetit financiar.

Objektiva kryesore e kësaj Politike është të ndihmoj ruajtjen e stabilitetit të sistemit financiar duke zvogëluar akumulimin e rrezikut sistemik dhe duke fuqizuar rezistencën e sistemit financiar. Përderisa, objektivat e ndërmjetme të kësaj politike janë zvogëlimi dhe parandalimi i rritjes së tepruar të kredive dhe të levësë zvogëlimi dhe parandalimi i mospërputhjes së tepruar dhe maturitetitë zvogëlimi dhe parandalimi i jo-likuiditetitë kufizimi i koncentrimit të ekspozimeve kreditoreë kufizimi i ndikimit sistemik të nxitjeve që synojnë zvogëlimin e rrezikut moralë dhe forcimi i qëndrueshmërisë së infrastrukturës financiare.

Instrumentet si pjesë përbërëse e Politikës për Mbikëqyrje Makrorudenciale janë të dizajnuara të sigurojnë realizimin e objektivave të lartpërmendura. Këto instrumente kanë karakter parandalues drejt zvogëlimit të mundësive të ngjarjes dhe shtrirjes së një gjendje financiare të paqëndrueshme. Rangu i instrumenteve të Politikës për Mbikëqyrje Makrorudenciale përfshinë kërkesat rregullative për përshtatshmëri të kapitalit të peshuar me rrezik, kërkesat për ruajtjen dhe sigurimin e fondeve të nevojshme likuide, kufizimet e përqendrimit të kredive ndaj personave fizik, palëve të ndërlidhura dhe korporatave, kufizimet kredi në raport me aftësinë paguese dhe kufizimet tjera në funksion të parandalimit dhe evitimit të rritjes së rreziqeve sistematike. Në qasje proaktive, KKMP në takimet e rregullta ka shqyrtuar përshtatshmërinë e shfrytëzimit të këtyre instrumenteve së bashku me masat tjera parandaluese.

KKMP ka mbajtur takime të rregullta periodike në përputhshmëri me termat e angazhimit, në anëtarësinë bazë dhe të zgjeruar, duke shqyrtuar gjendjen aktuale dhe tendencat e zhvillimeve në sistemin financiar. Gjetjet, vlerësimet dhe rekomandimet relevante për gjendjen dhe zhvillimet në sistemin financiar i janë dërguar Bordit Ekzekutiv të BQK-së për vendimmarrje të informuar dhe me kohë.

5.7. Aktivitetet kryesore në fushën e statistikave gjatë 2016

Gjatë vitit 2016, BQK ka bërë progres të rëndësishëm në harmonizimin e statistikave në përputhje me kërkesat e Bashkimit Evropian (BE) dhe fillimin e raportimit të rregullt të të dhënave në Eurostat – një projekt në të cilin BQK ka qenë duke punuar në tri vitet e fundit. Gjithashtu, BQK ka përmirësuar sistemin e saj statistikorë, duke implementuar plotësisht softuerin e ri për statistika të zhvilluar rishtazi. Për më shumë, BQK ka zgjeruar gamën e statistikave me publikime të reja; ka rritur mbulueshmërinë me të dhëna burimore; ka përmirësuar më tej cilësinë e vlerësimeve të bazuara në të dhëna të reja të mbledhura; si dhe ka bërë hapa të rëndësishëm fillestare për të krijuar një kornizë për përpilimin e statistikave të llogarive financiare.

BQK ka vazhduar përpjekjet e saj për të bërë harmonizimin e plotë të statistikave të sektorit të jashtëm (SSJ) me kërkesat e Eurostatit, të cilat zbatohen nga vendet anëtare të BE-së. Gjatë

vitit 2016 është bërë implementimi i sistemit të kodimit në bazat e të dhënave, që rekomandohet nga Eurostat për bilancin e pagesave, pozicionin e investimeve ndërkombëtare, investimet direkte dhe për statistikën e tregtisë ndërkombëtare në shërbime. Të dhënat e përgatitura janë konvertuar në sistemin për transmetimin e të dhënave që rekomandon Eurostat “Statistical Data and Metadata eXchange (SDMX)”. Tutje, BQK është regjistruar në ueb-platformën eDAMIS duke shtuar Kosovën si vendin më të ri në listën e vendeve anëtare dhe kandidatë për anëtarësim në BE, të cilat raportojnë në Eurostat. Me këtë, janë kompletuar të gjitha parakushtet për fillim të raportimit në Eurostat. Në shtator 2016, SSJ të Kosovës janë përpiluar plotësisht në përputhje me *acquis* të BE-së për herë të parë dhe është filluar raportimi i rregullt në Eurostat. Në fund të vitit 2016 janë dërguar të gjitha statistikën për vitet paraprake, publikimi i të cilave pritet të bëhet për herë të parë për Kosovën në fillim të vitit 2017. Nga 2017 e tutje, BQK do të bëjë dërgimin e rregullt të SSJ në Eurostat për publikim të mëtutjeshëm (njësoj si të gjitha vendet e BE-së), duke bërë kështu një hap shumë të rëndësishëm në zhvillimin e sistemit të statistikave të Kosovës. Kosova do të përfitojë nga publikimi i të dhënave në Eurostat dhe kjo pjesëmarrje do të çojë në prodhimin dhe shpërndarjen më të saktë dhe më të besueshme të statistikave.

Në përpjekje për të zgjeruar mbulueshmërinë me informata të reja, Bordi i BQK-së ka aprovuar rregulloren për raportimin e të gjithë siguruesve në Kosovë. Rregullorja ka hyrë në fuqi me 1 korrik 2016. Pas kësaj, Departamenti i statistikës ka filluar mbledhjen e të dhënave për pasqyrat financiare drejtpërdrejtë nga kompanitë e sigurimeve. Format e reja raportuese janë implementuar në softuerin e ri. Zgjerim i mbulueshmërisë me të dhëna të reja burimore ka vazhduar edhe me futjen në raportim të disa kompanive të reja, kryesisht korporata jofinanciare me pronësi të huaj. Të dhënat nga këto korporata janë të nevojshme për përpilimin e statistikave të investimeve direkte në Kosovë dhe borxhit të jashtëm.

Departamenti i Statistikës është i përkushtuar në rritjen e vazhdueshme të kualitetit të të dhënave statistikore. Në këtë drejtim, BQK gjatë muajit gusht 2016 ka realizuar një anketë me jorezidentët që kanë vizituar Kosovën gjatë stinës së verës, për të vlerësuar shpenzimet e tyre gjatë qëndrimit në Kosovë. Të dhënat e reja të siguruara nga ky hulumtim kanë treguar se modeli për vlerësimin e shpenzimeve të jorezidentëve në kuadër të bilancit të pagesave duhet të korigjohet. Bazuar në rezultatet e këtij hulumtimi, në fund të viti 2016 janë reviduar statistikën e bilancit të pagesave, duke përfshirë edhe serinë kohore për pesë vitet e fundit për ti përshtatur me metodologjinë e re të vlerësimit.

BQK-ja ka bërë progres të rëndësishëm në përgatitjen e tabelave të reja për publikim. Janë publikuar të dhëna të reja për normat e interesit dhe vlerën e kredive të reja për institucioneve mikrofinanciare; të dhëna për bilancin e gjendjes të kompanive të sigurimit (frekuenca është mujore); si dhe të dhëna për normat e interesit, dhe vlerat e emetuara, për letrat me vlerë të Qeverisë së Kosovës.

BQK ka avancuar sistemin e mbledhjes dhe procesimin e të dhënave, një softuer i ri i zhvilluar në 2015 ka filluar të implementohet plotësisht gjatë vitit 2016. Me ndihmën e softuerit të ri statistikor, të gjitha të dhënat e sektorit financiar mbledhen përmes një platforme online, e cila ju mundëson raportuesve të ngarkojnë direkt raportet në sistem dhe të bëjnë validimin e të dhënave paraprakisht. Metoda e re për dërgimin e të dhënave është një mënyrë më e sigurt dhe më efektive, krahasuar me atë të viteve paraprake kur raportimi bëhej përmes e-mailave. Softueri i ri ofron mundësi më të mëdha për përpunimin të të dhënave, gjenerim të raporteve, dhe njëkohësisht përdoret nga më shumë departamente brenda BQK-së. Kjo e fundit rritë mundësinë për përmirësim të efikasitetit dhe konsistencës në të dhëna brenda BQK-së. Për më tepër, në këtë platformë janë migruar të gjitha raportet e viteve paraprake, duke i mundësuar

stafit të BQK-së të bëjë analiza me seri kohore më të gjata. Avancimi i këtij procesi pritet të shoqërohet me shkurtim të afatit të publikimeve për statistikat që janë në domenin e BQK-së.

Bashkëpunimi me organizatat ndërkombëtare, bankat qendrore të rajonit dhe institucionet relevante vendore në fushën e statistikave ka vazhduar edhe gjatë 2016. Të dhëna të rregullta periodike janë dërguar në FMN, Bankë Botrore, Eurostat, Bankë Qendrore Europiane (BQE) për qëllime të publikimit. BQK ka marrë pjesë në takimet e rregullta në *Komitetin për Statistikat Monetare, Financiare dhe Statistikat e Bilancit të Pagesave* të organizuar nga Eurostat dhe Banka Qendrore Evropiane. BQK ka realizuar një vizitë në Bankën Qendrore të Sllovenisë për të rritur bashkëpunimin dhe përfituar nga përvoja e tyre në fushën e statistikave. BQK është anëtare e Këshillit Statistikor të Kosovës dhe është koordinatore e vendit për Sistemin e Shpërndarjes së të Dhënave të Përgjithshme të FMN-së.

5.8. Rishqyrtimi i kërkesave të institucioneve financiare

Gjatë vitit 2016 në Divizionin e Rishqyrtimit janë pranuar kërkesat për rishqyrtim nga institucionet financiare të mbikëqyrura nga BQK-ja, është bërë rishqyrtimi i rregullatives si dhe janë kryer punë të tjera me kërkesë të menagjmentit të BQK-së.

Nga institucionet e mbikëqyrura nga BQK-ja janë pranuar kërkesat nga:

- Banka Kombëtare Tregtare - BKT,
- Kompania e Sigurimeve “Kosova e Re”
- “Banka Raiffeisen Kosovë” J.S.C (RBKO)
- RISK” Sh.p.k Kompani Brokere e Sigurimeve
- Institucioni Financiar Jo bankar “LESNA” Sh. A.
- KS “SIGKOS”

Të gjitha kërkesat janë shqyrtuar për nga përmbajtja dhe natyra, janë analizuar me kujdesin e veçantë dhe profesional, (janë mbajtur takime me palet) si dhe janë përgatitur rekomandimet përkatëse të cilat i janë dërguar Bordit Ekzekutiv të BQK-së për vendimarrje.

6. Zhvillimet e Brendshme

6.1. Auditimi i Brendshëm

Auditori i Brendshëm (tutje AB), në praktikat institucionale është organ i pavarur brenda organizatës, por që konsiderohet një nga hallkat kyçe të kontrolleve të brendshme të vendosura nga Organizata dhe bashkë me auditimin e jashtëm përmyll zingjirin e llogaridhënies brenda sajë.

Korniza ligjore e BQK-së, i ka ofruar mandat të plotë AB-së për të zhvilluar angazhime të auditimit dhe për të ofruar rekomandime në të mirë të menaxhimit sa më ekonomik, efikas dhe efektiv të buxhetit dhe pasurisë së institucionit. Njëkohësisht, kjo kornizë e bën përgjegjës AB-në për të përmbushur detyrat profesionalisht dhe për të raportuar në lidhje me angazhimet e kryera dhe performancën e treguar.

Auditimi i Brendshëm gjatë vitit 2016 ka qenë i fokusuar dhe ka kryer auditime në fushat e natyrës: Financiare, atyre të Pajtueshmërisë, Operacionale dhe të Teknologjisë Informativë. Auditimet kanë qenë angazhime të cilat janë përcaktuar bazuar në analiza të rrezikut paraprak dhe të cilat janë parashikuar në Plan vjetor të auditimit dhe te aprovuara në Bord të BQK-së.

Zyra e Shefit të Auditimit të Brendshëm të BQK-së ka kryer auditime të rregullta sipas Planit Vjetor 2016, të aprovuar nga Bordi i BQK-së, por gjatë këtij viti ka zhvilluar aktivitete të tjera mbështetëse të ndërlidhura me funksionin e auditimit. Fushëveprimi i AB-së ka qenë i orientuar në drejtim të përmirësimit dhe avancimit të sistemeve dhe proceseve të cilat e ndihmojnë Menaxhmentin dhe do të ndikojnë në avancimin e mëtejshëm të qeverisjes korporative.

Në përputhje me Ligjin e BQK-së dhe Statutin e Auditimit të Brendshëm, Shefi i AB-së, gjatë vitit 2016 ka raportuar në periudha të rregullta tremujore dhe vjetore në Komitet të Auditimit dhe Bord të BQK-së lidhur me të gjeturat e auditorit, rekomandimet si dhe veprimet e ndërmarra për adresimin e tyre. Raportet janë diskutuar paraprakisht në Komitetin e Auditimit dhe Bordin e BQK-së dhe më pas çështjet për trajtim të mëtutjeshëm janë adresuar të Menaxhmenti ekzekutiv. Përmes tyre AB, njëkohësisht ka raportuar në lidhje me nivelin e përmbushjes së rekomandimeve të dhëna në periudhat paraprake.

Në tri vitet paraprake, AB është përfshirë në katër Vlerësime të Jashtme, si nga: Banka Botërore; Banka Qendrore Evropiane; FMN - Vlerësimi i masave mbrojtëse (Safeguard Assessment) dhe së fundmi në vitin 2015 nga UASID-i. Këto vlerësime kanë rekomanduar përmirësimin dhe avancimin e proceseve në mënyrë që cilësia e punës audituese të jetë gjithnjë në përputhje me standardet ndërkombëtare dhe praktikat profesionale të auditimit. Aktualisht, janë përmbushur e shumica rekomandimeve të dhëna. Kjo ka ndikuar në avancimin e cilësisë së punës dhe performancës së përgjithshme të Funksionit të AB-së.

Në shtator të vitit 2015, është filluar projekti i asistencës teknike për funksionin e AB-së, i ofruar nga Banka e Sllovenisë. Aktivitetet e parapara me Planin përkatës të veprimit për realizimin e këtij projekti janë përmbushur. Përveç aktiviteteve të tjera, dy angazhime të auditimit janë kryer në ndihmë të stafit të kësaj banke në mënyrë që të shkëmbehen përvojat dhe praktikat më të mira.

AB, ka përgatitur Universin e Auditimit për periudhën trevjeçare 2017-2019. Mbi bazën e këtij Universi është përgatitur Plani Vjetor i Punës së AB-së për vitin 2017. Plani i përgatitur nga AB, pasi është rishikuar dhe diskutuar me Komitetin e Auditimit në dhjetor 2016 është aprovuar në Bordin e BQK-së.

Në kuadër të analizave për identifikimi dhe vlerësim të rreziqeve të auditimit për të projektuar në mënyrë sa më cilësore angazhimet e auditimit AB, paraprakisht ka zhvilluar konsultimet me Menaxhmentin për të pranuar nga ta informacionet e rëndësishme të proceseve.

Gjatë vitit 2016, AB ka vazhduar të kryej aktivitetet e auditimeve të përcaktuara me Planin Vjetor të Punës 2015/2016. Përveç auditimeve të planifikuara, në bazë të kërkesës nga marrëveshja midis Qeverisë së Kosovës, BQK-së dhe Fondit Monetar Ndërkombëtar, në baza gjashtëmujore janë kryer dy auditime të pavarura të rekonsilimit të llogarive të Qeverisë. Raportet janë dërguar në FMN përmes përfaqësuesit rezident, në kohën e caktuar në Marrëveshje.

Në shërbim të dhënies së informacioneve për implementimin e Sistemit të Menaxhimit të Informacionit, AB ka dizajnuar dhe përgatitur dokumentet përkatëse që përshkruajnë proceset e auditimit të brendshëm të cilat AB i përdor, nga faza iniciuese deri te arkivimi.

Gjithashtu, AB ka vazhduar zhvillimin profesional të stafit. Gjatë vitit 2016 janë certifikuar dy (2) auditor në „Programin Kombëtar të Trajnimit për Auditor të Brendshëm të Sektorit Publik” për të qenë në pajtim me Standardet profesionale për auditim të brendshëm dhe Praktikat më të mira. Shefi i AB-së në vitin 2016, përveç certifikimeve të mëhershme profesionale është certifikuar edhe në Programin ndërkombëtar CIPFA, në fushën e financave dhe auditimit në sektorin publik.

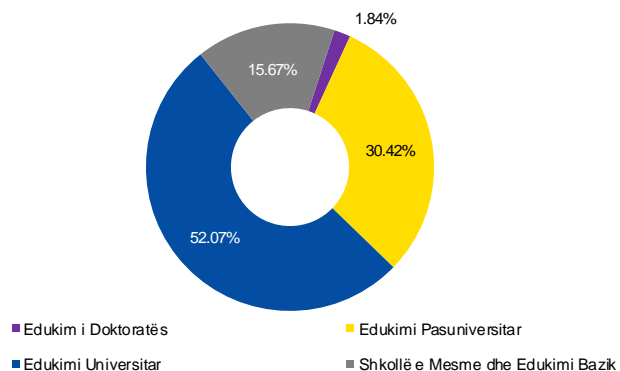
6.2. Burimet njerëzore

Në fund të vitit 2016 numri i të punësuarve në BQK ka qenë 217 vetë, me moshë mesatare 40.46 vite.

Nga gjithsej numri i të punësuarve, 109 vetë ose 50.45% janë femra dhe 108 vetë ose 49.55% janë meshkuj.

Në strukturën e përgjithshme të edukimit: 1.84% janë me doktoratë, 30.42% me edukim pasuniversitar, 52.07% me edukim universitar, 14.29% me edukim të mesëm dhe 1.38% me edukim bazik.

Figura 102. Struktura sipas edukimit

Burimi: BQK (2017)

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës vlerëson personelin si një ndër resurset me rëndësi të veçantë dhe vazhdimisht angazhohet për mbështetjen e tyre që t'u siguroj njohuri të duhura, aftësi dhe ekspertizë adekuate për përmbushjen e detyrave dhe përgjegjësisve sipas standardeve më të larta për arritjen e potencialit të plotë të tyre përmes kurseve, seminareve, edukimeve, etj.

Nga numri i përgjithshëm i të punësuarëve, 115 ose 52% e tyre kanë marrë pjesë në trajnime profesionale kryesisht të organizuara nga FMN, JVI, Deutsche Bundesbank, Bankën e Holandës, Bankën e Polonisë, Shoqata e Bankave të Kosovës dhe “Center of Excellence in Finance – CEF”.

Gjithashtu, BQK-ja vazhdimisht ju ofron mundësi studentëve nga universitetet/kolegjet si nga vendi ashtu edhe jashtë vendit, mbajtjen e praktikës për studentë në mënyrë që t'u sigurojë atyre mundësi unike për të fituar përvojë praktike në fusha të ndryshme të funksioneve dhe operacioneve të BQK-së. Në vitin 2016, gjithsej 15 studentë ndoqën programin e praktikës në BQK. Prej tyre 10 veta të organizuar/trajnuar nga përfaqësuesit e departamentit të statistikave gjatë muajit korrik dhe gusht kanë kryer detyrën e anketuesve në terren në mbledhjen e

informatave në tri pika kufitare të Kosovës lidhur me nivelin dhe strukturën e shpenzimeve të emigrantëve gjatë qëndrimit të tyre në Kosovë.

6.3. Aktiviteti ligjor i BQK-së

Aktiviteti ligjor i Bankës Qendrore të Republikës së Kosovës gjatë vitit 2016 është fokusuar në implementimin, harmonizimin dhe avancimin e infrastrukturës ligjore të sektorit financiar në pajtim me legjislacionin në fuqi, legjislacionin e Bashkimit Evropian, si dhe standardet dhe praktikatat më të mira ndërkombëtare.

Me qëllim të përmbushjes së objektivave dhe detyrave përkatëse, konform kompetencave dhe përgjegjësisë të përcaktuara me ligj, organet vendimmarrëse të BQK-së kanë miratuar një numër të akteve nënligjore të cilat paraprakisht, para miratimit të tyre janë shqyrtuar dhe konfirmuar nga aspekti ligjor. Në këtë drejtim, arritje të dukshme janë shënuar në drejtim të fuqizimit të kuadrit rregullativ për mbikëqyrje dhe rregullim të bankave, institucioneve mikrofinanciare dhe institucioneve financiare jobankare, për sistem të pagesave, fondet pensionale, duke plotësuar në këtë drejtim kuadrin ligjor dhe rregullativ me qëllim të harmonizimit me legjislacionin e ri dhe atë ekzistues.

Gjithashtu, aktiviteti ligjor ka vazhduar edhe me lidhje të marrëveshjeve bashkëpunimi me institucione vendore dhe të huaja me qëllim të kryerjes sa më efektive të detyrave përkitazi me çështjet brenda fushave të kompetencave reciproke të institucioneve përkatëse.

Në përgjithësi, i tërë aktiviteti ligjor gjatë këtij viti ka qenë i orientuar në zhvillimin e mëtutjeshëm të infrastrukturës ligjore që ka mundësuar vazhdimin e funksionimit të sigurt dhe efektiv të sektorit financiar në Kosovë. Me qëllim të garantimit të stabilitetit financiar si objektivë primare e BQK-së dhe funksionimit të sigurt dhe efektiv të sektorit financiar në Kosovë, BQK-ja do të fokusohet në vazhdimësi në rishikimin dhe avancimin e legjislacionit në pajtim me zhvillimet më të reja në sektorin financiar.

6.4. Teknologjia Informative

Gjatë vitit 2016, Banka Qendrore e Kosovës ka zhvendosur qendrën për vazhdimësi të punës, në një lokacion tjetër. Kjo qendër e vazhdimësisë së punës është ndërtuar me standardet e fundit të teknologjisë. Në të njëjtën kohë, ka ndodhur edhe avancimi i pajisjeve dhe konfigurimeve, të cilat kanë bërë të mundur që në rast nevojë, kjo qendër të aktivizohet për një kohë të shkurtër dhe pa ndonjë humbje të shënimeve.

6.5. Funksioni i Menaxhimit të Rrezikut

Menaxhimi i Rrezikut Operacional dhe evitimi i humbjeve potenciale nga aktivitetet operative ka qenë fokusi kryesorë i angazhimeve të Menaxhimit të Rrezikut. Në këtë fushë është vazhduar me rritjen e vetëdijesimit dhe ofrimin e udhëzimeve bartësve të proceseve për kornizën raportuese dhe parametrat e njohjes së rrezikut operacional.

Vëmendje e veçantë i është kushtuar përshtatshmërisë së zhvillimit të indikatorëve kyç të rrezikut dhe raportimit të rreziqeve emergjente. Vlerësimi i përshtatshmërisë së menaxhimit të rrezikut është peshuar kundrejt objektivave strategjike të njësive punuese të përcaktuara në planin strategjik të BQK-së dhe përgjegjësisë operative të secilës njësi punuese.

Aktivitetet tjera më domethënëse në periudhën raportuese ishin pasurimi i kuadrit rregullues dhe zhvillimi i modeleve të njohjes, matjes dhe monitorimit të rreziqeve. Në këtë kontekst, janë vënë në funksion format e raportimit dhe matjes së rrezikut operacional, përfshi edhe raportimin e incidenteve dhe humbjeve të afërta.

Për sa i takon qasjes, funksioni i Menaxhimit të Rrezikut ka koordinuar aktivitetet e kontrollit dhe vlerësimit me linjat tjera të mbrojtjes, me theks të veçantë bashkërendimi me Auditimit e Brendshëm, përderisa Komitetit të Auditimit i janë ofruar informatat dhe vlerësimet e kërkuara në takimet e rregullta kuartale.

Perspektiva e funksionit të Menaxhimit të Rrezikut është e orientuar drejt sendërtimit të një platforme të komunikimit të një kulture të fortë të Menaxhimit të Rrezikut, e ndërtuar mbi praktika etike dhe me integritet të kryerjes së punëve.

7. Marrëdhëniet me jashtë dhe bashkëpunimi ndërkombëtar

7.1. Marrëdhëniet ndërkombëtare

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës (BQK) konform përgjegjësisë së saj ka vazhduar me kultivimin e marrëdhënieve dhe bashkëpunimin funksional me institucionet kryesore financiare ndërkombëtare: Fondin Monetar Ndërkombëtar (FMN) dhe Bankën Botërore (BB). Gjithnjë në këtë frymë të bashkëpunimit me institucione dhe mekanizma ndërkombëtar BQK-ja ka pasur komunikime dhe bashkëveprime të veçanta me Bankën Qendrore Evropiane, institucionet homologe të rajonit dhe me institucione të tjera me të cilat ekzistojnë marrëveshje bilaterale. Në sferën e marrëveshjeve të realizuara të BQK-së me institucionet financiare ndërkombëtare dhe autoritetet financiare, mund të potencojmë nënshkrimin e marrëveshjes në mes të bankave qendrore/autoriteteve mbikëqyrëse të Ballkanit Perëndimor në njërin anë me Autoritetin Bankar Evropian (EBA) dhe Bankës Qendrore të Republikës së Kosovës dhe poashtu arritjen e Nënshkrimit të Marrëveshjes së Bashkëpunimit me Autoritetin e Tregut Financiar të Austrisë (Austrian Financial Market Authority - FMA), lidhur me mbikëqyrjen e sigurimeve, me qëllim të mbrojtjes së interesave të policëmbajtësve dhe me qëllim të promovimit të fushëveprimit të bashkëpunimit mes dy institucioneve në fushën e mbikëqyrjes dhe shkëmbimit të informacioneve.

Në vitin 2016, BQK-ja ka marrë pjesë aktive në bashkëpunim të vazhdueshëm me FMN-në me programe bilaterale për asistencë teknike, ku përveç BQK-së janë pjesë e këtyre programeve edhe institucionet tjera të vendit. Në fushën e Asistencës së vazhdueshme të Bankes Botërore (BB), BQK-ja ka zhvilluar aktivitete dhe ka vazhduar zbatimin e projekteve që janë mbështetur nga asistencën e BB, siq është rasti i Qendrës së vazhdimësisë së punës në Prizren. Poashtu në sferën e bashkëpunimit dhe të pjesëmarrjes në aktivitete dhe tryeza ndërkombëtare, Guvernatori Hamza ka përfaqësuar BQK-në në takimet vjetore të FMN-së dhe BB-së në Uashington. Ndërkohë në vazhden e angazhimit për avancimin e mëtejshëm të funksioneve të BQK-së në drejtim të adoptimit të standardeve dhe praktikave të bankave qendrore në vendet e Bashkimit Evropian, guvernatori Bedri Hamza ka realizuar një vizitë pune në Bankën e Italisë. Më këtë rast është takuar me guvernatorin e Bankës së Italisë, z. Ignazio Visco. Guvernatori Ignazio Visco ka ofruar mbështetjen dhe gatishmërinë e Bankës së Italisë për t'i dhënë mbështetje teknike BQK-së në zhvillim të kapaciteteve të saj dhe përafrim me standardet evropiane. Në të njëjtën frymë të bashkëpunimit Z. Bedri Hamza Guvernator i Bankës Qendrore të Republikës së Kosovës me bashkëpunëtorët e tij ka pritur në Prishtinë në një takim z. Milojica Dakiq Guvernator i Bankës së Malit të Zi. Poashtu në vazhden e bashkëpunimit me institucione simotra Guvernatori i Bankës Qendrore të Republikës së Kosovës z. Bedri Hamza ka pritur në një takim z. Gent Sejko Guvernator i Bankës së Shqipërisë. Të dy bashkëbiseduesit me këtë rast kanë vlerësuar lart bashkëpunimi në mes të dy institucioneve, ku BQK-së përmes Guvernatorit Sejko nga ana e Bankës së Shqipërisë i është ofruar thëllimi i bashkëpunimit në fushat e ndryshme, që përkojnë me zhvillimet në frymën e praktikave më bashkëkohore. Po ashtu Guvernatori Hamza ka shfaqur gatishmërinë e BQK-së, që gjithnjë konform frymës së shkëlqyer të bashkëpunimit të ofrojë ndihmën e saj për fushat e ndryshme, që BSH-ja i konsideron si të rëndësishme në marrjen e përvojave. Guvernatori Hamza ka pritur në një takim në Bankën Qendrore të Republikës së Kosovës drejtorin e Aleancës për Përfshirje Financiare AFI z. Alfred Hannig.

Poashtu në sferën e bashkëpunimit me institucionet financiare ndërkombëtare, një delegacion nga Deutsche Bundesbank ka qëndruar për vizitë pune në Bankën Qendrore të Kosovës për të diskutuar mbi praktikën më të mira të menaxhimit të rezervave në mes të Republikës së Kosovës

dhe Republikës Federale të Gjermanisë. Ky delegacion është pritur nga Guvernatori i Bankës Qendrore të Kosovës z. Bedri Hamza dhe bashkëpunëtorët e tij.

Banka e Shqipërisë, në bashkëpunim me Qendrën e Studimeve të Evropës Juglindore të Universitetit të Oksfordit, ka organizuar konferencën e saj vjetore me temë: “Harmonizimi i politikës monetare me stabilitetin financiar – objektivat, përgjigjet dhe ndërveprimi mes tyre në periudha pasigurie”. Pjesmarrës në konference ishin Guvernatorët e Bankave Qendrore të rajonit, përfaqësues dhe anëtarë të bordeve drejtuese dhe përfaqësues të lartë të bankave qendrore, përfaqësues të trupit diplomatik të akredituar në Tiranë, përfaqësues të institucioneve financiare ndërkombëtare si Fondi Monetar Ndërkombëtar e Banka Botërore. Në cilësinë e Panelistit mori pjesë edhe Guvernatori Hamza e poashtu nga BQK ishin pjesë e kësaj konference edhe përfaqësuesit e Bordit të BQK-së.

Guvernatori i Bankës Qendrore të Republikës së Kosovës, z. Bedri Hamza i shoqëruar nga zëvendësguvernatori për Operacione Bankare z. Lulzim Ismajli kanë pritur në takim një delegacion të Bankës Qendrore dhe Ministrisë së Financave Planifikimit dhe Zhvillimit Ekonomik të Republikës së Ugandës si dhe Këshilltaren Jorzidente nga Departamenti i Thesarit Amerikan znj. Ellyn Greenwald.

Qëllimi i vizitës kishte të bënte që delegacionin ugandëz të njohë nga afër me funksionimin e tregut të letrave me vlerë të qeverisë dhe organizimit të Ankandëve të Qeverisë përmes platformës elektronike-CSD. BQK-ja ka kaluar nga marrës të praktikave dhe përvojave në dhënës të shkëmbimit të informacioneve me dhënien e praktikave më të mira për sistemet dhe platformat e zhvilluara.

Në kuadër të angazhimit për zhvillimin e mëtutjeshëm të fushës së mbikëqyrjes bankare, guvernatori Bedri Hamza ka realizuar një vizitë pune në selinë e Autoritetit Bankar Evropian (ABE) në Londër. ABE-ja është një agjenci e specializuar e Bashkimit Evropian (BE) e themeluar për të arritur një qasje më të integruar për mbikëqyrjen bankare në tërë BE-në. Objektivat e saj të përgjithshme janë të ruajë stabilitetin financiar dhe të mbrojnë integritetin, efikasitetin dhe funksionimin e rregullt të sektorit bankar. Gjatë vizitës, guvernatori Bedri Hamza është takuar me kreun e ABE-së, z. Andrea Enria, dhe zyrtarë të tjerë të lartë të këtij autoriteti. Në takimin e zhvilluar, guvernatori Hamza i njoftoi nikoqirët mbi orientimet strategjike të BQK-së sa i përket avancimit të mbikëqyrjes financiare në përgjithësi dhe të mbikëqyrjes bankare në veçanti. Ai vuri theksin në përpjekjet që po bëhen për të arritur harmonizimin e standardeve dhe praktikës së mbikëqyrjes bankare në Kosovë duke i përshtatur sa më shumë që është e mundur me ato në vendet e BE-së. Lidhur me procesin aktual të arritjes së aranzhimit të bashkëpunimit dhe këmbimit të informacionit mes ABE-së dhe BQK-së, guvernatori Hamza e potencoi rëndësinë e këtij procesi për BQK-në dhe falënderoi ABE-në për angazhimin e deritanishëm. Poashtu në funksion të intensifikimit të zhvillimit operacional dhe të afirmimit ndërkombëtar të BQK-së, guvernatori i BQK-së, z. Bedri Hamza, ka realizuar një vizitë pune në selinë e Bankës për Rregullime Ndërkombëtare - BRrN (ang.: Bank for International Settlements - BIS) në Bazel, Zvicër. BRrN-ja si institucioni financiar ndërkombëtar më i vjetër shërben si një bankë për bankat qendrore, si dhe nxit bashkëpunimin monetar dhe financiar përmes komiteteve të saj të përhershme. Në vazhden e bashkëpunimit rajonal Guvernatori mori pjesë në Samitin e njohur regional në të cilin marrin pjesë guvernatorët dhe ministrat e financave të vendeve të rajonit dhe i zhvillon punimet në Beçiq të Malit të Zi. Tema e Sesionit të vitit 2016-të ishte “ Stabiliteti financiar rajonal në rrethana të ndryshueshme globale “, ku pjesë e këtij Paneli ishte edhe Guvernatori Hamza. Gjatë vitit 2016-të janë realizuar vizita dhe takime edhe nga zyrtarë të lartë të BQK-së në institucione të rëndësishme financiare si në BAFin të Gjermanisë ku një delegacion i BQK-së, i përfaqësuar nga Zëvendësguvernatori për Mbikëqyrje Financiare së bashku me përfaqësues të GIZ-it gjerman, në Frankfurt të Gjermanisë, kanë zhvilluar takime të ndara me

përfaqësues të Autoritetit Federal të Mbikëqyrjes Financiare-BaFin, përkatësisht me Dr. Johannes Engels, Mbikëqyrës Bankar për Bashkëpunim Ndërkombëtar dhe përfaqësuesin e Deutsche BundesBank Dr. Martin Pontzen Drejtor i Qendrës për Bashkëpunim Teknik të Bankës Qendrore. BQK-ja është përfaqësuar edhe në punimet e Panelit të mbajtur në Vjenë me rastin e Publikimit të Bankës Botërore "Rreziqet dhe Kthimet (efektet): "Rreziqet dhe Kthimet (efektet): Menaxhimi i kompromiseve financiare për rritje gjithëpërfshirëse në Evropë dhe Azi Qendrore", me këtë rast një kontribut në këtë Panel e ka dhënë edhe zëvendësguvernatori i mbikëqyrjes Financiare në BQK –së.

Kosova për herë të parë organizon takimet vjetore të Konstituencave të BB-së dhe FMN-së.

Në Prishtinë mbahen takimet vjetore të Konstituencave të Bankës Botërore dhe Fondit Monetar Ndërkombëtar. Që nga anëtarësimi i Kosovës në Fondin Monetar Ndërkombëtar dhe në Bankën Botërore në vitin 2009 si anëtare me të drejta të plota, për herë të parë në Prishtinë janë mbajtur punimet e takimeve vjetore të Konstituencave të Fondit Monetar Ndërkombëtar dhe Bankës Botërore. Punimet e Konstituencave të Fondit Monetar Ndërkombëtar dhe të Bankës Botërore janë mbledhje vjetore ku diskutohet rreth zhvillimeve të përgjithshme ekonomike globale, sfidave rajonale, si dhe çështjeve të brendshme të Konstituencave. Gjatë këtyre punimeve të Konstituencës së Bankës Botërore dhe Fondit Monetar Ndërkombëtar në Prishtinë të pranishëm në cilësinë e nikoqirëve ishin guvernatori i Bankës Qendrore të Kosovës Bedri Hamza, ministri i financave Avdullah Hoti dhe zyrtarë tjerë të lartë të institucioneve publike të Republikës së Kosovës, delegacionet e Bankës Botërore dhe Fondit Monetar Ndërkombëtar të kryesuara nga zëvendëspresidenti për Evropë dhe Azinë Qendrore në Bankën Botërore Cyrill Muller, drejtori ekzekutiv i Bankës Botërore Franciskus August Godts, zëvendësdrejtori menaxhues i Fondit Monetar Ndërkombëtar Mitsuhiro Furusaëa, drejtori ekzekutiv i Fondit Monetar Ndërkombëtar Ibrahim Halil Canakci, si dhe përfaqësues të Korporatës Ndërkombëtare Financiare (IFC). Vendet pjesëmarrëse në Konsituencat e Bankës Botërore dhe Fondit Monetar Ndërkombëtar, që morën pjesë në këto takime vjetore janë: Austria, Turqia, Sllovenia, Republika Çeke, Hungaria, Sllovakia, Bjellorusia, Luksemburgu dhe Belgjika. Organizimi i mbledhjeve të Konstituencave të Fondit Monetar Ndërkombëtar dhe Bankës Botërore në Prishtinë tregon shumë për rolin konstruktiv dhe partneritetin e fuqishëm që ka Kosova me Fondit Monetar Ndërkombëtar, Bankën Botërore, dhe këto nëntë shtete. Por, gjithashtu është dëshmi se institucionet e Kosovës po i forcojnë edhe më shumë lidhjet ekonomike dhe politike me organizatat financiare ndërkombëtare dhe shtetet anëtare të Konstituencave të FMN-së dhe Bankës Botërore.

Ngjarje tjetër e rëndësishme e zhvilluar në BQK ishte edhe Konferenca e parë rajonale me titull **“Iniciativa për implementimin e shtyllës së dytë të kornizës rregullative të Basel-it: ICAAP/SREP dhe shembujt praktik”** e cila është organizuar nga Banka Qendrore e Republikës së Kosovës në bashkëpunim me Organizatën Gjermane për Bashkëpunim Ndërkombëtar (GIZ) në emër të Ministrisë Federale të Republikës së Gjermanisë për Bashkëpunim Ekonomik dhe Zhvillim, – zyra në Prishtinë. Kjo konferencë u mbajtë në kuadër të projektit të BQK-së për implementimin e kornizës së Basel-it për Mbikëqyrjen e Bankave, i mbështetur nga GIZ. Këto standarde janë të përgatitura nga Komiteti i Basel-it për Mbikëqyrjen e Bankave në kuadër të Bankës për Rregullime Ndërkombëtare me Seli në Basel të Zvicrës, e cila ka për qëllim të krijoj standarde të unifikuara ndërkombëtare për mbikëqyrjen e bankave.

Rëndësia më e madhe e kësaj Konference është edhe fakti se ka mbledhur përfaqësues dhe profesionist më eminent të institucioneve të njohura ndërkombëtare, ndër të cilët edhe përfaqësuesit diplomatik si dhe ekspertët e ekonomisë së ambasadës Gjermane dhe ambasadës së Shteteve të Bashkuara të Amerikës. Si ligjërues gjatë tri ditëve të punimeve kanë prezentuar

me punimet e tyre , përfaqësuesit nga Banka Qendrore e Evropës (ECB), Banka Qendrore e Gjermanisë (Deutsche Bundesbank), Autoriteti Mbikëqyrës dhe Rregullativ i Sektorit Financiar të Gjermanisë – Bafin dhe Banka e Sllovenisë.

7.2. Edukimi Financiar

Në përputhje me objektiven primare të BQK-së për mbajtjen dhe ruajtjen e stabilitetit financiar, dhe me qëllim që të kontribuojmë në mbrojtjen e konsumatorit, DMJ vazhdon të realizojë aktivitete dhe ngjarje të ndryshme që të ndikojë në publikun e gjerë me ngritjen e informatave dhe njohurive financiare.

Gjatë vitit 2016 , DMJ ka realizuar aktivitete të shumta, me qëllim të nxitjes dhe ngritjes së njohurive financiare në vend, duke targetuar grupe të ndryshme të publikut përmes aktiviteteve përkatëse.

Për të tretin vit radhazi DMJ organizoi dhe mbajti Javën Ndërkombëtare të Parasë 2016 - gjatë të cilës u mbajtën:

- Aktivitet me nxënës të shkollës fillore “ në Prizren, ku edhe u hap zyrtarisht Java Ndërkombëtare e Parasë 2016, nga zëvendësguvernatori z. Lulzim Ismajli.
- Kuizi me nxënës të Shkollës së Mesme Ekonomike në Mitrovicë ku mori pjesë edhe Guvernatori.
- Ligjërata me studentë në Universitetin e Prishtinës “Ankandi i Letrave me Vlerë”.

Me qëllim të shpërndarjes së informatave dhe ngritjes së njohurive rreth edukimit financiar, në bashkëpunim me Ambasadën Amerikane u realizua projekti “Edukim Financiar për Vendime të Duhura”, ku morën pjesë nxënësit e 10 shkollave të mesme të Prishtinës. Aktiviteti u realizua në dy pjesë.

- Pjesa e parë përmbante përgatitjen dhe prezantimin e materialit dhe informimin e nxënësve me broshurën edukative për nxënësit.
- Pjesa e dytë: më 31 tetor 2016, ditën botërore të kursimeve, BQK-ja e shënoi këtë ditë duke mbajtur kuizin e diturive financiare me nxënësit e shkollave të Prishtinës.

Përfshirja e institucioneve të tjera vendore në fushën e edukimit financiar, mbetet qëllim i DMJ-së dhe për të kontribuar në këtë aspekt organizuam Punëtorinë dyditor në të cilën morën pjesë rreth 50 pjesëmarrës nga të gjitha institucionet financiare të Kosovës, përfshirë ministrinë, OJQ, shoqatat, donatorë dhe zyrtarë të të gjitha departamenteve të BQK-së, etj. Konferenca përfshinte tema gjithëpërfshirëse të fushës së edukimit financiar, tema të pa prekura më parë por me rëndësi të veçantë dhe kjo u vërtetua edhe nga interaktiviteti i pjesëmarrësve dhe vlerësimi i tyre për ngjarjen.

Në ndërkohë janë realizuar ligjërata dhe vizita studimore nga nxënës të shkollave fillore dhe të mesme si dhe studentë të universiteteve. Mund të cekim vizitën e studentëve të Akademisë Ndërkombëtare Verore në fushën e financave, bankave dhe sigurimeve, të Kolegjit UBT ku studentët u pritën nga Guvernatori i BQK-së, si dhe u mbajtën dy ligjërata nga menaxherët e departamentit të mbikëqyrjes bankare dhe departamentit të mbikëqyrjes së Sigurimeve për studentë pjesëmarrës kësaj akademie verore. Gjithashtu BQK-në gjatë vitit e vizituan edhe nxënësit e Shkollës së mesme ekonomike “Hasan Prishtina” nga Mitrovica.

BQK-ja ka vazhduar ndarjen e çmimit për Ekonomistë të Rinj si dhe për herë të parë ka ndarë çmime për gazetarë për storiet më të mira në fushën gazetareske.

Me qëllim që konsumatori të marrë të gjitha informatat për produkte dhe shërbime financiare që kanë të bëjnë me konsumatorin, DMJ-ja aktualisht është në finalizim të platformës elektronike për edukim financiar, si nën pjesë e ëeb-faqes së BQK-së, ku konsumatorët mund të qasen në informata mbi produkte dhe shërbime financiare, nga shtëpitë e tyre.

Me qëllim të zgjerimit të programit të edukimit financiar dhe përfshirjes sa më të madhe të institucioneve financiare në një platformë të përbashkët të edukimit financiar, DMJ-ja në bashkëpunim me EFSE-n, është duke e finalizuar Biznes-Planin për themelimin e Planprogramit/Qendrës së Edukimit Financiar.

7.3. Asistenca teknike

BQK-ja ka vazhduar të përfitoj nga asistenca teknike gjatë vitit 2016, e ofruar nga institucionet financiare ndërkombëtare dhe donatorët e ndryshëm si me projektet ekzistuese, po ashtu edhe me iniciativa të reja. Kryesisht mbështetja është ofruar nga Thesari Amerikan, Fondi Monetar Ndërkombëtar, Banka Botërore, USAID, Fondi Zhvillimor Gjerman dhe Banka Qendrore Evropiane.

Këto institucione kanë përkrahur ngritjen e kapaciteteve të BQK-së në këto aspekte; në mbikëqyrjen e institucioneve financiare, avancimin e kornizës ligjore për mbikëqyrje të bazuar në rrezik, modernizimin e sistemit të pagesave, avancimi e edukimit financiar dhe mbrojtjes së konsumatorëve, institucionalizim të praktikave ndërkombëtare dhe ngritjen e kapaciteteve njerezore për implementim të duhur të kornizës ligjore.

Gjatë vitit 2016 ka përfunduar implementimi i projektit *Fuqizimi i sektorit financiar dhe infrastrukturës së tregut*, financuar nga kredia e Agjencisë Ndërkombëtare për Zhvillim (IDA). Ky projekt fokus të veçantë ka: (i) financimin e kostos që ndërlidhet me implementimin e strategjisë së BQK-së, Zhvillimin e Sistemit të Pagesave në kohë reale, (ii) Ndërtimi i Qendrës së Vazhdimësisë së Punës për BQK-ne si dhe (iii) Sigurimin e financimit të kapitalit fillestar për Fondin për Sigurim të Depozitave të Kosovës (DIFK) me qëllim të grumbullimit të rezervës në formë të kapitalit fillestar. Thesari Amerikan ka vazhduar të përkrah Bankën Qendrore me ekspertizë këshillimore në avancimin e Kornizës për Qeverisje Korporative, përgatitjen e Kornizës Operacionale për institucionalizimin e funksionit të Makroprudencës, dhe fusha tjera të politikave zhvillimore. BQK-ja gjatë vitit 2016 ka bërë progres të konsideruar në implementimin e Mbikëqyrjes Bankare të bazuar në rrezik, dhe operacionalizimin kornizës Operacionale të Mbështetjes për Likuiditet Emergjent, me asistencën e ofruar nga Fondi Monetar Ndërkombëtar. Fondi Zhvillimor Gjerman (GIZ) ka vazhduar të përkrahë BQK-ne në avancimin dhe implementim të kornizës ligjore në pajtueshmëri me kërkesat e Bazelit dhe me praktikën ndërkombëtare.

Gjithashtu, BQK-ja ka vazhduar avancimin e praktikave për mbrojtjen e konsumatorëve dhe edukimin financiar si element thelbësor për ndërtimin dhe ruajtjen e një sektori financiar eficient, konkurrues dhe të drejtë. Prandaj, me qëllim të avancimit të këtij funksioni BQK-ja me përkrahjen e Fondit Evropian për Evropën Juglindore (angl. European Fund for Southeastern Europe – EFSE) ka avancuar edhe me tutje edukimin financiar. Projektet e lartcekura do të kontribuojnë në thellimin e mëtejshëm të bashkëpunimit efektiv dhe efikas ndërinstitucional.

BQK-ja mbetet e përkushtuar dhe mirënjohëse për tërë përkrahjen e cila i ofrohet nga institucionet financiare ndërkombëtare dhe donatorët e ndryshëm, dhe avancimet e bëra gjatë kësaj periudhe janë reflektues i vërtetë të shfrytëzimit adekuat të kësaj përkrahje.

8. Pasqyrat financiare të BQK-së

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Pasqyrat Financiare

më dhe për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2016

Përmbajtja	Faqe
Raporti i Auditorit të Pavarur	3
Pasqyra e gjendjes financiare	4
Pasqyra gjithëpërfshirëse e të ardhurave	5
Pasqyra e ndryshimeve në ekuitet	6
Pasqyra e rrjedhjes së parasë	7
Shënime për pasqyrat financiare	8 - 41

RAPORTI I AUDITORIT TË PAVARUR

Për Menaxhmentin e Bankës Qëndrore të Republikës së Kosovës

Opinion

Ne kemi audituar pasqyrat financiare të Bankës Qëndrore të Republikës së Kosovës (“Banka”), të cilat përfshijnë pasqyrën e pozicionit financiar më 31 dhjetor 2016, pasqyrën e fitimit ose humbjes dhe e të ardhurave tjera gjithëpërfshirës, pasqyrën e ndryshimeve në kapital dhe pasqyrën e rrjedhës së parasë për vitin në përfundim, si dhe shënimet për pasqyrat financiare, duke përfshirë një përmbledhje të politikave të rëndësishme të kontabilitetit.

Sipas opinionit tonë, pasqyrat financiare të bashkangjitura paraqesin në mënyrë të drejtë, në të gjitha aspektet materiale, pozicionin financiar të Bankës më 31 dhjetor 2016, performancën financiare dhe rrjedhën e parasë për vitin në përfundim në përputhje me Standardet Ndërkombëtare të Raportimit Financiar (SNRF).

Baza për opinion

Ne kemi kryer auditimin tonë në përputhje me Standardet Ndërkombëtare të Auditimit (SNA). Përgjegjësitë tona sipas këtyre standardeve janë përshkruar më tej në seksionin e raportit tonë për përgjegjësitë e auditorit në auditimin e pasqyrave financiare. Ne jemi të pavarur nga Banka në përputhje me Bordin e Standardeve Ndërkombëtare të Etikës për Kodin e Etikës të Kontabilistëve për Kontabilistët Profesionistë (Kodi IESBA) dhe me kërkesat etike që janë relevante për auditimin e pasqyrave financiare në Kosovë, dhe ne kemi përmbushur përgjegjësitë tona të tjera etike në përputhje me këto kërkesa. Ne besojmë se evidenca e auditimit që ne kemi marrë është e mjaftueshme dhe e përshtatshme për të siguruar një bazë për opinionin tonë.

Përgjegjësia e Menaxhmentit dhe e personave të ngarkuar me qeverisje për Pasqyrat Financiare

Menaxhmenti është përgjegjës për përgatitjen dhe prezantimin e drejtë të pasqyrave financiare në përputhje me SNRF, dhe për një kontrollë të tillë që konsiderohet e nevojshme nga menaxhmenti për të mundësuar përgatitjen e pasqyrave financiare pa anomali materiale të shkaktuara nga mashtrimi apo gabimi.

Gjatë përgatitjes së pasqyrave financiare, menaxhmenti është përgjegjës për të vlerësuar aftësinë e Bankës për të vazhduar me tutje, duke shpalosur, nëse e aplikueshme, çështje që lidhen më vazhdimësinë e biznesit dhe përdorë parimin e vazhdimësisë së biznesit, përveç kur menaxhmenti ka për qëllim të likuidojë bankën ose të ndërpresë operacionet, ose nuk ka ndonjë mundësi tjetër përveç se të veprojë në këtë mënyrë.

Të ngarkuarit me qeverisje janë përgjegjës për mbikqyrjen e procesit të raportimit financiar të Bankës.

Përgjegjësitë e auditorit në auditimin e pasqyrave financiare

Qëllimi jonë është marrja e sigurisë së arsyeshme që pasqyrat financiare si tërësi nuk përmbajnë anomali materiale, qoftë si pasojë e mashtrimeve ashtu edhe e gabimeve dhe lëshimin e një raporti të auditorëve i cili përmban opinionin tonë. Siguria e arsyeshme është një nivel i lartë i sigurisë, por nuk është garancion i asaj që një auditim i kryer në përputhje me SNA, do të detektojë gjithmonë një anomali materiale kur ajo ekziston. Anomalitë mund të lindin nga mashtrimet ose gabimet dhe konsiderohen materiale nëse individualisht, ose të bashkuara, mund të pritet në mënyrë të arsyeshme që të ndikojnë në vendimet ekonomike të shfrytëzuesve të pasqyrave financiare, të marra në bazë të këtyre pasqyrave financiare.

Si pjesë e auditimit në përputhje me SNA, ne ushtrojmë gjykim profesional dhe ruajmë skepticizëm profesional gjatë auditimit. Ne gjithashtu:

- Identifikojmë dhe vlerësojmë riskun e anomalive materiale të pasqyrave financiare, si pasojë nga mashtrimet apo edhe si pasojë e gabimeve, dizajnojmë dhe kryejmë procedura të auditimit të cilat i përgjigjen këtyre risqeve dhe marrim evidenca të auditimit të cilat janë të mjaftueshme dhe të përshtatshme për të siguruar një bazë për opinionin tonë. Risku i mos-zbulimit të një anomalie materiale e cila rrjedhë nga mashtrimi është më i madh sesa i atij që rrjedhë nga gabimi, pasi që mashtrimi mund të përfshijë marrëveshje të fshehta, falsifikime, lëshime të qëllimshme, keqinterepretime, ose shkelje të kontrollit të brendshëm
- Marrim një kuptim të kontrollit të brendshëm i cili është i rëndësishëm për auditimin në mënyrë që të dizajnohen procedura të auditimit të cilat janë të përshtatshme për rrethanat, por jo për qëllim të shprehjes së një opinionit lidhur me efikasitetin e kontrollit të brendshëm të Bankës.
- Vlerësojmë përshtatshmërinë e politikave të përdorura të kontabilitetit dhe arsyeshmërinë e vlerësimeve kontabël dhe shpalosje të ngjashme të bëra nga menaxhmenti.
- Bazuar në evidencën e siguruar, vendosim mbi përshtatshmërinë e shfrytëzimit të parimit të vazhdimësisë së biznesit dhe nëse një pasiguri materiale egziston në lidhje me ngjarjet ose kushtet që mund të vënë në dyshim aftësinë e Bankës për të vazhduar me tutje. Nëse ne konkludojmë se një pasiguri materiale egziston, jemi të detyruar të tërheqim vëmendje në raportin tonë lidhur me këtë shpalosje në pasqyrat financiare, ose nëse shpalosjet e tilla nuk janë të duhurat, të modifikohet opinionin jonë. Përfundimet tona janë të bazuara në evidencën e auditimit të mbledhur deri me datën e raportit financiar. Sidoqoftë, kushtet ose ngjarjet në të ardhmen, mund të shkaktojnë që Banka të ndërprejë vijueshmërinë e biznesit.
- Vlerësojmë paraqitjen e përgjithshme, strukturën dhe përmbajtjen e pasqyrave financiare, duke përfshirë dhënien e informacioneve shpjeguese dhe nëse pasqyrat financiare paraqesin transaksionet dhe ngjarjet themelore në një mënyrë që arrin paraqitje të drejtë.

Ne komunikojmë me ata që janë të ngarkuar me qeverisjen, mes tjerash, fushëveprimin e planifikuar dhe kohën e auditimit si dhe gjetjet e rëndësishme të auditimit, duke përfshirë çdo mangësi të rëndësishme në kontrollat e brendshme të cilat i identifikojmë gjatë auditimit.

Deloitte Kosova Sh.p.k.

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Pasqyra e gjendjes financiare

Më 31 dhjetor të vitit 2016

<i>Në mijë Euro</i>	Shënim	2016	2015
Aktivët			
Paraja e gatshme	7	154,800	15,282
Llogaritë rrjedhëse me bankat e huaja	8	207,742	241,187
Letra me vlerë (Bono thesari dhe Obligacione Qeveritare)	9	572,375	127,319
Depozita me bankat e huaja	10	195,049	805,309
Mjetet e ndërlidhura me FMN	11	275,561	268,277
Prona dhe pajisjet	12	4,484	2,372
Aktive të paprekshme	13	2,271	1,552
Aktive tjera	14	1,284	897
Gjithsej aktivët		1,413,566	1,462,195
Detyrimet			
Detyrime ndaj bankave komerciale në vend	15	296,399	316,406
Detyrime ndaj llogarive të ndërlidhura me FMN-në	16	283,009	273,894
Detyrime ndaj institucioneve qeveritare	17	718,435	735,744
Detyrime ndaj institucioneve publike dhe komerciale	18	58,867	82,649
Detyrime nga huamarrja/et	19	2,133	680
Detyrime të tjera vendore	20	2,040	1,799
Gjithsej detyrimet		1,360,883	1,411,172
Kapitali dhe rezervat			
Kapitali i autorizuar	21	30,000	30,000
Fondi i rezervave	21a	21,023	20,171
Rezerva nga rivlerësimi		-	164
Neto rezultati (fitimet e mbajtura)		1,660	688
Gjithsej kapitali dhe rezervat		52,683	51,023
Gjithsej detyrimet, kapitali dhe rezervat		1,413,566	1,462,195

Këto pasqyra financiare të shpalosura në faqet 4 deri në 41 janë miratuar nga menaxhmenti i BQK-së më 17.Maj.2017 dhe është nënshkruar në emër të tij nga:

Bedri Hamza
Guvernator

Faton Ahmetaj
Drejtore për Planifikim dhe
Raportim Financiar

Shënimet nga 1 deri 33 janë pjesë përbërëse e këtyre pasqyrave financiare

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Pasqyra gjithpërfshirëse e të ardhurave

Më 31 dhjetor të vitit 2016

<i>Në mijë Euro</i>	Shënim	2016	2015
Të ardhurat nga interesi			
Të ardhurat nga interesi		1,640	642
Shpenzimet nga interesi		(362)	(48)
Të ardhurat neto nga interesi	22	1,278	594
Të ardhurat nga tarifat dhe ndalesat			
Të ardhurat nga tarifat dhe ndalesat		1,962	1,442
Shpenzimet nga tarifat dhe ndalesat		(294)	(376)
Të ardhurat neto nga tarifat dhe ndalesat	23	1,668	1,066
Të ardhurat nga aktiviteti rregullativ dhe të ardhurat tjera operative			
Të ardhurat nga aktiviteti rregullativ	24	4,046	3,410
Të ardhurat nga grantet	25	80	77
Të ardhurat tjera operative	26	517	1,139
Fitimi / (humbja) nga kursi i këmbimit	29	(22)	(298)
Të hyrat operative		7,567	5,988
Shpenzimet administrative (operative)			
Shpenzimet personelit	27	(3,991)	(3,625)
Zhvlerësimi dhe amortizimi	12,13	(713)	(561)
Shpenzimet e përgjithshme dhe administrative	28	(1,203)	(1,114)
Shpenzimet administrative (operative)		(5,907)	(5,300)
Fitimi vjetor		1,660	688
Të ardhurat e tjera gjithpërfshirëse		-	-
Gjithsej të ardhurat gjithpërfshirëse për vitin		1,660	688

Shënimet nga 1 deri 33 janë pjesë përbërëse e këtyre pasqyrave financiare

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Pasqyra e ndryshimeve në ekuitet

Për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2016

	Kapitali	Fondi rezervë	Rezervat e rivlerësimit	Fitimet e mbajtura (Neto Rezultatati/et)	Gjithsej
<i>Në mijë Euro</i>					
Gjendja më 1 janar 2016	30,000	20,171	164	688	51,023
Transferimi në fondin rezervë	-	852	(164)	(688)	-
Gjithsej transaksionet e kërkuara me ligj	-	852	(164)	(688)	-
Fitimi për vitin	-	-	-	1,660	1,660
Të ardhurat tjera gjithëpërfshirëse	-	-	-	-	-
Gjithsejt të ardhurat gjithëpërfshirëse për vitin	-	-	-	1,660	1,660
Gjendja më 31 dhjetor 2016	30,000	21,023	-	1,660	52,683
<hr/>					
Gjendja më 1 janar 2015	30,000	19,561	389	385	50,335
Transferimi në fondin rezervë	-	610	(225)	(385)	-
Gjithsej transaksionet e kërkuara me ligj	-	610	(225)	(385)	-
Fitimi për vitin	-	-	-	688	688
Të ardhurat tjera gjithëpërfshirëse	-	-	-	-	-
Gjithsejt të ardhurat gjithëpërfshirëse për vitin	-	-	-	688	688
Gjendja më 31 dhjetor 2015	30,000	20,171	164	688	51,023

Shënimet shoqëruese nga 1 deri 33 janë pjesë përbërëse e këtyre pasqyrave financiare

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Pasqyra e rrjedhjes së parasë

Për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2016

<i>Në mijë Euro</i>	Shënim	2016	2015
Rrjedhja parave nga aktivitetet operacionale			
Fitimi vjetor		1,660	688
<i>Rregullime për:</i>			
Zhvlerësimin	12	464	359
Amortizimin	13	249	202
Të ardhurat nga grantet	25	(80)	(77)
Fitimi nga shitja e pajisjeve		-	-
Të ardhurat nga interesi	22	(1,640)	(642)
Shpenzimet nga interesi	22	362	48
		1,015	578
Ndryshime në bono thesari		(438,693)	(3,493)
Ndryshime në depozita me bankat e huaja		610,027	(554,965)
Ndryshime në mjetet e ndërlidhura me FMN		(7,255)	(33,449)
Ndryshime në aktive të tjera		(387)	(11)
Ndryshime në detyrimet ndaj bankave komerciale në vend		(20,007)	474
Ndryshime në detyrimet ndaj llogarive të të ndërlidhura me FMN-në		9,084	35,138
Ndryshime në detyrimet ndaj institucioneve qeveritare		(17,309)	22,193
Ndryshime në detyrimet ndaj institucioneve publike dhe komerciale		(23,782)	32,041
Ndryshime në huamarrja/et		1,453	647
Ndryshime në detyrimet e tjera vendore		171	(1,547)
		114,317	(502,394)
Interesa të marra		1,787	197
Interesa të paguara		(331)	(21)
Paraja neto e gjeneruar nga/(përdorur në) aktivitetet operacionale		115,773	(502,218)
Rrjedhja e parave nga aktivitetet investuese			
Të hyrat nga shitja e pajisjeve		-	-
Blerja e pajisjeve	12	(2,576)	(775)
Blerja e aktiveve të paprekshme	13	(968)	(503)
Paraja neto e përdorur në aktivitetet investuese		(3,544)	(1,278)
Rrjedhja e parave nga aktivitetet investuese			
Të hyrat nga grantet		149	243
Paraja neto e gjeneruar nga aktivitetet financuese		149	243
Rritja/(zbritja) neto në para dhe ekuivalentet e saj		112,378	(503,253)
Efekti i normë së këmbimit		-	-
Paraja dhe ekuivalentët e saj më 1 janar		259,333	762,586
Paraja dhe ekuivalentët e saj më 31 dhjetor	30	371,711	259,333

Shënimet shoqëruese nga 1 deri 33 janë pjesë përbërëse e këtyre pasqyrave financiare

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2015

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

1. Subjekti raportues

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës (nga këtu e tutje "BQK" ose "Banka"), pasardhëse e Autoritetit Qendror Bankar të Kosovës, është një subjekt i pavarur juridik me kompetenca të plota si një person juridik sipas ligjit të aplikueshëm në Republikën e Kosovës. BQK është një subjekt publik i veçantë i cili ka autoritetin për të licencuar, mbikëqyrur dhe rregulluar institucionet financiare në Republikën e Kosovës. Banka vepron në përputhje me Ligjin nr. 03/L-209 për "Bankën Qendrore të Republikës së Kosovës" të cilit tash e tutje i referohemi si ("Ligji për BQK-në"). Sipas këtij ligji objektivat kryesore të BQK-së janë si vijon:

- të nxisë dhe të mbajë një sistem të qëndrueshëm financiar, duke përfshirë një sistem të sigurt, të shëndetshëm dhe efikas të pagesave.
- të kontribuojë në arritjen dhe mbajtjen e stabilitetit të brendshëm të çmimeve.
- të mbështes politikatat e përgjithshme ekonomike të Qeverisë.

Siç është përshkruar në ligj, BQK duhet të veprojë në përputhje me parimet e një tregu të hapur me një konkurrencë të lirë, duke favorizuar ndarjen efikase të resurseve.

BQK vepron nga zyrat e saj që gjenden në Prishtinë. Adresa e regjistruar e zyrës së BQK-së është si më poshtë:

Rr. Garibaldi nr. 33

Prishtinë, Kosovë.

Bordi i Bankës Qendrore, Bordi Ekzekutiv dhe Guvernatori

Organet vendimmarrëse të BQK-së janë Bordi i Bankës Qendrore, Bordi Ekzekutiv dhe Guvernatori. Sipas nenit 79, paragrafit 2 të Ligjit për BQK-në, Bordi i Bankës Qendrore përbëhet nga Guvernatori, Drejtori Gjeneral i Thesarit¹ dhe tre anëtar jo-ekzekutiv dhe është përgjegjës për mbikëqyrjen e zbatimit të politikave si dhe mbikëqyrjen e administrimit dhe operacioneve të BQK-së.

Më 31 dhjetor 2016, Bordi i Bankës Qendrore përbëhej nga këta anëtarë:

- Bedri Peci – Kryetar i Bordit
- Bedri Hamza – Guvernator
- Behxhet Brajshori – Anëtar
- Nuhi Ahmeti – Anëtar

Bordi Ekzekutiv përbëhet nga Guvernatori, i cili është Kryesues dhe tre Zëvendësguvernatorët dhe është përgjegjës për implementimin e politikave të BQK-së dhe të operacioneve të saj.

2. Baza e përgatitjes

a) Deklarata e përputhshmërisë

Pasqyrat financiare janë përgatitur në përputhje me Standardet Ndërkombëtare të Raportimit Financiar ("SNRF").

b) Baza e matjes

Pasqyrat financiare janë përgatitur duke përdorur bazat e matjes të specifikuar nga SNRF-ja për secilin lloj të aktiveve, detyrimeve, të ardhurave dhe shpenzimeve. Bazat e matjes janë shpalosur më në detaje në politikatat kontabël në shënimin 3 më poshtë.

¹ Pasi që është përmbush kushti i pikes 2, të nenit 79, Drejtori Gjeneral i Thesarit nga muaji gusht 2015 nuk është më anëtar i Bordit të BQK-së. Nga kjo datë Bordi i BQK-së duhet përbehet nga Guvernatori dhe 4 (katër) anëtar jo ekzekutiv (ju lutem referohu paragrafit 2 të nenit 79 të Ligjit për BQK).

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2016

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

2. Baza e përgatitjes (në vazhdim)

c) Valuta funksionale dhe e prezantimit

Këto pasqyra financiare prezantohen në Euro (“EUR”), e cila është valuta funksionale e BQK-së. Nëse nuk është shënuar ndryshe, informacioni financiar i prezantuar në Euro është rumbullakësuar në mijëshen më të afërt.

d) Përdorimi i vlerësimeve dhe gjykimeve

Përgatitja e pasqyrave financiare kërkon nga menaxhmenti që të bëjë gjykime, vlerësime dhe supozime që ndikojnë në zbatimin e politikave dhe në shumat e raportuara të aktiveve dhe detyrimeve, të ardhurave dhe shpenzimeve. Rezultatet faktike mund të ndryshojnë nga ato të vlerësuara.

Vlerësimet dhe supozimet shqyrtohen në bazë të vazhdueshme. Rishikimet e vlerësimeve kontabël njihen në periudhën në të cilën vlerësimi rishikohet dhe në periudhat e ardhshme nëse ato ndikohen. Në veçanti, informatat në lidhje me fushat e rëndësishme të vlerësimit të pasigurisë dhe vendimeve të rëndësishme për zbatimin e politikave kontabël që kanë ndikimin më të konsiderueshëm në shumat e pranuar në pasqyrat financiare janë përshkruar më poshtë në shënimin 5.

Politikat kontabël të paraqitura më poshtë janë zbatuar në mënyrë të qëndrueshme në të gjitha periudhat e prezantuara në këto pasqyra financiare.

3. Politikat e rëndësishme kontabël

a) Transaksionet në valutë të huaj

Transaksionet në valutë të huaj vlerësohen në valutën funksionale me kursin e këmbimit në datat e kryerjes së transaksioneve. Pasuritë dhe detyrimet monetare të shprehura në valutë të huaj rivlerësohen me kursin zyrtar të këmbimit të asaj date. Fitimi apo humbja nga valutat e huaja për zërat monetarë është diferenca ndërmjet kostove të amortizuara në valutën funksionale në fillim të periudhës, e rregulluar me interesin efektiv dhe pagesat gjatë periudhës, dhe kostove të amortizuara në monedhë të huaj të rivlerësuara me kursin e këmbimit në fund të periudhës. Aktivitetet dhe detyrimet jo-monetare në monedhë të huaj që maten me vlerë të drejtë rivlerësohen në monedhë funksionale në kursin e këmbimit në datën kur është përcaktuar ajo vlerë e drejtë. Diferencat nga valutat e huaja që rrjedhin nga rivlerësimi njihen si fitim ose humbje.

b) Interesi

Të hyrat dhe shpenzimet nga interesi njihen si fitim apo humbje bazuar në metodën e interesit efektiv. Norma e interesit efektiv është norma që zbret pagesat dhe arkëtimet e pritshme në të ardhmen gjatë jetëgjatësisë së aktivitetit ose detyrimit financiar (ose kur është e përshtatshme, për një periudhë më të shkurtër) deri në vlerën kontabël të aktivitetit ose detyrimit financiar. Norma e interesit efektiv përcaktohet në njohjen fillestare të aktivitetit ose detyrimit financiar dhe nuk rishikohet më pas.

Llogaritja e normës së interesit efektiv përfshin të gjitha komisionet dhe shumat e paguara apo kostot e transaksioneve të pranuar dhe zbritjet apo primet që janë pjesë përbërëse e normës së interesit efektiv.

Kostot e transaksioneve përfshijnë kosto shtesë të ngarkueshme drejtpërdrejt për blerjen, emetimin apo largimin e një aktivi apo detyrimi financiar.

Të ardhurat dhe shpenzimet nga interesi të paraqitura në humbje apo fitim përfshijnë interesat nga aktivitetet ose detyrimet financiare me kosto të amortizuar mbi bazën e interesit efektiv.

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2016

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

3. Politika të rëndësishme kontabël (në vazhdim)

c) Tarifa dhe komisione

Të hyrat dhe shpenzimet nga tarifat dhe komisionet të cilat janë pjesë përbërëse e normës së interesit efektiv për një mjet apo detyrim financiar, përfshihen në matjen e normës së interesit efektiv.

Të hyrat tjera nga komisionet dhe tarifat, përfshirë tarifat e transaksioneve për llogaritë operative, tarifat e transferimit të fondeve dhe të licencimit njihen në momentin e kryerjes së shërbimeve të lidhura me to.

Shpenzime të tjera për komisione dhe tarifa lidhen kryesisht me tarifa transaksionesh dhe shërbimesh të cilat shpenzohen në momentin që shërbimet përfitohen.

d) Përfitimet e punonjësve

BQK kryen kontributet për sigurimet shoqërore të detyrueshme që përcaktojnë përfitimet pensionale të punonjësve kur ata dalin në pension. Këto kontribute klasifikohen sipas planeve të kontributit të përcaktuara, bazuar në legjislacionin e Kosovës. Kontributet e BQK-së ngarkohen si shpenzim në të ardhura në momentin kur ato ndodhin.

e) Tatimi dhe shpërndarja e fitimit

BQK-ja është e përjashtuar nga tatimi mbi fitimin sipas Ligjit nr. 03/L-209 të miratuar më 22 korrik 2010. Shih shënimin 4 (f) se si BQK-ja alokon fitimin e saj.

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2016

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

3. Politika të rëndësishme kontabël (në vazhdim)

f) Aktivet dhe detyrimet financiare

Banka klasifikon investimet e saja në këto kategori: Aktivet financiare në vlerë reale përmes fitimit apo humbjes, kreditë dhe detyrimet, aktivet financiare të mbajtura deri në maturim dhe pasuri financiare të gatshme për tregtim. Ky klasifikim varet nga qëllimi për të cilin investimet janë siguruar. Menaxhmenti përcakton klasifikimin e investimeve të tij sipas njohjes fillestare dhe e rivlerëson këtë gjatë çdo date të raportimit.

Aktivët financiarë në vlerë reale përmes fitimit apo humbjes

Kjo kategori ka dy nënkategori: aktivet financiare të mbajtura për tregtim dhe ato të përcaktuara sipas vlerës fillestare reale të fitimit apo humbjes. Një pasuri financiare klasifikohet në "aktivet financiare me vlerë reale sipas kategorisë së fitimit apo humbjes së pësuar nëse parimisht sigurohet me qëllim të shitjes afatshkurtër, nëse formon një pjesë të portofolit të aktiveve financiare në të cilat ka dëshmi të përfitimit afatshkurtër, apo nëse përcaktohet kështu nga menaxhmenti.

Kreditë dhe të arkëtueshmet

Kreditë dhe të arkëtueshmet janë mjete financiare jo-derivative me pagesa fikse apo të përcaktueshme dhe që nuk kuotizohen në një treg aktiv përveç atyre që Banka ka për qëllim t'i shesë në afat të shkurtër apo që i ka përcaktuar në vlerën reale sipas fitimit apo humbjes apo vënë në dispozicion për shitje. Fillimisht kreditë dhe të arkëtueshmet njihen në vlerë reale dhe më pas maten në vlerën e amortizuar duke shfrytëzuar metodën e interesit efektiv, minus provizionin për efekt zhvlerësimi. Dispozitat për dëmin e kredive dhe të arkëtueshme përcaktohet kur ka prova objektive se Banka nuk do të jetë në gjendje që të arkëtojë të gjitha shumat e detyrueshme sipas kushteve fillestare. Banka nuk ka aktive të klasifikuara në këtë kategori.

Mjetet financiare të mbajtura deri në maturim

Aktivët financiarë të mbajtura deri në maturim janë pasuri financiare jo-derivative me pagesa fikse apo të përcaktueshme dhe me maturitet fiks përveç atyre që plotësojnë përkufizimin e kreditorëve dhe detyrimeve që menaxhmenti i Bankës ka qëllim dhe mundësi pozitive që të mbaj deri në maturitetit. Fillimisht aktivët njihen në vlerë reale dhe më pas maten në vlerën e amortizuar duke shfrytëzuar metodën e interesit efektiv, minus provizionin për efekt zhvlerësimi. Provizioni për dëmin e shumave të mbajtura në maturim përcaktohet kur ka prova objektive se Banka nuk do të jetë në gjendje që të arkëtojë të gjitha shumat e detyrimeve sipas kushteve fillestare.

Mjetet financiare të gatshme për tregtim

Mjetet financiare të gatshme për tregtim janë pasuri financiare jo-derivative të cilat ose përcaktohen në këtë kategori ose klasifikohen në ndonjërin nga kategoritë tjera. Banka nuk ka aktive të klasifikuara në këtë kategori.

i. Njohja

BQK-ja fillimisht njeh depozitat në datën kur ato krijohen. Të gjitha mjetet dhe detyrimet e tjera financiare njihen fillimisht në datën e tregtimit në të cilën BQK bëhet palë në kushtet kontraktuale të instrumentit.

Aktivi financiar apo detyrimi financiar fillimisht matet me vlerën e drejtë, të cilës i shtohen, për zë jo me vlerën e drejtë përmes fitimit apo humbjes, kostot e transaksionit që i atribuohen direkt blerjes apo emetimit të tyre.

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2016

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

3. Politika të rëndësishme kontabël (në vazhdim)

f) Mjetet dhe detyrimet financiare (në vazhdim)

ii. Çregjistrimi

BQK-ja çregjistron një aktiv financiar kur të drejtat kontraktuale të rrjedhjeve të parasë që vijnë nga asetit financiar mbarojnë, ose transferon të drejtat për të marrë rrjedhjet e kontraktuara të parasë mbi aktivin financiar në një transaksion në të cilin transferohen në thelb të gjitha risqet dhe përfitimet nga pronësia e asetit financiar. Çdo interes në aktivin financiar të transferuar i cili është krijuar apo mbajtur nga BQK-ja njihet si një pasuri apo detyrim i ndarë. Në çregjistrimin e një mjeti (aseti) financiar, ndryshimi në mes të vlerës bartëse të tij (ose vlerës kontabël të ndarë në pjesën e tij të transferuar), dhe shumën e (i) vlerës së marrë (duke përfshirë çdo aset të ri që ka marrë minus çdo detyrim të ri të supozuar) dhe (ii) çdo fitim apo humbje kumulative që është njohur në të ardhurat e tjera të përmbledhura, njihet si fitim ose humbje.

BQK-ja çregjistron një detyrim financiar kur detyrimet kontraktuale janë anuluar, ndërprerë apo shuar.

iii. Netimi

Mjetet dhe detyrimet financiare netohen me njëra-tjetrën dhe shuma neto paraqitet në pasqyrën e gjendjes financiare atëherë dhe vetëm atëherë kur BQK-ja ka të drejtën ligjore për të netuar këto shuma dhe ka si qëllim ose t'i shlyejë në një bazë neto ose të realizojë pasurinë dhe të shlyejë detyrimin njëkohësisht.

Të ardhurat dhe shpenzimet paraqiten në bazë neto vetëm atëherë kur lejohet nga standardet kontabël, ose për fitimet dhe humbjet e krijuara nga një grup transaksionesh të ngjashme.

iv. Matja e kostos së amortizuar

Kostoja e amortizuar e një mjeti ose detyrimi financiar është vlera me të cilën mjeti ose detyrimi financiar matet në momentin e njohjes fillestare, duke i zbritur pagesat e principalit, plus ose minus amortizimin e akumuluar duke përdorur metodën e interesit efektiv të çdo difference ndërmjet vlerës fillestare të njohur dhe vlerës në maturim, minus çdo zbritje për efekt zhvlerësimi.

v. Matja e vlerës së drejtë

Vlera e drejt (reale) është çmimi që do të merret për të shitur një aktive apo që do të paguhet për të transferuar një detyrim në një transaksion të rregullt mes pjesëmarrësve të tregut në datën e matjes.

Kur është e disponueshme, BQK-ja mat vlerën e drejtë e një instrumenti duke përdorur çmimet e kuotuar në një treg aktiv për atë instrument. Një treg konsiderohet si aktiv, nëse çmimet e kuotuar janë të disponueshme në mënyrë të shpejtë dhe të rregullt dhe përfaqësojnë transaksionet që ndodhin aktualisht dhe rregullisht në bazë të vullnetshme midis palëve.

Nëse tregu për instrumentin financiar nuk është aktiv, BQK vendos vlerën e drejtë duke përdorur një teknikë vlerësimi. Teknikat e vlerësimit përfshijnë përdorimin e transaksioneve më të fundit të midis palëve të mirë informuara dhe ne formë të vullnetshme, (nëse janë të disponueshme), referimin në vlerën e drejtë aktuale të instrumenteve tjera që në thelb janë të njëjta, analizat e zbritjes së rrjedhave të parasë dhe modelet e vlerësimit të çmimit. Teknika vlerësuese e zgjedhur, përdor maksimalisht të dhënat e tregut, mbështetet sa më pak të jetë e mundur në vlerësimet specifike të BQK-së, përfshin të gjithë faktorët që pjesëmarrësit në treg do t'i merrnin parasysh në vendosjen e çmimit dhe janë në përputhje me metodologjitë e pranuar ekonomike për vendosjen e çmimit të instrumenteve financiare. Të dhënat për teknikat vlerësuese paraqesin në mënyrë të arsyeshme pritjet e tregut dhe masat e faktorëve të riskut që ekzistojnë në instrumentin financiar. BQK-ja kalibron teknikat vlerësuese dhe i teston ato për vlefshmërinë duke shfrytëzuar çmimet nga transaksionet aktuale të dallueshme të tregut në të njëjtin instrument apo në bazë të të dhënave tjera të dallueshme dhe të disponueshme në treg.

3. Politika të rëndësishme kontabël (në vazhdim)

f) Mjetet dhe detyrimet financiare (në vazhdim)

vi. Identifikimi dhe matja e dëmtimit

Në çdo datë raportimi, BQK vlerëson nëse ka evidencë objektive që mjetet financiare të cilat nuk mbahen me vlerën e tregut përmes fitimit ose humbjes janë zhvlerësuar. Mjetet financiare zhvlerësohen kur evidenca objektive paraqet që një ngjarje që sjell humbje ka ndodhur pas njohjes fillestare të aktivitetit dhe që ngjarja që sjell humbje ka një ndikim në rrjedhjet e ardhshme të parasë së aktivitetit, të cilat mund të maten me besueshmëri.

Evidenca objektive që mjetet financiare janë të zhvlerësuara mund të përfshijë mospagesa ose vështirësi financiare të huamarrësit, ristrukturimin e një depozite apo paradhënie nga BQK-ja me kushte dhe afate të cilat BQK-ja përndryshe nuk do t'i kishte konsideruar, që janë indikator se një huamarrës ose emetues i letrave me vlerë po falimenton, zhdukja e një tregu aktiv për letrat me vlerë, ose të dhëna të tjera të dukshme lidhur me një grup aktivesh si p.sh ndryshime të pafavorshme në statusin e pagesave të një huamarrësi ose emetuesi në BQK, ose kushte ekonomike që lidhen me mospagesën në kohë në BQK.

Humbja në vlerë (zhvlerësimi) i aktiveve financiare të kryer me koston e amortizuar llogaritet si diferenca mes vlerës kontabël të aktiveve financiare dhe vlerës aktuale të rrjedhjeve të vlerësuara të parave që skontohen me normën origjinale të interesit efektiv të aktivitetit. Humbjet njihen në pasqyrën e të ardhurave dhe pasqyrohen në një llogari provizioni përkundrejt huave dhe paradhënieve. Interesat mbi aktivitetet e zhvlerësuara, nëse janë të zbatueshme, vazhdojnë të njihen nëpërmjet skontimeve të pandryshueshme. Kur një ngjarje vijuese shkakton zvogëlim të zhvlerësimit, zhvlerësimi anulohet nëpërmjet të ardhurave ose humbjeve.

g) Paraja dhe ekuivalentët e saj

Për qëllimin e pasqyrës së rrjedhjes së parasë, paraja dhe ekuivalentët e saj përfshijnë kartëmonedhat gatshme, depozita me bankat dhe aktive financiare me rrjedhje të madhe me maturitet origjinal për më pak se tre muaj, të cilat janë objekt i një Risku jo-domethënës të ndryshimeve në vlerën e tyre të drejtë dhe përdoren nga BQK-ja në administrimin e detyrimeve afatshkurtra.

Paraja dhe ekuivalentët e saj mbahen në pasqyrën e gjendjes financiar me kosto të amortizuar.

h) Letra me vlerë të investimit

Letrat me vlerë, që janë Bonot e Thesarit, maten fillimisht me vlerën e drejtë plus kosto të tjera të drejtpërdrejta të transaksionit, dhe në vijim trajtohen si investime që mbahen deri në maturim.

Letrat me vlerë që mbahen deri në maturim janë mjete financiare jo-derivative me pagesa fikse ose të përcaktueshme dhe maturitet fiks, të cilat BQK-ja ka synimin e pozitiv dhe aftësinë që t'i mbajë deri në maturim, dhe të cilat nuk janë përcaktuar me vlerë të drejtë nëpërmjet fitimit ose humbjes. Letrat me vlerë që mbahen deri në maturim përfshijnë bonot e thesarit.

Letrat me vlerë që mbahen deri në maturim mbahen me kosto të amortizuar duke përdorur metodën e interesit efektiv. Çfarëdo shitje apo ri-klasifikim i një shume të konsiderueshme të investimeve të mbajtura deri në maturitet të cilat nuk janë afër maturitetit të tyre, që do të rezultonte në ri-klasifikimin e të gjitha investimeve të mbajtura në maturitet të gatshme për shitje, dhe do të parandalonte BQK-në që të klasifikojë letrat me vlerë të investimit si të mbajtura në maturitet për vitin aktual dhe dy vitet vijuese financiare.

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2016

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

3. Politika të rëndësishme kontabël (në vazhdim)

i) Prona dhe pajisjet

i. Njohja dhe matja

Zërat e pronës dhe pajisjeve paraqiten me kosto minus amortizimin e akumuluar dhe humbjet e akumuluar nga ndryshimi në vlerë.

Kosto përfshin shpenzime që janë drejtpërdrejt të lidhura me blerjen e mjetit. Kosto e mjeteve të ndërtuara nga vetë BQK-ja përfshin koston e materialeve dhe të fuqisë punëtore të drejtpërdrejtë, kosto të tjera që lidhen drejtpërdrejt me sjelljen e mjetit në gjendjen funksionale që ai të jetë i përdorshëm në mënyrën e synuar, dhe kostot e çmontimit dhe lëvizjes së pajisjeve dhe restaurimin e ambientit ku ato janë vendosur.

Programe kompjuterike të blera që janë thelbësore për funksionimin e pajisjes përkatëse kapitalizohen si pjesë e asaj pajisjeje.

Kur pjesë të një elementi të pronës dhe pajisjeve kanë jetëgjatësinë e dobishme të ndryshme, ato kontabilizohen si elemente të veçanta (komponentë kryesor) të pronës dhe pajisjes.

ii. Kosto pasuese

Kostoja e zëvendësimit të një pjese të një elementi të pronës ose pajisjeve njihet në vlerën e mbartur të elementit nëse është e mundur që përfitime të ardhshme ekonomike nga përdorimi i atij mjeti të rrjedhin në BQK, dhe kostoja e tij mund të matet me besueshmëri. Kostot e servisimit të përditshëm të pronës dhe pajisjes (aktiveve afatgjata materiale) njihen në pasqyrën e të ardhurave dhe shpenzimeve në momentin kur ndodhin.

iii. Zhvlerësimi

Zhvlerësimi njihet në pasqyrën e të ardhurave dhe shpenzimeve me metodën lineare përgjatë jetëgjatësisë të secilës pjesë të një elementi të aktiveve afatgjata materiale.

Vlerësimi i jetëgjatësisë për periudhën aktuale dhe krahasuese është si më poshtë:

	2016	2015
Investimet në objekte me qira	20 vite	20 vite
Pajisje	5 vite	5 vite
Kompjuterë	3 vite	3 vite
Automjete	5 vite	5 vite

Jetëgjatësia e pajisjeve tjera vlerësohet rast pas rasti. Metoda e zhvlerësimit, jetëgjatësia dhe vlera e mbetur rivlerësohen në datën e raportimit.

j) Asetet e paprekshme

Programet kompjuterike të blera nga BQK-ja njihen me koston historike të zvogëluar për zhvlerësimin e akumuluar dhe humbjet e akumuluar nga ndryshimi në vlerë.

Shpenzimet e mëvonshme për programet kompjuterike kapitalizohen vetëm kur këto shpenzime rrisin përfitimin e ardhshëm ekonomik prej këtij aktivi. Të gjitha shpenzimet e tjera njihen në periudhën që ndodhin.

Shpenzimi i amortizimit njihet në pasqyrën e të ardhurave dhe shpenzimeve, bazuar mbi metodën lineare të amortizimit gjatë jetës së dobishme ekonomike të programit kompjuterik, prej datës në të cilën ky program është i gatshëm për përdorim. Jeta e dobishme ekonomike e programeve kompjuterike bazohet në vlerësimin për shfrytëzimin e atij programi pa qenë nevoja për ndonjë përmirësim të madh, aktualisht nga 3 deri në 10 vite.

3. Politika të rëndësishme kontabël (në vazhdim)

k) Rënia në vlerë e mjeteve jo-financiare

Vlera kontabël e mjeteve jo-financiare të BQK-së, rishikohet në çdo datë raportimi për të përcaktuar nëse ka evidenca për ndryshim në vlerë. Nëse ka evidenca të tilla atëherë vlerësohet vlera e rikuperueshme e mjetit.

Humbje nga rënia në vlerë njihet nëse vlera kontabël e një asetit ose e njësisë gjeneruese të parasë tejkalon vlerën e rikuperueshme. Njësia gjeneruese e mjeteve monetare është grupi me i vogël i identifikueshëm i asetëve që gjeneron rrjedhë të parasë që janë të pavarura nga mjetet dhe grupet e tjera. Humbjet nga rënia në vlerë njihen në pasqyrën e të ardhurave. Humbjet nga rënia në vlerë e njësive gjeneruese të parasë shpërmdahen në mënyrë proporcionale midis asetëve të tjera të njësisë (grupi të njësive) në baza proporcionale. Vlera e rikuperueshme e një aktivi ose e njësisë gjeneruese të parasë është më e madhja ndërmjet vlerës së tij në përdorim dhe vlerës së drejtë minus kostot e shitjes. Në vlerësimin e vlerës në përdorim, rrjedhjet e ardhshme të vlerësuara të mjeteve monetare zbriten në vlerën e tyre aktuale duke përdorur një normë zbritjeje para taksave që reflekton vlerësimet aktuale të tregut për vlerën në kohë të parasë dhe risqet specifike për aktivin.

Humbjet nga rënia në vlerë të njohura në periudhat e mëparshme vlerësohen në çdo datë raportimi për të përcaktuar nëse rënia në vlerë është zbutur ose nuk ekziston më. Një humbje nga rënia në vlerë anulohet nëse ka pasur ndryshim në vlerësimet e përdorura për përcaktimin e vlerës së rikuperueshme. Humbja nga rënia në vlerë anulohet deri në atë masë sa vlera kontabël e aktivit nuk tejkalon vlerën kontabël që do të përcaktohej duke i zbritur amortizimin dhe zhvlerësimin, dhe sikur të mos ishte njohur ndonjë humbje nga rënia në vlerë.

l) Detyrimet financiare

Burimet e financimit të BQK-së janë depozitat nga institucionet ndërkombëtare, qeveritare, publike, bankare dhe institucione të tjera financiare. Detyrimet financiare maten me koston e amortizuar duke përdorur metodën e normës së interesit efektiv.

m) Të ardhurat nga grantet

Grandet qeveritare njihen fillimisht si të ardhura të shtyra kur ekziston një siguri e arsyeshme se ato do të merren dhe se BQK-ja do t'i përmbahet kushteve lidhur me grandin. Grandet që BQK-ja përfiton për shpenzime njihen si fitim ose humbje në baza sistematike në të njëjtat periudha në të cilat njihen shpenzimet. Grandet që BQK-ja përfiton për koston e një asetit njihen në fitim ose humbje në baza sistematike përgjatë jetës së përdorimit të asetit.

n) Pagat e financuara nga donatorët

Individë të caktuar të angazhuar në BQK janë ekspertë ndërkombëtar të caktuar dhe financiar për një afat të shkurtër nga organizatat ndërkombëtare. Financimi nga këto organizata ndërkombëtare ndër të tjera përfshin, por nuk kufizohet në pagesën e pagave të këtyre ekspertëve ndërkombëtar. Duke qenë se kjo ndihmë i paguhet personave të caktuar drejtpërdrejt nga organizatat ndërkombëtare, nivelet e pagesës nuk janë të njohura dhe as nuk janë të përfshira në këto pasqyrat financiare.

o) Provizionet

Provizioni njihet nëse, si rezultat i ngjarjeve që kanë ndodhur në të kaluarën, BQK-ja ka detyrime aktuale ligjore ose konstruktive që mund të vlerësohen në mënyrë të besueshme, dhe është e mundshme që një dalje e parave apo të mirave ekonomike do të kërkohet për të shlyer detyrimin. Provizionet përcaktohen duke e zbritur rrjedhjen e ardhshme të parasë me një normë para tatimit e cila reflekton vlerësimin aktual të tregut për vlerën kohore të parasë dhe kur është e përshtatshme, riskun specifike për detyrimet.

Provizioni për kontrata të ngarkuara njihet kur përfitimet e pritura për t'u nxjerrë nga BQK-ja nga kontrata janë më të vogla se kostoja e pashmangshme e realizimit të detyrimeve sipas kontratës. Provizioni matet në vlerën aktuale me më të voglën midis koston së pritshme të ndërprerjes së kontratës dhe koston së pritshme neto të vazhdimin të kontratës. Përpara se të njihet një provizion, BQK njeh çdo humbje nga rënia në vlerë e asetit të lidhur me atë kontratë.

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2016

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

3. Politika të rëndësishme kontabël (në vazhdim)

p) Ndryshimet në politikat dhe shpalosjet kontabël

(i) Standardet dhe interpretimet efektive për periudhën aktuale

Ndryshimet e mëposhtme të standardeve ekzistuese të publikuara nga Bordi i Standardeve Ndërkombëtare të Kontabilitetit janë në fuqi për periudhën raportuese:

- **SNRF 14 "Llogaritë e shtyra të Rregulatorit"** (efektiv për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 janarit 2016),
- **Ndryshimet në SNRF 10 "Pasqyrat financiare të konsoliduara", SNRF 12 "Shpalosja e interesave në entitetet tjera" dhe SNK 28 "Investimet në pjesëmarrjet dhe sipërmarrjet e përbashkëta"** – Njësitë investuese: Aplikimi i Përjashtimit të Konsolidimit (në fuqi për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 janarit 2016),
- **Ndryshimet në SNRF 11 "Marrëveshjet e përbashkëta"** - Kontabiliteti për Blerjet e Interesave në Aktivitetet e Përbashkëta (efektiv për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 janarit 2016),
- **Ndryshimet në SNK 1 "Paraqitja e pasqyrave financiare"** – Inicimi i Shpalosjes (efektiv për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 janarit 2016),
- **Ndryshimet në SNK 16 "Prona, impiantet dhe paisjet" dhe SNK 38 "Pasuritë e paprekshme"** - Sqarimi i metodave të pranueshme të zhvlerësimit dhe amortizimit (efektiv për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 janarit 2016),
- **Ndryshimet në SNK 16 "Prona, impiantet dhe paisjet" dhe SNK 41 "Aktivitet bujqësore"**- Bujqësi: pronari i kultivimeve (efektiv për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 janarit 2016),
- **Ndryshimet në SNK 27 "Pasqyrat Financiare Individuale"** - metoda e kapitalit neto në Pasqyrat Financiare Individuale (efektiv për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 janarit 2016),

Ndryshimet në standardet e ndryshme "Përmirësimet në SNRF-të (të ciklit 2012-2014)" që rezultojnë nga projekti për përmirësim vjetor të SNRF (SNRF 5, SNRF 7, SNK 19 dhe SNK 34) fillimisht me qëllim që të shmangin mospërputhjet dhe të qartësojnë formulimin (ndryshimet janë efektive për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 janarit 2016).

Adaptimi i këtyre ndryshimeve në standardet dhe interpretimet ekzistuese nuk ka rezultuar në ndonjë ndryshim në pasqyrat financiare të Bankës.

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2016

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

3. Politika të rëndësishme kontabël (në vazhdim)

p) Ndryshimet në politikat dhe shpalosjet kontabël (në vazhdim)

ii) Standardet dhe interpretimet në përfundim që ende nuk janë efektive

Në datën e autorizimit të këtyre pasqyrave financiare, standardet, ndryshimet në standardet ekzistuese dhe interpretimet ishin në përfundim, por ende jo efektive:

- **SNRF 9 "Instrumentet financiare"** (efektiv për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 janarit 2018),
- **SNRF 15 "Të ardhurat nga kontratat me klientët"** dhe ndryshime të mëtejme (efektiv për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 janarit 2018),
- **IFRS 16 "Lizingu"** (efektiv për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 janarit 2019),
- **Ndryshimet në SNRF 2 "Pagesat me Bazë Aksionin"** - Klasifikimi dhe matja e transaksioneve të pagesave të bazuara në aksione (efektiv për periudhat vjetore që fillojnë më apo pas 1 janarit 2018),
- **Ndryshimet në SNRF 4 "Kontratat e sigurimit"** - Aplikimi i SNRF 9 "Instrumentet financiare" me SNRF 4 "Kontratat e Sigurimeve" (efektive për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 janarit 2018, ose kur SNRF 9 "Instrumentet financiare" është aplikuar për herë të parë),
- **Ndryshimet në SNRF 10 "Pasqyrat financiare të konsoliduara" dhe SNK 28 "Investimet në bashkëpronësi dhe sipërmarrjet e përbashkëta"** - Shitja apo kontributi i pasurive mes një investitori dhe bashkëpunëtorit të tij ose sipërmarrjeve të përbashkëta (data efektive është shtyrë për kohë të pacaktuar deri në përfundimin e projektit kërkimor mbi metodën e kapitalit),
- **Ndryshimet në SNK 7 "Pasqyra e Rrjedhës së Parasë"** – Incimi i Shpalojses (efektiv për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 janarit 2017),
- **Ndryshimet në SNK 12 "Tatimi mbi të ardhurat"** - Njohja e të shtyrave tatimore pasuri për humbjet e përcaktuara (efektive për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 janarit 2017),
- **Ndryshimet në SNK 40 "Investimet në Pronë"** - Transferimi i Investimeve në pronë (efektive për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 janarit 2018),
- **Ndryshimet në standardet e ndryshme "Përmirësimet në SNRF (cikli 2014-2016)"** që rezultojnë nga projekti vjetor i përmirësimit të SNRF (SNRF 1, SNRF 12 dhe SNK 28) fillimisht me qëllim që të shmangin mospërputhjet dhe të qartësojnë formulimin (ndryshimet në SNRF 12 janë efektive për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 janarit 2017 dhe ndryshimet në SNRF 1 dhe SNK 28 duhet të zbatohen për periudhat vjetore që fillojnë më apo pas 1 janarit 2018)
- **IFRIC 22 "Transaksionet në valutë të huaj dhe Konsiderata në paradhënie"** (efektive për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 janarit 2018)

Institucioni (Banka) ka zgjedhur të mos adoptojë këto standarde, rishikime dhe interpretime para datave të tyre të hyrjes në fuqi. Banka parashikon që adoptimi i këtyre standardeve, rishikimeve dhe interpretimeve nuk do të ketë ndikim material në pasqyrat financiare në periudhën e zbatimit fillestar.

4. Menaxhimi i rrezikut financiar

a) Hyrje dhe vështrim

BQK është ekspozuar ndaj risqeve të mëposhtme nga përdorimi i instrumenteve financiare:

- Rreziku kreditor
- Rreziku operacional
- Rreziku i likuiditetit
- Rrezikuu i tregut

Ky shënim paraqet informacion lidhur me ekspozimin e BQK-së ndaj rreziqeve të mësipërme, objektivave, politikave dhe procedurave të BQK-së për matjen dhe menaxhimin e riskut si dhe administrimi i kapitalit nga BQK-ja. Shënime të tjera sasiore dhe cilësore janë përfshirë përgjatë këtyre pasqyrave financiare.

Struktura e menaxhimit të rrezikut

Krijimi dhe mbikëqyrja e administrimit të rrezikut të BQK-së është përgjegjësi e Bordit të Bankës Qendrore. Menaxhmenti i BQK-së raporton rregullisht nëpërmjet Bordit Ekzekutiv të BQK-së tek Bordi i Bankës mbi praktikën e administrimit të rrezikut. Bordi Ekzekutiv dhe Komiteti i Investimeve e kanë për detyrë të bëjnë hartimin dhe monitorimin e politikave të administrimit të rrezikut të BQK-së. Këto politika zbatohen më pas nga njësitë përkatëse organizative.

Politikat e administrimit të rrezikut të BQK-së janë krijuar për të identifikuar dhe analizuar rreziqet me të cilat përballlet BQK-ja, si dhe të vendos kufizime dhe kontroll të duhur për rreziqet, dhe të monitoroj rreziqet dhe respektimin e limiteve të vendosura. Politikat dhe sistemet e administrimit të rrezikut rishikohen rregullisht në mënyrë që të reflektojnë ndryshimet në kushtet, produktet dhe shërbimet e ofruara të tregut. BQK-ja, me anë të trajnimeve, standardeve dhe procedurave të administrimit, synon të zhvilloj një mjedis kontrolli efektiv dhe të disiplinuar, në të cilin të gjithë punonjësit të jenë të vetëdijshëm për rolet dhe detyrimet e tyre.

Komiteti i Auditimit të BQK-së është përgjegjës për monitorimin dhe rishikimin e pajtueshmërisë me politikën dhe procedurat e administrimit të rrezikut, si dhe për rishikimin e mjaftueshmërisë së strukturës së administrimit të rrezikut lidhur me rreziqet që përballlet BQK-ja. Komiteti i Auditimit të BQK-së ndihmohet në kryerjen e detyrave të tij nga Departamenti i Auditimit të Brendshëm. Auditimi i brendshëm ndërmer auditime të kontrolleve dhe të procedurave të administrimit të rrezikut në mënyrë të rregullt dhe ad-hoc, rezultatet e të cilave raportohen përmes Shefit të Auditimit të brendshëm tek Komiteti i Auditimit.

b) Rreziku kreditor

Rreziku kreditor është rreziku i humbjes financiare për BQK-në nëse një palë kontraktuese e instrumenteve financiare dështon t'i përmbush detyrimet kontraktuale të saj, dhe mund të rrjedh kryesisht nga investimet e BQK-së në letra me vlerë dhe depozita (në tregjet e parasë apo llogari rrjedhëse) në banka të tjera.

Menaxhimi i rrezikut kreditor

i. Investimet dhe ekspozimi ndaj bankave tjera

BQK-ja e kufizon ekspozimin e saj ndaj rrezikut të kreditimit duke investuar vetëm në letra të lëshuara nga qeveritë e vendeve të BE-së dhe duke pasur depozita pranë bankave të huaja, detyrimet afatshkurtra të cilave i janë vlerësuar në një nga dy kategoritë më të larta nga agjencitë ndërkombëtare të njohura për vlerësimin e rrezikut të kreditimit. Duke pasur parasysh vlerësimet e larta kreditore, menaxhmenti nuk pret që ndonjë nga palët kontraktuese të dështojë në përmbushjen e detyrimeve të veta.

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2016

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

4. Menaxhimi i rrezikut financiar / Menaxhimi i rrezikut kreditor (vazhdim)

ii. Ekspozimi ndaj rrezikut kreditor

Ekspozimi më i lartë ndaj rrezikut kreditor bëhet më 31 dhjetor 2015 dhe 31 dhjetor 2016, paraqitet nga vlera e bartur e llogarive rrjedhëse me bankat jo-rezidente, e bonove të thesarit dhe depozitave me bankat jo-rezidente. Për detaje mbi ekspozimin referohuni shënimeve 8, 9 dhe 10.

Asnjë nga ekspozimet e BQK-së nuk është me vonesë ose me rënie në vlerë. Nuk ka ndryshime në politikat e administrimit të rrezikut nga vitet e kaluara. BQK-ja nuk mban asnjë kolateral apo ndonjë element tjetër avancues kreditor kundrejt ekspozimit ndaj rrezikut të kreditor.

c) Rreziku i likuiditetit

Rreziku i likuiditetit është rreziku që BQK-ja të ketë vështirësi në përmbushjen në kohë të duhur të obligimeve nga detyrimet e saj financiare.

Menaxhimi i rrezikut të likuiditetit

Qëndrimi i BQK-së në menaxhimin e likuiditetit është të sigurojë, sa të jete e mundur, që vazhdimisht të ketë likuiditet të mjaftueshëm për të përmbushur me kohë detyrimet, si në kushte normale ashtu edhe në ato të pafavorshme, pa pësuar humbje të papranueshme apo duke rrezikuar dëmtimin e reputacionit të BQK-së.

Politikat e monitorimit dhe adresimit të rrezikut të likuiditetit janë të vendosura nga Bordi Ekzekutiv i Bankës. BQK-ja menaxhon rrezikun e likuiditetit duke investuar në depozita afatshkurtra me bankat jo-rezidente dhe duke mbajtur shuma të mjaftueshme të mjeteve monetare në kasafortat e saj. Politikat e menaxhimit të likuiditetit janë të vendosura në një mënyrë të tillë që edhe në kushte të keqësuar BQK-ja të jetë në gjendje të përmbushë detyrimet e saj. Pozicioni ditore i likuiditetit monitorohet dhe testime të rregullta të likuiditetit kryhen nën skenarë të ndryshëm si për kushte të tregut normale ashtu edhe për ato më të vështira. Të gjitha politikat dhe procedurat e likuiditetit iu nënshtrohen rishikimit dhe aprovimit të menaxhmentit të BQK-së. Raportet mujore që mbulojnë pozicionin e likuiditetit të BQK-së i paraqiten rregullisht anëtarëve të Komitetit të Investimeve nga Departamenti i Menaxhimit të Mjeteve.

Ekspozimi ndaj rrezikut të likuiditetit

Maturiteti i mbetur kontraktual për detyrimet financiare, më përjashtim të pagesave të ardhshme të interesit

	Shënim	Vlera e bartur	Më pak se 1 muaj	1-3 muaj	3 muaj deri në 1 vit	1 vjet deri në 6 vite
31 dhjetor 2016						
<i>Detyrimet jo-derivative</i>						
Ndaj bankave komerciale në vend	15	296,399	296,399	-	-	-
Ndaj llogarive të lidhura me FMN	16	283,009	181,518.00	12,469	17,348	71,674
Ndaj institucioneve qeveritare	17	718,435	718,435	-	-	-
Ndaj institucioneve publike dhe komerciale	18	58,867	58,867	-	-	-
Nga huamarrja/et	19	2,133	2,133	-	-	-
Detyrime tjera vendore	20	756	756	-	-	-
		1,359,599	1,258,108	12,469	17,348	71,674
31 dhjetor 2015						
<i>Detyrimet jo-derivative</i>						
Ndaj bankave komerciale në vend	15	316,406	316,406	-	-	-
Ndaj llogarive të lidhura me FMN	16	273,894	178,949	4,357	29,331	61,257
Ndaj institucioneve qeveritare	17	735,744	735,744	-	-	-
Ndaj institucioneve publike dhe komerciale	18	82,649	82,649	-	-	-
Nga huamarrja/et	19	680	680	-	-	-
Detyrime tjera vendore	20	756	756	-	-	-
		1,410,129	1,315,184	4,357	29,331	61,257

4. Menaxhim i rrezikut financiar (vazhdim)

c) Rreziku i likuiditetit (vazhdim)

Tabela e mëparshme tregon rrjedhjet e parasë të pa-zbritura të detyrimeve financiare të BQK-së bazuar në mundësinë më të hershme të maturitetit të tyre kontraktual. Për administrimin e rrezikut të likuiditetit që rrjedh nga detyrimet financiare, BQK-ja mban mjete likuide që përfshijnë para dhe kuivalentë të saj dhe letra me vlerë për të cilat ekziston një treg aktiv dhe likuid.

d) Rreziku i tregut

Rreziku i tregut është rreziku që ndryshimet që përhapen në çmimet e tregut, si normat e interesit, çmimet e kapitalit, normat e kursit të këmbimit dhe kreditë (që nuk lidhen me ndryshimet në gjendjen kreditore të huamarrësit/emetuesit) do të ndikojë në të ardhurat e BQK-së apo vlerën e instrumenteve financiare të mbajtur nga ajo. Objektivi i administrimit të rrezikut të tregut është të menaxhoj dhe kontrolloj ekspozimin ndaj rrezikut të tregut brenda parametrave të pranueshëm, ndërkohë që optimizon kthimin e investimeve.

Menaxhimi i rreziqeve të tregut

Operacionet e BQK-së i nënshtrohen rrezikut të luhatjes së normave të interesit në atë masë që aktivet dhe detyrimet që bartin interes maturohen ose riçmohen në kohë apo shuma të ndryshme. Mjetet dhe detyrimet me norma të ndryshueshme janë të ekspozuara ndaj rrezikut bazë, i cili është ndryshimi në karakteristikat e riçimit të indekseve të shumëllojshëm me norma të ndryshueshme.

Veprimtaritë e menaxhimit të rrezikut synojnë të optimizojnë të ardhurat neto nga interesi bazuar mbi nivelet e normave të interesit të tregut konsistent me strategjitë e veprimit të BQK-së. Ekspozimi i BQK-së ndaj rrezikut të tregut lidhet vetëm me portfolet jo të tregtueshme.

Ekspozimi ndaj rrezikut të normës së interesit - portfolet jo të tregtueshme

Rreziku kryesor ndaj të cilit portfolet jo të tregtueshme janë ekspozuar është rreziku i humbjes nga luhatja e rrjedhjeve të ardhshme të parasë apo e vlerave të drejta të instrumenteve financiare për shkak të një ndryshimi në normat e tregut. Rreziku i normës së interesit kryesisht menaxhohet duke monitoruar diferencat midis normave të interesit dhe duke pasur limite paraprakisht të miratuara për intervalet e rivlerësimit. Komiteti i investimeve është autoriteti që monitoron zbatimin e këtyre limiteve. Një përmbledhje e pozicionit të BQK-së lidhur me diferencën midis normave të interesit të portfolios jo të tregtueshme paraqitet si më poshtë:

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2016

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

4. Menaxhimi i rrezikut financiar (vazhdim)

(d) Rreziqet e tregut (vazhdim)

Ekspozimi ndaj rrezikut të normës së interesit - portofolet jo të tregtueshme

31 dhjetor 2016	shënim	Vlera e	Më pak se	3-6	6-12	1-6 vite
		bartur	3 muaj	muaj	muaj	
Llogaritë rrjedhëse me bankat e huaja	8	207,742	207,742	-	-	-
Letra me vlerë (Bonde dhe Bono Thesari)	9	572,375	9,406	25,550	5,496	531,923
Depozita me bankat e huaja	10	195,049	-	-	195,049	-
Mjete ne llogarit e ndërlidhura me FMN	11	188,376	86,885	12,469	17,348	71,674
Gjithsej		1,163,542	304,033	38,019	217,893	603,597
Detyrime ndaj bankave vendase	15	(296,399)	(296,399)	-	-	-
Detyrime ndaj llogarive të ndërlidhura me FMN	16	(203,258)	(101,767)	(12,469)	(17,348)	(71,674)
Detyrime ndaj institucioneve qeveritare	17	(718,435)	(718,435)	-	-	-
Detyrime ndaj entiteteve tregtare dhe publike	18	(58,867)	(58,867)	-	-	-
Nga huamarrja /et	19	(2,133)	(2,133)	-	-	-
Detyrime të tjera vendase	20	(756)	(756)	-	-	-
Gjithsej		(1,279,848)	(1,178,358)	(12,469)	(17,348)	(71,674)
Ndryshimi		(116,306)	(874,325)	25,550	200,545	531,923

31 dhjetor 2015	Shënim	Vlera e	Më pak se	3-6	6-12	1-6 vite
		bartur	3 muaj	muaj	muaj	
Llogaritë rrjedhëse me bankat e huaja	8	241,187	241,187	-	-	-
Letra me vlerë (Bono Thesari)	9	127,319	3,109	53,773	8,187	62,249
Depozita me bankat e huaja	10	805,309	-	-	805,309	-
Mjete ne llogarit e ndërlidhura me FMN	11	211,318	125,619	4,889	19,554	61,257
Gjithsej		1,385,133	369,915	58,662	833,050	123,506
Detyrime ndaj bankave vendase	15	(316,406)	(316,406)	-	-	-
Detyrime ndaj llogarive të ndërlidhura me FMN	16	(216,666)	(130,966)	(4,889)	(19,554)	(61,257)
Detyrime ndaj institucioneve qeveritare	17	(735,744)	(735,744)	-	-	-
Detyrime ndaj entiteteve tregtare dhe publike	18	(82,649)	(82,649)	-	-	-
Nga huamarrja /et	19	(680)	(680)	-	-	-
Detyrime të tjera vendase	20	(756)	(756)	-	-	-
Gjithsej		(1,352,901)	(1,267,202)	(4,889)	(19,554)	(61,257)
Ndryshimi		32,232	(897,288)	53,773	813,496	62,249

Aktivitet dhe detyrimet financiare që nuk bartin interes nuk janë përfshirë në tabelën më lartë.

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2016

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

4. Menaxhimi i rrezikut financiar (vazhdim)

(d) Rreziqet e tregut (vazhdim)

Rreziku i përgjithshëm jo-tregtar i normave të interesit jo të tregtueshme menaxhohet nga Departamenti i Menaxhimit të Mjeteve, i cili përdor investimet në letra me vlerë dhe depozitat në banka për të menaxhuar rrezikun e përgjithshëm që lind nga aktivitetet jo tregtare të BQK-së.

Menaxhimi i rrezikut të normave të interesit kundrejt limitit të ndryshimit të normave të interesit, plotësohet duke monitoruar ndjeshmërinë e mjeteve dhe detyrimeve të BQK-së ndaj skenarëve të ndryshëm standard dhe jo-standard të normave të interesit. Skenarët standard të cilët vlerësohen në mënyrë periodike, përfshijnë një rënie ose ngritje paralele në të gjitha kurbat e kthimit, prej 100 pikësh bazë ("pb"). Një analizë e ndjeshmërisë së BQK-së ndaj një rritje ose rënie të normave të interesit të tregut (duke supozuar që nuk ka lëvizje asimetrike të kurbave të kthimit si dhe një gjendje të pandryshueshme financiare) është si vijon:

2016

	100 pb	100 pb
	Rritje	Rënie
Efekti i parashikuar në fitim (humbje)	1,163	(1,163)

2015

	100 pb	100 pb
	Rritje	Rënie
Efekti i parashikuar në fitim (humbje)	322	(322)

Ekspozimi ndaj rreziqeve të tjera të tregut/valutore të portofoleve jo të tregtueshme

BQK-ja është e ekspozuar ndaj DVT lidhur me aktivet dhe detyrimet e saj në FMN, të cilat i monitoron në vazhdueshmëri. Ekspozimi i BQK ndaj rrezikut të valutave të huaja është si vijon:

2016

	100 pb	100 pb
	Rritje	Rënie
Efekti i parashikuar në fitim (humbje)	149	(149)

2015

	100 pb	100 pb
	Rritje	Rënie
Efekti i parashikuar në fitim (humbje)	53	(53)

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2016

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

4. Menaxhimi i rrezikut financiar (vazhdim)

(d) Rreziqet e tregut (vazhdim)

31 dhjetor 2016	EUR	DVT (Ekuivalenti i EUR)	Gjithsej
Aktivët			
Paraja e gatshme	154,800	-	154,800
Llogaritë rrjedhëse me bankat e huaja	207,742	-	207,742
Bono thesari	572,375	-	572,375
Depozita me bankat e huaja	195,049	-	195,049
Mjete ne llogarit e ndërlidhura me FMN	113,960	161,601	275,561
Mjetet e tjera	1,284	-	1,284
Gjithsej	1,245,210	161,601	1,406,811
Detyrime			
Detyrime ndaj bankave vendase	296,399	-	296,399
Detyrime ndaj llogarive të ndërlidhura me FMN	193,719	89,547	283,266
Detyrime ndaj institucioneve qeveritare	718,435	-	718,435
Detyrime ndaj entiteteve tregtare dhe publike	58,867	-	58,867
Nga huamarrja /et	2,133	-	2,133
Detyrime të tjera vendore	2,040	-	2,040
Gjithsej	1,271,594	89,547	1,361,141
Pozicioni neto për valuta të huaja	(26,384)	72,054	45,670

31 dhjetor 2015	EUR	DVT (Ekuivalenti i EUR)	Gjithsej
Aktive			
Paraja e gatshme	15,282	-	15,282
Llogaritë rrjedhëse me bankat e huaja	241,187	-	241,187
Bono thesari	127,319	-	127,319
Depozita me bankat e huaja	805,309	-	805,309
Mjete ne llogarit e ndërlidhura me FMN	127,823	140,454	268,277
Mjetet e tjera	897	-	897
Gjithsej	1,317,817	140,454	1,458,271
Detyrime			
Detyrime ndaj bankave vendase	316,406	-	316,406
Detyrime ndaj llogarive të ndërlidhura me FMN	184,821	89,304	274,124
Detyrime ndaj institucioneve qeveritare	735,744	-	735,744
Detyrime ndaj entiteteve tregtare dhe publike	82,649	-	82,649
Nga huamarrja /et	680	-	680
Detyrime të tjera vendore	1,799	-	1,799
Gjithsej	1,322,099	89,304	1,411,402
Pozicioni neto për valuta të huaja	(4,282)	51,150	46,869

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2016

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

4. Menaxhimi i rrezikut financiar (vazhdim)

(d) Rreziku i tregut (vazhdim)

BQK-ja kryesisht kryen veprime me Euro, ndërsa monedhat e huaja me të cilat merret BQK-ja janë kryesisht "Të Drejtat e Veçanta të Tërheqjes" ("DVT"). Kurset e këmbimit të përdorura për përkthimin më 31 dhjetor 2016 dhe 2015 ishin si vijon:

	2016	2015
	EUR	EUR
1 DVT	1.27534	1.27283

DVT-të janë aktive rezervë shtesë si mbështetje në këmbimin/transaksionet e jashtme që përcaktohen dhe mbahen nga Fondi Monetar Ndërkombëtar (FMN). Edhe pse DVT-të nuk janë valutë në vete, ato përfaqësojnë një kërkesë potenciale në valuta të vendeve anëtare të FMN-së me të cilat mund të këmbehen. DVT-të janë krijuar në vitin 1969 si pasojë e mungesës së aktiveve në valutat e preferuara të kohës si dollari amerikan dhe ari, vlera e DVT-ve përcaktohet si mesatare e shportës së katër valutave kryesore, euro, dollari amerikan, funta britanike dhe jeni japonez.

(e) Rreziku operacional

Rreziku operacional është rreziku i humbjeve direkte apo indirekte që shkaktohen nga një shumëllojshmëri shkaqesh të lidhura me proceset e BQK-së, personelin, teknologjinë dhe infrastrukturën si dhe faktorët e tjerë të jashtëm përveç rrezikut kreditor, të tregut dhe likuiditetit siç janë kërkesat ligjore dhe rregullativ si dhe standardet e pranuar gjerësisht të sjelljes korporative. Rreziku operacional rrjedh nga të gjitha operacionet e BQK-së dhe prek të gjitha njësitë organizative.

Objekivi i BQK-së është të menaxhojë rrezikun operacional si dhe të balancojë evitimin e humbjeve financiare dhe dëmtimin e reputacionit të BQK-së me administrimin e kostove efektive.

Përgjegjësia kryesore për zhvillimin dhe implementimin e kontrolleve për monitorimin e rrezikut operacional i përket stafit menaxhues të çdo njësie organizative. Kjo përgjegjësi shoqërohet me respektimin e të gjitha standardeve të BQK-së për menaxhimin e rrezikut operacional në fushat e mëposhtme:

- kërkesat për ndarjen e detyrave dhe përgjegjësi, duke përfshirë këtu edhe autorizimin e pavarur të transaksioneve;
- kërkesat për vlerësime dhe monitorime të transaksioneve;
- përshtatshmëria me kërkesat rregullative dhe ligjore;
- dokumentimi i kontrolleve dhe procedurave;
- kërkesat për vlerësimin periodik të rrezikut operacional dhe përshtatshmërisë së kontrolleve dhe procedurave për menaxhimin e këtij rreziku;
- kërkesat për raportimin e humbjeve operative dhe propozimit të veprimeve korrigjuese;
- zhvillimin e planeve emergjente;
- trajnimin dhe zhvillimin profesional;
- standardet etike dhe të mirësjelljes;
- zvogëlimin të rrezikut, duke përfshirë dhe sigurimin, kur kjo është efektive.

Përshtatshmëria me standardet e BQK-së mbështetet nga një program kontrollesh periodike të ndërmarrë nga Auditimi i brendshëm. Gjetjet e kontrolleve të Auditimit të brendshëm diskutohen me menaxherët e njësisë organizative me të cilat ato janë të lidhura dhe konkluzionet i dërgohen Komitetit të Auditimit dhe menaxhmentit të BQK-së.

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2016

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

4. Menaxhimi i rrezikut financiar (vazhdim)

(f) Menaxhimi i kapitalit

Në përputhje me Ligjin, BQK-ja krijon dhe mban një rezervë të përgjithshme. Rezerva e përgjithshme nuk mund të përdoret, përveç për qëllime të mbulimit të humbjeve që pëson BQK-ja. Përveç kësaj, BQK-ja do të krijojë llogari të rezervës së rivlerësimit të përealizuara që të japin llogari për fitimet dhe humbjet e përealizuara për shkak të pozicioneve të saj me DVT.

Sipas Ligjit nr. 03/L-209, të ardhurat neto ose humbja neto e BQK-së llogariten në përputhje me Standardet Ndërkombëtare të Raportimit Financiar (SNRF).

Fitimet në dispozicion për shpërndarje do të përcaktohen:

- duke zbritur nga fitimi neto, shumën totale të ardhurave të përealizuara të rivlerësimit, dhe duke ndarë një shumë ekuivalente në llogarinë përkatëse të përealizuara të rezervës së rivlerësimit, dhe
- duke zbritur nga llogaria e duhur e përealizuar e rezervës së rivlerësimit dhe duke shtuar në fitimet e shpërndara shumën e çfarëdo fitimi të përealizuar që është zbritur nga fitimi neto për një ose më shumë vitet e mëparshme dhe u realizuara gjatë vitit aktual financiar.

Humbjet e përealizuara nga rivlerësimi do të transferohen në llogaritë përkatëse rezervë të përealizuara të rivlerësimit deri në kohën kur këto llogari rezervë rivlerësimi kanë një bilanc zero, pasi që këto humbje do të mbulojnë nga fitimi i vitit aktual, atëherë nga ana e rezervave të përgjithshme dhe më pas duke i autorizuar llogarisë kapitale.

Të ardhurat neto së pari do të shpërndahen në rezervën të përgjithshme derisa shuma totale e kapitalit fillestar dhe rezervat e përgjithshme barazohen me pesë për qind (5%) të detyrimeve monetare të Bankës Qendrore.

Pjesa prej 50% e bilancit neto të të ardhurave të realizuara që mbeten pas përmbushjes së kriterit të 5% të përmendur më lart, duhet t'i transferohet Ministrisë së Financave. Ndërsa 50% që mbetet nga të ardhurat e realizuar duhet t'i alokohet llogarisë së rezervës së përgjithshme të BQK-së.

(g) Menaxhimi i aktiveve

Në pajtim me Ligjin 03/L-209 dhe Ligjin 03/L-048, BQK-së i është caktuar përgjegjësia për bërjen dhe menaxhimin e investimeve të autorizuar në emër të Ministrisë së Financave.

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2016

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

5. Përdorimi i vlerësimeve dhe gjykimeve

Menaxhmenti diskuton me Bordin e Bankës Qendrore zhvillimin, zgjedhjen dhe paraqitjen e politikave dhe vlerësimeve kritike kontabël të BQK-së, dhe aplikimin e këtyre politikave dhe vlerësimeve. Vlerësimet dhe gjykimet rishikohen vazhdimisht dhe bazohen në eksperiencën historike dhe faktorë të tjerë, duke përfshirë pritshmërinë e ngjarjeve të ardhshme të cilat besohet të jenë të arsyeshme në rrethana të caktuara.

Këto shënime shpjeguese mbështesin komentet mbi menaxhimin e rrezikut financiar (shih shënimin 4).

Burimet kryesore të pasigurisë në matje

Lejimet për humbjet kreditore

Mjetet e regjistruara me kosto të amortizuara vlerësohen për të identifikuar rënien në vlerë të aktivitetit, në bazë të politikave të përshkruara në 3(f)(vi). Përbërësi specifik në totalin e provizioneve për rënie në vlerë të mjeteve financiare të vlerësuara individualisht dhe bazohet në vlerësimin më të mirë të menaxhimit të vlerës aktuale të rrjedhjeve të pritshme të parasë që pritet të pranohen. Për të llogaritur këto rrjedhje të parave, menaxhmenti gjykon mbi situatën financiare të palës në transaksion dhe vlerës neto të realizueshme të çdo kolaterali të vendosur. Çdo aktiv me rënie në vlerë, matet bazuar mbi cilësitë e tij, dhe llogaritja e rrjedhjeve të parasë që konsiderohen të arkëtueshme aprovet në mënyrë të pavarur.

Gjykime kritike kontabël në aplikimin e politikave kontabël të BQK-së

Gjykimet kritike kontabël të kryera gjatë aplikimit të politikave kontabël të BQK-së përfshijnë:

Klasifikimi i mjeteve dhe detyrimeve financiare

Politikat kontabël të BQK-së krijojnë mundësinë që aktivet dhe detyrimet të vendosen që në fillim në kategori të ndryshme kontabël sipas rrethanave të caktuara.

Në klasifikimin e aktiveve financiare si të mbajtura deri në maturim, BQK-ja ka treguar se ka qëllimin pozitiv dhe aftësinë për ti mbajtur mjetet deri në datën e maturimit, siç kërkohet nga politikat kontabël 3 (h).

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënim mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2016

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

6. Mjetet dhe detyrimet financiare (klasifikimet kontabël dhe vlerat e drejta)

Tabela më poshtë paraqet klasifikimin për çdo klasë të aktiveve dhe detyrimeve financiare të BQK-së, si dhe vlerat e drejta të tyre.

Në mijë Euro	Shënim	Kreditë dhe llogari të arkëtueshme	Të mbajtura në maturitet	Të tjera me kosto të amortizuara	Vlera totale e bartur	Vlera e drejtë
31 dhjetor 2016						
Paraja e gatshme	7	154,800	-	-	154,800	154,800
Llogaritë rrjedhëse me bankat e huaja	8	207,742	-	-	207,742	207,742
Bono thesari	9	-	572,375	-	572,375	567,381
Depozita me bankat e huaja	10	-	195,049	-	195,049	195,049
Aktive me FMN	11	275,561	-	-	275,561	275,561
		638,103	767,424	-	1,405,527	1,400,533
Detyrime ndaj bankave vendase	15	-	-	296,399	296,399	296,399
Detyrime ndaj llogarive të ndërlidhura me FMN	16	-	-	283,009	283,009	283,009
Detyrime ndaj institucioneve qeveritare	17	-	-	718,435	718,435	718,435
Detyrime ndaj entiteteve tregtare dhe publike	18	-	-	58,867	58,867	58,867
Nga huamarrja /et	19	-	-	2,133	2,133	2,133
Detyrime të tjera vendase	20	-	-	756	756	756
		-	-	1,359,599	1,359,599	1,359,599
31 dhjetor 2015						
Paraja e gatshme	7	15,282	-	-	15,282	15,282
Llogaritë rrjedhëse me bankat e huaja	8	241,187	-	-	241,187	241,187
Bono thesari	9	-	127,319	-	127,319	127,378
Depozita me bankat e huaja	10	-	805,309	-	805,309	805,309
Aktivët me FMN	11	268,277	-	-	268,277	268,277
		524,746	932,628	-	1,457,374	1,457,924
Detyrime ndaj bankave vendase	15	-	-	316,406	316,406	316,406
Detyrime ndaj llogarive të ndërlidhura me FMN	16	-	-	273,894	273,894	273,894
Detyrime ndaj institucioneve qeveritare	17	-	-	735,744	735,744	735,744
Detyrime ndaj entiteteve tregtare dhe publike	18	-	-	82,649	82,649	82,649
Nga huamarrja /et	19	-	-	680	680	680
Detyrime të tjera vendase	20	-	-	756	756	756
		-	-	1,410,129	1,410,129	1,410,129

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2016

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

7. Paraja e gatshme

Paraja e gatshme shprehet e gjitha në Euro.

8. Llogaritë rrjedhëse me bankat e huaja

Këto llogari mbahen në bankat e mëposhtme:

	2016	2015
Deutsche Bundesbank	-	-
Raiffeisen Zentralbank	29,421	152,006
Deutsche Bank	97,408	79,161
Commerzbank AG	79,913	23
Pohjola Bank Plc	-	9,997
Bayerische Landesbank	1,000	-
Gjithsej	207,742	241,187

Të gjitha llogaritë rrjedhëse të bankave të mësipërme kanë një vlerësim kreditor prej A-2/P-2, sipas vlerësimit të vitit 2016 nga Standard & Poors/Moody's. Zvoglimi krahas vitit 2015 është rrjedhe normale e aktiviteteve ditore, njeherit ky zvogëlim në llogari rrjedhëse pjeserish manifestohet të rritja, të shënim 7 dhe 9 (të paraja e gatshme dhe të letrat me vlerë).

9. Letrat me vlerë (Bono thesari dhe Obligacione Qeveritare)

Të dy kategoritë që bëjnë pjesë në kuadër të grupimit janë letra të borxhit qeveritare të lëshuara nga vendet e Bashkimit Evropian. Bonot e thesarit e shpalosura me poshtë kanë maturitetet deri në një vit. Ndërsa ato të obligacioneve qeveritare deri në dy vite e gjysmë. Të gjitha janë në Euro dhe kanë pasur dhe kanë norma të interesit efektiv që variron nga 0.008% deri në 1.716% vjetore në vitin 2016 (ndërsa në 2015: 0.016% deri në 2,696% vjetore).

Shpalosje analitike e letrave me vlerë sipas llojit dhe sipas shteteve emetuese:

Sipas shteteve:

	2016	2015
Holanda	50,248	50,490
Italia	368,853	49,996
Slovenia	23,542	-
Kosova	129,733	26,833
Gjithsej	572,375	127,319

Sipas llojit:

	2016	2015
Bono Thesari	40,452	64,514
Obligacione qeveritare	531,923	62,805
Gjithsej	572,375	127,319

Vlerësimi kreditor për këto instrumente financiare që BQK-ja ka investuar për periudhën që përfundon më 31 dhjetor 2016 ka qenë për A-3u dhe P-2, sipas vlerësimit të Standard & Poor's /Moody's. Rritja krahas me 2015 rrjedh kryesisht nga bartja në mes të kategorive/zërave p.sh shënim 10 është zvogëluar dhe janë rritur shumat në shënim 7 dhe 9.

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2016

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

10. Depozita/Plasmanët me bankat e huaja

Depozitat me bankat e huaja janë të përbëra si më poshtë:

	2016	2015
Depozitat e afatizuara		
Raiffeisen Zentralbank	195,000	200,000
ING Bank	-	185,000
Rabobank	-	90,023
Danske Bank	-	140,004
Deutsche Bank	-	160,000
Pohjola Bank Plc	-	30,000
	195,000	805,027
Interesi i përlllogaritur në depozitat e afatizuara		
Raiffeisen Zentralbank	49	131
ING Bank	-	31
Rabobank	-	21
Danske Bank	-	24
Deutsche Bank	-	73
Pohjola Bank Plc	-	2
	49	282
Gjithsej	195,049	805,309

Depozitat e vendosura me bankat e huaja janë të përcaktuara në Euro dhe përfitojnë interes me normë efektive që levizë nga 0.020% në 0.460% vjetore (2015: 0.010% deri në 0.260% vjetore) si dhe kanë maturitet fillestar nga 1 në 368 ditë (2015: nga 3 në 367 ditë). Të gjitha depozitat kanë një vlerësim kreditor minimal prej A-2/P-2, sipas vlerësimit të bërë për vitin 2016 nga Standard & Poors/Moody's.

Nëse krahasojmë me fund të vitit 2015 vërejmë një zvogëlim të pozicionit të fundvitit 2016 krahas 2015, i cili rrjedh kryesisht nga aktiviteti normal i menaxhimit të portfolios e thenë edhe në shënim 8 dhe 9 lidhur me levijet e portfolios dhe si dhe lëvizjet brenda zërave në kuadër të shënim 7, 8, 9 dhe 10 për një menaxhim sa më optimal të mjeteve.

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2016

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

11. Mjetet e ndërlidhura me FMN

	2016	2015
Kuota e FMN-së	105,343	75,097
Titujt DVT	56,001	65,127
Interesi i përlogaritur	257	230
FMN	161,601	140,454
Qeveria		
Kërkesa nga Qeveria për shfrytëzimin e fondeve të FMN-së (SBA)	113,960	127,823
Gjithsej	275,561	268,277

Mjetet e listuara më sipër lidhen me pranimin e Kosovës në FMN në qershor të vitit 2009. Në lidhje me anëtarësimin e Kosovës në FMN, BQK-ja vepron si depozitues dhe agjent fiskal. Kjo është në përputhje me Ligjin nr. 03/L-209 për Bankën Qendrore të Republikës së Kosovës dhe Ligjin nr. 03-L-152 për Anëtarësimin e Republikës së Kosovës në Fondin Monetar Ndërkombëtar dhe Organizatat e Grupit të Bankës Botërore.

Kuota në FMN përfaqëson kuotën e regjistrimit që është përcaktuar në kohën e pranimit dhe është e shprehur në DVT. Rritja paraqet rritjen e kuotës nga 59 milion DVT në 82.6 milion (nëdërsa e shpalosur më lartë në shënim 11 janë në euro) dhe vlerat përcaktohet në bazë të rregullave dhe rregullorev edhe vendimeve të FMN-së.

Titujt DVT përfaqësojnë aktive të aprovuara nga Bordi i Guvernatorëve të FMN-së sipas alokimeve të DVT ndaj vendeve anëtare të FMN-së (vendime të marra më 28 gusht 2009 dhe 9 shtator 2009). Titujt DVT përfitojnë norma vjetore të interesit në vitin 2016 të cilat variojnë nga 0.044% në 0.243% vjetore (2015: 0.044% deri në 0.050% vjetore).

Kërkesa nga Qeveria për shfrytëzimin e fondeve të FMN-së përfaqësojnë si detyrime nga Qeveria që rrjedhin nga nënshkrimi i Marrëveshjes Stand-by ndërmjet Qeverisë së Kosovës dhe FMN-së në qershor të vitit 2010, prill 2012 dhe korrik 2015, me anë të së cilave Qeveria e Kosovës ka përfituar nga FMN-ja një linjë të shfrytëzimit të mjeteve në përputhje me marrëveshjet në fjalë, ndërsa pozicioni më 31 dhjetor 2016 është 89.4 milion DVT (apo, 113.9 milion Euro). Normat e interesit të këtyre marrëveshjeve është e lidhur me normën e interesit sipas kushteve të tregut të normës bazë të interesit të vendosur nga FMN-ja, e cila vetë është e lidhur me normën e interesit të DVT-ve. Norma e interesit për vitin 2016 lëviz nga 1.050% deri në 1.249% vjetore (në 2015 ka lëvizur nga 1.044% deri në 1.050% vjetore).

BQK-ja vepron si institucion depozitues (bankë) për Qeverinë e Kosovës. Për të menaxhuar aktivitetet e rrjedha nga marrëveshjet me FMN-në, BQK-ja dhe Qeveria e Kosovës kanë arritur ka nënshkruar marrëveshje mirëkuptimi për secilën marrëveshje Stand-by “mbi procedurat për kërkesë, pranim, shërbim dhe ri-blerje të fondeve nga FMN-ja sipas kushteve të marrëveshjes Stand-By. Bazuar në këtë marrëveshje BQK-ja tërheq DVT-të nga FMN-ja në emër të Qeverisë dhe i krediton këto fonde në llogarinë e Qeverisë.

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2016

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

12. Prona dhe pajisjet

Prona dhe pajisjet përbëhen si më poshtë:

	Investime në objektet me qira	Pajisje	Kompjuter	Automjete	Aktivet në ndërtim	Gjithsej
Kosto						
Më 1 janar 2015	2,057	1,680	1,026	175	30	4,968
Blerje	7	124	372	145	127	775
Transfer nga/në	-	-	-	-	-	-
Transfer nga/në (korrigjim)	-	-	-	-	-	-
Nxjerrje jashtë përdorimit	-	-	-	-	-	-
Më 31 dhjetor 2015	2,064	1,804	1,398	320	157	5,743
Më 1 janar 2016	2,064	1,804	1,398	320	157	5,743
Blerje	356	202	546	-	1,472	2,576
Transfer nga/në	-	-	122	-	(122)	-
Transfer nga/në (korrigjim)	-	-	-	-	-	-
Nxjerrje jashtë përdorimit	-	(2)	-	-	-	(2)
Më 31 dhjetor 2016	2,420	2,004	2,066	320	1,507	8,317
Zhvlerësimi						
Më 1 janar 2015	574	1,384	879	175	-	3,012
Zhvlerësimi i vitit	103	86	142	28	-	359
Transfer nga/në (korrigjim)	-	-	-	-	-	-
Nxjerrje jashtë përdorimit	-	-	-	-	-	-
Më 31 dhjetor 2015	677	1,470	1,021	203	-	3,371
Më 1 janar 2016	677	1,470	1,021	203	-	3,371
Zhvlerësimi i vitit	113	111	211	29	-	464
Transfer nga/në (korrigjim)	-	-	-	-	-	-
Nxjerrje jashtë përdorimit	-	(2)	-	-	-	(2)
Më 31 dhjetor 2016	790	1,579	1,232	232	-	3,833
Vlerat bartëse						
Më 1 janar 2015	1,483	296	147	-	30	1,956
Më 31 dhjetor 2015	1,387	334	377	117	157	2,372
Më 31 dhjetor 2016	1,630	425	834	88	1,507	4,484

Nuk ka mjete të bllokuara si kolaterale deri më 31 dhjetor 2016 (31 dhjetor 2015: asnjë).

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2016

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

13. Aktive të paprekshme

Mjetet e paprekshme përbëhen si më poshtë:

	Programe kompjuterike në zhvillim	Programe kompjuterike	Gjithsej
Kosto			
Gjendja më 1 janar 2015	59	2,212	2,271
Blerje	424	79	503
Transfere (nga)/për	-	-	-
Transfere (nga)/në (korrigjim)	-	-	-
Nxjerrje jashtë përdorimit	-	-	-
Gjendja më 31 dhjetor 2015	483	2,291	2,774
Gjendja më 1 janar 2016	483	2,291	2,774
Blerje	-	968	968
Transfere (nga)/në	(483)	483	-
Transfere (nga)/në (korrigjim)	-	-	-
Nxjerrje jashtë përdorimit/të humbura	-	(25)	(25)
Gjendja më 31 dhjetor 2016	-	3,717	3,717
Amortizimi			
Gjendja më 1 janar 2015	-	1,020	1,020
Amortizimi për vitin	-	202	202
Nxjerrje jashtë përdorimit	-	-	-
Gjendja më 31 dhjetor 2015	-	1,222	1,222
Gjendja më 1 janar 2016	-	1,222	1,222
Amortizimi për vitin	-	249	249
Nxjerrje jashtë përdorimit/të humbura	-	(25)	(25)
Gjendja më 31 dhjetor 2016	-	1,446	1,446
Shumat e bartura			
Gjendja më 1 janar 2015	59	1,192	1,251
Gjendja më 31 dhjetor 2015	483	1,069	1,552
Gjendja më 31 dhjetor 2016	-	2,271	2,271

14. Aktive tjera

Mjetet e tjera përbëhen si më poshtë:

	2016	2015
Të ardhura të përlogaritura nga tarifat	1,059	808
Llogari të arkëtueshme dhe parapagime	225	89
Gjithsej	1,284	897

Të ardhura të përlogaritura nga tarifat paraqesin vlerësimet për tarifat nga ripërtëritja e licencave dhe tarifa të tjera për institucionet financiare vendore për tremujorin e fundit.

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2016

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

15. Detyrime ndaj bankave komerciale në vend

Sipas Rregullës XVII të BQK-së për mbikëqyrjen bankare, bankat komerciale që operojnë në Kosovë janë të detyruara të mbajnë rezerva të likuiditetit në shumën prej 10% të depozitave të kualifikuara të klientëve të tyre. Së paku gjysma e kësaj rezerve duhet të mbahet në llogari në BQK-së.

Detyrime ndaj bankave në vend

	2016	2015
ProCredit Bank Kosovë	31,764	31,592
Raiffeisen Bank Kosovë	35,625	32,682
NLB Prishtina	4,306	15,955
Banka Ekonomike	7,404	6,754
Banka për Biznes	5,629	4,522
Banka Kombëtare Tregtare (dega në Prishtinë)	8,945	8,774
Banka Ekonomike Turke (TEB)	15,227	15,230
Komercijalna Banka – Dega në Mitrovicë	2,630	2,501
Turkiye is Bankasi a.s.	2,085	1,305
T.C. Ziraat Bankasi A.S. - Dega në Kosovë	190	63
Banka Kreditore e Prishtinës	-	-
Gjithsej rezerva e kërkuar	113,806	119,378
Shuma shtesë mbi rezervën e kërkuar		
ProCredit Bank Kosovë	13,154	45,633
Raiffeisen Bank Kosovë	34,019	19,250
NLB Prishtina	37,553	23,254
Banka Ekonomike	29,463	10,818
Banka për Biznes	21,619	18,054
Banka Kombëtare Tregtare (dega në Prishtinë)	17,100	30,958
Banka Ekonomike Turke (TEB)	16,761	35,779
Komercijalna Banka – Dega në Mitrovicë	2,563	2,436
Turkiye is Bankasi a.s.	9,270	4,999
T.C. Ziraat Bankasi A.S. – Dega në Kosovë	916	5,788
Banka Kreditore e Prishtinës	176	59
Gjithsej shtesa në llogaritë rrjedhëse	182,593	197,028
Gjithsej shuma në llogaritë rrjedhëse	296,399	316,406

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës
Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2016
(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

16. Detyrime ndaj llogarive të ndërlidhura me FMN-në

	2016	2015
FMN Llogaria nr. 1	264	188
FMN Llogaria nr. 2	6	6
FMN Llogaria e letrave me vlerë	193,450	184,627
FMN DVT - Shpërndarja	70,613	70,475
Interesi i përlllogaritur (akruar)	261	230
Gjithsej detyrimi ndaj FMN	264,594	255,526
Detyrimi ndaj Qeverisë		
FMN- Pjesa e kuotës e paguar nga Qeveria	18,415	18,368
Gjithsej detyrimi ndaj Qeverisë	18,415	18,368
Gjithsej	283,009	273,894

Vlerat e mësipërme lidhen me pranimin e Kosovës në FMN në qershor 2009.

Llogaritë nr. 1 dhe nr. 2 janë llogari të FMN-së në BQK që janë hapur sipas kërkesave të bazuara në rregullat dhe rregulloret e FMN-së.

Llogaria e letrave me vlerë të FMN-së paraqet një lloj dëftese të borxhit të cilën Qeveria e Kosovës duhet ta paguaj, sipas kërkesës së FMN-së. Kjo shumë paraqet detyrimin e BQK-së ndaj FMN-së dhe përputhet me kërkesën korresponduese të BQK-së tek Qeveria e Kosovës.

Pjesa e paguar në FMN e kuotës nga Qeveria e Kosovës, paraqet shumën që Qeveria e Kosovës ia ka paguar FMN-së në emër të kuotës së FMN-së.

Shpërndarja e DVT-ve paraqet shpërndarjet e DVT-ve në shtetet anëtare të FMN-së, që është aprovuar nga Bordi i Guvernatorëve të FMN-së më 28 gusht 2009 dhe 9 shtator 2009.

Shpërndarjet e DVT-ve dhe pjesa e paguar e kuotës janë interesa që përmbajnë norma vjetore interesi mesatar që variojnë nga 0.050% - 0.243% për vitin 2016 (2015: 0.044% - 0.050% vjetore).

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2016

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

17. Detyrime ndaj institucioneve qeveritare

Detyrimet ndaj institucioneve qeveritare përfshijnë llogaritë rrjedhëse si më poshtë:

Llogaritë rrjedhëse	2016	2015
Thesari- Ministria e Financave	257,393	248,780
Agjencia Kosovare e Privatizimit	460,961	486,819
Institucionet e përkohshme administrative	80	145
Gjithsej llogaritë rrjedhëse	718,435	735,744
Depozita me afat		
Thesari - Ministria e Financave	-	-
Agjencia Kosovare e Privatizimit	-	-
Gjithsej depozitat me afat	-	-
Gjithsej	718,435	735,744

Norma e interesit efektiv vjetor për llogaritë rrjedhëse për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2016 është zero (për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2015: zero). Për depozitat me afat normat e interesit efektiv për vitin 2016 nuk është e aplikueshme (2015: nuk është e aplikueshme).

18. Detyrime ndaj institucioneve publike dhe komerciale

	2016	2015
Llogaritë rrjedhëse		
Kompanitë e sigurimeve	4,652	4,528
Institucionet tjera publike	54,213	78,119
Fondet e licencuara pensionale	-	-
Të tjera	2	2
Gjithsej	58,867	82,649

Norma e interesit efektiv për llogaritë rrjedhëse më 31 dhjetor 2016 dhe 2015 është zero. Ndryshimi në kuadër të grupit rrjedh nga tregheqja e mjeteve të mbajtura në llogari rrjedhëse për njërin nga llogarit e një institucioni publik bazuar në qëllimet e tyre operative me llogarinë vetanake në BQK.

19. Detyrime nga huamarrja/et

	2016	2015
Huamarrja /et	2,133	680
Gjithsej	2,133	680

Shumat më sipër paraqesin huamarrjen nga Banka Botërore. Banka ka shfrytëzuar mundësin e huamarrjes me kushte të favorshme (norma e ulët e interesit dhe perioda e mospageses së kryegjësë prej rreth 10 vite). Kryesisht huamarrja ndërlidhet me projektin për zhvillimin e pagesave brenda vendit në drejtimin e procesimit të tyre në kohë reale si dhe projektin për qendrën e vazhdimësisë së punës.

20. Detyrime të tjera vendore

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2016

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

	2016	2015
Llogari në përkujdesje	756	756
Të ardhura të shtyra nga grandet	691	622
Të ardhurat tjera të shtyra	5	9
Fondi i rezervave	162	168
Kreditorë të ndryshëm	426	244
	2,040	1,799

Ndryshimi rrjedh vetëm nga rrjedha normale e aktiviteteve në kuadër të grupimit në raport me datat kur shpalosen gjendjet.

Më 31 dhjetor 2016 në kuadër të llogarive në përkujdesje është shuma prej 756 mijë Euro, që ndërlidhet me llogarinë rrjedhëse-operative të Kompanisë së Sigurimeve Kosova e cila është likuiduar në prill të vitit 2010. Sipas procesit në fjalë kjo shumë ka mbetur si llogari në përkujdesje dhe me 31 dhjetor 2016 dhe 2015 ka saldon e shpalosur më lartë.

Lëvizjet në të hyrat nga grantet janë si vijon:

	Ministria e Financave	Banka Botërore	Gjithsej
Të hyrat e shtyra nga grantet më 1 janar 2015	435	21	456
Grante të pranuar gjatë vitit	10	233	243
Të ardhurat nga grantet për vitin	(70)	(7)	(77)
	-	-	-
Të hyrat e shtyra nga grantet më 31 dhjetor 2015	375	247	622
Të hyrat e shtyra nga grantet më 1 janar 2016	375	247	622
Grande të pranuar gjatë vitit	11	138	149
Grandet e njohura si hyrje për vitin	(69)	(11)	(80)
	-	-	-
Të hyrat e shtyra nga grantet më 31 dhjetor 2016	317	374	691

21. Kapitali i autorizuar

Kapitali i Autorizuar i BQK-së më 31 dhjetor 2016 dhe 2015 është 30,000 Euro sipas Ligjit nr. 03/L-209 të miratuar më 22 korrik 2010.

BQK i raporton Kuvendit të Kosovës. Kapitali i BQK-së nuk i nënshtrohet ndonjë detyrimi.

21a. Fondi rezervë dhe rezerva e rivlerësimit

Fondi rezervë dhe rezerva e rivlerësimit rregullohet me Ligjin nr. 03/L-209 për Bankën Qendrore të Republikës së Kosovës. Fitimi i çdo viti financiar, shpërndahet si përshkruhet në shënimin 4 (f) në përputhje me këtë ligj.

22. Të ardhurat neto nga interesi

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2016

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

Të ardhurat neto nga interesi, përbëhen si vijon:

	2016	2015
Të ardhurat nga interesi		
Nga llogaritë e depozitave	655	528
Nga bonot e thesarit	731	81
Nga llogaritë rrjedhëse	44	33
Nga normat negative ne depozita	210	-
	1,640	642
Shpenzimet e interesit		
Në llogaritë rrjedhëse të entiteteve jo-bankare	57	37
Ndaj llogarive nostro me bankat korrespondente	296	-
Në depozitat me afat	0	8
Nga huamarrja	9	3
	362	48
Të ardhura neto nga interesi	1,278	594

23. Të ardhurat neto nga tarifatat dhe ndalesat

Të ardhurat neto nga tarifatat dhe ndalesat përbëhen si në vijim:

	2016	2015
Të ardhura nga tarifatat		
Nga depozitime parash	471	438
Nga transfertat e jashtme hyrëse	71	51
Nga transfertat e jashtme dalëse	345	258
Nga sistemi kliringut ndër-bankar	915	520
Nga sistemi i regjistrimit të kredive	126	116
Nga menaxhimi i fondeve të thesarit	-	25
Tarifatat e tjera	34	34
	1,962	1,442
Shpenzimet nga tarifatat		
Për transport parash	254	360
Për transaksione me bankat korrespondente	40	16
	294	376
Të ardhura neto nga tarifatat dhe ndalesat	1,668	1,066

Të ardhurat nga menaxhimi i fondit të thesarit rrjedhin (shënim 23) nga shërbimet e menaxhimit të mjeteve të Thesarit të Ministrisë së Financave nga BQK. Këto shërbime janë në përputhje me Ligjin për BQK-në.

24. Të ardhura nga aktiviteti rregullativ

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2016

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

Të ardhurat të tjera operative përfshijnë kryesisht tarifa të vendosura ndaj institucioneve financiare në Kosovë si pjesë e lëshimit apo ripërtëritjes së licencave, po ashtu edhe tarifa të tjera të detyrueshme që kanë të bëjnë me aktivitetet e tyre.

Të ardhurat nga aktiviteti rregullativ:

	2016	2015
Tarifa ngarkuar për bankat komerciale	2,501	2,056
Tarifa ngarkuar për kompanitë e sigurimit	1,346	1,196
Tarifa nga institucionet financiare jo-bankare	175	146
Tarifa nga ripërtëritja e pensioneve	24	12
Gjithsej	4,046	3,410

25. Të ardhurat nga grantet

Të ardhurat nga grantet përbëhen si në vijim:

	2016	2015
Thesari - Ministria e Financave (ICU portofoli)	69	70
Banka Botërore	11	7
Gjithsej	80	77

26. Të ardhurat tjera operative

Të ardhurat tjera:

	2016	2015
Të ardhurat tjera (jo të rregullta)	517	1,139
Gjithsej	517	1,139

Në kuadër të të ardhurave tjera jo të rregullta janë të ardhurat në kuadër të shënimit 26 dhe ai të tilla këto nuk ndërlidhen me aktivitetin e rregullt e as në ndonjë ze tjetër specifik të shpalosur si të veçantë në kuadër të zërave tjerë financiar.

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2016

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

27. Shpenzimet e personelit

Shpenzimet e personelit përbëhen si në vijim:

	2016	2015
Pagat	3,132	2,812
Kontributet pensionale	497	449
Shpenzimet e sigurimit shëndetësor	167	175
Trajnimet e stafit	77	63
Shpenzimet e Bordit të Bankës Qendrore	93	101
Të tjera	25	25
Gjithsej	3,991	3,625

Numri i punonjësve që në menyre aktive ka efektuar në koston e shpalosur për vitin 2016 është 222 (2015: 215). Nga shpalosja me lartë vërehet se kemi rritje të shpenzimeve të personelit, në vitin 2016 krahas me vitin 2015, dhe kjo është e ndikuar nga rritja e numrit të personelit kryesisht dhe pjesërisht nga efekti i përvojës së punës.

28. Shpenzimet e përgjithshme dhe administrative

Shpenzimet e përgjithshme dhe administrative përbëhen si në vijim:

	2016	2015
Shpenzimet e sigurimit	233	203
Mirëmbajtje dhe riparime	52	36
Mirëmbajtja e programeve kompjuterik	267	286
Shpenzimet e komunikimit (telefon, teleks, dhe internet)	29	36
Shërbime komunale	86	91
Shpenzimet e auditimit dhe këshillimit	11	17
Shpenzimet sigurisë dhe ruajtjes	66	62
Udhëtime dhe transport	137	134
Shpenzimet operative të veturave	32	29
Materiale zyre	7	6
Shpenzime për përfaqësimi*	119	37
Shpenzime për reprezentacion (tjera*)	14	12
Shpenzime e kafitërisë	39	28
Shpenzimet konsumuese për kompjuterë artikuj të tjerë të nderlidhur	13	12
Shpenzime konsumuese per pajisje	9	8
Shpenzimet e publikimit dhe literaturës	14	24
Asistnca tekniko profesionale dhe shërbime tjera te jashtme	3	30
Anëtarësime shoqata profesionale**	39	27
Shpenzimet e provizioneve***	-	23
Të tjera	33	13
Gjithsej	1,203	1,114

* Shpenzime për reprezentacion (tjera) janë kryesisht dreka/darka reprezentuese të institucionit, Shpenzimet e përfaqësimit përbëhen: konferenca gjate vitit 2016, programi i edukimit financiar, përfaqësimi ne garat sportive rajonale, pikniku, dhurata e fëmijëve për fund vit, ceremonitë dhe dhuratat për pensionim të personelit, dhurata për 8 mars dhe te ngjashme. Në vitin 2016, BQK-ja ishte organizatore dhe nikoqire e garave sportive të Bankave Qendrore të regjionit, në të cilat gara gjatë viteve paraprake BQK-ja ka marrë pjesë vetëm si mysafire.

** Anëtarësimet në shoqata profesionale kryesisht janë anëtarësimet në shoqata të nivelit ndërkombëtar të rregullatorëve të mbikëqyrjes së sigurimit, mbikëqyrjes së pensioneve, regjistrat të kreditëve, për auditim të brendshëm si dhe standarde të raportimit financiar.

*** Provizionet e ndara për konteste gjyqësore të hapura me 31 Dhjetor 2016.

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2016

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

29. Fitimi/ (humbjet) neto nga vlerësimi (këmbimi) valutor

Humbja neto nga kursi i vlerësimi (këmbimi) valutor është 22 mijë Euro për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2016, (ndërsa 2015: fitim prej 298 mijë) paraqet fitimet/humbjet e perealizuara në raport me diferencat e ardhura nga rivlerësimet valutore nga përkthimi i mjeteve dhe detyrimeve të DVT-ve të shprehura në librat e BQK-së.

30. Paraja dhe ekuivalentët e saj

Paraja dhe ekuivalentët e saj përbëhen nga:

	Shënim	2016	2015
Paraja e gatshme	7	154,800	15,282
Llogaritë rrjedhëse me bankat e huaja	8	207,742	241,187
Bono thesari me maturitet deri në tre muaj	9	9,169	2,864
Depozita me bankat e huaja me maturitet deri në tre muaj	10	-	-
Gjithsej		371,711	259,333

Paraja dhe ekuivalentët e saj mbahen për qëllim të përmbushjes së detyrimeve të likuiditetit kryesisht afatshkurtër. Një investim kualifikohet si ekuivalent i parasë kur ai ka maturim afatshkurtër, më pak se tre muaj nga data e blerjes.

31. Detyrime të kontraktuara dhe kontingjente

Ligjore

BQK-ja ka disa procese të hapura gjyqësore kundër saj në datën e raportimit të këtyre pasqyrave financiare. Është mendim i menaxhmentit se rezultati përfundimtar i këtyre padive nuk do të ketë një efekt të rëndësishëm në pasqyrat financiare të BQK-së më dhe për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2016, megjithatë duke dashur të jemi të kujdesshëm për disa prej tyre kemi vlerësuar ndarjen e një fondi rezervë i shpalosur si zë të detyrimit tjera, gjate vitit 2016 nuk kemi shtuar fondin e rezervës në fjalë.

Detyrimet të kontraktuara kreditore

Më 31 dhjetor 2016, BQK-ja kishte për detyrim që të vendoste depozita në shumën e përgjithshme prej 20 milion Euro (31 dhjetor 2015, BQK-ja kishte për detyrim që të vendoste depozita në shumën e përgjithshme prej 0 /zero/ milion Euro).

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2016

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

31. Detyrime të kontraktuara dhe kontingjente (vazhdim)

Detyrimet të kontraktuara kreditore (vazhdim)

Detyrime të tjera

Detyrime e tjera përbëhen nga:

	2016	2015
Kontrata për shërbime	139	79
Kontrata për renovim dhe riparim në objekt	1,037	2,041
Kontrata për pajisje	30	61
Gjithsej	1,206	2,181

Në vitin 2009, Kosova u bë anëtare e organizatave të grupit të Bankës Botërore – Banka Ndërkombëtare për Rindërtim dhe Zhvillim (BNRZH), Asociacioni Ndërkombëtare për Zhvillim (ANZH), dhe Agjencia për Garantimin e Investimeve Shumëpalëshe (AGISH). Në lidhje me këtë anëtarësim, BQK-ja vepron si depozitare. Kjo është në përputhje me Ligjin nr. 03/L-209 për Bankën Qendrore të Republikës së Kosovës dhe Ligjin nr. 03-L-152 për Anëtarësimin e Republikës së Kosovës në Fondin Monetar Ndërkombëtar dhe Organizatat e Grupit të Bankës Botërore.

Në qershor 2009, Qeveria e Kosovës lëshoi letra premtimi për të bërë pagesa lidhur me anëtarësimet në agjencitë e Bankës Botërore të lartpërmendura, sipas kërkesës dhe instruksioneve të pagesës së tyre. Shuma totale më 31 dhjetor 2016 ishte 645 mijë dhe më 2015 e këtyre letrave të premtimit ishte 645 mijë Euro.

32. Transaksionet me palët e lidhura

Palët e lidhura përfshijnë Menaxhmentin Kyç dhe Bordin e Bankës Qendrore. Kompensimet e tyre paraqiten si më poshtë:

	2016	2015
Kompensimet për anëtarët e Bordit të Bankës Qendrore	78	80
Kompensimet për Komitetin e Auditimit	9	7
Kompensimi për personelin kyç të menaxhmentit	192	184
Gjithsej	279	271

33. Ngjarjet pasuese

Nuk ka ngjarje të rëndësishme pasuese pas datës së bilancit për të cilat do të ketë nevojë të bëhen rregullime ose shënime shpjeguese shtesë në këto pasqyra financiare.

9. Shtojca Statistikore

1.1. Pasqyra e korporatave financiare - asetet

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	Asetet e jashtme neto								Kërkesat e brendshme							
	Kërkesat ndaj jorezidentëve								Kërkesat ndaj qeverisë qendrore				Kërkesat ndaj sektorëve tjerë			
	Ari monetar dhe DST-të	Depozita	Letrat me vlerë përveç aksioneve	prej të cilave:			Detyrimet ndaj jorezidentëve	Kërkesat ndaj qeverisë qendrore	Kërkesat ndaj qeverisë qendrore	Detyrimet ndaj qeverisë qendrore	Kreditë	prej të cilave:				
				Kuota në FMN	Aksionet dhe ekuitete tjera	Korporat. tjera jofinan.						Ekon. Familjare				
2006	1,173.6	1,245.7	—	660.0	341.3	—	170.8	72.1	231.7	-475.0	—	475.0	706.6	694.3	548.2	146.1
2007	1,622.4	1,704.6	—	955.0	408.9	—	175.4	82.3	124.5	-853.3	—	853.3	977.8	965.9	765.1	200.6
2008	1,593.1	1,726.7	—	795.1	661.6	—	128.2	133.6	419.6	-871.8	—	871.8	1,291.5	1,276.8	995.7	281.0
2009	1,700.5	2,036.2	60.3	910.1	724.5	64.3	144.3	335.7	571.5	-846.3	—	846.3	1,417.8	1,396.1	1,052.3	343.5
2010	1,935.4	2,365.6	64.0	1,235.7	525.2	68.5	269.3	430.2	788.9	-802.7	22.1	824.8	1,591.6	1,568.3	1,127.7	434.2
2011	2,047.3	2,425.6	65.1	1,338.9	230.0	70.1	533.1	378.2	998.8	-778.0	20.5	798.4	1,776.8	1,750.8	1,233.1	514.6
2012	2,224.1	2,660.4	63.3	1,147.7	486.0	68.8	666.5	436.3	1,195.5	-651.7	186.8	838.5	1,847.2	1,819.4	1,271.3	546.3
2013	2,452.7	2,908.3	59.6	1,037.9	818.7	65.9	651.2	455.6	1,369.1	-515.0	258.9	774.0	1,884.2	1,859.9	1,291.1	567.7
2014	2,546.6	3,011.6	62.5	1,313.0	315.7	70.4	1,024.4	465.0	1,609.0	-386.7	349.2	735.9	1,995.8	1,971.5	1,345.5	625.3
2015	2,637.1	3,160.3	65.1	1,271.6	378.2	75.1	1,086.3	523.2	1,837.9	-305.3	454.3	759.6	2,143.2	2,114.8	1,416.3	697.7
2016	2,840.0	3,379.2	56.0	648.0	842.3	105.3	1,307.4	539.2	2,091.6	-289.0	453.3	742.3	2,353.2	2,380.6	1,550.8	799.5

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjinden në linkun: http://www.bqk-kos.org/repository/docs/time_series/01%20Financial%20Corporations%20Survey.xls

1.2. Pasqyra e korporatave financiare - Detyrimet

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	Depozitat									Kreditë	Rezervat teknike të sigurimit			Asetet dhe ekuitete tjera	Zëra tjerë (neto)
	Depozitat e transferueshme	prej të cilave:			Depozita tjera	prej të cilave:			Ekuiteti neto i ekonomive familjare ne fondet e pension.		Pagesa e pre-mive dhe rezervave				
		Korp. publike jofinanc.	Korp. tjera financ.	Eko. familjare		Korp. publike jofinanciare	Korp. tjera jofinanciare	Ekono. familjare							
2006	886.4	300.5	34.8	96.4	156.2	586.0	193.3	27.6	359.5	3.4	251.4	223.9	27.5	209.3	54.7
2007	1,110.9	386.1	49.6	133.5	187.5	724.8	188.4	43.8	489.3	...	316.1	286.2	29.9	273.8	46.0
2008	1,351.9	390.9	15.4	176.0	186.2	961.0	250.1	51.4	656.7	...	288.6	256.3	32.3	311.1	61.1
2009	1,444.3	483.2	50.1	184.0	237.7	961.0	73.9	82.9	801.9	...	422.3	380.8	41.5	326.1	77.3
2010	1,744.2	621.2	83.8	218.6	303.5	1,123.1	42.8	83.4	995.9	...	540.5	493.7	46.8	361.0	74.0
2011	1,933.6	658.4	68.1	208.1	360.9	1,275.1	60.8	79.7	1,129.6	...	647.8	593.3	54.5	389.7	76.5
2012	2,076.6	700.2	13.8	257.5	407.2	1,376.5	61.8	78.2	1,232.9	...	814.9	745.1	69.8	399.2	128.9
2013	2,275.3	848.0	16.4	299.6	506.6	1,427.3	55.7	98.2	1,268.4	...	990.3	919.0	71.3	403.9	152.4
2014	2,354.4	1,133.9	21.1	338.4	743.5	1,219.8	51.6	58.0	1,104.8	...	1,173.8	1,094.1	79.7	453.2	175.8
2015	2,514.6	1,378.4	11.1	413.8	919.0	1,136.3	20.6	68.3	1,046.8	...	1,329.6	1,237.3	92.3	530.5	100.2
2016	2,739.8	1,630.2	24.7	456.0	1,116.1	1,109.6	32.2	70.8	1,006.2	...	1,535.3	1,425.4	109.8	557.7	98.9

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjinden në linkun: http://www.bqk-kos.org/repository/docs/time_series/01%20Financial%20Corporations%20Survey.xls

2.1. Pasqyra e korporatave depozituese - Asetet e jashtme neto dhe kërkesat e brendshme

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	Asetet e jashtme neto							Kërkesat e brendshme							
	Kërkesat ndaj jorezidentëve						Minus: Detyrimet ndaj jorez.	Kërkesat neto ndaj qeverisë qendrore				Kërkesat ndaj sektorëve tjerë			
	Paraja e gatshme	Depo- zita	Letrat me vlerë përveç aksioneve	Kuota e FMN- së	Kërkesat ndaj qeverisë qendrore	Minus: detyrimet ndaj qev.. qendrore		Kreditë							
								prej të cilave:		Korp. tjera jofinan.	Ekono-mitë familjare				
2006	975.4	1,035.6	63.4	660.0	303.1	—	60.2	162.1	-475.0			—	475.0	637.1	636.6
2007	1,377.5	1,426.1	145.3	955.0	308.2	—	48.6	39.1	-853.3	—	853.3	892.4	892.1	691.3	200.6
2008	1,436.1	1,512.0	121.1	794.9	581.8	—	75.9	311.9	-871.8	—	871.8	1,183.8	1,183.4	901.7	281.0
2009	1,531.9	1,782.4	111.4	910.0	626.7	64.3	250.6	442.9	-846.3	—	846.3	1,289.3	1,289.0	942.9	343.5
2010	1,594.1	1,935.0	164.3	1,235.7	372.7	68.5	340.9	650.7	-802.7	22.1	824.8	1,453.3	1,452.9	1,006.6	434.2
2011	1,583.3	1,879.9	124.9	1,338.8	227.0	70.1	296.6	888.2	-777.9	20.5	798.4	1,666.1	1,665.6	1,130.6	514.6
2012	1,616.7	1,989.7	141.4	1,147.6	482.7	68.8	373.1	1,075.9	-665.7	172.9	838.5	1,741.6	1,740.9	1,172.9	546.3
2013	1,859.7	2,252.6	157.9	1,037.8	815.3	65.9	392.9	1,219.0	-568.2	205.8	774.0	1,787.2	1,786.0	1,196.7	567.7
2014	1,579.0	1,982.2	160.4	1,312.9	311.6	70.4	403.2	1,441.6	-441.4	294.5	735.9	1,883.0	1,881.9	1,248.7	625.3
2015	1,608.6	2,069.1	190.6	1,271.5	374.3	75.1	460.5	1,614.6	-405.7	353.9	759.6	2,020.3	2,019.2	1,312.0	697.7
2016	1,622.9	2,066.6	316.7	647.9	839.3	105.3	443.7	1,841.8	-389.1	353.2	742.3	2,230.9	2,229.6	1,419.2	799.1

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjinden në linkun: http://www.bqk-kos.org/repository/docs/time_series/02%20Depository%20Corporations%20Survey.xls

2.2. Pasqyra e korporatave depozituese - Detyrimet

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	Depozitat e përfshira në parandë e gjerë										Depozita jashtë parandë së gjerë	Asetet dhe ekuitet e tjera	Zëra tjerë (neto)	
	Depozitat e transferueshme					Depozita tjera								
	prej të cilave:					prej të cilave:								
	Korp. tjera financiare	Korp. publik e jofinanciare	Korp. tjera jofinanciare	Ekono. familjare		Korp. tjera financiare	Korp. publik e jofinanciare	Korp. tjera jofinanciare	Ek. familjare					
2006	912.8	336.4	35.9	34.8	96.4	156.2	576.3	30.5	193.3	24.6	322.4	40.6	128.8	55.4
2007	1,126.6	413.7	27.7	49.6	133.5	187.5	712.8	40.3	188.4	41.8	439.0	53.7	186.4	49.8
2008	1,393.0	454.6	63.7	15.4	176.0	186.2	938.3	47.6	250.1	44.2	593.8	74.9	233.8	46.4
2009	1,548.5	621.4	138.2	50.1	184.0	237.7	927.0	60.7	73.9	71.7	718.5	98.1	249.1	79.1
2010	1,746.2	672.6	53.1	83.8	218.6	303.5	1,073.6	85.2	30.2	73.5	883.7	138.2	278.5	84.4
2011	1,899.8	702.9	37.8	77.2	208.1	360.9	1,196.9	91.0	49.2	71.7	979.9	175.8	302.9	90.6
2012	2,035.1	757.8	41.9	31.2	257.5	407.2	1,277.3	100.4	49.8	70.5	1,053.1	206.2	321.1	128.5
2013	2,386.8	1,094.7	226.5	39.1	299.6	506.6	1,292.1	62.2	43.7	92.3	1,088.9	209.7	329.0	151.5
2014	2,285.8	1,193.0	60.8	21.1	338.4	743.5	1,092.7	67.2	39.4	50.2	930.6	208.7	373.8	150.6
2015	2,434.4	1,475.2	96.9	11.1	413.8	919.0	939.6	37.4	7.8	55.0	838.9	252.2	444.4	111.7
2016	2,639.1	1,700.4	70.2	24.7	456.0	1,116.1	938.7	50.5	20.1	56.4	811.7	243.3	474.2	108.1

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjenden në linkun:

http://www.bqk-kos.org/repository/docs/time_series/02%20Depository%20Corporations%20Survey.xls

Tabela 3.1. Pasqyra e BQK-së - Asetet e jashtme neto dhe kërkesat e brendshme

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	Asetet e jashtme neto										Kërkesat neto ndaj qeverisë qendrore	Kërkesat ndaj sektorëve tjerë	Detyrimet ndaj KTD-ve
	Kërkesat ndaj jorezidentëve							Minus: detyrimet ndaj jorezidentëve	prej të cilave:				
	prej të cilave:					Alokimi i DST-ve	Llogaria e FMN-së						
	DST-të	Paraja e gatshme	Depozita	Letrat me vlerë përveç aksioneve	Kuota e FMN-së								
2006	641.1	641.2	—	11.1	424.9	203.6	—	0.1	—	—	-472.9	0.5	94.5
2007	1,057.6	1,057.6	—	63.8	759.0	229.3	—	...	—	—	-849.4	0.3	113.6
2008	1,110.7	1,110.7	—	39.7	529.0	541.3	—	...	—	—	-870.5	0.3	137.2
2009	1,088.3	1,198.5	60.3	21.8	522.3	529.7	64.3	110.2	60.3	49.1	-681.5	0.2	233.2
2010	1,085.9	1,224.8	64.0	60.2	832.3	199.2	68.5	138.9	64.2	73.0	-791.0	0.5	203.6
2011	1,074.1	1,214.2	65.1	13.5	1,038.8	25.0	70.1	140.1	65.7	73.7	-776.7	0.5	209.7
2012	1,125.7	1,356.0	63.3	16.8	921.0	286.0	68.8	230.3	64.6	165.3	-724.8	0.7	302.1
2013	1,286.3	1,504.3	59.6	27.4	790.5	560.8	65.9	218.0	61.9	155.8	-667.5	1.2	333.2
2014	1,044.7	1,266.4	62.5	29.2	983.5	120.5	70.4	221.6	66.1	155.2	-628.8	1.1	315.9
2015	1,073.3	1,329.4	65.1	15.3	1,046.3	127.1	75.1	256.1	70.5	184.8	-626.2	1.1	316.4
2016	1,025.0	1,291.4	56.0	154.8	402.7	568.2	105.3	266.5	70.6	193.7	-622.8	1.4	296.4

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjinden në linkun: http://www.bqk-kos.org/repository/docs/time_series/03%20CBK%20Survey.xls

Tabela 3.2. Pasqyra e BQK-së - Detyrimet

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	Depozitat e përfshira në paranë e gjerë								Depozitat e përfshira në bazën monetare			Kapitali dhe të tjera			Zëra tjerë (neto)
	Depozitat e transferueshme					Depozita tjera			Korporata tjera jofinanciare	Qeveria lokale	Kapitali	Profiti humbja e vitit			
	Korp. tjera financiare	Qeveria lokale	Korp. publike jofinan.	Korp. tjera financiare		Korp. tjera financiare									
2006	49.9	41.9	31.0	0.4	10.5	...	8.0	8.0	—	—	—	25.5	10.0	6.4	-1.2
2007	57.2	46.7	22.4	3.2	21.1	...	10.6	10.6	—	—	—	33.8	20.0	9.2	3.9
2008	63.9	56.7	49.9	5.3	1.5	...	7.2	7.2	—	—	—	41.4	30.0	7.5	-2.0
2009	130.8	130.8	129.7	...	1.1	—	—	—	44.9	30.0	3.7	-2.0
2010	45.6	45.6	43.9	...	0.0	...	—	—	—	—	—	48.0	30.0	3.1	-1.8
2011	39.5	39.5	36.8	...	0.2	...	—	—	—	—	—	50.0	30.0	1.5	-1.3
2012	51.5	51.5	49.8	...	0.0	...	—	—	—	—	—	50.4	30.0	0.3	-2.4
2013	239.0	239.0	236.6	...	0.0	...	—	—	—	—	—	50.5	30.0	0.2	-2.7
2014	53.0	53.0	40.5	...	10.9	...	—	—	—	—	—	50.8	30.0	0.4	-2.7
2015	83.4	83.4	82.3	...	0.3	...	—	—	—	—	—	51.6	30.0	0.7	-3.3
2016	59.6	59.6	51.2	...	7.7	...	—	—	—	—	—	53.3	30.0	1.6	-5.8

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjinden në linkun: http://www.bqk-kos.org/repository/docs/time_series/03%20CBK%20Survey.xls

Tabela 4.1. Pasqyra e KTD-ve - Asetet e jashtme neto dhe kërkesat e brendshme

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	Asetet e jashtme neto								Kërk. ndaj BQK-së	Kërk. neto ndaj qeverisë qendrore	Kërkesat ndaj sektorëve tjerë				
	Kërkesat ndaj jorez.			Minus: det. ndaj jorezidentëve			Kreditë				Korp. publike jofinan.	prej të cilave:			
	Paraja e gatshme	Depozita	Letrat me vlerë përveç aksioneve	Depozita	Kreditë	Korp. tjera jofinan.	Ek. familjare								
2006	334.4	394.5	52.3	235.1	99.4	60.1	21.4	38.7	88.8	-2.1	636.6	636.6	—	490.5	146.1
2007	319.9	368.5	81.5	196.0	78.9	48.6	17.9	30.7	107.5	-3.9	892.1	892.1	0.2	691.3	200.6
2008	325.4	401.3	81.4	265.9	40.5	75.9	42.0	33.7	136.8	-1.3	1,183.4	1,183.4	0.1	901.7	281.0
2009	444.0	583.9	89.6	387.7	97.0	140.0	65.5	74.5	233.1	-164.9	1,289.0	1,289.0	0.3	942.9	343.5
2010	507.6	709.8	103.5	403.5	173.4	202.2	85.5	116.7	203.4	11.6	1,457.5	1,452.7	6.3	1,006.6	434.2
2011	509.2	665.7	111.5	300.0	202.0	156.5	64.8	90.5	220.0	-1.2	1,666.1	1,664.1	1.5	1,130.6	514.6
2012	490.9	633.7	124.6	226.6	196.7	142.8	87.6	50.3	301.1	59.2	1,741.6	1,740.5	1.4	1,172.9	546.3
2013	573.4	748.3	130.6	247.3	254.4	174.9	90.4	82.4	332.8	99.4	1,786.0	1,786.0	0.2	1,196.7	568.6
2014	534.3	715.8	131.2	329.4	191.1	181.5	90.6	87.8	315.9	187.3	1,881.9	1,881.8	0.6	1,248.7	625.3
2015	535.7	740.0	175.5	225.2	247.2	204.3	116.0	85.9	315.7	220.7	2,019.0	2,019.0	0.6	1,324.1	685.6
2016	597.9	775.1	161.9	245.2	271.1	177.2	74.1	95.9	295.4	233.7	2,229.6	2,229.6	2.9	1,419.2	799.1

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjinden në linkun: http://www.bqk-kos.org/repository/docs/time_series/03%20CBK%20Survey.xls

Tabela 4.2. Pasqyra e KTD-ve- Detyrimet

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	Depozitat e përfshira në paranë e gjerë											Dep. jashtë parasë së gjerë	prej të cilave:		Kapit a-li aksio-nar dhe tjera	Zëra tjerë (neto)
	Depozitat e transferueshme					Depozita tjera							Korp. tjera jofina.	Ek. familja-re		
	prej të cilave:					prej të cilave:										
		Korp. tjera finan.	Korp. publik e jofina.	Korp. tjera jofina.	Ek. familjare	Korp. tjera finan.	Korp. publike jofina.	Korp. tjera jofina.	Ek. familja-re							
2006	862.9	294.5	4.9	24.3	96.4	156.2	568.4	22.5	193.3	24.6	322.4	40.6	3.0	37.1	103.3	50.9
2007	1,069.3	367.1	5.3	28.5	133.5	187.5	702.3	29.8	188.4	41.8	439.0	53.7	2.0	50.3	152.7	39.8
2008	1,329.0	397.9	13.8	13.8	176.0	186.2	931.1	40.4	250.1	44.2	593.8	74.9	7.3	63.0	192.3	48.1
2009	1,417.6	490.6	8.5	48.9	184.0	237.7	927.0	60.7	73.9	71.7	718.5	98.1	11.2	83.5	204.6	81.0
2010	1,702.2	628.6	9.2	83.8	218.6	303.5	1,073.6	85.2	30.2	73.5	883.7	138.2	9.9	112.2	230.4	85.7
2011	1,862.8	665.9	10.1	67.9	208.1	360.9	1,196.9	91.0	49.2	71.7	979.9	175.8	8.0	149.7	252.8	102.2
2012	1,985.3	708.0	9.6	13.8	257.5	407.2	1,277.3	100.4	49.8	70.5	1,053.1	206.2	7.8	179.8	270.7	129.8
2013	2,149.5	857.3	11.8	16.4	299.6	506.6	1,292.2	62.2	43.7	92.3	1,088.9	209.7	5.9	179.4	277.8	154.4
2014	2,234.4	1,141.7	20.4	10.2	338.4	743.5	1,092.7	67.2	39.4	50.2	930.6	208.7	7.8	174.2	323.0	153.3
2015	2,349.6	1,392.0	14.5	10.9	413.8	919.1	957.5	37.6	12.8	54.3	852.3	232.7	13.9	193.1	393.8	115.0
2016	2,579.4	1,640.7	19.0	17.0	456.0	1,116.1	938.7	50.5	20.1	56.4	811.2	243.3	14.3	195.0	420.9	112.9

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjinden në linkun: http://www.bqk-kos.org/repository/docs/time_series/04%20Other%20Depository%20Corporations%20Survey.xls

Tabela 5.1. Pasqyra e KTF-ve – Asetet e jashtme neto dhe kërkesat e brendshme

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	Asetet e jashtme neto						Kërkesat ndaj korporatave depozituese						Kërkesat neto ndaj qeverisë qendrore	Kërkesat ndaj sektorëve tjerë	Kreditë	
	Kërkesat ndaj jorezide ntëve	prej të cilave:			Minus: detyrimet ndaj joreziden tëve	Kreditë	BQK			Korporata tjera depozituese						
		Letrat me vlerë përveç aksioneve	Kapitali aksionar dhe tjera				Depozitë të transferu eshëm	Depozita tjera		Depozitë të transferu eshëm	Depozita tjera					
2006	198.1	210.0	38.3	170.8	11.9	11.9	66.9	39.0	31.0	8.0	28.0	4.9	23.0	—	69.5	57.7
2007	244.9	278.5	100.7	175.4	33.6	33.6	72.8	32.9	22.4	10.6	39.8	6.2	33.6	—	85.4	73.8
2008	157.0	214.7	79.8	128.2	57.7	57.7	113.0	57.1	49.9	7.2	55.9	7.9	48.0	—	108.3	94.0
2009	168.6	253.8	97.9	144.3	85.1	85.1	200.0	129.7	129.7	...	70.3	7.4	62.9	—	130.8	109.4
2010	341.3	430.5	152.5	269.3	89.2	89.2	142.8	43.9	43.9	...	98.8	8.2	90.6	—	139.7	116.9
2011	464.0	545.7	3.2	533.1	81.7	81.7	138.1	27.7	27.7	...	110.4	7.3	103.1	—	128.1	102.5
2012	607.6	670.8	3.3	666.5	63.2	63.2	154.0	32.4	32.4	...	121.6	9.7	111.9	13.9	125.5	98.3
2013	593.0	655.8	3.5	651.2	62.7	62.7	313.0	213.9	213.9	...	99.1	14.6	84.5	53.1	117.5	94.4
2014	967.6	1,029.4	4.0	1,024.4	61.8	61.8	119.5	15.7	15.7	...	103.7	13.6	90.1	54.7	119.9	96.8
2015	1,028.4	1,091.1	3.9	1,086.3	62.7	62.7	162.8	55.4	55.4	...	107.3	21.8	85.6	100.5	131.6	104.2
2016	1,217.1	1,312.6	3.0	1,307.4	95.5	95.5	134.7	20.6	20.6	...	114.1	27.9	86.2	100.2	157.6	131.5

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjinden në linkun: http://www.bqk-kos.org/repository/docs/time_series/05a%20Other%20Financial%20Intermediaries%20Survey.xls

Tabela 5.2. Pasqyra e KTF-ve - detyrimet

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	Kreditë	Rezervat teknike të sigurimit				Kapitali aksionar dhe tjera				Zëra tjerë				
		Kapitali neto i ekonom. familjare në rez. e sig. të jetës	Kapitali neto i ek. familjare në fondet pensionale	Parapag. i premive dhe rez. kundrejt kërk. kum.		Fondet e kontribuar a nga pronarët	Fitimet e pashpërndara	Rezervat e përgjithshme dhe ato të veçanta	Profiti/humbja vjetore		Detyrime tjera	Minus: asete tjera	Plus: përshtatja e konsolidimit	
2006	3.4	251.4	...	223.9	27.5	80.5	55.2	15.8	7.9	1.6	-0.7	7.4	8.2	...
2007	...	316.1	...	286.2	29.9	87.4	62.1	20.1	1.7	3.5	-0.4	9.6	10.0	...
2008	1.0	288.6	...	256.3	32.3	77.4	54.0	12.7	7.4	3.4	11.3	24.2	12.9	...
2009	2.9	422.3	...	380.8	41.5	77.0	53.4	19.4	7.2	-3.1	-2.7	13.1	15.8	...
2010	2.9	540.5	...	493.7	46.8	82.5	59.7	13.6	7.2	2.0	-2.1	20.9	23.1	...
2011	3.3	647.8	...	593.3	54.5	85.4	60.4	13.3	10.8	0.9	-6.3	16.1	22.4	...
2012	7.2	814.9	...	745.1	69.8	78.1	63.5	9.8	10.7	-6.4	0.7	29.0	28.4	...
2013	6.8	990.3	...	919.0	71.3	75.6	64.2	1.3	11.1	-1.0	3.9	29.8	25.9	...
2014	3.2	1,173.8	...	1,094.1	79.7	78.5	64.3	-0.5	14.4	0.3	6.1	30.9	24.8	...
2015	1.0	1,329.5	...	1,237.3	92.1	86.1	76.9	-2.7	17.3	-5.4	6.4	31.2	24.8	...
2016	1.7	1,535.3	...	1,425.4	109.8	83.4	85.0	-3.8	3.8	-1.6	-10.9	19.5	30.4	...

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjinden në linkun: http://www.bqk-kos.org/repository/docs/time_series/05a%20Other%20Financial%20Intermediaries%20Survey.xls

Tabela 6.1. Depozitat në euro në KTD-të – Sipas maturitetit fillestar, sektorët kryesorë

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	Gjithsej depozita në euro														
	Qeveria	Korporatat financiare							Korporatat jofinanciare			Sektorë tjerë vendor		Jorezidentë	
		Korporatat tjera depozituese	Ndërmjetësit tjerë financiarë	Kompanitë e sigurimit	Fondet pensionale	Ndihm. financiar	Korporatat publike jofinanciare	Korporatat tjera jofinanciare	Ekonomitë familjare	OJSHEF					
2006	902.4	8.0	28.1	0.1	2.4	24.7	0.4	0.5	337.8	217.4	120.5	510.2	497.1	13.1	18.2
2007	1,094.3	6.5	39.0	3.1	5.5	28.3	0.4	1.6	386.2	215.5	170.7	647.0	631.9	15.1	15.6
2008	1,366.8	1.4	62.8	5.0	6.5	31.5	19.4	0.4	479.7	263.8	215.9	785.0	774.5	10.5	37.9
2009	1,639.7	165.0	77.8	6.1	5.9	43.1	22.2	0.4	371.5	121.6	249.9	962.2	948.8	13.4	63.2
2010	1,827.7	11.7	102.0	7.2	7.8	47.6	38.6	0.6	414.9	122.3	292.5	1,220.0	1,206.1	14.0	79.1
2011	1,982.4	2.7	117.5	9.9	6.8	57.2	43.1	0.5	406.6	128.5	278.1	1,395.6	1,373.4	22.1	60.0
2012	2,162.7	0.7	120.0	3.8	6.2	64.3	45.3	0.4	401.7	75.6	326.1	1,558.6	1,535.4	23.2	81.7
2013	2,314.0	1.8	88.1	2.5	7.4	72.3	5.7	0.3	455.6	72.1	383.5	1,685.1	1,658.7	26.4	83.4
2014	2,426.6	8.8	104.4	2.6	5.1	79.3	17.1	0.3	449.7	61.8	388.0	1,781.6	1,751.1	30.6	82.1
2015	2,579.9	5.9	73.2	3.3	5.0	59.0	4.8	1.1	499.9	31.4	468.5	1,895.5	1,862.3	33.2	105.3
2016	2,779.6	5.6	96.6	5.6	6.9	59.0	23.7	1.1	560.4	49.0	511.5	2,053.4	2,021.5	31.9	63.7

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjenden në linkun: http://www.bqk-kos.org/repository/docs/time_series/08%20Deposits%20at%20ODC%20-%20deposits%20in%20euro.xls

Tabela 6.2. Depozitat në KTD-të - depozitat në joeuro

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	Depozita në jo euro															
	Korporatat financiare							Korporatat jofinanciare			Sektorë tjerë vendor					Jorezidentë
	BQK	prej të cilave:				Korp. publike jofinanciare	Korp. tjera jofinanciare	Ekonomitë familjare			prej të cilave:		OJSHEF			
		Korp. tjera depozituese	Ndërm. tjerë financiar	Kombinimet e sigurimit	Depozitat e transferueshme			Depozitat e kursimit	Depozitë tjera							
2006	34.0	—	—	3.7	0.3	3.4	29.8	29.5	12.4	—	17.2	0.2	0.5
2007	53.3	0.5	—	...	0.1	0.4	8.1	1.5	6.6	44.3	44.2	16.2	—	28.0	0.1	0.4
2008	81.9	0.9	—	0.9	11.6	0.1	11.5	68.4	68.2	22.9	—	45.2	0.3	1.0
2009	112.0	2.0	—	1.1	...	0.9	18.3	1.3	17.0	91.1	90.9	29.7	—	61.1	0.2	0.7
2010	113.7	3.1	—	2.9	...	—	13.6	4.3	9.3	93.8	93.3	33.1	25.9	34.3	0.5	3.1
2011	131.4	0.3	—	0.3	...	—	9.8	0.1	9.7	117.5	117.0	46.5	31.7	38.9	0.4	3.8
2012	120.9	1.6	—	1.2	0.2	—	9.6	...	9.6	104.9	104.7	45.7	27.0	32.0	0.2	4.8
2013	136.9	0.7	—	...	0.4	—	14.2	...	14.2	116.7	116.2	59.6	29.6	27.0	0.5	5.2
2014	113.0	0.3	—	...	0.3	—	8.5	...	8.5	97.8	97.2	63.2	21.5	12.6	0.6	6.5
2015	124.3	0.2	—	0.2	...	—	13.5	...	13.5	102.8	102.2	76.6	19.3	6.2	0.6	7.8
2016	128.8	0.8	—	—	0.7	—	15.8	0.2	15.6	101.9	100.8	78.3	17.4	5.1	1.1	10.4

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjenden në linkun: http://www.bqk-kos.org/repository/docs/time_series/09%20Deposits%20at%20ODC%20-%20deposits%20in%20non-euro.xls

Tabela 6.3. Kreditë e KTD-ve – sektorët kryesor institucional

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	Gjithsej kreditë															Kreditë në valutën jo euro	
	Korporatat financiare			Korporatat jofinanciare			Korporatat tjera vendore			Korporatat tjera			Jo rezidentë				
	prej të cilave:			prej të cilave:			prej të cilave:			prej të cilave:							
	Ndërmj. tjerë financiar	Komp. e sigurimit	Korp. publike jofinan.	Korp. publike jofinan.	Korporatat tjera jofinanciare			Ek. familjare									
Deri në 1 vit					Mbi 1 vit dhe deri në 2 vite	Mbi 2 vite	Deri në 1 vit	Mbi 1 vit dhe deri në 2 vite	Mbi 2 vite								
2006	636.6	—	—	—	490.5	0.0	490.5	128.7	127.7	234.1	146.1	146.1	19.7	24.7	101.7	—	—
2007	892.1	—	—	—	691.5	0.2	691.3	174.0	122.6	394.6	200.6	200.6	24.0	29.6	147.1	—	—
2008	1,183.4	0.6	—	0.6	901.8	0.1	901.7	191.0	132.3	578.4	281.0	281.0	20.9	30.9	229.2	—	—
2009	1,289.0	2.3	1.2	1.1	943.2	0.3	942.9	215.7	113.0	614.2	343.5	343.5	27.0	32.1	284.5	—	—
2010	1,458.6	9.9	6.8	3.0	1,010.3	6.2	1,004.1	255.2	64.3	429.5	434.3	434.2	26.5	30.7	201.9	1.6	2.5
2011	1,698.1	16.4	14.7	1.7	1,129.7	1.5	1,128.2	298.8	83.4	480.3	512.4	510.9	44.0	38.1	218.6	32.3	7.3
2012	1,763.4	19.8	16.3	3.5	1,171.2	1.4	1,169.8	313.4	91.7	494.8	542.9	542.6	52.2	37.3	218.8	22.5	6.9
2013	1,805.8	20.4	17.3	3.1	1,194.7	0.2	1,194.5	378.0	97.4	471.5	564.7	563.9	65.4	41.1	212.4	19.8	6.1
2014	1,882.2	7.1	5.8	1.3	1,247.0	0.6	1,246.4	380.7	93.6	496.9	621.8	621.6	55.9	42.6	242.4	0.4	6.0
2015	2,019.3	8.7	7.4	1.1	1,322.2	0.6	1,321.6	306.9	150.5	520.9	682.2	682.0	58.2	39.5	241.3	0.3	5.9
2016	2,230.0	7.9	7.5	0.3	1,420.8	2.9	1,417.9	405.9	100.2	538.1	796.5	796.2	56.1	38.1	269.1	0.4	4.2

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjenden në linkun: http://www.bqk-kos.org/repository/docs/time_series/12%20ODC%20loans%20-%20by%20economic%20sectors.xls

Tabela 6.4. Kreditë e KTD-ve-sektorët kryesor ekonomik

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	Gjithsej									
	Bujqësia				Industria, energjia dhe ndërtimi			Shërbimet		
		Deri në 1 vit	Mbi 1 vit		Deri në 1 vit	Mbi 1 vit		Deri në 1 vit	Mbi 1 vit	
2006	490.5	16.4	3.4	13.0	97.7	27.5	70.2	376.4	120.6	255.8
2007	691.5	29.0	4.1	24.9	144.5	33.9	110.6	518.0	149.5	368.5
2008	902.4	37.4	4.1	33.3	160.2	28.1	132.0	704.8	126.4	578.4
2009	945.5	38.2	3.8	34.4	236.7	53.3	183.4	670.5	113.2	557.3
2010	1,022.8	38.2	1.7	36.5	269.3	77.1	192.2	715.3	192.8	522.4
2011	1,149.5	40.5	0.8	39.7	284.7	82.3	202.4	824.4	235.7	588.6
2012	1,194.2	43.6	3.0	40.6	290.4	74.1	216.2	860.2	262.4	597.8
2013	1,217.4	45.8	3.3	42.5	291.4	95.8	195.6	880.2	321.2	559.0
2014	1,256.4	49.8	4.1	45.7	300.0	92.4	207.6	906.6	319.1	587.5
2015	1,333.4	59.9	4.6	55.3	300.6	79.1	221.6	972.9	285.6	687.2
2016	1,410.1	59.7	9.1	50.6	324.8	93.7	231.2	1,025.5	322.2	703.4

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjinden në linkun: http://www.bqk-kos.org/repository/docs/time_series/12%20ODC%20loans%20-%20bv%20economic%20sectors.xls

Tabela 6.5. Norma efektive e interesit në depozita të KTD-ve

(Mesatarja vjetore, në përqindje)

Përshkrimi	Depozitat e reja							Depozitat e transferueshme	Depozitat e kursimit
	Deri në 1 muaj	Mbi 1 muaj deri në 3 muaj	Mbi 3 muaj deri në 6 muaj	Mbi 6 muaj deri në 1 vit	Mbi 1 vit deri në 2 vite	Mbi 2 vite			
KORPORATAT JO-FINANCIARE DHE EKONOMITË FAMILJARE									
2006	3.0	2.0	2.4	3.8	3.4	2.9	2.4	0.1	1.7
2007	3.3	2.4	2.8	4.2	3.5	2.3	2.7	0.2	1.9
2008	4.2	3.1	3.7	5.2	4.3	3.2	3.0	0.3	2.5
2009	4.3	3.3	3.7	5.6	4.7	2.4	3.2	0.5	2.8
2010	3.8	2.8	3.0	3.6	4.5	4.7	5.3	0.5	2.3
2011	3.5	2.5	3.1	3.1	4.2	4.6	5.1	0.7	2.1
2012	3.6	2.3	3.2	3.0	4.3	4.5	5.2	0.7	2.0
2013	3.4	2.0	2.7	2.7	3.7	4.4	4.8	0.6	1.7
2014	1.1	0.5	0.6	0.5	1.2	1.4	1.9	0.1	0.7
2015	0.9	0.4	0.8	0.4	0.7	1.0	1.9	0.0	0.3
2016	1.0	0.5	0.5	0.4	0.9	1.0	2.0	0.0	0.3
Korporatat jo-financiare									
2006	.	2.1	2.5	3.8	3.7	4.6	5.8	0.4	1.6
2007	.	2.6	3.0	4.2	3.6	4.4	4.6	0.5	1.9
2008	.	3.3	3.9	5.2	4.4	5.0	5.2	0.5	2.7
2009	.	3.3	3.9	5.6	5.0	...	5.7	0.8	2.9
2010	3.9	2.9	3.2	4.3	5.2	4.6	5.2	0.9	2.4
2011	3.5	2.4	3.7	3.8	5.0	5.0	5.3	1.0	2.2
2012	3.5	2.1	3.8	3.7	5.0	4.9	5.3	0.9	2.1
2013	3.5	1.5	2.8	2.7	3.7	4.6	4.8	0.7	2.0
2014	1.3	0.6	0.8	0.5	1.4	1.2	1.9	0.2	0.8
2015	1.1	0.7	1.0	0.3	1.0	1.0	1.9	0.1	0.1
2016	1.4	0.6	0.5	0.4	1.4	1.4	1.8	0.0	0.1
Ekonomitë familjare									
2006	.	1.9	2.3	...	3.2	4.2	4.4	...	1.7
2007	.	2.1	2.5	...	3.3	4.3	4.6	...	2.0
2008	.	2.9	3.4	...	4.2	4.7	5.1	0.1	2.4
2009	.	3.2	3.5	...	4.4	4.8	5.4	0.2	2.6
2010	3.7	2.8	2.8	3.4	4.4	4.6	5.3	0.3	2.3
2011	3.6	2.5	2.6	2.9	4.2	4.5	5.1	0.4	2.1
2012	3.6	2.4	2.5	2.8	4.2	4.5	5.2	0.5	2.0
2013	3.5	2.1	2.3	2.6	3.7	4.3	4.8	0.6	1.6
2014	1.1	0.5	0.6	0.4	1.0	1.3	1.9	0.1	0.7
2015	0.9	0.4	0.6	0.4	0.7	0.9	1.9	0.0	0.3
2016	0.9	0.5	0.5	0.4	0.7	1.0	2.0	0.0	0.3

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjinden në linkun: http://www.bqk-kos.org/repository/docs/time_series/13a%20ODC%20effective%20interest%20rates%20on%20deposits.xls

Tabela 6.6. Normat efektive të interesit në kredi të KTD-ve

(Mesatarja vjetore, në përqindje)

Përshkrimi	Kreditë e reja									Mbitërheqjet	Linjat kreditore
	Kreditë konsumuse	Kreditë hipotekare	Kreditë me kushte favorizuese	Kreditë e tjera							
				Bujqësore	Industriale	Shërbyese	Sektorët tjerë				
KORPORATAT JO-FINANCIARE DHE EKONOMITË FAMILJARE											
2006	14.7	12.5	13.1	15.4	12.5
2007	14.6	13.0	12.6	14.8	13.0
2008	14.7	14.1	11.7	16.6	14.1
2009	14.3	13.1	10.6	16.2	14.6
2010	14.4	13.9	11.8	6.6	16.5	25.7	15.2	15.5	15.3	12.9	14.0
2011	13.8	13.9	11.5	7.9	14.5	23.7	13.9	13.9	16.1	12.1	13.2
2012	12.7	12.4	10.6	7.4	13.2	20.7	12.5	13.2	16.0	10.7	11.6
2013	11.8	11.6	10.1	7.6	12.3	17.4	12.3	11.9	13.7	9.3	11.4
2014	10.6	10.9	9.1	4.6	10.6	13.2	10.4	10.7	10.9	9.5	11.3
2015	8.3	9.0	7.4	4.7	8.2	9.8	8.0	8.1	8.9	8.2	9.5
2016	7.5	8.3	6.5	3.7	7.0	8.3	7.0	7.1	6.8	7.1	8.4
Korporatat jo-financiare											
2006	15.4	12.5
2007	14.8	13.0
2008	13.9	14.1
2009	14.6	14.6
2010	16.5	.	.	6.9	16.5	25.7	15.2	15.5	15.3	12.5	14.0
2011	14.4	.	.	7.6	14.4	24.2	13.9	13.9	16.1	11.8	13.2
2012	13.2	.	.	7.5	13.2	21.1	12.5	13.2	16.0	10.5	11.6
2013	12.3	.	.	7.0	12.3	17.6	12.3	11.9	13.7	9.1	11.4
2014	10.6	.	.	5.5	10.6	13.2	10.4	10.7	10.9	9.3	11.3
2015	8.1	.	.	2.9	8.1	9.3	8.0	8.1	8.9	7.9	9.5
2016	7.0	.	.	3.0	7.0	7.7	7.0	7.1	6.8	6.8	8.4
Ekonomitë familjare											
2006	.	12.5	13.1
2007	.	13.0	12.6
2008	.	14.1	11.7	19.2	.
2009	.	13.1	10.6	17.7	.
2010	13.5	13.9	11.8	6.4	25.0	25.0	.	.	.	22.3	.
2011	13.4	13.9	11.5	8.2	22.4	22.4	.	.	.	18.9	.
2012	12.2	12.4	10.6	7.0	19.8	19.8	.	.	.	15.2	.
2013	11.3	11.6	10.1	6.8	16.4	16.4	.	.	.	14.7	.
2014	10.6	10.9	9.1	3.9	15.4	15.4	.	.	.	13.6	.
2015	8.7	9.0	7.4	5.1	13.3	13.3	.	.	.	13.1	.
2016	8.0	8.3	6.5	3.9	12.0	12.0	.	.	.	12.8	.

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjenden në linkun: http://www.bqk-kos.org/repository/docs/time_series/13%20ODC%20effective%20interest%20rates%20on%20loans.xls

Tabela 7.1 Bilanci i Pagesave të Kosovës - komponentët kryesor

(Në milionë euro)

Përshkrimi	Bilanci nga llogaria rrjedhese dhe kapitale							Bilanci nga llogaria financiare					Gabimet dhe harresat
	Llogaria rrjedhëse						Llogaria kapitale	Investimet direkte	Investimet portofolio	Investimet tjera	Asetet rezervë		
	Mallrat	Shërbimet	Të ardhurat parësore	Të ardhurat dytësore									
2006	-205.2	-226.1	-1163.7	19.6	158.8	759.2	20.8	35.7	-289.2	65.4	181.6	77.9	240.9
2007	-197.4	-213.9	-1354.4	112.2	186.3	842.0	16.5	5.8	-431.0	34.5	108.1	294.3	203.2
2008	-450.5	-460.9	-1644.7	146.6	164.0	873.2	10.4	-288.1	-341.5	109.9	-74.8	18.2	162.4
2009	-273.4	-373.7	-1646.3	227.4	61.8	983.4	100.3	-109.0	-276.9	124.4	138.3	-94.8	164.4
2010	-494.8	-516.1	-1741.6	176.0	67.0	982.5	21.3	-297.2	-331.1	48.6	-57.4	42.7	197.6
2011	-569.4	-611.4	-2047.1	395.7	111.2	928.8	42.0	-377.5	-378.9	57.8	4.8	-61.2	191.8
2012	-280.2	-293.1	-2050.1	499.6	153.6	1103.7	13.0	-232.4	-213.3	185.7	-420.5	215.8	47.8
2013	-144.3	-179.0	-1995.6	520.0	121.5	1175.0	34.7	-132.2	-250.2	139.3	14.4	-35.7	12.1
2014	-363.4	-384.6	-2058.6	459.9	113.8	1100.3	21.2	-145.0	-123.8	13.3	22.6	-57.0	218.4
2015	-471.4	-497.3	-2109.3	457.1	92.6	1062.4	25.8	-275.7	-271.8	48.8	-146.3	93.6	195.7
2016	-534.6	-548.8	-2290.8	565.0	80.9	1096.1	14.2	-120.3	-176.3	370.2	-238.5	-75.7	414.3

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjenden në linkun: http://www.bqk-kos.org/repository/docs/time_series/26%20Balance%20of%20payments%20-%20main%20components.xls

7.2. Llogaria rrjedhëse

(Në milionë euro)

Përshkrimi	Bilanci					Kredi					Debi				
	Mallrat	Shërbimet	Të ardhurat parësore	Të ardhurat dytësore		Mallrat	Shërbimet	Të ardhurat parësore	Të ardhurat dytësore		Mallrat	Shërbimet	Të ardhurat parësore	Të ardhurat dytësore	
2006	-226.1	-1163.7	19.6	158.8	759.2	1483.3	98.5	311.9	187.8	885.1	1709.4	1262.3	292.2	29.03	125.89
2007	-213.9	-1354.4	112.2	186.3	842.0	1720.9	164.1	382.5	239.2	935.1	1934.9	1518.5	270.3	52.91	93.12
2008	-460.9	-1644.7	146.6	164.0	873.2	1813.8	211.3	396.9	233.3	972.3	2274.7	1856.0	250.3	69.32	99.08
2009	-373.7	-1646.3	227.4	61.8	983.4	1984.5	172.5	521.7	183.5	1106.8	2358.2	1818.8	294.3	121.72	123.41
2010	-516.1	-1741.6	176.0	67.0	982.5	2147.2	299.2	574.3	186.3	1087.4	2663.3	2040.8	398.3	119.24	104.96
2011	-611.4	-2047.1	395.7	111.2	928.8	2417.0	316.5	820.3	239.0	1041.3	3028.4	2363.7	424.5	127.77	112.46
2012	-293.1	-2050.1	499.6	153.6	1103.7	2614.1	281.9	894.5	230.0	1207.7	2907.2	2332.0	394.8	76.42	103.92
2013	-179.0	-1995.6	520.0	121.5	1175.0	2678.4	291.5	875.1	227.5	1284.3	2857.4	2287.0	355.1	105.96	109.28
2014	-384.6	-2058.6	459.9	113.8	1100.3	2667.3	324.3	928.6	215.8	1198.7	3052.0	2382.9	468.7	102.01	98.40
2015	-497.3	-2109.3	457.1	92.6	1062.4	2628.2	322.5	951.5	221.7	1132.5	3125.5	2431.8	494.4	129.07	70.16
2016	-548.8	-2290.8	565.0	80.9	1096.1	2733.6	307.9	1038.4	215.7	1171.6	3282.4	2598.7	473.4	134.8	75.4

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjenden në linkun: http://www.bqk-kos.org/repository/docs/time_series/26a%20Current%20account.xls

7.3.1 Të ardhurat parësore

(Në milionë euro)

Përshkrimi	Bilanci				Kredi				Debi			
		Kompenzimi i punëtorve	Të ardhurat nga investimet	Të ardhurat tjera parësore		Kompenzimi i punëtorve	Të ardhurat nga investimet	Të ardhurat tjera parësore		Kompenzimi i punëtorve	Të ardhurat nga investimet	Të ardhurat tjera parësore
2006	158.8	146.5	12.2	-	187.8	147.3	40.5	0.0	29.0	0.7	28.3	-
2007	186.3	154.9	31.4	-	239.2	155.6	83.6	0.0	52.9	0.8	52.2	-
2008	164.0	175.4	-11.4	-	233.3	176.2	57.1	0.0	69.3	0.8	68.5	-
2009	61.8	168.7	-106.9	-	183.5	169.7	13.9	0.0	121.7	1.0	120.8	-
2010	67.0	171.6	-104.6	-	186.3	176.1	10.1	0.0	119.2	4.5	114.7	-
2011	111.2	208.1	-96.9	-	239.0	221.2	17.8	0.0	127.8	13.1	114.7	-
2012	153.6	214.3	-60.6	-	230.0	219.9	10.1	0.0	76.4	5.6	70.8	-
2013	121.5	218.9	-97.4	-	227.5	223.2	4.3	0.0	106.0	4.3	101.6	-
2014	113.8	200.4	-85.9	-0.7	215.8	206.5	8.0	1.3	102.0	6.1	93.9	2.0
2015	92.6	205.7	-112.0	-1.0	221.7	210.3	9.6	1.8	129.1	4.6	121.6	2.8
2016	80.9	194.2	-110.3	-3.0	215.7	199.9	14.2	1.6	134.8	5.7	124.5	4.6

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjinden në linkun: http://www.bqk-kos.org/repository/docs/time_series/28%20Primary%20Income.xls

7.3.2 Të ardhurat dytësore

(Në milionë euro)

Përshkrimi	Të ardhurat dytësore			Kredi			Debi		
		Qeveria	Korporatat financiare, korporatat jofinanciare, ekonomitë familjare, dhe OJSHEF-të		Qeveria	Korporatat financiare, korporatat jofinanciare, ekonomitë familjare, dhe OJSHEF-të		Qeveria	Korporatat financiare, korporatat jofinanciare, ekonomitë familjare, dhe OJSHEF-të
2006	759.2	319.9	439.3	885.1	327.4	557.7	125.9	7.5	118.4
2007	842.0	245.1	596.9	935.1	251.4	683.8	93.1	6.3	86.8
2008	873.2	223.5	649.7	972.3	223.5	748.8	99.1	-	99.1
2009	983.4	322.9	660.5	1106.8	322.9	783.9	123.4	-	123.4
2010	982.5	319.5	662.9	1087.4	319.5	767.9	105.0	-	105.0
2011	928.8	322.2	606.6	1041.3	322.2	719.1	112.5	-	112.5
2012	1103.7	401.6	702.2	1207.7	401.6	806.1	103.9	-	103.9
2013	1175.0	369.7	805.3	1284.3	369.7	914.6	109.3	-	109.3
2014	1100.3	291.9	808.4	1198.7	291.9	906.8	98.4	-	98.4
2015	1062.4	202.9	859.5	1132.5	202.9	929.6	70.2	-	70.2
2016	1096.1	207.2	888.9	1171.6	207.2	964.3	75.4	-	75.4

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjinden në linkun: http://www.bqk-kos.org/repository/docs/time_series/29%20Secondary%20Income.xls

7.4 Dërgesat e migrantëve - Sipas shteteve

(Në përqindje)

Përshkrimi	Gjermania	Zvicra	Italia	Austria	Belgjika	SHBA	Suedia	Franca	Norvegjia	Kanada	Anglia	Danima.	Finlanda	Holanda	Slllovenia	Të tjera
2009	37.45	21.075	10.35	5.725	3.05	2.75	3.225	3.775	2.75	1.875	1.375	0.9	1.05	1.15	1.3	2.2
2010 T1	34.8	21	8.8	5.7	2.6	3.9	3.1	3.5	2.8	1.3	1.5	0.9	1.1	1.2	3.4	4.4
T2	34.7	20.7	7.9	3.9	2.9	4.7	3.1	3.6	3.1	2	1.7	0.7	0.7	1	3.7	5.9
T3	33.2	21.4	7	6.5	2.5	4.8	3.4	4	2.5	2.3	1.6	0.6	0.9	1	5.6	2.7
T4	34.1	21.6	7.2	5.5	2.9	3.1	3.7	4.1	2.6	1.9	1.3	0.6	0.7	1	4.5	5.3
2011 T1	32.7	23.7	7.5	5.6	2.8	4.6	3.9	3.8	2.8	1.5	1.5	0.7	0.8	1.2	3.9	3
T2	32.8	23	7	5.5	2	4	3.1	3.7	2.8	2.1	1.3	0.9	1	1	3.9	6.1
T3	33.8	23.4	6.2	5.5	2.9	2.3	3.6	4.2	2.6	2	1.2	0.6	0.8	1	3.3	6.7
T4	33.7	22.1	7.4	5.5	2.7	3.9	3.4	3.8	2.8	1.9	1.4	0.7	0.9	1.1	4	4.9
2012 T1	30.9	23.7	4.8	6	1.1	6.3	3.6	2.8	4.9	0.7	3.2	0.8	0.7	0.5	5	5
T2	37.4	26.3	8.4	6.4	6.6	3.9	0.8	0.4	1.3	0.1	1.9	0.1	0.1	0.1	5.4	0.8
T3	34.6	22.6	7.9	5.9	3.2	3.9	3.1	3.2	2.8	1.5	1.8	0.7	0.8	0.8	3.6	3.7
T4	34.5	21	8.5	6.2	2.6	3.8	3.3	3.3	2.3	1.9	1.8	0.5	0.8	...	3.7	5.9
2013 T1	33.6	22.5	7.5	5.8	2.7	4.2	3.4	3.5	3	1.6	1.8	0.7	0.9	1	3.7	4.3
T2	33.3	25.5	5.9	5.7	2.5	4.6	2.5	1.4	2.3	1.3	4	0.8	0.9	1	5.3	3.1
T3	33.6	24.4	6.6	7.8	2.5	4.3	3.5	4.5	2.3	0.4	1.9	0.7	0.8	0.9	4.9	1.1
T4	35.3	22.7	10.6	4.6	1.6	4.4	2.1	5	2.7	1.8	1.7	0.5	0.6	1.5	0.5	4.2
2014 T1	36.7	21.4	5.9	3.8	2.3	6	3.1	4.1	2.3	1.5	3.1	0.4	0.6	1.1	0.8	7
T2	36.6	23.7	5.4	4.5	2.1	6.4	2.7	3.2	2.4	1.3	3.3	0.4	0.6	0.6	1.5	5.6
T3	35.5	23.9	4.6	3.6	2.1	6.5	3.4	3.5	2.6	1.9	3	0.5	0.7	0.7	1.1	6.5
T4	36.8	21.1	3.8	3.1	4	6.1	2.4	2.4	5.5	0.7	3.1	1	0.3	0.1	2.2	7.3
2015 T1	35.2	21.8	5	3.9	3.3	8.1	2.9	3.6	3.1	1.6	1.6	0.4	0.7	0.9	0.8	7.2
T2	36.9	21.6	3.6	3.5	2.3	8.2	2.5	1.6	4	3.5	3.7	0.2	0.6	0.7	0.5	6.6
T3	35.9	23.8	5.6	3.4	2.1	7.4	3.2	3.7	2.1	1.5	3.3	0.3	0.6	0.6	0.7	5.8
T4	38.8	22.2	5.1	3.3	2.2	8.4	2.9	3.3	1.8	1.5	3	0.4	0.6	0.7	1.3	4.4
2016 T1	37.8	21.3	5.9	3.8	2.4	7.6	3.2	3.7	1.7	1.5	3.3	0.4	0.7	0.8	0.7	5.2
T2	37.6	21.8	5.2	3.7	2.2	6.4	3	3.5	1.8	1.4	3.1	0.5	0.6	0.8	1.7	6.5
T3	35.1	24	5.6	3.3	2.2	6.6	4.2	3.9	2.5	1.8	2.5	0.3	0.7	0.5	1.5	5.2
T4	38.0	23.5	4.3	3.6	2.4	6.9	3.1	4.0	2.1	1.5	2.8	0.3	0.7	0.7	0.5	5.9

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjenden në linkun: http://www.bqk-kos.org/repository/docs/time_series/32%20Remittances-by%20country.xls

8.1. Investimet direkte – sipas kriterit gjeografik

(Në milionë euro: Gjendja më 31 dhjetor 2016)

Shteti	Gjithsej Investimet Direkte hyrëse			Gjithsej Investimet Direkte dalëse		
		Ekuiteti	Transaksionet kapitale tjera		Ekuiteti	Transaksione kapitale tjera
Bashkimi Evropian	1,094.5	839.7	254.7	99.8	97.1	2.7
AT Austria	186.2	147.5	38.8	4.9	4.2	0.7
BE Belgjika	17.4	16.5	1.0	3.3	3.2	0.1
BG Bullgaria	33.6	4.8	28.8	0.6	0.6	-
CY Qipro	7.2	2.0	5.2	19.6	19.6	-
FR Franca	20.1	19.7	0.5	3.6	3.6	-
DE Gjermania	318.8	300.3	18.5	29.1	29.1	-
GR Greqia	9.6	8.9	0.7	2.0	2.0	-
IT Italia	24.4	22.8	1.5	4.1	4.1	-
NL Holanda	99.1	86.0	13.1	7.0	5.1	1.9
RO Rumania	4.8	3.9	0.9	0.3	0.3	-
SI Sllovenia	216.9	88.8	128.2	9.2	9.2	-
SE Suedia	36.9	36.6	0.3	1.7	1.7	-
GB Britania e Madhe	82.0	68.1	13.9	9.1	9.1	-
Vende tjera të BE-së	37.4	33.9	3.5	5.3	5.3	-
Vende Tjera Evropiane	959.0	697.8	261.1	132.0	126.9	5.0
AL Shqipëria	161.6	85.4	76.2	62.4	58.2	4.2
HR Kroacia	7.9	6.5	1.4	4.5	4.5	-
MK Maqedonia	21.2	13.8	7.4	20.0	19.9	0.2
NO Norvegjia	22.1	20.9	1.2	1.3	1.3	-
RS Serbia	14.5	11.0	3.4	6.7	6.7	-
CH Zvicra	302.3	275.9	26.3	14.5	14.2	0.3
TR Turqia	411.3	269.2	142.1	5.1	5.1	0.0
Vende Tjera Europiane	18.5	15.4	3.1	17.5	17.0	0.4
Vende Tjera	191.0	147.1	43.9	19.3	19.0	0.3
US Shtetet e Bashkuara	112.9	83.3	29.6	10.9	10.6	0.2
AE Emiratet e Bashkuara Arabe	42.5	34.2	8.3	1.5	1.5	-
Vende Tjera	35.6	29.6	6.0	7.0	6.9	0.1
Vende tjera (jo të alokuar)	1,198.4	935.6	262.8	-	-	-
ZZ Jo të specifikuar	1,198.4	935.6	-	-	-	...
Gjithsej	3,442.9	2,620.3	822.6	251.1	243.1	8.1

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjinden në linkun: http://www.bqk-kos.org/repository/docs/time_series/34a%20Direct%20investment%20in%20Kosovo%20by%20geographical%20breakdown.xls

9.1. Asetet në formë të investimeve portfolio sipas shteteve

(Në milionë euro: Gjendja më 31 dhjetor 2016)

Përshkrimi	Vendi	Ekuitet	Gjithsej letrat me vlerë të borxhit		Gjithsej	
			Letrat me vlerë të borxhit afatgjatë	Letrat me vlerë të borxhit afatgjatë		
AE	Emiratet Arabe	-	0.1	0.1	-	0.1
AT	Austria	-	44.4	24.9	19.5	44.4
BE	Belgjika	-	0.1	-	0.1	0.1
BG	Bullgaria	-	10.1	0.1	10.0	10.1
BR	Brazili	-	0.1	0.1	-	0.1
CZ	Republika Çeke	-	0.1	0.1	-	0.1
DE	Gjermania	0.3	61.3	9.8	51.5	61.6
FI	Finlanda	-	24.7	5.2	19.5	24.7
FR	Franca	50.5	16.6	-	16.6	67.2
GB	Britani e Madhe	-	0.1	0.1	-	0.1
GR	Greqia	-	0.0	0.0	-	0.0
IE	Irlanda	534.3	0.2	0.2	-	534.5
IS	Islanda	-	0.1	0.1	-	0.1
IT	Italia	-	199.8	199.8	-	199.8
LU	Luksemburgu	719.9	48.3	30.9	17.4	768.2
NL	Holanda	-	54.0	38.8	15.1	54.0
PL	Polonia	-	8.3	-	8.3	8.3
PT	Portugalia	-	0.0	0.0	-	0.0
RO	Romania	-	0.1	0.1	-	0.1
RU	Rusia	-	0.1	0.1	-	0.1
SI	Slovenia	-	12.0	11.9	0.0	12.0
SK	Slovakia	-	1.0	1.0	-	1.0
TR	Turqia	-	0.1	0.1	-	0.1
US	Shtetet e Bashkuara	2.4	30.9	-	30.9	33.3
Gjithsej vlera e investimeve portfolio		1,307.4	512.7	323.7	189.0	1,820.1

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjenden në linkun: http://www.bqk-kos.org/repository/docs/time_series/34f%20Portfolio%20Investments%20Position.xls

10.1. Pozicioni i investimeve ndërkombëtare – komponentët kryesor

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	Neto	Asetet					Detyrimet			
		Investimet direkte	Investimet portfolio	Investimet Tjera	Asetet rezervë	Investimet direkte	Investimet portfolio	Investimet tjera		
2007	1,254.2	2,397.2	15.2	444.4	1,285.6	652.0	1,143.0	924.5	-	218.6
2008	912.4	2,537.1	43.8	463.9	1,359.1	670.3	1,624.6	1,294.3	-	330.3
2009	484.2	2,816.9	59.1	622.0	1,559.4	576.5	2,332.7	1,589.8	-	742.9
2010	406.7	3,234.8	96.6	693.8	1,821.0	623.4	2,828.0	1,971.0	-	857.0
2011	113.5	3,304.7	102.0	740.2	1,897.9	564.5	3,191.2	2,326.1	-	865.1
2012	135.8	3,592.0	117.8	986.6	1,704.1	783.5	3,456.3	2,524.3	-	931.9
2013	258.0	3,996.9	147.5	1,192.6	1,910.4	746.4	3,738.8	2,816.4	-	922.4
2014	195.6	4,174.9	174.6	1,274.7	2,030.6	695.0	3,979.3	2,961.4	-	1,017.9
2015	-17.5	4,391.5	211.5	1,388.8	1,994.1	797.1	4,409.0	3,254.4	-	1,154.6
2016	1.1	4,667.3	251.1	1,820.1	1,861.5	734.7	4,666.2	3,442.9	-	1,223.3

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjenden në linkun: http://www.bqk-kos.org/repository/docs/time_series/34b%20International%20Investments%20Position.xls

10.2. Pozicioni i Investimeve Ndërkombëtare - Sipas sektorëve

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	Pozicioni i Investimeve Ndërkombëtare NETO												
	Gjithsej	Banka Qendrore e Republikës së Kosovës			Bankat			Qeveria			Sektorët tjerë		
		Asetet	Detyrimet		Asetet	Detyrimet		Asetet	Detyrimet		Asetet	Detyrimet	
2007	1,254.2	1,057.6	1,057.6	0.0	319.9	368.5	48.6	0.0	-	-	-123.3	971.1	1,094.4
2008	912.4	1,110.7	1,110.7	0.0	318.1	401.3	83.2	0.0	-	-	-516.4	1,025.0	1,541.4
2009	484.2	1,089.3	1,149.6	60.3	427.3	583.9	156.7	-249.0	-	249.0	-783.3	1,083.4	1,866.7
2010	406.7	1,106.9	1,172.8	65.9	488.0	709.8	221.8	-260.0	-	260.0	-928.1	1,352.2	2,280.3
2011	113.5	1,094.4	1,160.8	66.4	479.1	675.5	196.4	-253.6	-	253.6	-1,206.4	1,468.4	2,674.8
2012	135.8	1,238.8	1,303.8	65.0	458.0	633.6	175.6	-336.5	-	336.5	-1,224.5	1,654.7	2,879.3
2013	258.0	1,391.5	1,453.6	62.1	540.2	748.3	208.1	-321.8	-	321.8	-1,351.9	1,794.9	3,146.9
2014	195.6	1,145.6	1,211.9	66.3	481.6	715.8	234.2	-326.4	-	326.4	-1,105.2	2,247.1	3,352.3
2015	-17.5	1,200.3	1,271.0	70.6	480.9	740.0	259.1	-371.2	-	371.2	-1,327.6	2,380.5	3,708.1
2016	1.1	1,140.7	1,211.6	70.9	539.2	775.1	235.9	-373.8	-	373.8	-1,305.1	2,680.6	3,985.7

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjenden në linkun: http://www.bqk-kos.org/repository/docs/time_series/34c%20International%20Investment%20Position%20-%20bv%20sectors.xls

10.3.1 Pozicioni i investimeve ndërkombëtare – asetet

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	PIN Neto	Asetet ndërkombëtare të Kosovës								
		Ekuiteti				Borxhi				
		Investimet jashtë vendit	Letrat me vlerë të kapitalit	Investimet jashtë vendit	Letrat me vlerë të borxhit	Investimet Tjera	Asetet Rezervë			
2007	1,254.2	2,397.2	174.1	15.2	158.9	2,223.1	0.0	285.5	1,285.6	652.0
2008	912.4	2,537.1	152.9	40.4	112.5	2,384.2	3.4	351.4	1,359.1	670.3
2009	484.2	2,816.9	191.7	51.6	140.1	2,625.2	7.4	481.9	1,559.4	576.5
2010	406.7	3,234.8	280.6	86.4	194.2	2,954.2	10.2	499.6	1,821.0	623.4
2011	113.5	3,304.7	398.0	102.0	296.0	2,906.7	-	444.3	1,897.9	564.5
2012	135.8	3,592.0	784.2	117.8	666.3	2,807.9	-	320.3	1,704.1	783.5
2013	258.0	3,996.9	786.2	135.4	650.8	3,210.6	12.1	541.7	1,910.4	746.4
2014	195.6	4,174.9	1,186.3	161.9	1,024.4	2,988.6	12.6	250.3	2,030.6	695.0
2015	-17.5	4,391.5	1,284.9	198.6	1,086.3	3,106.6	13.0	302.4	1,994.1	797.1
2016	1.1	4,667.3	1,550.4	243.1	1,307.4	3,116.9	8.1	512.7	1,861.5	734.7

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjinden në linkun: http://www.bqk-kos.org/repository/docs/time_series/34e%20IIP%20Assets%20and%20Liabilities.xls

10.3.2 Pozicioni i investimeve ndërkombëtare – detyrimet

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	PIN Neto	Detyrimet							
		Kapitali ndërkombëtar				Borxhi ndërkombëtar			
		Investimet direkte	Kapitali dhe aksione të fondeve investive	Investimet direkte	Instrumentet e borxhit	Investimet Tjera			
2007	1,254.2	1,143.0	621.2	621.2	-	521.8	303.2	-	218.6
2008	912.4	1,624.6	886.5	886.5	-	738.1	407.8	-	330.3
2009	484.2	2,332.7	1,139.4	1,139.4	-	1,193.3	450.4	-	742.9
2010	406.7	2,828.0	1,455.3	1,455.3	-	1,372.8	515.8	-	857.0
2011	113.5	3,191.2	1,760.7	1,760.7	-	1,430.5	565.4	-	865.1
2012	135.8	3,456.3	1,938.4	1,938.4	-	1,517.8	585.9	-	931.9
2013	258.0	3,738.8	2,129.9	2,129.9	-	1,608.9	686.5	-	922.4
2014	195.6	3,979.3	2,241.4	2,241.4	-	1,737.9	720.0	-	1,017.9
2015	-17.5	4,409.0	2,476.3	2,476.3	-	1,932.7	778.2	-	1,154.6
2016	1.1	4,666.2	2,620.3	2,620.3	-	2,045.9	822.6	-	1,223.3

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjinden në linkun: http://www.bqk-kos.org/repository/docs/time_series/34e%20IIP%20Assets%20and%20Liabilities.xls

11.1. Borxhi i jashtëm – pozicioni bruto

(Në milionë euro: Gjendja më 31 dhjetor 2016)

Përshkrimi	Gjithsej borxhi i jashtëm bruto															
	Borxhi publik dhe borxhi publik i garantuar								Borxhi i sektorit privat i pagarrantuar						Investimet direkte: kreditimi në mes të kompanive	
	Qeveria				Banka Qendrore e Republikës së Kosovës				Korporata depozituese, me përjashtim të Bankës Qendrore			Sektorë tjerë				
	Afat shkurt		Afat gjatë		Afat shkurt		Afat gjatë			Afat shkurt	Afat gjatë		Afat shkurt	Afat gjatë		
2008	736.6	-	-	-	-	-	-	-	736.6	83.2	83.2	-	245.6	194.5		51.1
2009	1,191.4	309.3	249.0	-	249.0	60.3	0.8	59.5	882.1	156.7	156.7	-	275.0	221.2	53.8	450.4
2010	1,371.5	325.9	260.0	-	260.0	65.9	1.7	64.2	1,045.6	221.8	221.8	-	308.0	232.7	75.4	515.8
2011	1,428.4	320.0	253.6	-	253.6	66.4	0.7	65.7	1,108.4	196.4	196.4	-	346.6	259.8	86.8	565.4
2012	1,517.3	401.4	336.5	-	336.5	65.0	0.4	64.6	1,115.9	175.6	175.6	-	354.4	321.0	33.5	585.9
2013	1,608.2	383.9	321.8	-	321.8	62.1	0.3	61.9	1,224.3	208.1	208.1	-	329.7	281.1	48.5	686.5
2014	1,737.1	392.8	326.4	-	326.4	66.3	0.3	66.1	1,344.3	234.2	234.2	-	390.1	294.8	95.3	720.0
2015	1,931.8	441.8	371.2	-	371.2	70.6	0.1	70.5	1,490.0	259.1	259.1	-	452.8	313.8	139.0	778.2
2016	2,045.0	444.6	373.8	-	373.8	70.9	0.1	70.8	1,600.4	235.9	235.9	-	541.9	353.1	188.8	822.6

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjinden në linkun: http://www.bqk-kos.org/repository/docs/time_series/34i%20Gross%20External%20Debt%20Position.xls

11.2. Plani i kthimit të Borxhit të Jashtëm Publik

(Në milionë euro: Gjendja më 31 dhjetor 2016)

Përshkrimi	Një vit ose më pak (dita muaj)					Mbi një vit deri në dy vite			Viti i tretë	Viti i katërt	Viti i pestë	Mbi 5 vite deri në 10 vite	Mbi 10 vite deri në 15 vite	Mbi 15 vite	
	I menjëher-shëm	0 - 3	4-6	7 - 9	10 - 12	13 - 18	19 - 24								
Borxhi i Jashtëm i Sektorit Publik	46.8	-	1.3	8.8	15.2	21.5	40.2	28.8	11.4	40.3	57.6	39.3	108.2	81.3	82.5
Kryegjëja	40.0	-	1.3	5.7	14.8	18.1	33.4	25.4	8.1	34.1	52.2	34.7	92.0	75.6	82.5
Interesi	6.8	-	-	3.1	0.4	3.3	6.7	3.5	3.3	6.2	5.4	4.6	16.1	5.7	-
Borxhi i Jashtëm i Sektorit Privat i Garantuar nga Qeveria	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kryegjëja	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Interesi	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gjithsej	46.8	-	1.3	8.8	15.2	21.5	40.2	28.8	11.4	40.3	57.6	39.3	108.2	81.3	82.5
Kryegjëja	40.0	-	1.3	5.7	14.8	18.1	33.4	25.4	8.1	34.1	52.2	34.7	92.0	75.6	82.5
Interesi	6.8	-	-	3.1	0.4	3.3	6.7	3.5	3.3	6.2	5.4	4.6	16.1	5.7	-

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjinden në linkun: http://www.bqk-kos.org/repository/docs/time_series/34i%20Public%20Sector%20Debt%20Service%20Payment.xls

11.3. Borxhi i Jashtëm Bruto - Sipas kreditorëve

(Në milionë euro: Gjendja më 31 dhjetor 2016)

Përshkrimi	Gjithsej borxhi i jashtëm bruto						
	Borxhi i jashtëm bruto përjashtuar investimet direkte						Investimet Direkte: Kreditimi ndërmjet kompanive
	Qeveria	Banka Qendrore e Republikës së Kosovës	Korporata Depozituese, me përjashtim të Bankës Qendrore	Sektorët tjerë			
Fondi Monetar Ndërkombëtar	184.7	184.7	114.0	70.8	-	-	-
Banka Botërore	205.7	205.7	205.7	-	-	-	-
BNRZH	169.7	169.7	169.7	-	-	-	-
SHNZH	36.0	36.0	36.0	-	-	-	-
Kreditorët tjerë	1,654.6	832	54.1	0.1	235.9	541.9	822.6
Gjithsej Borxhi	2,045.0	1,222.4	373.8	70.9	235.9	541.9	822.6

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjinden në linkun: http://www.bqk-kos.org/repository/docs/time_series/34h%20Gross%20External%20Debt%20Statistics%20-%20by%20creditors.xls

11.4. Pozicioni Neto i Borxhit të Jashtëm

(Në milionë euro: Gjendja më 31 dhjetor 2016)

Përshkrimi	Borxhi i jashtëm bruto (1)	Asetet e jashtme në instrumente borxhi (2)	Borxhi i jashtëm neto (3)=(1)-(2)
Qeveria e përgjithshme	373.8	0.0	373.8
Afatshkurtër			
Afatgjatë	373.8	0.0	373.8
Alokimet e drejtës speciale të tirazhit (DST-të)			
Valuta dhe depozita			
Letra me vlerë të borxhit			
Kreditë	373.8	0.0	373.8
Kreditë tregtare dhe paradhëniet			
Instrumente tjera të borxhit			
Banka Qendrore	70.9	1,211.6	-1,140.7
Afatshkurtër	0.1	890.2	-890.2
Valuta dhe depozita	0.1	561.9	-561.9
Letra me vlerë të borxhit	0.0	328.3	-328.3
Kreditë			
Kreditë tregtare dhe paradhëniet			
Instrumente tjera të borxhit			
Afatgjatë	70.8	321.4	-250.6
Alokimet e drejtës së tirazhit (DST-të)	70.8	81.6	-10.8
Valuta dhe depozita			
Letra me vlerë të borxhit	0.0	239.8	-239.8
Kreditë			
Kreditë tregtare dhe paradhëniet			
Instrumente tjera të borxhit			
Korporata depozituese, me përjashtim të Bankës Qendrore	235.9	775.1	-539.2
Afatshkurtër	235.9	775.1	-539.2
Valuta dhe depozita	132.8	407.1	-274.3
Letra me vlerë të borxhit	0.0	271.1	-271.1
Kreditë	95.9	89.4	6.5
Kreditë tregtare dhe paradhëniet	0.0	0.0	0.0
Instrumente tjera të borxhit	7.1	7.5	-0.3
Afatgjatë			
Sektorë tjerë	541.9	1,122.1	-580.2
Afatshkurtër	353.1	17.3	335.8
Valuta dhe depozita			
Letra me vlerë të borxhit			
Kreditë	176.5	0.0	176.5
Kreditë tregtare dhe paradhëniet	176.6	17.2	159.3
Instrumente tjera të borxhit	0.0	0.0	0.0
Afatgjatë prej të cilave:	188.8	1,104.8	-916.0
Valuta dhe depozita	0.0	1,103.0	-1,103.0
Letra me vlerë të borxhit	0.0	1.8	-1.8
Kreditë	188.8	0.0	188.8
Investimet Direkte: Kreditimi ndërmjet kompanive	822.6	8.1	814.5
Detyrime borxhi të ndërmarrjeve të investimit direkt ndaj investitorëve direktë	0.0	4.4	-4.4
Detyrime borxhi të investitorëve direktë ndaj ndërmarrjeve të investimit direkt	822.6	3.6	819.0
Detyrime borxhi ndaj ndërmarrjeve të lidhura	0.0	0.0	0.0
Borxhi i Jashtëm NETO (3)	2,045.0	3,116.9	-1,071.9

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjinden në linkun: http://www.bqk-kos.org/repository/docs/time_series/34g%20Net%20External%20Debt%20Position.xls.

10. Referencat

Agjencia e Statistikave të Kosovës (2017): Statistikat Ekonomike;

European Commission (2017): EU Candidate and Pre-Accession Countries; Economic Quarterly 3, Economic and Financial Affairs;

European Commission (2017): Eurostat Database;

European Central Bank (2017): Monthly Bulletin, European Central Bank, Frankfurt.

International Monetary Fund (2017): World Economic Outlook, WOE Database;

International Monetary Fund (2017): World Economic Outlook, WOE Report;

International Monetary Fund: Global Financial Stability Report, 2017;

Ministria e Financave (2017): Raporti gjashtëmuor i të hyrave dhe shpenzimeve;

ASK (2017):

a) Indeksi i çmimeve të konsumit, 2017:

http://ask.rks.gov.net/cmimet/publikimet/cat_view/988-cmimet/15-indeksi-i-cmimeve-te-konsumit-

b) Indeksi i çmimeve të prodhimit, 2017:

http://ask.rks.gov.net/cmimet/publikimet/cat_view/98-cmimet/79-indeksi-i-cmimeve-te-prodhimit-

c) Indeksi i çmimeve të importit, 2017:

http://ask.rks.gov.net/cmimet/publikimet/cat_view/98-cmimet/80-indeksi-i-cmimeve-te-importit-

d) Reportori Statistikor mbi ndërmarrjet ekonomike:

http://ask.rks.gov.net/publikimet/cat_view/12-regjistri-statistikor-i-bizneseve

e) Statistikat e tregtise së jashtme, 2017:

<http://ask.rks.gov.net/tregtia-e-jashtme/publikimet>

f) Llogaritë kombëtare: <http://ask.rks.gov.net/llogarite-kombetare/ll-kombetare>

European Commission.

FMN (2017): World Economic Outlook 2017, International Monetary Fund (IMF): 2017:

<http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2017/01/weodata/index.aspx>

Rr. Garibaldi, nr.33, 10000 Prishtinë,
Republika e Kosovës
Tel: +381 38 222 055; Fax: +381 38 243 763
Web: www.bqk-kos.org